ကာရှင့်ဘဝမလေ

မောင်စင်ကြယ်

ဏာရင်ဘဝမလေ

မောင်စင်ကြယ်

ပြုစုသည်

ပဒေသာစာပေ

အမှတ် ၁၄၄-ဗိုလ်ချုပ်လမ်း၊

ရန်ကုန်မြို့။

Acc. No. 21206

PUBLIC LIBRARY

1

E-BOOK

၁၉၆၇-ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ
ပထမအကြိမ် ရိုက်နှိပ်သည်
အုပ်ရေ (သုံးထောင်)
ပန်းချီ { ဦးညွန့်ဝေ
ဦးကောင်းမြင့်

ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသူ

ဦးခင်ထွန်း

သိတာထွန်းပုံနှိပ်လုပ်ငန်း (မြဲ-၀၈၃၆)
ပဒေသာစာပေ (မြဲ-၀၃၆၇)
အမှတ် ၁၄၄-ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလမ်း၊
ရေကျော်၊ ရန်ကုန်မြို့က တာဝန်ခံရိုက်နှိပ်
ထုတ်ဝေသည်။

မာတိကာ

ဦးသိန်းဖေမြင့်၏ အမှာ
ဖြည့်စုံ၏မိတ်ဆက်
စာရေးသူ၏အမှာ
၁။ ကရင်အမျိုးသားများ မြန်မာပြည်သို့ ရောက်ရှိလာခြင်း ၁၇
၂။ ကရင်လူမျိုးနွယ်စုများ ၂၁
၃။ ကရင်လူမျိုးများနေထိုင်ရာဒေသ ၂၉
၄။ ကရင်စာပေ ၃၅
၅။ ကရင်အမျိုးသားတို့၏နိုင်ငံရေးကြိုးပမ်းမှု ၃၉
၆။ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးနှင့် ကရင်ဗမာချစ်ကြည်ရေး ၄၆
၇။ ပင်လုံညီလာခံနှင့်ကရင် ၆၉
၈။ ကရင်လူငယ်အစည်းအရုံး ၈၉
၉။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလက်ထက်ကရင်အမတ်များ ၁၀၀
၁၀။ ကရင်ခေါင်းဆောင် မန်းဘခိုင် ၁၀၆
၁၁။ ကရင်အမျိုးသား စာနယ်ဇင်းများ ၁၁၁
၁၂။ ကရင်နှစ်သစ်ကူးပွဲတော် ၁၂၀
၁၃။ ပထမဆုံးကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့သဝဏ်လွှာ ၁၂၆
၁၄။ ကရင်အမျိုးသားအလံတော် ၁၃၂
၁၅။ ကရင်ပြည်နယ်(ကော့သူးလေ) ၁၃၆
၁၆။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်ကရင် ၁၄၃
၁၇။ အမျိုးသားနေ့နှင့်ကရင် ၁၅၂
၁၈။ ကရင်ပြည်နယ်နေ့ ၁၅၈
၁၉။ ကရင်ပြည်နယ်တံဆိပ်နှင့်အလံ ၁၆၁

မာတိကာ

၂၀။	ကရင်လနှင့်ကရင်နေ့များ	၁၆၅
၂၁။	ကရင်ပြည်နယ်မှ ပိုးကရင်များ	၁၇၀
၂၂။	ကရင်အမျိုးသား မင်္ဂလာအခမ်းအနား	၁၇၂
၂၃။	ကရင်အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုတူရိယာများ	၁၈၀
၂၄။	ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ကရင်လူနည်းစု အခွင့်အရေး	၁၈၇
၂၅။	ကရင်လူမျိုးများအကြောင်းသုတေသန	၁၉၂
၂၆။	ပိုးကရင်စကားပုံအချို့	၂၀၃
၂၇။	ကရင်တို့၏တေးဂီတအကြောင်း	၂၀၆
၂၈။	ကရင်အရိုးကောက်ပွဲတော်	၂၁၄
၂၉။	ကရင်အမျိုးသားဒုန်းသီချင်း	၂၂၂
၃၀။	ကရင်ခရစ်ယန်အစ ကိုသာဖြူက	၂၃၀
၃၁။	တောင်ပေါ်ကရင်တို့၏ဓလေ့ထုံးစံများ	၂၄၇
၃၂။	ဝက်စွယ်ရှင်(ပုံပြင်)	၂၅၇
၃၃။	ကရင်သြလွမ်းသံ	၂၆၃
၃၄။	အချစ်ဘွဲ့ကရင်တေးကဗျာ	၂၆၀
၃၅။	သစ္စာရှင်ဇနီးမောင်နှံ(ပုံပြင်)	၂၇၄
၃၆။	ကရင်စကားအချို့	၂၈၃
၃၇။	တောင်ပေါ်ကရင်ဟင်းရံများ	၂၈၉
၃၈။	ကရင်နှင့် ဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှု	၂၉၇
၃၉။	ကရင်အမျိုးသားတို့၏ရာသီပွဲများ	၂၀၃
၄၀။	ထင်ရှားသောကရင်ခေါင်းဆောင်များ	၂၁၀
၄၁။	နှစ်သစ်ကူးမိန့်ခွန်းများ	၃၁၇
၄၂။	လွတ်လပ်ရေးခေတ် နှစ်သစ်ကူးသဝဏ်လွှာ	၃၃၂

'သိန်းဖေမြင့်၏အမှာစာ'

ကရင့်ဘဝဓလေ့စာအုပ်ကို ရေးသားသူ မောင်စင်ကြယ်မှာ၊ မြန်မာစာပေလောကတွင် စာရေးဆရာတယောက်အနေဖြင့် ဖြစ်ဖြစ်မြောက်မြောက် ရပ်တည် နေနိုင်သူဖြစ်သည်၊ သူသည် ကရင်အမျိုးသားတယောက်လည်းဖြစ်သည်၊ ထိုမျှ မကသေး၊ ကရင်အမျိုးသားတို့၏ ပညာရေး၊ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေးဘဝတို့တွင် တိုးတက်သောအခန်းမှ ပါဝင်ခဲ့သူ·ပါဝင်ဆဲဖြစ်သူလည်းဖြစ်သည်၊ တပြိုင်နက်တွင် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံပြည်သူလူထုတရပ်လုံး၏ တိုးတက် လှုပ်ရှား ဖွံ့စည်းမှုများနှင့်လည်း ဆက်စပ်နေလေသည်၊ ထို့ကြောင့် မောင်စင်ကြယ်မှာ ကရင့်ဘဝ ဓလေ့ထုံးစံများကို ကောင်းစွာနားလည်နိုင်သော အတွေ့အကြုံ ပြည့်စုံသည်၊ ကရင့်ဘဝဓလေ့များကို ကျဉ်းမြောင်းသောအထီးကျန်အမြင်ဖြင့်မဟုတ်မူဘဲ၊ ကျယ်ပြန့်သော ပြည်ထောင်စု တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံ သွေးစည်း ညီညွတ်ရေးအမြင်ဖြင့် ရှုမြင်သုံးသပ်နိုင်သည်၊ မောင်စင်ကြယ်၏ မြန်မာစာရေးဟန်-သားဟန်မှာ ရိုးသားလွယ်ကူခြင်းဖြင့် တောက်ပနေသည်၊ သူသည် အဖွဲ့အနွဲ့ကောင်း၊ သရုပ်ဖော်ကောင်း တယောက် ဖြစ်သည့်အတိုင်း၊ ဤစာအုပ် အချို့နေရာများတွင် အစွမ်းပြခွင့်ရထားပေသည်။

ယင်းသို့ အစွမ်းပြနိုင်သောအခန်းများမှာ ပိုးကရင်စကားပုံအချို့၊ ကရင်တို့၏တေးဂီတအကြောင်း၊ကရင်အရိုးကောက်

မာတိကာ

၂၀။ ကရင်လနှင့်ကရင်နေ့များ ၁၆၅
၂၁။ ကရင်ပြည်နယ်မှ ပိုးကရင်များ ၁၇၀
၂၂။ ကရင်အမျိုးသား မင်္ဂလာအခမ်းအနား ၁၇၂
၂၃။ ကရင်အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုတူရိယာများ ၁၈၀
၂၄။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ကရင်လူနည်းစု အခွင့်အရေး ၁၈၇
၂၅။ ကရင်လူမျိုးများအကြောင်းသုတေသန ၁၉၂
၂၆။ ပိုးကရင်စကားပုံအချို့ ၂၀၃
၂၇။ ကရင်တို့၏တေးဂီတအကြောင်း ၂၀၆
၂၈။ ကရင်အရိုးကောက်ပွဲတော် ၂၁၄
၂၉။ ကရင်အမျိုးသားဒုန်းသီချင်း ၂၂၂
၃၀။ ကရင်ခရစ်ယာန်အစ ကိုသာဖြူက ၂၃၀
၃၁။ တောင်ပေါ်ကရင်တို့၏ဓလေ့ထုံးစံများ ၂၄၇
၃၂။ ဝက်စွယ်ရှင်(ပုံပြင်) ၂၅၇
၃၃။ ကရင်သြလွမ်းသီ ၂၆၃
၃၄။ အချစ်ဘွဲ့ကရင်တေးကဗျာ ၂၆၀
၃၅။ သစ္စာရှင်ဇနီးမောင်နှံ(ပုံပြင်) ၂၇၄
၃၆။ ကရင်စကားအချို့ ၂၈၃
၃၇။ တောင်ပေါ်ကရင်ဟင်းရံများ ၂၈၉
၃၈။ ကရင်နှင့် ဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှု ၂၉၇
၃၉။ ကရင်အမျိုးသားတို့၏ရာသီပွဲများ ၂၀၃
၄၀။ ထင်ရှားသောကရင်ခေါင်းဆောင်များ ၂၁၀
၄၁။ နှစ်သစ်ကူးမိန့်ခွန်းများ ၃၁၇
၄၂။ လွတ်လပ်ရေးခေတ် နှစ်သစ်ကူးသဝဏ်လွှာ ၃၃၂

'သိန်းဖေမြင့်၏အမှာစာ'

ကရင့်ဘဝဓလေ့စာအုပ်ကို ရေးသားသူ မောင်စင်ကြယ်မှာ၊ မြန်မာစာပေလောကတွင် စာရေးဆရာတယောက်အနေဖြင့် ဖြစ်ဖြစ်မြောက်မြောက် ရပ်တည် နေနိုင်သူဖြစ်သည်၊ သူသည် ကရင်အမျိုးသားတယောက်လည်းဖြစ်သည်၊ ထိုမျှ မကသေး၊ ကရင်အမျိုးသားတို့၏ ပညာရေး၊ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေးဘဝတို့တွင် တိုးတက်သောအခန်းမှ ပါဝင်ခဲ့သူ-ပါဝင်ဆဲဖြစ်သူလည်းဖြစ်သည်၊ တပိုင်နက်တွင် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံပြည်သူလူထုတရပ်လုံး၏ တိုးတက် လှုပ်ရှား ဖွံ့စည်းမှုများနှင့်လည်း ဆက်စပ်နေလေသည်၊ ထို့ကြောင့် မောင်စင်ကြယ်မှာ ကရင့်ဘဝ ဓလေ့ထုံးစံများကို ကောင်းစွာနားလည်နိုင်သော အတွေ့အကြုံ ပြည့်စုံသည်၊ ကရင့်ဘဝဓလေ့များကို ကျဉ်းမြောင်းသောအထီးကျန်အမြင်ဖြင့်မဟုတ်မူဘဲ၊ ကျယ်ပြန့်သော ပြည်ထောင်စု တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံ သွေးစည်း ညီညွတ်ရေးအမြင်ဖြင့် ရှုမြင်သုံးသပ်နိုင်သည်၊ မောင်စင်ကြယ်၏ မြန်မာစာရေးဟန်-သားဟန်မှာ ရိုးသားလွယ်ကူခြင်းဖြင့် တောက်ပနေသည်၊ သူသည် အဖွဲ့အနွဲ့ကောင်း၊ သရုပ်ဖေါ်ကောင်း တယောက် ဖြစ်သည့်အတိုင်း၊ ဤစာအုပ် အချို့နေရာများတွင် အစွမ်းပြခွင့်ရထားပေသည်။

ယင်းသို့ အစွမ်းပြနိုင်သောအခန်းများမှာ ပိုးကရင်စကားပုံအချို့၊ ကရင်တို့၏တေးဂီတအကြောင်း၊ကရင်အရိုးကောက်

ပွဲတော်၊ ကရင်အမျိုးသား ဒုန်းသီချင်း၊ တောင်ပေါ်ကရင်တို့၏ဓလေ့ထုံးစံများ၊ ဝက်စွယ်ရှင်(ပုံပြင်)၊ ကရင်ညြိလွမ်းသံ၊ အချစ်တွဲ ကရင်တေးကဗျာ၊ သစ္စာရှင်ဇနီးမောင်နှံ (ပုံပြင်) စသည်တို့ဖြစ်သည်။

ဤအခန်းမျိုးသာမပါလျှင် သူ့စာအုပ်မှာ ဗဟုသုတဟင်းလေးအိုးစာအုပ်မျိုး ဖြစ်သွားစရာရှိလေသည်၊ ဆိုလိုသည်မှာ ဖြေဖျော်မှုမပါ၊ ပညာပေးသက်သက် ဖြစ်သော စာအုပ်ဖြစ်သွားပေလိမ့်မည်။

ဗဟုသုတ ဟင်းလေးအိုးအခန်းများမှာ လွန်စွာ တန်ဘိုးရှိလေသည်၊သူ၏ လွယ်ကူရှင်းလင်းသော အရေးအသားကြောင့် အဘိုးတန်သော ဗဟုသုတများကို ကျယ်ပြန့်သော လူထုလက်လှမ်းမှီသွားပေသည်။

မြန်မာနှင့်တကွသော ပြည်ထောင်စု တိုင်းရင်းသားများသည် ကရင်အမျိုးသားများအကြောင်းကို သိအပ်လှပေသည်၊ ကရင်အကြောင်း သိစရာ အများအပြားရှိရာ၊ မသိတာကသာ များနေပေ၏။

ဤအချက်မှာ မာတိကာကိုကြည့်ရုံဖြင့် ထင်ရှား၏၊ ကရင်အမျိုးသားများ မြန်မာပြည်သို့ရောက်ရှိလာခြင်း၊ကရင်လူမျိုးနွယ်စုများ၊ ကရင်လူမျိုးများ နေထိုင်ရာဒေသ၊ ကရင်စာပေ ကရင်ပြည်နယ်မှ ပိုးကရင့်များ- စသည်တို့မှာ ပထဝီကြောင်း၊ သမိုင်းကြောင်းဆိုင်ရာ အထွေထွေဗဟုသုတများဖြစ်သည်။

ကရင်အမျိုးသားတို့၏ နိုင်ငံရေးကြိုးပမ်းမှု၊ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးနှင့် ကရင်ဗမာ ချစ်ကြည်ရေး၊ ပင်လုံညီလာခံနှင့်

ကရင်၊ ကရင်လူငယ်အစည်းအရုံး၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလက်ထက် ကရင့်အမတ်များ၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ကရင်၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ကရင်လူနည်းစုအခွင့်အရေး စသည်တို့မှာ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အထွေထွေဗဟုသုတများဖြစ်သည်။ ဤအခန်းများကိုရေးရာ၌ မောင်စင်ကြယ်သည် အဖြစ်အပျက်များ၊ အချက်အလက်များကို အရင်းအတိုင်း တင်ပြထားခြင်းသာဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးသမိုင်းရေးခြင်းမျိုးလည်းမဟုတ်၊ နိုင်ငံရေးသမားက၊ နိုင်ငံရေးအကြောင်း သူ့ထင်မြင်ချက်နှင့်တကွ တင်ပြခြင်းမျိုးလည်းမဟုတ်၊ လူအများသိသင့် သိအပ်သော အငြင်းပွားဘွယ်မရှိသော ဗဟုသုတများကို ဖြန့်ဖြူးထားခြင်းသာဖြစ်သည်။

မောင်စင်ကြယ်သည် ကရင်စာနယ်ဇင်းများ အကြောင်း၊ ကရင်လူမျိုးများနှင့်ပတ်သက်သော သုတေသနလုပ်ငန်းများအကြောင်းတို့ကိုပင် ခြုံမထားချေ။

အတ္ထုပ္ပတ္တိနှစ်ပုဒ်ကိုလည်းတွေ့လိုက်ရ၏၊ ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင် မန်းဘခိုင်အကြောင်းနှင့် ပထမဆုံးကရင်ခရစ်ယန်ဖြစ်သော ကိုသာဖြူအကြောင်းဖြစ်လေသည်။ ကိုသာဖြူအကြောင်းကို ဘတ်ရသောအခါ၊ ကျွန်တော့စိတ်ထဲတွင် စာတအုပ်ဖြစ်အောင်ရေးရသော် ကောင်းလေစွ။ ရုပ်ရှင်ဇာတ်ထုတ်ရိုက်ကူးရသော် ကောင်းလေစွ။ စသည်ဖြင့်အောက်မေ့မိလေသည်။

ကရင့်ဘဝဓလေ့စာအုပ်မှာ၊ မြန်မာနှင့်တကွသောအခြားတိုင်းရင်းသားများအတွက်သာမက၊ ကရင်များအတွက်လည်း လို

အပ်သော စာအုပ်တအုပ်ဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုဘွား တိုင်းရင်းသားများသည် ကိုယ့်ကိုယ်ကိုလည်းသိအပ်သည်။ အချင်းချင်းလည်းသိအပ်သည်၊ သို့မှသာ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ သွေးစည်းညီညွတ်ခိုင်မာမည်။ ကြီးပွားတိုးတက်မည်။ မြန်မာစာနှင့်ရေးထားသော ကရင့်ဘဝဓလေ့စာအုပ်သည်၊ မြန်မာများရော၊ အခြားတိုင်းရင်းသားများပါဘတ်နိုင်သည်။ ကရင်လူမျိုးနွယ်စုများအတွက်လည်း မြန်မာစာသည် ဘုံစာဖြစ်သည်။ စကောကရင်၊ ပိုးကရင်၊ ပကူးကရင်၊ဘွဲ့ကရင်၊ကရင်ဖြူစသည်တို့ဘတ်နိုင်ကြသည်။

ကျွန်တော်တောင့်တ မြှော်လင့်နေသည်မှာ ကြာပါပြီ၊ မြန်မာ မဟုတ်သော အခြားတိုင်းရင်းသားထဲမှ မြန်မာစာရေးဆရာ ပေါ်ပြီး၊ ထိုစာရေးဆရာက၊ ကိုယ့်တိုင်းရင်းသားဒေသရပ်ရွာ၊ ကိုယ့်တိုင်းရင်းသားလူထု၊ ကိုယ့်တိုင်းရင်းသားစီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေး၊ ကိုယ့်တိုင်းရင်းသားယဉ်ကျေးမှုအကြောင်းများကိုရေးရန် တောင့်တမြှော်လင့်နေသည်မှာ ကြာပါပြီ။ ယခုအခါပေါ်စပြုပါပြီ။ မောင်စင်ကြယ်မှာ တယောက်အပါအဝင်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်မောင်စင်ကြယ်၏ ကရင့်ဘဝဓလေ့ စာအုပ်ကို လှိုက်လှိုက်လှဲလှဲ ဝမ်းပန်းတသာ ကြိုဆိုလိုက်ပါကြောင်း။

သိန်းဖေမြင့်
၂၃-၈-၆၇

ပြည့်စုံ၏ မိတ်ဆက်

စာရေးဆရာများနှင့် စာရေးဆရာ အသင်းကြီး အား သံယောဇဉ်ကြီးခဲ့သောကျွန်တော်သည်၊ သွေးသောက်မဂ္ဂဇင်း အလုပ်တာဝန်များအကြားမှ အသင်းလုပ်ငန်းများကို တဆုတ်တခဲမျှပင်ဖြစ်စေ လုပ်တတ်ခဲ့ပေသည်။ ၁၉၆၃-ခုနှစ်၌ ဘဏ္ဍာရေးမှူးအဖြစ် စာရေးဆရာအသင်း၌ထမ်းဆောင်နေစဉ်ကာလ၌ တက္ကသိုလ်မြတ်သူနှင့် တပူးတွဲတွဲရှိတတ်သော ကရင်အမျိုးသား လူငယ်စာရေးဆရာတယောက်ကို ကျွန်တော်သည် ကောင်းစွာသိကျွမ်း ရင်းနှီးခဲ့ရပေသည်။

သူသည်ကား စာရေးဆရာအသင်း၌ အထီးတည်းသော အတိုက်အခံအသင်းဝင်ဖြစ်ပြီး၊ ဗိုလ်တထောင် သတင်းစာ၌ မကြာခဏ ဆောင်းပါးများရေးသားနေပြီး၊ သွေးသောက်သို့လည်း ဆောင်းပါးများလာပေးတတ်သော စာရေးဆရာ မောင်စင်ကြယ်ပင်ဖြစ်သည်။ သူ၏ဆောင်းပါးများသည် များသောအားဖြင့် နိုင်ငံရေးနှင့် ကရင်ရေးရာဆောင်းပါးများဖြစ်သည်။ ယခု ထိုဆောင်းပါးများကို စုပေါင်းတည်းဖြတ်ကာ စာတအုပ်အဖြစ် ပြန်လည်ထုတ်ဝေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ စာနယ်ဇင်းပေါင်းစုံမှ ယင်းဆောင်းပါးများကို တနေရာတည်း၌ လွယ်လင့်တကူဘတ်ရှုရသဖြင့် ကောင်းမြတ်လှပေသည်။

တိုင်းရင်းသား လူမျိုးအချင်းချင်း သွေးစည်းညီညွတ်ရေး ချစ်ကြည်ရေးအတွက် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး တမျိုးနှင့်တမျိုး၊ တဦးအကြောင်းကိုတဦး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ လူမှုရေး၊ စကား၊ စာပေ၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာဓလေ့ထုံးတမ်း စသည်များကို သိကျွမ်းရင်းနှီးနေမှုသည် လွန်စွာမှအရေးကြီးပေသည်။ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးတမျိုးဖြစ်သော ကရင်အမျိုးသားများနှင့် သွေးစည်းညီညွတ် ချစ်ကြည်ရေး တည်တန့်ခိုင်မြဲစေလိုလျှင် တမြေထဲနေ တရေထဲသောက် ညီအကိုများဖြစ်ကြသောကရင် အမျိုးသားများ၏ရေးရာများ၌ကျွမ်းဝင်နေဘို့လိုပေလိမ့်မည်။

မောင်စင်ကြယ်၏ဆောင်းပါးများသည် ကရင်အမျိုးသားများ၏ ယဉ်ကျေးမှု၊ လူမှုရေး၊ စာပေ၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းများ အကြောင်းကို ရွေးသားထားခြင်းဖြစ်ရာ၊ တနည်းဆိုရသော် တိုင်းရင်းသား သွေးစည်းချစ်ကြည်ရေးအတွက် အထောက်အပံ့ရစေမည့် စာတအုပ်ဟုဆိုသင့်သည်။

ကရင်လူငယ်တယောက်ဖြစ်သောစာရေးဆရာက ပြုစုရေးသားထားခြင်းဖြစ်သဖြင့်လည်း တိုင်းရင်းသား ကရင်အမျိုးသား၏ ယဉ်ကျေးမှု ထုံးတမ်းဓလေ့ရေးရာများနှင့် ပတ်သက်၍ မှန်ကန်တိကျစွာဘတ်ရှုရဘွယ်ရှိသည်။

နယ်ချဲ့မျက်နှာဖြူများ ‌‌‌‌• ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သော ကရင်အမျိုးသားများနှင့်ပတ်သက်သည့် စာအုပ်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်သော် မောင်စင်ကြယ်၏ စာအုပ်သည် စေတနာဖြူစင်ပြီး ဦးတည်ချက်မှန်ကန်မည်မှာ ယုံမှားသံသယဖြစ်ဘွယ်မရှိပါပေ။

မောင်စင်ကြယ်သည် စာရေးသက်ကာလ မကြာမြင့်သေးသော်လည်း သူ၏ကလောင်သည် ထက်မြက်စူးရှသည်။ အရှိကို အရှိအတိုင်း၊ အသိကိုအသိအတိုင်း ရေးဝံ့လ ရှိသူလည်းဖြစ်သည်။ ဆိုရေးရှိက ရဲရဲရင့်ရင့်ဆိုအပ်သူလည်းဖြစ်သည်။

ကရင်ရေးရာ ဆောင်းပါးများရေးသားနေရာမှ သူသည် ရုပ်ရှင်ရေးရာ ဆောင်းပါးများကိုလည်း ကြေးမုံ၊ ဗိုလ်တထောင်၊ လုပ်သား-စသောသတင်းစာများနှင့် သွေးသောက်၊ ရှုမဝ၊ မြဝတီ၊ ငွေတာရီ၊ ရုပ်ရှင်ပဒေသာ၊ ရုပ်ရှင်အမြုတေ၊ ရုပ်ရှင်ထူး စသောမဂ္ဂဇင်းများတွင်လည်း ပလူပုံအောင်ရေးထည့်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင်သူသည် တိုင်းရင်းသားချစ်ကြည်ရေးနှင့်ပတ်သက်သောပြဿနာကို မျက်ခြေပြတ်မပြစ်ခဲ့ချေ၊မြန်မာရုပ်ရှင်ဆရာများ လမ်းလွဲလိုက်နေသော တိုင်းရင်းသားချစ်ကြည်ရေးကို တည့်မတ်ပေးခဲ့သည်။ တိုင်းရင်းသားချစ်ကြည်ရေးဆိုသည်မှာ မြန်မာအမျိုးသား၊ သို့မဟုတ် မြန်မာအမျိုးသမီးနှင့် တိုင်းရင်းသား အမျိုးသားအမျိုးသမီးတို့ ချစ်ကြိုက်ပေါင်းသင်းခြင်းမဟုတ်ကြောင်း၊ သူ၏ကလောင်ဖြင့်ထိုးနှက်ဝေဘန်ရေးသားခဲ့သည်။ တကယ့်ချစ်ကြည်ရေး ဆိုသည်မှာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးချင်း စုပေါင်းလက်တွဲကာရင်ဆိုင်ရသော အခက်အခဲ ရန်သူကိုညီညီညွတ်ညွတ်တွန်းလှန်ဖြိုဖျက်ခြင်းသာ ဖြစ်ကြောင်း ညွှန်ပြခဲ့သည်။

လက်တွေ့အားဖြင့်လည်း တိုင်းရင်းသားလူမျိုးချင်း ချစ်ကြည်ရေး၊ သွေးစည်းညီညွတ်ရေးအတွက် ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းများ ရေးသားကာ ရုပ်ရှင်ကားများကိုရိုက်စေခဲ့သည်။ ရွှေဂုန်

မြို့မ ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီမှ ဒါရိုက်တာစာရေးဆရာမြင့်မောင်ရိုက်ကူးသော "တောင်ပြာတန်းနှင့်ပန်းသဇင်" ဇာတ်ကားသည်၎င်း တက်နေထွန်းရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီမှ ဒါရိုက်တာသောင်းဇမ္ဗူ ရိုက်ကူး၍၊ ကျွန်တော်၏ဇာတ်ညွှန်းရေးသားသည့် "မိုးမြမြမိုး" ဇာတ်ကားများသည်၎င်း၊ မောင်စင်ကြယ်၏ လက်ရာများပင်ဖြစ်သည်။

မောင်စင်ကြယ်သည် တိုင်းရင်းသားချစ်ကြည်ရေး၊ သွေးစည်းညီညွတ်ရေးအတွက် ဆက်လက်ကြိုးပမ်းအားထုတ်သွားလိမ့်ဦးမည်ဟု ကျွန်တော်ယုံကြည်ထားပေသည်။ တနေ့သောတနေ့၌ သူသည်တိုင်းရင်းသား "စပယ်ရှယ်လစ်" အဖြစ် ရုပ်ရှင်အနုပညာလောက၌ ရေပန်းစားနေလိမ့်မည်ဟု ကြိုတင်နိမိတ်ဘတ်လိုပေသည်။

မြည့်စုံ

၂၁-၈-၆၇

စာရေးသူ၏အမှာ

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတွေအကြောင်း ရေးသားထားသောစာ၊ ကဗျာ၊ တေး၊ ပန်းချီနှင့် ရုပ်ရှင်တွေပေါ်ထွက်လာတိုင်း သူ့လုပ်ဘော်ကိုင်ဘက်၊ သူ့ရေးဘော်ရေးဘက်တွေက၊ သူ့ကို သတိရပြီး၊ "ဘယ်လိုလဲ" ဟု မေးလေ့ရှိကြသည်။

သူ့ကို "ဘယ်လိုလဲ" ဟု မေးကြသည့် စကားများထဲတွင် လုံလောက်သော၊ လေးနက်သောအဓိပ္ပါယ်များ ရှိနေသည်၊ သူသည် တိုင်းရင်းသား လူမျိုး အမျိုးသားတဦး ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

သူ့လုပ်ဘော်ကိုင်ဘက်၊ ရေးဘော်ရေးဘက်များ၏အမေးကို စကားဖြင့်သူမဖြေ၊ အပြုံးဖြင့်သာ ပြန်အကြောင်းကြားခဲ့သည်။ သူ့အပြုံးနှင့်သူ့အကြောင်းကို သူသာအသိဆုံးဖြစ်သည်။

သူသည်စာပေရေးချည်းမဟုတ်သောကြောင့် စာပေရေစီးကြောင်းထဲတွင် ကူးလိုက်ခတ်လိုက်၊ နိုင်ငံရေးရေစီးကြောင်းထဲတွင် ကူးလိုက်ခတ်လိုက်ဖြင့် နှစ်များနေသူဖြစ်သည်။ သို့ကြောင့် စာပေရေး၌သူများစွာနောက်ကျနေခဲ့သည်။

နိုင်ငံရေးပမ်းလျှင် စာပေရေးကိုအချိန်များများယူ၍ သူ့ရေးဘော်ရေးဘက်တွေနောက် ခတ်မြန်မြန်ကလေး သူပြေးလိုက်ရမည်ကို သူသိထားသည်။

ယခုစာအုပ်သည် သူ၏ပထမဆုံးစာအုပ်လည်း ဖြစ်သည်။ သူ၏ရေးဘော်ရေးဘက်တွေနောက် အမြန်ဆုံးပြေးလိုက်သည့် ပထမခြေလှမ်းလည်းဖြစ်သည်၊ ပထမခြေလှမ်းကို လှမ်းရပြီးနောက်တွင်တော့....ဒုတိယ၊ တတိယခြေလှမ်းတွေကိုလည်း သူတဆက်တည်း ဆက်လှမ်းမည်သာဖြစ်သည်။

ယခုစာအုပ်တွင် ပါရှိသောစာစုအချို့မှာ ငွေတာရီ၊ သွေးသောက်၊ ရှမဝမဂ္ဂဇင်းတို့၌ပါရှိခဲ့ပြီးဖြစ်သည်၊ ကျန်အများစုစာစုမှာမူ၊ အသစ်များဖြစ်ကြသည်။

တိုတောင်းလှသောအချိန်အတွင်း စာတအုပ်ဖြစ်အောင် လုပ်ရသောကြောင့် မကင်းနိုင်သော အမှားအယွင်းများရှိမည်ဟု သူယုံကြည်ထားသည်။

အခြေအနေပေး၍ နောက်တဖန် ဤစာအုပ်ကို ပြန်လည်ပုံနှိပ်ရဦးမည်ဆိုပါက၊ ယခုအမှားမျိုးထပ်မမှားရအောင်စီစဉ်ဆောင်ရွက်သွားမည်ဟု သူ့အနေနှင့် ရည်ရွယ်ထားပါသည်။

ဤစာအုပ်အတွက် အမှာစကားနှင့်မိတ်ဆက်စကားချီးမြှင့်သော ဆရာဦးသိန်းဖေမြင့်နှင့် ဆရာဦးပြည့်စုံတို့ကို ကျေးဇူးဥပကာရတင်ရှိကြောင်းဖော်ပြလိုသည်။ တဆက်တည်းတွင်၊ ဤစာအုပ်ကို စွန့်စွန့်စားစားထုတ်ဝေသော ပဒေသာစာပေကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ရှိပါကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ဤစာအုပ်ကို ရေးသားပြုစုရာတွင်၊ သူ့အနေနှင့် ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓါတ်ကို အခြေခံလျက်....

(၁) နယ်ချဲ့ပဒေသရာဇ်ဆန့်ကျင်ရေး၊
(၂) ပြည်ထောင်စုစည်းလုံးညီညွတ်ရေး၊
(၃) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများချစ်ကြည်ရင်းနှီးရေး၊
(၄) ဆိုရှယ်လစ်စံနစ်ထူထောင်ရေး၊

စသည်တို့ကိုရည်ရွယ်ချက်ထားပါသည်၊ စာဖတ်သူ ပြည်ထောင်စုသားများအနေနှင့် ဤရည်ရွယ်ချက်နှင့် ဤစိတ်ထားများ တစွန်းတစပွားများစေသည်ဆိုပါက၊ သူ့အနေနှင့် ရေးသားပြုစုရကြိုးနပ်လှပြီဟု ယူဆသည်။

မောင်စင်ကြယ်
၂၂-၁-၆၇

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု မြောက်မြားစွာရှိသော နိုင်ငံတခုဖြစ်ပေသည်၊ ထို့ကြောင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ အားလုံး၏ သွေးစည်းညီညွတ်ရေးကို တည်ဆောက်နိုင်မှသာလျှင် လူမျိုးစုတိုင်း၏ ကောင်းစားရေးအတွက် အာမခံနိုင်သော ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေးစံနစ်ကို ထူထောင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်၊ ပြည်ထောင်စုအမျိုးသားအားလုံး၏ ချစ်ကြည်ရေးနှင့် ညီညွတ်ရေးကိုဆောင်ရွက်ရာတွင် အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမိန့်ကြားခဲ့သော အောက်ပါစကားရပ်ကို လေးနက်စွာခံယူရပေမည်၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက....

"လူမျိုးဆိုသည်မှာ သုခဒုက္ခအတူခံစားကြ၍ နီးနီးစပ်စပ် အကျိုးချင်းထပ်ပြီးလျှင် နှစ်ပရိစ္ဆေဒ ရှည်လျားစွာ တမျိုးတစားတည်းပင်ဟု စိတ်ထားရှိသူတို့ကို တစုတည်းပေါင်း၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသာ ဖြစ်ပေသည်၊ အမျိုးအနွယ်၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာတရား၊ ပြောဆိုသည့် ဘာသာစကားတို့ကို အရေးထားရမည်ဖြစ်သော်လည်း၊ စင်စစ်မှာအေးအတူပူအမျှ ကောင်းတူဆိုးဘက် ပူးပေါင်းလျက်နေလိုသော အစဉ်အလာဆန္ဒပေါ်တွင် ဝံသာနုရက္ခိတ တရားသည်တည်နေပေ၏။"

"မြန်မာ့ ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်တွင်ပါရှိသော လူမျိုးစုရေး"

အမှားပြင်ဆင်ချက်

(၁) စာမျက်နှာ(၆၃) စာကြောင်းရေတစ်မှ "၁၉၅၄-ခုနှစ် မေလ(၁၉)ရက်နေ့" အစား၊ ၁၉၄၅-ခုနှစ် မေလ(၁၉)ရက်နေ့ဟု ပြင်ဆင်ဖတ်ရှုပါရန်။

(ပဒေသာစာပေ)

ကရင်အမျိုးသားများ မြန်မာပြည်သို့ ရောက်ရှိလာခြင်း

၁

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဓါးမဦးချ နေထိုင်လျက်ရှိကြသော ပြည်ထောင်စုသား တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများသည်၊ တိဘက်မြန်မာ၊ မွန်ခမာနှင့် ထိုင်းတရုပ်အနွယ်လူမျိုးကြီးသုံးခုမှ ဆင်းသက် ပေါက်ဖွါးလာကြသည်ဟုဆိုပါသည်၊ သို့ဖြစ်သောကြောင့် အားလုံးသော ပြည်ထောင်စုသား တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများသည် သွေးတူ သားတူ၊ ဆွေမျိုးတော်စပ်လျက်ရှိသော ညီအကို လူမျိုးများပင် ဖြစ်သည်ဟု ယူဆထားကြပါသည်။

ဤသို့ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ မူလဆင်းသက်လာရာ၊ လူမျိုးအနွယ်အုပ်စုကြီး သုံးခုအနက်မှ ထိုင်တရုပ်လူမျိုး အနွယ်အစုထဲတွင် ပြည်ထောင်စုသား တိုင်းရင်းသား လူမျိုး ကရင်လူမျိုးများသည် ပါဝင်လာသည်ဟု လက်ခံထားကြသည်။

ထိုင်းတရုပ်အနွယ်ဝင် ကရင်လူမျိုးများသည် မြန်မာပြည်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာရာတွင်၊ အောက်ပါအတိုင်း ဝင်ရောက်လာပြီး၊ အခြေစိုက်ပျံ့နှံ့သွားသည်ဟုဆိုကြပါသည်။

(၁) ကရင်လူမျိုး အချို့သည် ရေဝတီမြစ်ကြောင်းကို လိုက်၍ ပဲခူးရိုးမတဝိုက်နှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ဒေသတလျှောက်တွင် နေထိုင်ပြန့်နှံ့သွားခြင်း။

(၂) တချို့မှာ သံလွင်မြစ်ကြောင်းကိုလိုက်၍ ရှမ်းကုန်းမြေမြင့်ကိုဖြတ်ကျော်ကာ၊ တောင်ငူခရိုင်တဝိုက်နှင့် တနင်္သာရီတောင်တန်းတလျှောက်တွင် နေထိုင်ပြန့်နှံ့သွားခြင်း။

(၃) ကရင် လူမျိုးတချို့မှာမူ မဲခေါင်မြစ်ဝှမ်း၊ ရွှေလီမြစ်ဝှမ်းနှင့် မြစ်ကြောင်းများကိုစုန်ဆင်းလျက် ရှမ်းပြည်ကုန်းမြေမြင့်တွင်တချို့ နေထိုင်ကျန်ရစ်ခဲ့ပြီး၊ တချို့မှာ ကယားပြည်နယ်နှင့် တနင်္သာရီတောင်တန်းမှတဆင့် ယိုးဒယား၊ လာအို၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ဘော်နီယိုဘက်သို့ နေထိုင် ပြန့်နှံ့သွားသည်ဟု အချို့သူတို့ယူဆကြပေသည်။

ထိုသို့ ကရင်လူမျိုးများ မြန်မာပြည်တွင်းသို့ ရောက်ရှိလာခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အထက်ဖေါ်ပြပါအယူအဆနှင့်မတူသော အခြားသော အယူအဆတခုမှာမူ၊ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပေသည်။

B 21206
SARPAY BEIKMAN PUBLIC LIBRARY.

(၁) ကရင်လူမျိုးများသည်ဘီ-စီ(၂၂၃၄)တွင်ဗါဗုလုန်ပြည်ကထွက်ခဲ့ကြသည်။

(၂) မွန်ဂိုလီယန်သို့ ဘီ-စီ(၂၁၉၇)တွင် ရောက်ရှိသည်၊ လမ်းခုလပ်တွင်(၃၇)နှစ် ကြာသွားသည်။

(၃) မွန်ဂိုလီယန်တွင် နှစ်ပေါင်း(၁၈၀)မျှ နေထိုင်ပြီး၊ ဘီ-စီ (၂၀၁၇) တွင်၊ မိုကိုလီအန်က ထွက်လာပြီး၊ ဘီ-စီ (၂၀၁၃)တွင် အရှေ့တာကစ္စတန်သို့ရောက်သည်၊ လမ်းတွင် (၄)နှစ်ကြာခဲ့သည်။

(၄) အရှေ့တာကစ္စတန်တွင် နှစ်ပေါင်း(၁၄၇)နှစ် နေထိုင်ကြပြီး၊ ဘီ-စီ(၁၈၆၆)တွင် အရှေ့ တာကစ္စတန်ကထွက်လာခဲ့သည်၊ တိဘက်သို့ ဘီ စီ(၁၈၆၄)တွင် ရောက်ရှိသောကြောင့် လမ်းတွင်(၂နှစ်)မျှသာကြာခဲ့သည်။

(၅) တိဘက်တွင် နှစ်ပေါင်း(၄၇၆)နှစ်နေခဲ့ပြီး၊ ဘီ-စီ၊ (၁၃၈၈)တွင် တိဘက်မှထွက်ခဲ့သည်၊ ယူနန်ပြည်သို့ ဘီ-စီ (၁၃၈၅)တွင် ရောက်ခဲ့သည်၊ လမ်းတွင်(၃)နှစ်ကြာခဲ့သည်။

(၆) ယူနန်တွင်(၂၅၇)နှစ်နေခဲ့ပြီး၊ ဘီ-စီ(၁၁၂၈)တွင် ထွက်ခဲ့သည်၊ ပထမ ကရင်လူမျိုးတသုတ်သည် ဘီ-စီ(၁၁၂၅) တွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရောက်ခဲ့သည်၊ လမ်းတွင် သုံးနှစ်ကြာခဲ့သည်။

(၇) ဒုတိယ ကရင်လူမျိုးတသုတ်သည်ယူနန်တွင်(၆၄၄) နှစ်မျှနေထိုင်ခဲ့ပြီး၊ ဘီ-စီ(၇၄၁)တွင်မှ ယူနန်မှထွက်ခဲ့သည်၊

မြန်မာပြည်သို့ ဘီ-စီ(၇၃၉)တွင် ရောက်လာသည်၊ လမ်းတွင် (၂)နှစ်မျှကြာခဲ့သည်။

သို့ဖြစ်၍ ကရင်လူမျိုး ပထမတသုတ်သည် ဗါ့ဗိုလုံနိပြည်မှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိရန် နှစ်ပေါင်း (၁၁၀၉)နှစ် လာခဲ့ရသည်၊ (၂၂၃၄-၁၁၂၅=၁,၁၀၉)

ဒုတိယ အသုတ်မှာမူ၊ နှစ်ပေါင်း (၁၄၉၅)နှစ် လာခဲ့ရသည်၊ ၂၂၃၄-၇၃၉=၁၄၉၅)။

ယခု မျက်မှောက်ခေတ် ကရင်အမျိုးသားများ နှစ်သစ်ကူးကျင်းပရာတွင် သုံးစွဲသော ကရင်သက္ကရာဇ်နှင့် ကရင်ပြက္ခဒိန်များတွင် ရေးထိုးသောနှစ်များသည် ယူနန်မှ မြန်မာပြည်သို့ ဒုတိယအသုတ် ဝင်လာသော ကရင်လူမျိုးများရောက်သည့်နှစ်ကိုမှတ်ယူခြင်းဖြစ်သည်။

ယူနန်မှ မြန်မာပြည်သို့ ဒုတိယအသုတ်သည် ဘီ-စီ(၇၃၉) တွင် ရောက်ရှိသည်၊ ယခုလက်ရှိ ခရစ်နှစ်(၁၉၆၇) အနှစ်နှင့် ပေါင်း လျှင် (၇၃၉+၁၉၆၇=၂၇၀၆) နှစ် ပေါင်း (၂၇၀၆)နှစ်ရှိလေသည်၊ ထိုနှစ်သည် ကရင်လူမျိုးများ မြန်မာနိုင်ငံသို့ရောက်ရှိလာပြီး၊ ကြာရှိခဲ့ပြီဖြစ်သော နှစ်များဟူ၍ ယူဆကြပေသည်။

× × × ×

ကရင်လူမျိုးနွယ်စုများ

ကရင်လူမျိုးများကို အလွယ်တကူပင်၊ ကရင်လူမျိုးများဟု ခေါ်ဆိုကြသော်လည်း အမှန်စင်စစ်မှာမူ၊ ကရင်လူမျိုးများအတွင်း၌ မျိုးနွယ် စုကလေးများ များစွာ ရှိနေပေသေးသည်။

အထူးသဖြင့် (၁၉၃၅)ခုနှစ်၊ မြန်မာပြည်စီရင်အုပ်ချုပ်မှုအက်ဥပဒေအရ၊ (၁၉၃၆)ခုနှစ်၊ မေလ(၆)ရက်နေ့စွဲပါဘုရင်ခံမင်းကြီး၏ကြေညာချက်တွင် ကရင်လူမျိုး (၁၁) မျိုးဟူ၍ ခွဲခြားပြထားခဲ့ပေသည်။

ထို(၁၁)မျိုးမှာ....

(၁) စကော,ကရင်၊

(၂) ပိုး,ကရင်၊

(၃) တောင်သူ,ကရင်၊ (ယခုပအို့ဖြစ်လာသည်)

(၄) ပကူး,ကရင်၊

(၅) မိုးနဲပွါး,ကရင်၊

(၆) ကွဲ,ကရင်၊

(၇) ကရင်ဖြူ၊

(၈) ပဒေါင်းကရင်၊ (ယှခု ပဒေါင်းလူမျိုး)

(၉) ကရင်နီ,ကရင်(ယခု ကယားလူမျိုး)၊

(၁၀) ဂဲကိုး,ကရင်၊

ထိုသို့ခွဲပြထားသည်။

ထို့ပြင်(၁၉၃၁)ခုနှစ်၊ မြန်မာပြည်လူဦးရေ သန်းခေါင်စာရင်း အစီရင်ခံစာစားရင်းချုပ် (၁၇) စာရင်းအပိုင်း(၂) စာမျက်နှာ(၂၄၄)တွင်မူ၊ ကရင်လူမျိုး (၁၇)မျိုးဟု ဖေါ်ပြထားပြန်ပါသည်။

၎င်း(၁၇)မျိုးမှာ....

(၁) စကော၊
(၂) ပိုး၊
(၃) ဝေဝေါ
(၄) မိုးနဲဘွား၊
(၅) ကွဲ၊
(၆) ဘရက်၊

(၇) ကရင်ဖြူ၊
(၈) ပကူး၊
(၉) မိုးပွါး၊
(၁၀) တောင်သူ၊
(၁၁) ပဒေါင်း၊
(၁၂) ရင်းဘော်၊
(၁၃) ဂဲကိုး၊
(၁၄) ကရင်နီ၊
(၁၅) ဇယိန်၊
(၁၆) တလိုင်းကလဆီ၊
(၁၇) လူမျိုးသီးခြားဖေါ်ပြမထားသော ကရင်၊ စ,သည်ဖြင့် (၁၇)မျိုးခွဲပြထားသည်ကိုတွေ့ရပေသည်။

တော်လှန်ရေးအစိုးရလက်ထက် (၁၉၆[illegible])ခုနှစ်၊ ဆယ့်ခွန်နှစ်ကြိမ်မြောက် ပြည်ထောင်စုနေ့တွင်လည်း ကရင်လူမျိုးများကို အောက်ပါအတိုင်း ခွဲပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရပေသည်။

(၁) ကယ်ဘား၊
(၂) ကယ်ခို၊
(၃) ကရင်ဖြူ၊
(၄) စကောကရင်၊
(၅) ပရဲ၊

(၆) ပိုးကရင်၊

(၇) ပကူးကရင်၊

(၈) ပရချီး၊

(၉) ယင်းဘော်၊

(၁၀) ယင်းနက်၊

(၁၁) ယင်းကြား၊

(၁၂) ယင်းတလဲ၊

ခွဲခြားဖေါ်ပြထားပါသည်။

၁၉၆၅-ခုနှစ်၊ (၁၈) ကြိမ်မြောက် ပြည်ထောင်စုနေ့တွင် လမ်းစဉ်ပါတီ၊ တိုင်းကြီးကြပ်ရေးကော်မီတီ တိုင်းခွဲ (၁၀) ကော်သူးလေနယ်မှ လေ့လာတင်ပြသော "တိုင်းရင်းသားကရင်လူမျိုးများအကြောင်း" စာတမ်းတွင်မူ၊ ကရင်လူမျိုးနွယ်စုများကို အောက်ပါအတိုင်း ဖေါ်ပြထားပေသည်။

(၁) စကောကရင်၊

(၂) ပိုးကရင်၊

(၃) ပကူးကရင်၊

(၄) ဘွဲ့ကရင်၊

(၅) မော်နေပွါး၊ (ပကူးအနွယ်ဝင်)

(၆) သလယ်ပွါး(။)

(၇) ကယ်ခို၊ (ဘွဲ့ကရင်အနွယ်ဝင်)

(၈) ကယ်ဘား (။)

(၉) ပလချီး၊ (ရှာနှင့်စကားကိုမှီ၍ဘွဲ့ကရင်)၊

(၁၀) မိုပွါ၊

(၁၁) ကရင်ဖြူ၊

ဤသို့ စုစုပေါင်း ဆယ့်တစ်မျိုးခွဲခြားပြထားသည်ကိုတွေ့ရပေသည်။

သို့သော် လူသိအများဆုံးနှင့် ကရင်လူမျိုး အစုကြီးနှစ်ခုမှာမူ၊ စကောကရင်နှင့် ပိုးကရင်ဟူ၍ပင်ဖြစ်သည်၊ အခြားနွယ်စုကလေးများသည်လည်း ထိုအစုကြီးနှစ်စုမှပင် ဖျာထွက်သွားခြင်းဖြစ်သည်။

မူလအစတွင် ကရင်တခုတည်းသာဖြစ်ပြီး၊ နောင်များမှ စကောကရင်၊ ပိုးကရင် ကွဲပြားခေါ်ဆိုခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ကရင်လူမျိုးများအတွင်းတွင်၊ အောက်ပါ ပါးစပ်ဒဏ္ဍာရီကို မကြာခဏ ပြောဆိုတတ်ကြသည်ကိုတွေ့ရပေသည်။

တရံရောအခါကဖြစ်သည်၊ ကရင်လူမျိုး အိမ်ထောင်စုကလေးတခုရှိရာ၊ အိမ်ထောင်ဦးစီးဖခင်မှာ ဖါးစကောဖြစ်ပြီး၊ မိခင်အမည်မှာ နော်ပအိုဖြစ်သည်။

သူတို့ဇနီးမောင်နှံတွင်၊ သားယောကျ်ားလေးယောက်နှင့် သမီးမိန်းကလေး သုံးယောက်၊ စုစုပေါင်း ခုနစ်ယောက်ရှိလေသည်။

သားယောကျ်ားလေးယောက်၏အမည်များမှာ....

(၁) စောပကူး၊

(၂) စောမော်နေပကား၊

(၃) စောဝေးဝေါ၊

(၄) စောခြယ်၊

တို့ဖြစ်ကြပြီး၊ သမီးသုံးယောက်မှာ....

(၁) နော်မှဒက်၊

(၂) နော်ပေါကလော်၊

(၃) နော်ပအာတို့ ဖြစ်ကြသည်။

နေ့တနေ့တွင်၊ ဖခင်ဖြစ်သော ဖါးစကောနှင့် မိခင်နော်ပအိုတို့ မသင့်မတင့်ဖြစ်ကြပြီး၊ လင်မယားကွဲကြရာ၊ သားယောကျ်ားလေးယောက်သည် ဖခင် ဖါးစကောနှင့် လိုက်သွား၍ သမီးသုံးယောက်မှာ မိခင် နော်ပအို့နောက် လိုက်ခဲ့သည်၊ နောင်သောအခါ ဖခင်ဘက်လိုက်သူကို(ပါထိ-ဖထိပ်)ခေါ်ပြီး မိခင်နောက်လိုက်သူများကိုမူ (မိုထိ-မုထိပ်)ဟု ခေါ်သည်၊

အဓိပ္ပါယ်မှာ (ပါထိ-ဖထိပ်=အဖေ့ဘက်)၊ (မုထိ-မုထိပ်=အမေ့ဘက်)ဖြစ်လေသည်။

အဖေဘက်ပါသူများသည် စကောကရင်ဖြစ်ကြပြီး၊ အမေဘက်ပါသူများမှာမူ၊ ပိုးကရင်ဖြစ်ကြသည်။

ထိုသည့်နောက် စကောကရင်များကို (မြန်မာကရင်)ဟုခေါ်၍ ပိုးကရင်များကို(မွန်ကရင်)ဟူ၍လည်း ခေါ်ဆိုတတ်ကြပေသေးသည်၊ ဤသို့ခေါ်ဆိုခြင်းမှာ မြန်မာနှင့်မွန် ကူးလူးဆက်ဆံပေါင်းသင်းမှုကို အခြေခံထား၍ခေါ်ဆိုသည်ဟု ယူဆရပေသည်။

စကောကရင်နှင့် ပိုးကရင်အမျိုးသားအမျိုးသမီးများကို ခွဲခြားသိနိုင်ရန်မှာ ၎င်းတို့၏အမည်များပင်ဖြစ်ပေသည်။

စကောကရင်အမျိုးသားများ၏အမည်ရှေ့တွင် “စော” ဟူ၍တပ်ခေါ်ပြီး၊ အမျိုးသမီးများ၏အမည်ရှေ့တွင်မူ“နော်” ကိုတပ်၍ခေါ်ဆိုသည်၊ (ဥပမာ၊ စောဘမောင်-နော်ခင်အေး)

အဆိုပါ၊ စောနှင့်နော်ကို မွေးကင်းစမှ အသက်ကြီးရင့်သည်ထိ သုံးစွဲသွားသည်။

ပိုးကရင်များမှာမူ၊ အသက်အရွယ်လိုက်၍ အမည်ရှေ့မှ စကားလုံးကို ပြောင်းလဲသုံးစွဲသည်၊ ပိုးကရင် ယောကျ်ား

ကလေးငယ်စဉ်တွင် "စ" ကိုသုံးပြီး၊ လူကြီးဖြစ်လာသော် "မန်း" ကိုသုံးသည်၊ (ဥပမာ-စထွန်းကျော်၊ မန်းထွန်းကျော်)

ပိုးကရင် အမျိုးသမီး ငယ်စဉ်တွင် "နမ့်" ကို သုံး ပြီး၊ အရွယ်ကြီးလာသောအခါ "ဂတ်" ကိုသုံးသည်၊ (ဥပမာ-နမ့်ပန်းဖြူ၊ ဂတ်ပန်းဖြူ) အဓိပ္ပါယ်မှာ မောင်နှင့်ကိုမှ ဦးသို့ ပြောင်းသကဲ့သို့၊ မ-မှဒေါ်သို့ ပြောင်းသကဲ့သို့ဖြစ်ပေသည်။

× × × ×

ကရင်လူမျိုးများ နေထိုင်ရာဒေသ

၁၉၁၁-ခုနှစ်တွင်၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ရှိသော ကရင်လူဦးရေမှာ တသန်းမျှရှိပြီး (၁၉၃၁) ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းတွင် ကရင်ဦးရေ (၁,၃၆၇,၆၇၃) သို့တိုးတက်လာသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

(၁၉၄၂) ခုမှ (၁၉၅၅) ခုနှစ်အတွင်း ဂျပန်ခေတ် ကောက်ယူသောသန်းခေါင်စာရင်းအရ၊ မြန်မာပြည်အရပ်ရပ်ရှိ ကရင်လူဦးရေသည် (၄) သန်းကျော်မျှ ရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုပေသည်။

ထိုကရင်လူဦးရေ (၄) သန်းထဲတွင်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် နတ်စားကရင်အချို့နှင့် ဝေးလံလှသော တောင်ပေါ်ဒေသနေ ကရင်လူဦးရေအချို့ မပါသေးဟု သိရှိရပေသည်။၊ ဤသည်တို့ကိုထောက်ရှု၍ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတွင် မှီတင်းနေထိုင်ကြ ကုန်သော တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများအနက်၊ မြန်မာလူမျိုးပြီးလျှင် ဒုတိယလူဦးရေအများဆုံးမှာ ကရင်လူမျိုးများဖြစ်သည် ဟု ဆိုစမှတ်ပြုကြလေသည်။

ဤသို့ ဒုတိယ လူဦးရေ အများဆုံးဖြစ်သည်ဟု ဆိုစမှတ်ပြုသော ကရင်လူမျိုးတို့သည် ပြည်ခရိုင်မှ တောင်ဘက်သို့ ပင်လယ်ထိရင်း၊ ရမည်းသင်းခရိုင်နှင့် ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်းမှ တနင်္သာရီတိုင်း မြိတ်ခရိုင်အထိရင်း၊ ပြန့်နှံ့စွာနေထိုင်ကြသည်ကိုတွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။

ကရင်ပြည်နယ် (ကော်သူးလေ)နှင့် ကယားပြည်နယ်တို့တွင် ကရင်လူဦးရေသည် သိးသန့်ဖြစ်ပြီး၊ အခြားခရိုင်များတွင် အခြားသော တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများနှင့် ရောနှောနေထိုင်ကြသည်။

သမိုင်းဆရာများနှင့် ကရင်ခရစ်ယာန်သာသနာပြုဆရာများအဆိုအရ၊ ပထမနှင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း၌ ယိုးဒယားနိုင်ငံအတွင်း မှီတင်း နေထိုင်ကြသော ကရင် လူဦးရေသည် (၅၀,၀၀၀)ငါးသောင်းကျော်ရှိသည်ဟု ဆိုပေသည်။ယခုဆိုလျှင် နှစ်သန်းပတ်ဝန်းကျင်နားတွင် ရှိမည်ဟုလည်း ခန့်မှန်းကြသည်။အဆိုပါယိုးဒယားနိုင်ငံရှိကရင်များသည်မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ယိုးဒယားနိုင်ငံ ဆက်စပ်နေရာ တောင်တန်း တလျှောက်နှင့်အချို့မှာ ယိုးဒယားနိုင်ငံရှိ ကရင်များသည် အထူးသဖြင့်တောင်ပေါ်သားများဖြစ်ကြသောကြောင့် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွါးရေး၊ ပညာရေး၊ လူမှုရေး၊ များစွာခေတ်နောက်ကျပေသေးသည်ဟု ယိုးဒယားနိုင်ငံမှ ပြန်လာကြသော ကရင်လူမျိုးသာသနာပြုဆရာများက ဆိုပေသည်။

ထိုသို့ ယိုးဒယားနိုင်ငံရှိ ကရင်များသည် ပိုးကရင်နှင့် ဘွဲကရင်များ ဖြစ်ကြပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံမှတဆင့် ရောက်လာကြသူများဟူ၍လည်း ယူဆထားကြပေသည်။

ဘာသာစကား၊ အသံနေအသံထား၊ အနိမ့်အမြင့် ပေါ်တွင် မူတည်၍ ကရင်လူမျိုးများ နေထိုင်ရာဒေသကို ခွဲခြားကြည့်မည်ဆိုပါက၊ အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရှိနိုင်သည်။

(၁) မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသနေ စကောကရင်များ....

(၁) ပုသိမ်ခရိုင်........... (စကောနည်း၍ပိုးများသည်။)
(၂) မြောင်းမြခရိုင်........(။)
(၃) မအူပင်ခရိုင်........... (။)
(၄) ဟံသာဝတီခရိုင် .... (။)
(၅) ဟသ်ာတခရိုင် ....(။)
(၆) ဖျာပုံခရိုင်...............(။)
(၇) ပဲခူးတိုင်းနှင့်ပြည်၊သာယာဝတီ၊ ပဲခူး၊ ညောင်လေးပင်၊ တောင်ငူ........(စကောကရင်များသည်)

(၂) အရှေ့ဘက်တွင်နေသော စကောကရင်များ....

(၁) သထုံခရိုင်...........(စကောနှင့်ပိုး တဝက်စီ)

(၂) မော်လမြိုင်ခရိုင်.... (စကောနည်း၍ ပိုးများသည်)

(၃) ဘားအံခရိုင်....... (။)

(၄) ကော့ကရိတ်ခရိုင်....(။)

(၅) ဖါပွန်ခရိုင်........... (စကောကရင်များသည်)

(၆) တောင်ငူခရိုင် ......(ရွှေကျင်၊ ကျောက်ကြီး၊ ထန်းတပင်၊ သံတောင်၊ ဘောဂလီ၊ လိပ်သို၊ မော်ချီး၊(စကောကရင်များသည်။)

(၇) မြိတ်နှင့် ထားဝယ်ခရိုင်(စကောကရင် နည်းသည်။)

ဖေါ်ပြပါ စကောကရင်များသည် ဒေသနှင့် ရေမြေအလျောက် တခါတရံ ပြောဆိုသုံးနှုန်းသောစကား အပြောအဆိုများ- အသံနေအသံထားများ ခြားနားလေ့ ရှိပါသည်။

(၃) မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသနေ ပိုးကရင်များ....

(၁) ပုသိမ်ခရိုင်.... ....(ပိုး များသည်။)

(၂) မြောင်းမြခရိုင်....... (။)

(၃) မအူပင်ခရိုင်..........(။)

(၄) ဟံသာဝတီခရိုင် .... (။)

(၅) ဟင်္သာတခရိုင် ....(ပိုးကရင်နည်း၍ စကောများသည်။)

(၆) မြာပုံခရိုင်..............(။)

(၇) ပဲခူးတိုင်း.............. (။)

(၈) ညောင်လေးပင်ခရိုင်(။)

(၄) အရှေ့ဘက်တွင်နေသော ပိုးကရင်များ....

(၁) ဘားအံခရိုင်...........(ပိုးများသည်။)

(၂) ကော့ကရိတ်ခရိုင်....(။)

(၃) သထုံခရိုင် ....(ပိုးနှင့် စကောတဝက်စီ)

(၄) ထားဝယ်ခရိုင်... .... (ပိုးနည်းသည်။)

(၅) မြိတ် ခရိုင်ခွဲ..............(။)

(၆) ဖါပွန်မြို့နယ်.......... (။)

အရှေ့ ပိုးကရင်များနှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ပိုးကရင်များသည် အချို့စကားတွင်သာ တူကြပြီး၊ စကားအများစုမှာ ခြားနားကြသည်၊ အထူးသဖြင့် အရှေ့ကတက်သံပြောလျှင် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်က ကျသံဖြစ်ပြီး တဖန် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်က

တက်သံပြောလျှင် အရှေ့ပိုးကရင်က ကျသံပြောသည်၊ စကားမြန်မြန်ပြောကြလျှင် တဦးနှင့်တဦး နားလည်ရန် ခက်သည်၊ သို့သော် တဦးနှင့်တဦး ခဏမျှ အတူတကွနေသွားပါမူ၊မကြာမီအတွင်း သိနားလည်သွားကြသည်။

အရှေ့ပိုးကရင်ချင်း၊ မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ပိုးကရင်ချင်းကား၊ ကွာခြားမှုမရှိလှပေ။

စကောကရင်နှင့် ပိုးကရင်အဓိက လူမျိုးအုပ်စုကြီးနှစ်ခုကို သာ ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။ ထိုအုပ်စုကြီးနှစ်ခုမှ ဖျာထွက်သော ကရင်လူမျိုးနွယ်စုများကို သီးခြား မဖော်ပြတော့ပါ။

၁၉၃၁-ခုနှစ်၊ သန်းခေါင်စာရင်းအရ၊ ကရင်လူဦးရေ-(၁,၃၀၀,၀၀၀) ရှိသည့်အနက်မှ ခရစ်ယန်ဘာသာကိုးကွယ်သူပေါင်းမှာ- (၂၁၀,၀၀၀)မျှရှိပြီး၊ ကျန် (၁၁) သိန်းမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် နတ်ကိုးကွယ်ကြလေသည်။

× × × ×

ကရင်စာပေ

တိုင်းရင်းသား ကရင်လူမျိုးများတွင် ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းက စာပေ(စာ)များရှိခဲ့သည်ဟုယုံကြည်ထားကြပေသည်။ သို့ရာတွင် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် အဆိုပါ ရှေးဟောင်းစာပေများသည် တိမ်ကောရခြင်း၊ ပျောက်ဆုံးခဲ့ရခြင်းဖြစ်သည်ဟု ကရင်လူမျိုးအချို့က ယူဆကြသည်။

ယခုအခါ၊ အဆိုပါရှေးဟောင်း ကရင်စာပေကိုကော်သူးလေ(ကရင်ပြည်နယ်)နှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဘက်တွင် ပြန်လည်ဖော်ထုတ်နေသည်ကိုတွေ့ရှိရပေသည်၊ အထူးသဖြင့်ဖော်ပြပါ ရှေးဟောင်းကရင်စာပေကို ဘားအံခရိုင်၊ ရေတံခွန် ရွာရှိ ကရင်ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းတော်ကြီးများက ပြန်လည်ဖော်ထုတ်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။

ရန်ကုန်မြို့နှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသဘက်တွင်လည်း အဆိုပါ၊ ရှေးဟောင်း ကရင်စာပေသင်တန်းဖွင့်လှစ်၍ သင်ကြားနေသည်ကို လွန်ခဲ့သည့်နှစ်မှစ၍ တွေ့ခဲ့ရပေသည်။

၁၉၆၆-ခုနှစ်မှစ၍ ရွေးဟောင်းကရင်စာပေဖြင့် သူငယ်တန်းစာအုပ်အပြင်၊ ပထမတန်းစာအုပ်ကိုပင် ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကရင်ဘုန်းတော်ကြီးများသည် ပေထုပ်ထဲမှကရင်စာကို အက္ခရာစာလုံးပြု၍ ကရင်အမျိုးသားများကို သင်ကြားတတ်မြောက်စေသည်ဟူ၍လည်း သိရှိရပေသည်။

ရွေးဟောင်းကရင်စာပေသည် မွန်အက္ခရာမှ ယှက်နွယ်လာသည်ဟု ယူဆကြသည်၊ဖြစ်နိုင်စရာလည်းရှိပါသည်၊အကြောင်းမှာ ထိုစာပေကို ကောင်းစွာတတ်မြောက်ပြီး၊ ပေထက်အက္ခရာမှ ပုံနှိပ်အက္ခရာသို့ ကြိုးပမ်းကြသူများသည် ပိုးကရင် (မွန်ကရင်) ဗုဒ္ဓဘာသာကရင် ဘုန်းတော်ကြီးများ ဖြစ်သောကြောင့်ပေတည်း။

ရွေးဟောင်း ကရင်စာပေ၏ ထူးခြားချက်တရပ်မှာ စကောကရင် ဘာသာစကားနှင့်ရင်း၊ ပိုးကရင်ဘာသာစကားနှင့်ရင်း၊ ဖတ်ရှု၍ရသည့်အပြင်၊ အရှေ့ပိုးကရင်လိုနှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ပိုးကရင်လိုပါ၊ ဖတ်ရှု၍ရသည့် အချက်ပင် ဖြစ်သည်။

ရွေးဟောင်း ပိုးကရင်စာပေတွင်၊ ဗျည်းစာလုံးပေါင်း (၃၆)လုံးပါရှိပြီး၊ သရအလုံးပေါင်း (၁၄)လုံးပါရှိကြောင်း သိရသည်၊ ရွေးဟောင်း ကရင်စာပေသည် ခရစ်ယာန်သာသနာပြုဆရာများ တည်ထွင်ပေးသွားသော စကောကရင်နှင့် ပိုး

ကရင် စာပေများနောက်သို့ အမှီလိုက်ရန် ကြိုးပမ်းလျက်ရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရပေသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ၊ လော်လောဆယ်အားဖြင့် ကရင်လူထုတွင်း၌ ကျယ်ပြန့်စွာသုံးစွဲနေသောစာပေမှာမူ၊ ခရစ်ယာန်သာသနာပြုဆရာများတည်ထွင်ပေးသွားသော မြန်မာအက္ခရာဖြင့် ကရင်စာများကိုသာဖြစ်သည်။

သာသနာပြုဆရာ ဒေါက်တာ ဂျွန်နသန်ဝိတ်သည် (၁၈၃၀)ပြည့်နှစ်လောက်တွင်၊ ကရင်လူထုတွင်း၌ သာသနာပြုလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ယင်း၊ စကောကရင်စာကို မြန်မာအက္ခရာဖြင့် တည်ထွင်ခဲ့သည်။

ဤသို့စကောကရင်စာကိုတည်ထွင်ပြီးသည်နှင့် ခရစ်ယာန်ဘာသာဆိုင်ရာ ကျမ်းစာများကို စကောကရင်စာဖြင့် ပြန်ဆိုရေးသားပြီး ကရင်လူထုတွင်းတွင် သာသနာပြုလုပ်ငန်းကို ကျယ်ပြန့်စွာပင်လုပ်ခဲ့သည်၊ များစွာလည်းအကျိုးသက်ရောက်မှုရှိခဲ့သည်။

စကောကရင်စာတည်ထွင်ပြီး၊ ဆယ်နှစ်ခန့်အကြာ (၁၈၄၀)ခုနှစ်တွင်၊ သာသနာပြုဆရာမစ္စတာဗရေတန်က၊ပိုးကရင်စာကို မြန်မာအက္ခရာဖြင့်ပင် တည်ထွင်ခဲ့ပြန်သည်၊ ပိုးကရင်စာ တည်ထွင်ပြီးသည်နှင့်ပင်၊ ခရစ်ယာန်ဘာသာရေး ကျမ်းစာတို့ကို ပိုးကရင်စာဖြင့်ပြန်ဆိုရေးသားပြီး၊ အထက်ပါအတိုင်း သာသနာပြုလုပ်ငန်းကို တိုးချဲ့လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။

သာသနာပြုဆရာများ တည်ထွင်ခဲ့သည့်၊ လက်ရှိသုံးစွဲနေသော ပိုးကာရင်စာတွင်၊ ဗျည်းအလုံးပေါင်း (၂၆)လုံးရှိပြီး၊ သရမှာ(၁၉)လုံးရှိသည်၊ ပိုးကရင်စာမှာ ဗျည်းပေါင်း(၂၇)လုံးရှိပြီး၊ သရမှာ(၁၉)လုံးရှိသည်၊ ပိုးကရင်စာကို အရှေ့ပိုးကရင်များနှင့်၊ မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ပိုးကရင်များသည်၊ မိမိအသံထွက်နှင့် မိမိဖတ်ရှု၍ရလေသည်။

ဤကရင်စာများအပြင်၊ အခြားသောကရင်စာများလည်း ရှိသေးသည်ဟု သိရသည်၊ ထိုကရင်စာများမှာ—

(၁) ရောမ အက္ခရာဖြင့် တည်ထွင်ထားသော ကရင်စာ။

(၂) စကောကရင်၊ ပိုးကရင်၊ နှစ်ခုစလုံးဖတ်ရှုနိုင်သော "ခလိဘိုးစာပေ"

(၃) စောဘထွန်းတင် ရောမအက္ခရာဖြင့် တည်ထွင်သော စဂေါကရင်စာပေ။

(၄) ကြက်ယက်စာပေ။

တို့ဖြစ်ကြပေသည်၊ ကျော်ဇောခြင်းကားမရှိလှပေ။

အထူးသဖြင့် ကရင်လူမျိုးများသည် လွန်ခဲ့သောနှစ်အတန်ကြာကစ၍ ကရင်လူမျိုးတိုင်း ကရင်စာ တတ်မြောက်ရေးကို စည်းရုံးလှုံ့ဆော် ဆောင်ရွက်ယင်း၊ အခြားတဘက်ကလည်း ကရင်လူမျိုးများ စည်းလုံးညီညွတ်ရေးအတွက် စကောကရင်နှင့် ပိုးကရင်အတူတကွ ဖတ်ရှုနိုင်သော စာတခုတည်းဖြစ်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပေသည်။

× × × ×

ကရင်အမျိုးသားတို့၏ နိုင်ငံရေးကြိုးပမ်းမှု

ကရင်အမျိုးသားတို့၏ နိုင်ငံရေးကြိုးပမ်းမှုအစမှာ သိသိသာသာ ထင်ထင်ရှားရှား(၁၈၈၁)ခုနှစ်လောက်တွင် စခဲ့လေသည်။ ထိုနှစ်တွင် ရန်ကုန်မြို့၌ ကရင်အမျိုးသား အသင်း (Karen National Association)ကို စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့လေသည်။ ထိုကရင်အမျိုးသားအသင်းကို စကောကရင်ဘာသာဖြင့် "ဒေါကလု"ဟူ၍ ခေါ်ဆိုသည်။ ထိုအသင်းသည် ပထမဆုံးသော ကရင်အမျိုးသားအသင်းလည်း ဖြစ်ပေသည်။

ထိုကရင်အမျိုးသားအသင်းသည် တိုင်းပြည်နိုင်ငံ၏အရေးအခင်းများကို လေ့လာမှတ်သားရင်း၊ ကရင်အမျိုးသားများ၏ အရေးအခင်းများနှင့် ဘာသာရေး(ခရစ်ယန်)ကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပေသည်။ ထိုစဉ်က ခရစ်ယန်ဘာသာဝင် စကော ကရင်အမျိုးသားများမှာ အများအားဖြင့် ပညာတတ်များ

ဖြစ်သောကြောင့် အမျိုးသားရေးကို စိတ်ဝင်စားရင်း ဘာသာရေး ကိစ္စများကိုပါ ယှဉ်တွဲဆောင်ရွက်တတ်ကြပေသည်။

အဆိုပါကရင်အမျိုးသားအသင်းကြီးကို စတင်ထူထောင်ခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်ခေါင်းဆောင်များမှာ ဒေါက်တာတီ-သံပြာ၊ ဆရာမြတ်စံ၊ ဆရာစောတော၊ ဦးလူနီ၊ ဦးရွှေမောင်အုန်း၊ အစရှိသောပုဂ္ဂိုလ်များပင်ဖြစ်ကြသည်။ ဒေါက်တာ တီ-သံပြာမှာ အထင်ရှားဆုံးသော ခေါင်းဆောင်တဦး ဖြစ်သည်။ ၎င်း၏ (အမ်-အေ)ဒီဂရီကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ရယူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဒေါက်တာ တီ-သံပြာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှ ပြန်ရောက်လျှင် ရောက်ချင်း၊ မျက်နှာဖြူအင်္ဂလိပ်အစိုးရက ၎င်းတို့၏ ဗျူရိုကရေစီ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားကြီးတွင် ရာထူးတနေရာ ယူပါရန် လက်ကမ်းလာခဲ့သည်။ ဒေါက်တာ တီ-သံပြာသည် မျက်နှာဖြူ အင်္ဂလိပ်ကပေးလာသော သူ့တဦးတည်း ကောင်းစားရေးအတွက် အုပ်ချုပ်ရေးရာထူးကို ငြင်းဆိုလိုက်ပြီး၊ ရန်ကုန်မြို့၊ အလုံရပ်ရှိ ပဲခူးကရင်ကျောင်း (ယခုအလုံ ဒေသစိဘ် အမှတ်(၁) အထက်တန်းကျောင်း)တွင် စာဝင်ပြနေသည်။ ထိုသို့စာပေသင်ပြနေရင်းက အခြားတဘက်တွင် ကရင်အမျိုးသားများနှင့်ပတ်သက်သော စာအုပ်စာတမ်းများကိုမြောက်မြားစွာပင်ရေးသားပြုစုနေခဲ့ပေသည်။ အထူးသဖြင့် ဒေါက်တာတီ-သံပြာသည် ပထမဆုံးကရင်အမျိုးသားအသင်း

တွင် ပထမဆုံးဥက္ကဋ္ဌအနေနှင့် နှစ်ပေါင်းများစွာပင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့လေသည်။

အထူးသဖြင့် ကရင်အမျိုးသားအသင်းကြီးတွင် ပါဝင်ခေါင်းဆောင်ခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးတို့သည် ခေတ်ပညာတတ်များဖြစ်သည့်အပြင်၊ အတော်များများမှာ နိုင်ငံခြားတွင် ပညာသွားရောက်သင်ကြားပြီး နိုင်ငံခြားတွင်ပင် ဘွဲ့ဒီဂရီများကိုယူခဲ့ကြသူများဖြစ်ကြသည်။ ဒေါက်တာ တီ-သံပြာနှင့်အတူ၊ ကရင်အမျိုးသားအသင်းကို စတင်ထူထောင်ရာတွင်ပါဝင်ခဲ့ကြသော ဆရာစောတော၊ ဦးလူနီ၊ ဦးရွှေမောင်အုန်း စသောပုဂ္ဂိုလ်များကို ဂုဏ်ပြုသောအားဖြင့် ရန်ကုန်မြို့ ကြည့်မြင်တိုင် အောက်လမ်း၊ ဝိုက်ဟောရပ်ကွက်တွင် အချို့သော လမ်းအမည်များကို ဦးလူနီလမ်း၊ ရွှေမောင်အုန်းလမ်း၊ စောတောလမ်း စသည်ဖြင့် မှည့်ဆိုထားလေသည်။

ထိုကရင်အမျိုးသားအသင်းကြီး စတင်ထူထောင်သည်မှ ရပ်ဆိုင်းသွားသည်အထိ ပါဝင်ခေါင်းဆောင်ခဲ့သော ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်များမှာ ဒေါက်တာ-တီ-သံပြာ၊ ဆရာမြတ်စံ၊ ဆရာစောတော၊ ဦးလူနီ၊ ဦးရွှေမောင်အုန်း၊ ဦးစန်လုံး၊ ဒေါက်တာရောဘတ်-အယ်လ်- ဖိုးကော၊ မစ္စတာ ဆစ်ဒနီလူနီ၊ ဆရာတီ-ဆာထူး၊ စောဒါမေဖိုးမင်း၊ ဆရာအီဇန်၊ ဆရာပန်းညို၊ ဆာစံစီဖိုး၊ ဦးစံဘော်၊ စောဘဒွ့၊ စောဘမောင်၊ စောဂျိန်းစ်ဇာပ၊ စောဗစ်တာဖိုး၊ ဒေါက်တာ မောင်ထွေး၊ ဆရာဖိုးအေး၊ မန်းဘခင် စသည်တို့ ဖြစ်ကြပေသည်။

မန်းဘခင် (ဘီအေ) သည် တဦးတည်းသော ပိုးကရင် အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာဘုရင်ခံ ဆာဒေါ်မန်စမစ် အစိုးရ၏ အမှုဆောင်အဖွဲ့တွင်၎င်း၊ အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ကြီးမှူးသော မြန်မာပြည် ယာယီအစိုးရ အဖွဲ့တွင် အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီးအဖြစ်၎င်း၊ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်တဦးဖြစ်ပေသည်။ မန်းဘခင် ကဲ့သို့ပင် ကွယ်လွန်သူ အာဇာနည်ခေါင်းဆောင် မန်းဘခိုင်မှာလည်း အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးတဦးဖြစ်သည်။

အဆိုပါ ကရင်အမျိုးသား အသင်းကြီး၏ အဖွဲ့ခွဲများ အနေနှင့် ခရိုင်မြို့ကြီးအသီးသီးတို့တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့လေသည်။ ၎င်းတို့မှာ ပုသိမ်၊ မြောင်းမြ၊ မအူပင်၊ ဟင်္သာတ၊ သာယာဝတီ၊ ပြည်၊ အင်းစိန်၊ ပဲခူး၊ တောင်ငူ၊ ထားဝယ်၊ မြိတ်၊ ဖျာပုံနှင့်ရန်ကုန်မြို့ကြီးများတွင် ဖြစ်သည်။ အသင်းကြီး၏ စောစောပိုင်းတွင် အမျိုးသားရေးနှင့် ဘာသာရေးတို့ အခြေခံထားခဲ့သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် အမျိုးသားရေးသန့်သန့်သာ ဖြစ်လာတော့သည်။ သို့ဖြစ်၍ စကောကရင်၊ ပိုးကရင် ခရစ်ယာန်၊ ခရာဇ်ယန် မဟုတ်သူ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာမရွေး- ကရင်ဟူသမျှတို့သည် အသင်းကြီးကိုလှိုက်လှိုက်လှဲလှဲထောက်ခံ အားပေး ခဲ့ကြပေတော့သည်။

ကရင်အမျိုးသားအသင်းကြီးသည် တနေ့တခြား အမျိုးသားရေး အသွင်များကို ဆောင်ယူလာသည်နှင့် အမျိုးသား

များ၏ ထောက်ခံမှုကိုလည်း ပိုမိုရရှိလာသည်။ နောက်ဆုံးတွင် အင်္ဂလိပ်အစိုးရထံတွင် မြန်မာပြည် အုပ်ချုပ်ရေး၌ ကရင်အမျိုးသားများ ပါဝင်နိုင်ရန် အမျိုးသား အသင်းကြီးက တောင်းဆိုရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ထိုဆုံးဖြတ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် မစ္စတာဆစ်ဒနီလူနီခေါင်းဆောင်၍ အင်္ဂလန်နှင့် အိန္ဒိယသို့ သွားရောက်ခဲ့သည်။

ထိုဆုံးဖြတ် တောင်းဆိုချက်အရ ၁၉၂၃-ခုနှစ်တွင် မြန်မာပြည် ဥပဒေပြု ကောင်စီတွင် ကရင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် ၅-ဦးရရှိခဲ့သည်။ ၁၉၃၁-ခုနှစ်သို့ ရောက်ရှိသော အခါတွင်မူ ဥပဒေပြု လွှတ်တော်တွင် ကရင်ကိုယ်စားလှယ် အမတ်ပေါင်း ၁၂-ဦး ရရှိခဲ့ပေသည်။ ဤသို့ လွှတ်တော်တွင် ကရင်အမတ်များ တိုးမြင့်ရရှိလာသလို အင်္ဂလိပ်၏အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် စစ်ဘက်တို့တွင်လည်း ကရင်လူမျိုးများ အမြောက်အမြား အစိုးရဝန်ထမ်းများ ဖြစ်လာခဲ့ကြသည်။

အထူးတလည် ကရင်အမျိုးသား အသင်းကြီးက ဆောင်ရွက်ခဲ့သော ကိစ္စတို့မှာ ကရင်စာပေသင်ကြားရေးနှင့် ကရင်ယဉ်ကျေးမှုများ တရားဝင်ဖော်ထုတ် ထိန်းသိမ်း သွားရေးပင်ဖြစ်သည် ၎င်းတို့မှာ....

(၁) ကရင်စာပေ သင်ကြားတတ်မြောက်ရေး။

(၂) ကရင်စာပေဖြင့် စာမေးပွဲဖြေဆိုနိုင်ခွင့် ရရှိရေး။

(၃) ကရင် အမျိုးသား တေးသံကို တရားဝင်သိဆို နိုင်ရေး။

(၄) ကရင်အမျိုးသား နှစ်သစ်ကူးနေ့တရားဝင် ကျင်းပ ရေး၊ အသိအမှတ်ပြုရေး။

(၅) ကရင်အမျိုးသား ဝတ်စုံနှင့် ကရင်ကုတ် အင်္ကျီ တရားဝင်ဝတ်ဆင်နိုင်ရေး။

(၆) စကောကရင် အမျိုးသား အမျိုးသမီး ဆိုပါက "စော" နှင့် "နော်"ကို တရားဝင် အသုံးပြုခွင့်ရ ရှိရေး။

(၇) ပိုးကရင် အမျိုးသား အမျိုးသမီး ဆိုပါက"စ"၊ "မန်း"နှင့်"နော်"စသည်တို့ကို အမည်များ ရှေ့တွင် တရားဝင်ထည့်သွင်း အသုံးပြုခွင့်ရရေး။

(၈) အဖြူ၊ အပြာ၊ အနီ၊ သုံးရောင်ခြယ်ပေါ်တွင်၊ တက် သစ်စ နေဝန်းနှင့် ဘားစည်ပါရှိသော အလံကို ကရင်အမျိုးသားအလံအဖြစ် တရားဝင်အသုံးပြုခွင့် ရရှိရေးတို့ဖြစ်လေသည်။

ကရင်အမျိုးသား ယဉ်ကျေးမှု ကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်၍ အထက်ပါကိစ္စရပ်များကို ကရင်အမျိုးသားအသင်းကြီးသည် တက်တက်ကြွကြွ တောင်းဆိုခဲ့လေသည်။ ထိုတောင်းဆိုချက် များကို အားလုံးပင် အကောင်အထည်ပေါ်၍ အောင်မြင် လာခဲ့ပေသည်။

ထိုကရင် အသင်းကြီးနှင့် အသင်း ခေါင်းဆောင်များတို့ သည် ကိုယ့်ကျိုး စီးပွါးကိုမကြည့်ဘဲ၊ တိုင်းရေး ပြည်ရေး၊ အမျိုးသားရေးကို ရိုးသားစွာ တည်ဆောက် ကြိုးပမ်းခဲ့သော အသင်းကြီးဖြစ်သောကြောင့် ရှေးအကျဆုံးသော ကရင်အမျိုး သားအသင်းကြီးတခု ဖြစ်သလို၊ ကရင်လူထုထဲတွင် နှစ်ပေါင်း ကြာရှည်စွာတည်တံ့ခဲ့သော ကရင်အသင်းတခုလည်း ဖြစ်ပေ သည်။ သို့ရာတွင် တိုင်းရေးပြည်ရေး၊ နိုင်ငံရေးတို့၏ သဘာ၀ ဖောက်ပြန်ရာ ...

ဂျပန်ဖက်ဆစ်များ မြန်မာပြည်သို့ ဝင်ရောက်လာချိန်၊အသင်း ခေါင်းဆောင်များတွင်လည်း သေသူသေ၍ ကျန်ရှိနေသူများ မှာလည်း စိတ်သွားတိုင်း ကိုယ်မပါနိုင်တော့သည့်အချိန်အရွယ် သို့ ရောက်ရှိနေပြီမို့၊ ဂျပန်ခေတ်တွင် မဖျက်ပါဘဲလျက် အ သင်းကြီး၏ လှုပ်ရှားမှုအစုစုတို့သည် ရပ်ဆိုင်းသွားခဲ့ရလေ တော့သည်။

သို့ရာတွင် ထိုအသင်းကြီးနှင့် အသင်း ခေါင်းဆောင်ကြီး များသည် အသစ်အသစ်သော ကရင် အသင်းအဖွဲ့ များနှင့် ခေါင်းဆောင်များကို တာဝန်ကျေပွန်စွာ မွေးထုတ်ပေးခဲ့လေ သည်။

ငွေတာရီမဂ္ဂဇင်း
(၁-၁၀-၆၆)

ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး

နှင့်

ကရင်ဗမာချစ်ကြည်ရေး

ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး ကာလအတွင်း၊ ကရင်အမျိုးသား များ၏အခန်းကဏ္ဍ တစိပ်တဒေသမျှကို "ကရင်လူငယ်အစည်း အရုံး"အခန်းတွင်၊ အမြွက်မျှဖေါ်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်၊ ယခုဖက် ဆစ်တော်လှန်ရေးနှင့် ကရင်ဗမာချစ်ကြည်ရေးကဏ္ဍတွင် ဆက် လက်ဖေါ်ပြလိုပေသေးသည်။

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတွင် မှီတင်း နေထိုင်ကြသော ပြည်ထောင်စု တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများသည် အမျိုးအနွယ် တနွယ်တည်း ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းက နီးနီးကပ်ကပ် အကျိုးစီးပွါးချင်းထပ်ကာ၊ နေထိုင်လာခဲ့ကြသော တိုင်းရင်း သား ညီအကို လူမျိုးများဖြစ်ကြပေသည်။

ဤသို့ ညီအကိုလူမျိုးများဖြစ်ကြသော်လည်း သမိုင်း၏အ ကွေ့အကောက်များ၊ မဖြောင့်တန်းမှုများနှင့် ကြုံတွေ့ရသော

အခါ၊ အဆင်မပြေမှုများနှင့် ကြေကွဲစရာများလည်း ရံဖန် ရံခါတွေ့ခဲ့ရပါတော့သည်။

သို့သော် အဆင်မပြေမှုများသည်၊ ယာယီ သဘောသာ ဖြစ်၍ တိုင်းရင်းသား ညီအကိုလူမျိုးများ၏ စည်းလုံးညီညွတ် မှု၊ အဆင်ပြေမှုများက ထာဝရဖြစ်ကြောင်းကို မြန်မာ့လူ့ ဘောင်သမိုင်းသည် အကြိမ်ကြိမ်အခါခါ သက်သေခံလျက်ရှိ နေပေသည်။

ဤသို့တခါတရံ အဆင်မပြေမှုများ တွေ့ကြုံရင်ဆိုင်ခဲ့ရ သည်တို့ကို သတ္တုချကြည့်သောအခါ၊လူကြောင့်ထက်မူတည်း ဟူသော စံနစ်လမ်းစဉ်နှင့်ဝါဒတို့ကြောင့်သာဖြစ်ကြောင်းတွေ့ ရှိရပေသည်။

ရှင်း အောင် ဆိုရချေသော်....ပဒေသရာဇ် မြေရှင် စံနစ် အောက်တွင် လူမျိုးရေးအဆင်မပြေမှုများရှိခဲ့သည်၊ သို့သော် ဤလူမျိုးရေးအဆင်မပြေမှုသည်၊ လူမျိုးတမျိုးနှင့်တမျိုး ပဋိ ပက္ခသည် သာမညသာဖြစ်ပြီး၊ အုပ်ချုပ်သူပဒေသရာဇ်မြေရှင် လူတန်းစားနှင့် အုပ်ချုပ်ခံ၊ ဖိနှိပ်ခံ၊ မြေမဲ့၊ ယာမဲ့နှင့် မြေ ယာလုပ်သား လူမျိုးစုများ၏ ပဋိပက္ခကသာ အဓိကပဋိပက္ခ ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။

သို့ရာတွင် အဆိုပါပဒေသရာဇ် မြေရှင်လူတန်းစားတို့သည် အမျိုးတူချင်းကိုလူတန်းစားဘဝအရသာ ခေါင်းပုံဖြတ်၊သွေး

စုတ်ချယ်လှယ်သော်လည်း၊ လူမျိုးစုများကိုမူ လူတန်းစားဘဝ အရရော၊ လူမျိုးရေးအရရော၊ ဖိနှိပ်ညှင်းပန်းမှု ပြုကြသော ကြောင့် အထက်တွင် ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း၊ လူမျိုးရေး ပဋိပက္ခ အသွင်သို့ပါ ဆောင်ရခြင်းဖြစ်ပေမည်။

ပဒေသရာဇ်မြေရှင်များ လက်ထက်တွင် တည်ရှိခဲ့သော လူမျိုးရေးပဋိပက္ခအသွင်များကို အင်္ဂလိပ် ကိုလိုနီနယ်ချဲ့သမား များသည် တိုးမြှင့်ကာ၊ အသုံးချလျက် "လူမျိုးများအတွင်း သွေးခွဲအုပ်ချုပ်ရေး" စံနစ်ကို ကျင့်သုံးလာခဲ့သည်။

ဤသို့ လူမျိုးများအတွင်း သွေးခွဲအုပ်ချုပ်ခြင်းဖြင့် ၎င်း၏ ကိုလိုနီသက်ဆိုးရှည်အောင်လည်း နယ်ချဲ့သမားသည် ပြုလုပ် ခဲ့ပေသည်။

ပဒေသရာဇ်ခေတ်၊ ကိုလိုနီခေတ်၊ လူမျိုးရေးမပြေလည်မှု များကို ဖက်ဆစ်ဂျပန်လက်ထက်တွင်၊ ထပ်ဆင့်၍မီးရှို့ခဲ့ကြ ပြန်သည်။

အထူးသဖြင့် ဂျပန်ဝင်စ၊ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသဘက်တွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ကရင်မြန်မာပဋိပက္ခသည် မြန်မာ့သမိုင်း တွင် ကြေကွဲစရာအဖြစ်အပျက်တရပ်ဖြစ်ခဲ့သည်။

ဤကရင်မြန်မာ အဆင်မပြေမှုကို လျင်မြန်စွာ ပြေလည် အောင် ဆောင်ရွက်ရမည်၊ မပြေလည်လျှင် ဂျပန်တော်လှန် ရေးနှင့် လွတ်လပ်ရေး ရယူရေးကို ကြီးစွာထိခိုက် ကြမည်ကို

အမြော်အမြင်ကြီးမားသော ခေါင်းဆောင်များ တွေးမြင်ခဲ့ ကြသည်၊ သို့ဖြစ်၍ ဂျပန်တော်လှန်ရေး မစမီ ကရင်မြန်မာ ချစ်ကြည်စည်းလုံးရေးအတွက် ခေါင်းဆောင်များသည် မြစ် ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတွင် အလေးပေး၍ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြ ပေသည်။

ဤဖြစ်ရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍၎င်း၊ ကြိုးစား အားထုတ်မှု များနှင့်ပတ်သက်၍၎င်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်အသီးသီးတို့သည် ရှုထောင့် အသီးသီးမှ အောက်ပါအတိုင်း မှတ်တမ်းတင်ထားခဲ့ကြသည်။

"ကရင်နှင့်မြန်မာ သွေးသွေးချာချာပွင့်ပွင့်လင်းလင်း တဦး နှင့်တဦး ပဋိပက္ခဖြစ်၍ လာကြသည်မှာ ဂျပန်ခေတ်တွင် ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်သည် ဂျပန်ပြည်မှရောက်လာသောအခါ၊ အား လုံးညီညွတ်မှုရှိမှ ဖြစ်မည်ဟု လူမျိုးစုများကို ပြောခဲ့ဘူးပါ သည်၊ ကျွန်တော်တို့ ရန်ကုန်မြို့ကိုတက်ပြီးစ၊ ရွှေတောင်တိုက် ပွဲမဖြစ်ခင် ၃-၄-ရက်တွင်၊ ဟင်္သာတကိုရောက်သွားသည်၊ မြန် မာဖက်မှ ဟင်္သာတ ဦးမြနှင့် ဦးစောတပည့် ဦးအောင်သာနှင့် ကရင်လူကြီး ၆-ယောက်-၇-ယောက်ပါသည်၊ တဦးနှင့်တဦး ညီညွတ်ရန် သည်းခံရန် ကျေလည်စွာဆွေးနွေးခဲ့သည်။

နောက် ရန်ကုန်ပြန်၍ အညာသို့ ခရီးထွက်သွားရသည်၊ တလခွဲ နှစ်လခွဲ နီးပါးကြာသည်၊ ဤသို့ ခရီးထွက်နေစဉ်အ

တွင်း မြစ်ဝကျွန်းပေါ်တွင်တိုက်သည့်ကိစ္စကိုမသိရပါ၊ အညာမှမန္တလေးဖက်သို့ပြန်ဆင်းလာမှ ဂျပန်အကြံပေးအရာရှိပြောပြ၍သိရပါသည်၊ ဂျပန်အပြောက၊ ကရင့် လက်ထဲတွင် လက်နက်များ အင်္ဂလိပ်ကထားပစ်ခဲ့သည်၊ ဂျပန်ကိုခံချရန်လုပ်နေသည်ဟူ၍ပြောပါသည်။

ထိုအခါက၊ကျွန်တော် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၊ ဗိုလ်လက်ျာ ဗိုလ်ဇေယျအားလုံး ရန်ကုန်တွင် မရှိကြပါ၊ ဗိုလ်စကြာတယောက်သာ ရန်ကုန်တွင်ကျန်ရစ်ခဲ့သည်၊ ၎င်းသည်လည်းတပ်နှင့်သိပ်နေသူမဟုတ်။

ကရင်လူထုအမြင်တွင်၊မြန်မာ(ဘီ-အိုင်-အေ)များ ဒိုလာချသည်ဆိုပြီး၊ ယနေ့တိုင်စွဲနေကြမည်ဖြစ်သည်၊ အမှန်အားဖြင့် ကျွန်တော်တို့လူကြီးများ ဘာမျှမသိရပါ၊ သို့သော် ဒဏ်ရာဒဏ်ချက် ကြီးကျယ်၍နေရစ်ခဲ့ပါသည်၊ ကိုယ်လုပ်ရသည့် ကိစ္စမဟုတ်ဘဲ၊ ကိုယ့်ကို အထင်လွဲနေသည့်အတွက် ဂျပန်ခေတ် (၁၉၄၃-၄၄) ခုနှစ်မှာ ကျွန်တော်တို့ပြန်ပြီး၊ နီးစပ်အောင် လုပ်ခဲ့သည်”

(တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများအရေးနှင့်ပက်သက်၍ တော်လှန်ရေးကောင်စီ၏အမြင်နှင့် ခံယူချက်စာအုပ်၊ ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲတွင် ပြောကြားသော တော်လှန်ရေးကောင်စီဥက္ကဌ ဗိုယ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း၏မိန့်ခွန်းများမှ)

ဤအကြောင်း၊ ဤဖြစ်ရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ပင်၊ သခင်နု (ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်းဦးနု)၏ ငါးနှစ်ရာသီဗမာပြည် စာအုပ်တွင်၊ ရေးသားဖော်ပြထားသည်၊ ကောက်နှုတ်ဖော်ပြလိုပေသေးသည်။

“ကရင်-ဗမာ-ချစ်ကြည်ရေးသည် ဂျပန်တော်လှန်ရေးလုပ်ငန်းတွင် အဓိကလုပ်ငန်းဖြစ်သည်၊ ထိုကိစ္စအတွက် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်သခင်သန်းထွန်းတို့လည်း အထူးကြိုးစားလျက်ရှိကြသည်။

အင်္ဂလိပ်ထွက်ခါစ ဗမာအုပ်ချုပ်ရေးလည်းမရောက်သေးမီ စပ်ကူး-မတ်ကူးအတွင်း မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ရှိ ခါတော်မှိ သခင်အချို့တို့၏ ရမ်းကားမှုကြောင့် ကရင်များသည် သခင်ဆိုလျှင် အားလုံးလူဆိုးချည်းဘဲဖြစ်ရမည်ဟု ဝါးလုံးရှည်ကြီးနှင့် သိမ်း၍ရမ်းထားသောကြောင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် သခင်သန်းထွန်းတို့၏ ကရင်-ဗမာ ချစ်ကြည်ရေး လုပ်ငန်းမှာ ထင်သလောက်မလွယ်ကူပေ။

ကရင်-ဗမာ ချစ်ကြည်ရေးကို စတင်ဆောင်ရွက်ရန် အခွင့်အလမ်းကို စစ်အုပ်ချုပ်ရေးအတွင်းကစ၍ ရကြသည်၊ ရပုံမှာ ဤသို့တည်း ။

ဗမာအစိုးရက၊ ဒေါက်တာစံစီဖိုး၊ စောဘဦးကြီး၊ မန်းရွှေထွန်းကြာ၊ မန်းဘခင်၊ ဒေါက်တာဖိုးဒီလုံး၊ ဒေါက်တာ

ဒွေး၊ အစရှိသော ကရင်ခေါင်းဆောင်တစုကို ရန်ကုန်သို့ဘိတ်ကြားလိုက်သည်။

ဤအခွင့်အလမ်းမျိုးကို စောင့်နေသော သခင်သန်းထွန်းသည် ဤကိစ္စမျိုးတွင် လက်မနှေးပေ၊ သူ၏စီမံချက်အရ၊ ကရင်ခေါင်းဆောင်များကို တို့ဗမာဆင်းရဲသား အစည်းအရုံးက၊ လဘက်ရည်ပွဲတခုနှင့် ဧည့်ခံလေသည်။

ထိုလဘက်ရည်ပွဲတွင်၊ သခင်သန်းထွန်းအစရှိသော သခင်ခေါင်းဆောင်များက....

ခါတော်မှီသခင်များ၏ ရမ်းကားမှုအတွက် အထူးကြေကွဲဝမ်းနည်းကြောင်း။

ဤသို့ဖြစ်ရသည်မှာလည်း ထိုအခါက သူတို့ (ခေါင်းဆောင်များသည် ထောင်ထဲတွင်ရှိ၍ အုပ်ထိန်းလမ်းညွှန်မည့်သူ မရှိသောကြောင့် ဖြစ်ရကြောင်း။

ဗမာနိုင်ငံကြီး၌ ယခုလိုသေရေး-ရှင်ရေးပြဿနာကြီးပေါ်ပေါက်နေသည့်အခါမျိုးတွင် ညီညွတ်ရေးသာလျှင် ကိုးကွယ်ရာရှိတော့သဖြင့် ကရင်-ဗမာ ညီညွတ်ရေး ရရန်အတွက် ဘာမဆို လုပ်ရန်အသင့်ရှိကြောင်း။

"ဒေါက်တာဖိုးဒီလုံးဆိုသူ ကရင်ခေါင်းဆောင်ကြီးကမူကား၊ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်တွင် ကရင်-ဗမာ ဖြစ်ကြရသည်မှာ

ဗမာတွေဆိုး၍မဟုတ်ဘဲ၊ ဂျပန်တွေက အတင်းအကြပ်ခိုင်း၍သာ ဖြစ်ရသည်ဟု ဗမာကိုအပြစ်လွှတ်ပြီး၊ ဂျပန်ကိုအတည့်အလင်း စွပ်စွဲချေသေး၏။"

ထိုနေ့မှစ၍ ကရင်ဗမာချစ်ကြည်ရေးလုပ်ငန်းကို ဆက်၍ဆောင်ရွက်ရန် လမ်းစပွင့်သွားလေသည်။

အရေးပါအရာရောက်သော ကရင်လူငယ်များနှင့်လည်း ထမင်းပွဲများ၊ လဘက်ရည်ပွဲများ မကြာခဏပြုလုပ်၍ရင်းရင်းနှီးနှီး ပေါင်းကြသည်။

ဤကရင်-ဗမာ ချစ်ကြည်ရေးကိစ္စအတွက် ခေါင်းဆောင်သူ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် သခင်သန်းထွန်းတို့ရှိသည့်အနက် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမှာ ကိုယ်တွင်းသံလိုက် အလွန်ကောင်းသောသူဖြစ်သည်။

တစိမ်းတရံစာထဲက၊ သူနှင့်တွေ့ရလျှင် အကျကြီးကျသွားသောသူသာများလေသည်၊ သူနှင့်တွေ့သောကရင်တိုင်း သူ့ကို ပို၍ယုံကြသည်၊ အတော်လည်းကြည်ညိုကြသည်ကိုသိရ၏။

ဤသည်တို့ကား၊ ဂျပန်ဝင်စ၊ မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ဒေသဘက်တွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ကရင်ဗမာ မပြေလည်မှုကို ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အစရှိသော ကရင်၊မြန်မာခေါင်းဆောင်များက၊ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးမတိုင်မီ ဂျပန်ခေတ်အတွင်းမှာပင်၊ ကြိုးကြိုးစားစားဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပုံများ ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့ကရင်-မြန်မာ ချစ်ကြည်စည်းလုံးရေး ရရှိပြီးသည်နှင့် အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အမှူးပြုသော ပြည်ထောင်စုကြီး၏ ခေါင်းဆောင်များသည် ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး ဆင်နွှဲရန်၊ တဆက်တည်းစိုင်းပြင်းလာခဲ့ကြပေသည်။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး ကာလတွင်၊ ကရင်အမျိုးသား ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး သမားများသည်လည်း အောက်ပါအတိုင်း၊ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရှိရပေသည်။

၁၉၄၄-ခု၊ ဩဂုတ်လညဦးတွင်ဖြစ်သည်၊

ဗမာ့တပ်မတော် စစ်သေနာပတိလည်းဖြစ်၊ စစ်ဝန်ကြီးလည်းဖြစ်သော၊ နတ်မောက်လမ်း (ကန်တော်ကြီးပတ်လမ်း) ရှိ၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနေအိမ်တွင်၊ အထူးလျှို့ဝှက်အစည်းအဝေးတရပ်ကို ကျင်းပလျက်ရှိသည်။

ထိုအထူးလျှို့ဝှက် အစည်းအဝေးကြီးကား၊ ဖက်ဆစ်ဂျပန်များကို တော်လှန်မောင်းနှင်ထုတ်၍ လွတ်လပ်ရေးရယူရေးအတွက် အစည်းအဝေးကြီးပင်ဖြစ်သည်။

ထိုဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး အထူးလျှို့ဝှက် အစည်းအဝေးကြီးသို့ အောက်ပါစစ်ရေးနှင့် နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်များ တက်ရောက်ခဲ့ကြပေသည်။

(၁) ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း (စစ်ဝန်ကြီးနှင့် စစ်သေနာပတိ)၊
(၂) ဗိုလ်နေဝင်း(ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း)၊
(၃) ဗိုလ်လကျ်ာ၊
(၄) ဗိုလ်ဇေယျ၊
(၅) ဗိုလ်မှူးအောင်၊
(၆) သခင်စိုး၊
(၇) သခင်သန်းထွန်း၊
(၈) သခင်ချစ်၊
(၉) ဦးကျော်ငြိမ်း၊
(၁၀) ဗိုလ်ဗထူး၊
(၁၁) ဗိုလ်စောကြာဒိုး(ကရင်)
(၁၂) ဗိုလ်ဖိုးကွန်း၊
(၁၃) ဗိုလ်ကျော်ဇော၊
(၁၄) ဗိုလ်ရန်အောင်၊
(၁၅) ဗိုလ်အောင်ကြီး၊
(၁၆) ဗိုလ်မောင်မောင်၊
(၁၇) ဗိုလ်ခင်မောင့်ကလေး၊

ထိုပုဂ္ဂိုလ်များပါဝင်သော၊ ထိုအစည်းအဝေးက၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံနှင့် ပြည်ထောင်စုသားတရပ်လုံးကို ရက်စက်စွာ သတ်ဖြတ်ညှင်းပမ်းနေသော ဖက်ဆစ်ဂျပန်များကို တော်လှန်တိုက်ခိုက်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

ထိုသို့ဖက်ဆစ်များကို တိုက်ခိုက်ရာတွင်၊ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးအဖွဲ့ကြီးဖွဲ့စည်း၍ စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးအရ၊ တိုက်ခိုက်ရန် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ အကြံပေးတိုက်တွန်းချက်အရ....

(၁) ဗမာ့တပ်မတော်၊

(၂) ကွန်မြူနစ်ပါတီ၊

(၃) ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံပါတီ၊

တို့ပါဝင်သော၊ "ဖက်ဆစ်တိုက်ဖျက်ရေး ပြည်သူ့လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ (ဖဆပလ)ကြီးကို ဖွဲ့စည်းလိုက်ပေသည်။

ထိုအချိန်တွင်၊ ဗမာ့တပ်မတော်၌ တရားဝင်တပ်အင်အားမှာ- တသောင်းငါးထောင်မျှသာ ရှိသော်လည်း တပ်မတော်လက်အောက်တွင် လျှို့ဝှက် ဖွဲ့စည်းထားသော ဒေသဆိုင်ရာပြည်သူ့ပျောက်ကျား တပ်ဖွဲ့ဝင်အင်အားမှာ (၈,၀၀,၀၀) ရှစ်သောင်းကျော် ရှိပေသည်။

ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးအတွင်း၊ ဗမာ့တပ်မတော်နှင့် လက်တွဲ၍ ဂျပန်တော်လှန်ရေးအတွက် အပြင်းအထန် လှုံ့ဆော်ရန်

တာဝန်ကိုမူ "အာရှလူငယ်အစည်းအရုံး"က တာဝန်ယူခဲ့ပေသည်။

ဤကဲ့သို့ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးအတွက်၊ စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးပြင်ဆင်ပြီး ဖြစ်သောအခါ၊ (၁၉၄၅) ခုနှစ်၊ မတ်လ (၁၇)ရက်နေ့တွင်၊ ယခု တော်လှန်ရေးပန်းခြံ၌ တပ်ထွက်အခမ်းအနားကျင်းပသည်။ နံနက် (၇)နာရီတွင် ဖြစ်သည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် အဓိပတိ ဒေါက်တာ ဘမော်၊ ဂျပန်အကြံပေးအရာရှိချုပ် မေဂျာဂျင်နရယ် ဆကူရိုင်းတို့ တက်ရောက်၍ မိန့်ခွန်းပြောသည်။

တပ်ထွက်အခမ်းအနားသို့ အောက်ပါတပ်များ ပါဝင်ကြသည်။

(၁) ဗိုလ်မှူးမောင်မောင် ဦးစီးသော စစ်ဝန်ကြီးရုံး။

(၂) ဗိုလ်မှူးတင်ဦး ဦးစီးသော တပ်ရင်း(၁)။

(၃) ဗိုလ်မှူးသိန်းမောင် ဦးစီးသော တပ်ရင်း(၄)။

(၄) ဗိုလ်မောင်လေး ဦးစီးသောတပ်ရင်း(၇)။

(၅) ဗိုလ်စောတိဖိုးကျော် (ကရင်) နှင့် ဗိုလ်မှူးထွန်းစိန် (ကရင်)ဦးစီးသော ကရင်အမျိုးသား တပ်ရင်း- (၁)(၂)။

(၆) ဗိုလ်သိန်းတန် ဦးစီးသော စစ်လေ့ကျင့်ရေးတပ်။

(၇) ဗိုလ်လွန်းတင် ဦးစီးသော စစ်သား စုဆောင်းရေးတပ်။

(၈) ဗိုလ်ခင့်မောင်ကလေး ဦးစီးသော စရိပ်စွည်းတပ်။

(၉) ဗိုလ်မှူးကြီးမောင်မောင် ဦးစီးသော စစ်ဆေးရုံတပ်။

(၁၀) ဗိုလ်မှူးရှိန်း ဦးစီးသော အချက်ပြ ဆက်သွယ်ရေးတပ်။

(၁၁) ဗိုလ်မှူးဝင်း ဦးစီးသော ထောက်ပံ့ရေးတပ်။

(၁၂) ဗိုလ်အေးမောင် ဦးစီးသော အင်ဂျင်နီယာတပ်နှင့်လားတပ်။

(၁၃) ဗိုလ်မှူးခင်ညို ဦးစီးသော အမြောက်ကြီးတပ်နှင့် စက်အမြောက်တပ်။

(၁၄) စစ်ဝန်ကြီးကင်းတပ်။

(၁၅) ဗိုလ်မှူးအောင်ရွှေ ဦးစီးသော စစ်ဦးစီးဌာနချုပ်ရုံး။

ဤကဲ့သို့ တပ်ထွက် အခမ်းအနား မကျင်းပမီကတည်းက၊ စစ်နယ်မြေများ ခွဲဝေ သတ်မှတ်ထားပြီး ဖြစ်သောကြောင့်၊ အောက်ပါအတိုင်း၊ တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်သွားကြပေတည်။

တိုင်း (၁)၊ ပြည်၊ သာယာဝတီ၊ အင်းစိန်။

မင်းလှ စည်သူတပ်ဖွဲ့၊ ဗိုလ်လွန်းတင်က အုပ်ချုပ်လျက်၊ ဗိုလ်သိန်းတုတ်၊ ဗိုလ်သိန်းမောင်၊ ဗိုလ်သီဟန်၊ဗိုလ်အောင်မင်း၊ တို့ပါဝင်သည်။

တိုင်း (၂) ဟံသာဝတီ၊ ဖျာပုံ။

ကျော်ခေါင် ဗလတပ်ဖွဲ့ ဗိုလ်မှူးကြီးနေဝင်း(ဗိုလ်ချုပ်ကြီး နေဝင်း)က အုပ်ချုပ်လျက်၊ ဗိုလ်အောင်ကြီး၊ ဗိုလ်တင်ဖေ (ဗိုလ်မှူးချုပ်တင်ဖေ)ဗိုလ်ကြည်ဝင်း တို့ပါဝင်သည်။

တိုင်း (၃)၊ ပုသိမ်၊ ဟင်္သာတ၊ မြောင်းမြ။

ရဲကျော်သူတပ်ဖွဲ့၊ဗိုလ်မှူးစောကြာဒိုး(ကရင်)က အုပ်ချုပ်လျက်၊ ဗိုလ်စောထွန်းစိန်(ကရင်)၊ ဗိုလ်စောစံဖိုးသင်(ကရင်) တို့ပါဝင်သည်။

တိုင်း (၄) ပဲခူး၊ ရွှေကျင်၊ သထုံ။

ဇေယျကျော်ထင်တပ်ဖွဲ့၊ ဗိုလ်မှူးကျော်ဇော အုပ်ချုပ်လျက်၊ ဗိုလ်မှူးအောင်ရွှေ၊ ဗိုလ်အေးမောင်၊ ဗိုလ်သိန်းတန် တို့ပါသည်။

တိုင်း (၅)၊ မော်လမြိုင်၊ ထားဝယ်၊ မြိတ်။

ဇေယျကျော်သူတပ်ဖွဲ့၊ ဗိုလ်မှူးတင်ထွန်း အုပ်ချုပ်လျက်၊ ဗိုလ်လှဖေကြီး၊ ဗိုလ်ကျော်ထွန်း၊ ဗိုလ်သံတိုင်၊ ဗိုလ်ဖေသက်၊ ဗိုလ်ကြီးဂွမ်းရှိန်၊ ဗိုလ်ကြီးကျော်ဝင်း၊ ဗိုလ်ကြီးခင်မောင်၊ ဗိုလ်ကျော်ဆန်း၊ ဗိုလ်စန်းလှိုင်၊ တို့ပါဝင်သည်။

တိုင်း (၆)၊ ပျဉ်းမနား၊ တောင်ငူ၊ တောင်ပိုင်းရှမ်းပြည်။

ဘယကျော်ထင်တပ်ဖွဲ့၊ ဗိုလ်မှူးကြီးဗထူးနှင့် ဗိုလ်မှူးရဲထွဋ်တို့ အုပ်ချုပ်လျက်၊ ဗိုလ်တောက်ထိန်၊ ဗိုလ်သောင်း

ကြည်၊ ဗိုလ်တာရာ၊ ဗိုလ်ထွန်းမြိုင်၊ ဗိုလ်အောင်ညွန့်၊ ဗိုလ်ကိုကြီးနှင့် ဆေးမှူး ဗိုလ်ကြီးလွင်တို့ပါဝင်သည်။

တိုင်း (၇)၊ သရက်၊ အောင်လံ၊ မကွေး၊ မင်းဘူး။

သီရိကျော်ထင်တပ်ဖွဲ့၊ ဗိုလ်မှူးအောင် အုပ်ချုပ်လျက်၊ ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေး၊ ဗိုလ်မောင်ကလေး၊ ဗိုလ်စိန်ဝင်း၊ ဗိုလ်မိုးညို၊ ဗိုလ်ကြီးမင်းလွင်၊ ဗိုလ်ကြီးစန်းယု (ဗိုလ်မှူးချုပ်စန်းယု)၊ တို့ပါဝင်သည်။

ရှေ့တန်း စစ်ဌာနမှူးအဖြစ်၊ ဗိုလ်မှူးရန်အောင်က တာဝန်ယူသည်။

အဆိုပါ တိုင်း (၇)၊ တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ စစ်ဌာနချုပ်ရုံးလည်း ပူးတွဲရှိလေသည်။

ဖော်ပြလိုသည်မှာ- ကရင်အမျိုးသားများသည် ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးကြီးတွင်၊ စတင်စိုင်းပြင်သည်မှ ဆုံးခမ်းတိုင်တော်လှန် တိုက်ခိုက် ကြသည်အထိ၊ ရှတ်ရှတ်ချွံချွံပါဝင်ခဲ့ကြသည်ကို ဖော်ပြလိုခြင်းဖြစ်သည်။

ဤသည်နှင့်ပတ်သက်၍ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအပေါ် ခံယူချက်နှင့် သဘောထား စာအုပ်တွင်၊ အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပေသည်။

"ကရင် အမျိုးသားများသည် ဂျပန်ဖက်ဆစ် တော်လှန်

ရေးတွင်၊ မြန်မာလူမျိုးများနှင့် အတူတကွ၊ ပူးပေါင်း၍ စွမ်းစွမ်းတမံ ပူးပေါင်းတိုက်ခိုက်ခဲ့ကြလေသည်။

တောင်ငူ၊ ဖာပွန်၊ ဘားအံ၊ စသော တောင်ပေါ်ဒေသများရှိ ကရင်အမျိုးသားသည်ရင်း၊ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသရှိ ကရင် အမျိုးသားများသည်ရင်း၊ ဂျပန်ဖက်ဆစ်များ ထိုမြန်မာအမျိုးသားများနှင့် တပြိုင်တည်း တော်လှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။

ပြည်ထောင်စု သွေးစည်း ညီညွတ်ရေး စိတ်ဓါတ်ရှိသည့် တက်ကြွသောကရင် လူငယ်များသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ခေါင်းဆောင်မှုအောက်တွင် ကရင်တပ်ရင်းများ ဖွဲ့စည်း၍ မြန်မာမျိုးချစ်တပ်မတော်တွင်၊ ပါဝင်ကာ ဂျပန်ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး တာဝန်ကို မြန်မာအမျိုးသား တပ်များနှင့် အတူတကွ၊ သွေးနှော၍ တလုံးတည်း တည်းထမ်းဆောင်ခဲ့ကြလေသည်...."

စသည်ဖြင့် ဖော်ပြထားလေသည်။

ထို့အပြင်၊ ဂျပန်ဖက်ဆစ် တော်လှန်ရေးကာလအတွင်း၊ မြစ်ဝကျွန်းပေါ် တိုင်းတာဝန်ခံဖြစ်ပြီး၊ နောက်ပိုင်းတွင်၊ ဗမာ့မျိုးချစ်တပ်မတော်၏ ရှေ့တန်းစစ်ချက်နှာ တာဝန်ခံ တပ်ပေါင်းစုမှူးကြီးဖြစ်သောဗိုလ်မှူးကြီးနေဝင်း(ယခုတော်လှန်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ) ဗိုလ်ချုပ်ကြီး နေဝင်း၏ "စက်ဖေ"၊

အမည်ဖြင့် တော်လှန်ရေးအတွင်း၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းထံ ပေးစာတွင် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ၌ ကရင်အမျိုးသားများ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးဆင်နွှဲပုံကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပေသည်။

"ဖျာပုံနယ်တွင် လုံးဝအောင်မြင်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ဖက်က၊ အကျအဆုံး ၂၀ ခန့်သာရှိပါသည်။

မြောင်းမြနှင့် ပုသိမ်နယ်များမှာ စောကြာဒိုး (ကရင်)ကို ဂျပန်မိသွားပြီးလျှင် ဒီ(တီ) ဖိုးကျော် (ကရင်)က (Surrender)လုပ်သောကြောင့် ထိုနယ်များတွင် ဘာမျှမလုပ်နိုင်ပါ၊ (Sanpo thin)လည်း (Surrender) လုပ်သည်ကြားသည်၊ သို့သော် မသေချာပါ။

ကရင်စစ်ဗိုလ် ဗိုလ်ထွန်းစိန်(စောထွန်းစိန်-ကရင်)အား ထိုနယ်များသို့ ထပ်လွှတ်သော်လည်း သူ့တပ်သူမနိုင်၍ သွားလိုသောအရပ်သို့ မရောက်ခဲ့ပါ။

မအူပင်နယ်တွင်၊ ကျန်ရှိနေသေးသောဂျပန်ကို တိုက်နေသည်၊ ယနေ့ကြားရသောသတင်းမှာ ပုသိမ်မှဂျပန်တပ်များဆုတ်သွားပြီဖြစ်ကြောင်း၊ ဝါးခယ်မကိုတော့လွန်ခဲ့တဲ့ ၁၀-ရက်လောက်က ဗမာ့တပ်မတော်က ဝင်သိမ်းထားပါသည်"

ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းသည် စက်ဖေအမည်ဖြင့် ထိုစာကို

(၁၉၅၄)ခုနှစ်၊ မေလ(၁၉)ရက်နေ့တွင်၊ ရေးသားပေးပို့ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

တောင်ငူနယ်၊ ကရင်မြန်မာချစ်ကြည်ရေး ကြိုးပမ်းမှုနှင့် ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးအကြောင်းကိုရေးသားထားသော ဗိုလ်ချစ်ကောင်း၏ "အနှစ်နှစ်ဆယ်"စာအုပ်ပါ၊ အချက်အလက်များကိုလည်း ထုတ်နုတ်ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

နေ့လယ်တနာရီခန့်အချိန်တွင် စခန်းရှိလျှိုကြီးတခုအကြားတဲကလေးထဲတွင် ဒေါင့်၌ကြယ်ဖြူပါသော အလံနီ၏အောက်တွင်၊ ဗမာခေါင်းဆောင်ကြီးများ၊ ကရင်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် အင်္ဂလိပ်အရာရှိများသည် အစည်းအဝေးတခု ကျင်းပလျက်ရှိကြလေ၏။

ကရင်ကိုယ်စားလှယ်များမှာ ဝေးလံသော တောင်ပေါ်အရပ်များမှ လာခဲ့ကြသူများဖြစ်၏၊ သူတို့၏ စိတ်အားထက်သန်မှုကို သူတို့၏ခရီးကသက်သေခံ၏၊ သူတို့သည်သူတို့၏ဂုဏ်သရေကိုလည်းမထိခိုက်၊ သူတို့နှင့်လည်း သက်ဆိုင်နေသောအလံနီကိုသဘောကျ၏၊ မိမိတို့၏ဓလေ့၊ စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှုတိုးတက်ရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ကိုနှစ်ခြိုက်၏၊ ထိုအခွင့်အရေးမျိုးကိုပေးမည့်သူ၊ ရအောင်ကူညီမည့်သူကို လိုလား၏။

ဂျပန်ကိုတိုက်ရာတွင်၊ ကရင်-ဗမာ သွေးစည်းမှုမရှိလျှင် မထိရောက်နိုင်၊ တိုင်းပြည်ပြုရာတွင် ကရင်-ဗမာ သွေးစည်းမှု

မရှိလျှင် မအောင်မြင်နိုင်၊ ထို့ကြောင့်ထိုအချိန်က၊ ကွန်မြူနစ်ပါတီမှ ထုတ်ဝေသော "ကရင်-ဗမာ သွေးစည်းရေး" "ကရင်-ဗမာ ဆွေးနွေးပွဲ" "ရာသက်ပန်သွေးစည်းရေး" စာတမ်းများသည် ကရင်ဗမာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးတွင် မီးရှူးတန်ဆောင်များဖြစ်ကြလေသည်"

အောင်သန်း၏ အောင်ဆန်းစာအုပ်ကို ရေးသားသူ ဗိုလ်ချုပ်အကို ဦးဗအောင်သန်းကလည်း ဂျပန်တော်လှန်ရေးအတွင်း ကရင်ဗမာ ချစ်ကြည်ရေးအကြောင်းကို "အောင်သန်း၏ အောင်ဆန်း" စာအုပ်တွင် အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားထားလေသည်။

"ဘီအိုင်အေခေတ်အစ၊ ၁၉၄၂-ခုတွင် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ၌ ကရင့် ဗမာအဓိကရုဏ်း အကြီးအကျယ် ဖြစ်ခဲ့ပါသည်၊ကရင်ကို ဗမာကသတ်၊ဗမာကို ကရင်ကသတ်၊ စသည်ဖြင့် တပြေတည်းနေ၊ တရေတည်းသောက်နေကြသည့် တိုင်းရင်းသားများသည် ရန်သူကြီးများသဖွယ် ဖြစ်နေကြပါသည်"

"ထိုအချင်းအရာကို မြင်တွေ့ရသော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် များစွာစိတ်မချမ်းသာ ဖြစ်ခဲ့ရပါသည်၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးချင်း သွေးစည်းညီညွတ်မှုမရှိပါက၊ ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲမအောင် မြင်နိုင်သည်ကို ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကောင်းစွာ သဘောပေါက်ပါသည်"

"ထိုသို့ သဘောပေါက်သည့်အတိုင်း၊ ကရင်ဗမာ သွေး

စည်းညီညွတ်ရေးရရန်၊ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည်၊ မနေမနားကြိုးပမ်းခဲ့ပေသည်။ ကြိုးပမ်းခဲ့သည် အတိုင်း အောင်လည်း အောင်မြင်ခဲ့ပေသည်"

"ကရင်ခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်ကြသော စောစံဘိုးသင်၊ စောကြားတို့ကို ဗမာ့တပ်မတော်တွင်းသို့ ထည့်သွင်းခန့်ထားရုံမက၊ ကရင်တပ်ရင်းတခုကိုလည်း ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ပေးလိုက်လေသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက၊ ကရင်အမျိုးသားများကို ယုံယုံကြည်ကြည် ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံသောအခါ၊ ကရင်အမျိုးသားများသည် ဗိုလ်ချုပ်ကို ယုံကြည်လာလေသည်"

ကရင်ဗမာ သွေးစည်း ညီညွတ်ရေးအတွက် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ပုံများကို ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဦးနုက၊ အသက်တွင်ဖေါ်ပြခဲ့သည့် ကြေကွဲဝမ်းနည်းကြောင်းအဆို တင်သွင်းရင်း၊ အောက်ပါအတိုင်း ပြောခဲ့ပါသည်။

"ဂျပန်ခေတ်တုန်းက၊ အင်မတန်အသိဉာဏ်နဲ့တဲ့ လူငယ်တစုဟာ အင်္ဂလိပ်ကို မောင်းထုတ်ပြီးတော့ ကရင်အဲရှိတယ်ဆိုပြီး၊ ရွာတွေမီးရှို့၊ အဲဒီလိုဟာတွေ မတော်မတရားကိစ္စတွေကို လုပ်တဲ့အတွက် ကရင်တွေက အတော် စိတ်နာပြီး ကရင်ဗမာ အဓိကရုဏ်း ဖြစ်ပွားနှံ့ပေါ်မှာ အတော်ဖြစ်ခဲ့တယ်"

"အဲဒီလို ဖြစ်ခဲ့တဲ့ ကိစ္စကို အမှန်စင်စစ် ဟိုအချိန်အခါ တုန်းက၊ နိုင်နိုင်နင်းနင်းနဲ့ ကရင်ဗမာ ချစ်ကြည်ရေးကို ရအောင် မလုပ်နိုင်ခဲ့ရင်၊ မီးဟာဒီအချိန်အထိ လောင်နေမှာဘဲ၊ ယခုလိုအခါမှာ ကရင်ကိုယ်စားလှယ်တွေနဲ့ ကျွန်တော်တို့နဲ့ တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော်ထဲမှာ ရှင်ရှင်ပျပျညီရင်း အကိုလို ချစ်ချစ်ခင်ခင် တွေ့ဆုံတို့ အခြေအနေတွေ မရှိဘူး ဆိုတာ၊ ဟိုအခါက၊ ကရင်ဗမာအဓိကရုဏ်း၊ ကရင်ဗမာစိတ် နာကျည်း နေတဲ့အခါကနေပြီး၊ ကရင်ဗမာ ချစ်ကြည်ရေး၊ ကရင်ဗမာ နားလည်ရေးဆိုတာ ရောက်အောင် ဗမာဘက်က နေပြီး၊ မားမားမတ်မတ် လုပ်ခဲ့တာ ဘယ်သူလဲဆိုရရင်၊ ဗိုလ်ချုပ်ဖြစ်ခဲ့တဲ့ အကြောင်း၊ ခေါင်းဆောင်ကြီးတွေက အတိအလင်း ဝန်ခံပါလိမ့်မယ်-"

ကရင်ခေါင်းဆောင် (ထိုစဉ်က ဝန်ကြီး) စောစံဘိုးသင်ကလည်း အောက်ပါအတိုင်း၊ ပြောကြားသွားပါသည်။

"ကျွန်တော်တို့ ၁၉၄၂-ခုနှစ်က၊ ဖြစ်ပျက်တဲ့ ကရင်ဗမာ အဓိကရုဏ်းမှာ ကျွန်တော်လည်း ပါဝင်တယ်၊ ခေါင်းဆောင် ခဲ့တယ်၊အဲဒီအချိန်အခါမှာအဲဒီ ဘီအိုင်အေ၊ ဗိုလ်ချုပ်ခေါင်းဆောင်တဲ့ ဘီအိုင်အေဟာ ကျွန်တော်ရဲ့ ရန်သူဖြစ်တယ်၊ ကျွန်တော် အခုပြောချင်တာက၊ ဗိုလ်ချုပ်ဟာ ရန်သူကိုဘယ်လို မိတ်ဆွေဖြစ်အောင် လုပ်တတ်သလဲဆိုတာ အင်မတန်ထူးတဲ့အချက်တချက်ဖြစ်ပါတယ်"

"အဲဒီ ၁၉၄၃-ခု ဩဂုတ်လ ၁-ရက်နေ့ ဗမာပြည် လွတ်လပ်ပြီဆိုတာ ကြေညာတော့၊ ကျွန်တော်ရန်ကုန်ဆင်း လာတယ်၊ ဆင်းလာတော့.... ကျွန်တော့် မိတ်ဆွေတွေက၊ ရန်ကုန်မသွားနဲ့၊ သခင်တွေ ခင်ဗျားကို သတ်လိမ့်မယ်လို့ ပြောတယ်၊ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော့်ကသွားရမယ်လို့ ပြောပြီးထွက်ခဲ့တယ်"

"ကျွန်တော်ရောက်လာတော့ ပထမ လက်ဦးဆုံး သခင် ဗိုလ်နဲ့ တွေ့တယ်၊ ပြီးတော့ သခင်မောင်ကြီး၊ သူတို့နဲ့ တွေ့ပြီး သကာလ ကျွန်တော်က ပြောတယ်၊ အဲဒီဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနဲ့ ကျွန်တော်တွေ့ချင်တယ်၊ ဒါနဲ့ ဟိုကတဆင့် သူတို့ရဲ့ သခင်သန်းထွန်းဆီ ခေါ်သွားတယ်၊ ဟိုကမှတဆင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနဲ့ သွားတွေ့တယ်"

"သွားတွေ့တော့ ကျွန်တော်က သူ့ကိုပြောပြတယ်၊ ကျွန်တော်ဟာ စောစံဘိုးသင်ဘဲ၊ ခင်ဗျားရဲ့ ရန်သူ ဖြစ်ပါတယ်၊ သူကတော့.... ကျွန်တော့်ကိုကြည့်ပြီး၊ ဘယ်လိုပြောသလဲဆိုရင်၊(A brave Enemy is a Good Friend) ရဲရင့်သောရန်သူသည် မိတ်ဆွေကောင်း ဖြစ်တယ်လို့ ပြောတယ်၊ အဲဒီစကားကို ကြားပြီးတော့ ကျွန်တော့် စိတ်ထဲမှာ ကျွန်တော်ကိုတော့ သတ်မှာမဟုတ်ဖူးဆိုပြီး၊ နောက်တဖြေးဖြေး ကျွန်တော်တို့ဗမာ့ တပ်မတော်ထဲမှာ ဝင်ပြီး ဆောင်ရွက်တယ်...."

အထက်ပါ ကောက်နုတ်ချက်များအရ၊ ကရင်ဗမာ ချစ်ကြည်ရေးအတွက် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း မည်ကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့်မှာ ထင်ရှားပေသည်။

ဗြိတိသျှ နယ်ချဲ့သမားသည် နယ်ချဲ့သမားပီပီ သွေးခွဲအုပ်ချုပ်ရေး ပေါ်လစီ (Policy of Divide and Rule) ကို ကျင့်သုံးကာ၊ ဗမာတိုင်းရင်းသားအချင်းချင်းကို ရန်တိုက်ပေးပြီး၊ သွေးခွဲခဲ့လေသည်။

ဖက်ဆစ်ဂျပန်သည့်လည်း ထိုပေါ်လစီကိုပင် ကျင့်သုံးကာ ဗမာတိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း သွေးကွဲအောင် နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ကြိုးပမ်းခဲ့လေသည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ အမြင်ကျယ်စွာ ဆောင်ရွက်မှုကြောင့်သာလျှင် တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း (အထူးသဖြင့် ကရင် ဗမာ) ချစ်ကြည်ရေးကို ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဟု ဖော်ပြထားပေသည်။

ဤသည်တို့ကား၊ ဂျပန်ခေတ်အတွင်း ကရင်မြန်မာ ချစ်ကြည်ရေး ကြိုးပမ်းမှုနှင့် ကရင်အမျိုးသားတို့၏ဂျပန်ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး ဆောင်ရွက်မှု တစိပ်တဒေသဖြစ်ပေသည်။

× × × ×

ပင်လုံညီလာခံနှင့်ကရင်

ပြည်ထောင်စု သမိုင်းနှင့် ပြည်ထောင်စုသား တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ၏ စည်းလုံးညီညွတ်ရေး၊ သွေးစည်းရေး သမိုင်းတွင်၊ ပင်လုံစာချုပ်နှင့်ပင်လုံ ညီလာခံသည် ထာဝစဉ် ထွန်းလင်းတောက်ပနေမည့် ညီညွတ်ရေးကြယ်အဖြစ်လမ်းညွှန်ပြသလျက်သာရှိနေပေမည်။

ဤဖော်ပြပါ ပင်လုံညီလာခံ၊ ပင်လုံစာချုပ်နှင့်ပတ်သက်၍ အချို့သောစာရေးဆရာများ ရေးသားထားသောစာအုပ်များတွင်၊ ကရင်အမျိုးသားများအကြောင်းကို မှားယွင်းစွာ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

မှားယွင်းစွာ ဖော်ပြထားကြပုံမှာ- ကရင်အမျိုးသားများသည် ပင်လုံစာချုပ်ကို လက်မှတ်မထိုး၊ ထိုသို့လက်မှတ်မထိုးခြင်းမှာ နယ်ချဲ့နောက်လိုက် ဖြစ်သောကြောင့် စသည်ဖြင့် ကောက်ချက်ချထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

ဤသို့မှားရှင်းစွာ၊ လွဲမှားစွာ ရေးသားကြခြင်းသည် ပင်လုံညီလာခံအကြောင်းနှင့် ပင်လုံစာချုပ်အကြောင်းကို သေချာစွာ မလေ့လာသောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။

ဤသို့ မှားယွင်းစွာ ရေးသားထားသော စာအုပ်မှာ တက္ကသိုလ်ဟန်ဝင်းအောင်၏ "မတ်လ ၂၇" အမည်ရှိ စာအုပ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့ မှားယွင်းစွာရေးသားခြင်း၊ ထုတ်ဝေခြင်းဖြင့်ပင်လုံ ညီလာခံ၊ ပင်လုံစိတ်ဓါတ်ကို ထိခိုက်ပျက်ပြားစေသည့်အပြင်၊ ကရင်အမျိုးသားများ၏ နယ်ချဲ့ပဒေသရာဇ် ဆန့်ကျင်ရေး၊ အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး၊ ဆိုရှယ်လစ်ထူထောင်ရေး စိတ်ဓါတ်များကိုလည်းထိခိုက်စေသည်၊ ထိုသမိုင်းစဉ်များကိုလည်း မျက်ကွယ်ပြုရာ ကျရောက်ပေသည်။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် ဤဆောင်းပါးတွင် ပင်လုံညီလာခံနှင့် ပင်လုံစာချုပ်ဖြစ်ပေါ်လာပုံအကြောင်း၊ ပင်လုံညီလာခံ အောင်မြင်ရေးအတွက် ကရင်ခေါင်းဆောင်များကြိုးပမ်းကြပုံ အကြောင်း၊ ပင်လုံစာချုပ်ပါအချက်အလက်များနှင့် ပင်လုံ စာချုပ်နှင့် အဓိကသက်ဆိုင်ကြသူများသာ စာချုပ်တွင်လက်မှတ်ရေးထိုးကြကြောင်းကို အလေးထား၍ဖော်ပြလိုပေသည်။

ပင်လုံညီလာခံနှင့် ပင်လုံစာချုပ်ကြီး ဖြစ်ပေါ်လာရန်၊ အခြေခံအစပျိုးလာသော အကြောင်းများကား၊ အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်လေသည်။

ဖက်ဆစ်ဂျပန်များကို တော်လှန်မောင်းနှင်ပြီးစ၊ မြန်မာ ပြည်ထောင်စုသားများ၏ စိတ်ဓါတ်သည် နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်

ရေးနှင့် အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအတွက် အထူးနိုးကြား တက်ကြွလျက်ရှိနေသည်။

ထိုအချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဒုတိယအကြိမ် ပြန်လည် ရောက်ရှိသောနယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်သည်၊ မြန်မာနိုင်ငံကို ဗြိတိသျှအင် ပါယာအတွင်းထား၍ ဒိုမီနီယံ အုပ်ချုပ်ရေးမျိုးသာပေးလိုသည်၊ ဤအဆင့်မျိုးနှင့်သာ ထိုက်တန်သည်ဟူ၍လည်း ယူဆ ထားသည်။

မြန်မာပြည်ထောင်စုသားတို့ကား၊ အင်္ဂလိပ်နှင့် ဖက်ဆစ် ဂျပန်များကို မောင်းထုတ်၊ တိုက်ထုတ်ခဲ့ခြင်းမှာ လုံးဝ လွတ် လပ်၍ အချုပ်အချာ အာဏာပိုင်သော တိုင်းပြည်နှင့် လူမျိုး အဖြစ် ရပ်တည်လို၊ ရရှိလိုသောကြောင့် အင်္ဂလိပ်၏ ဒိုမီနီယံ အုပ်ချုပ်ရေးကို အသံပင်မကြားလိုကြပေသည်။

ဖက်ဆစ်ဂျပန်တော်လှန်ရေးကာလတွင်၊ မဟာမိတ်ဖြစ်ခဲ့ရ သော အင်္ဂလိပ်သည်၊ ယခုအခါ၊ မြန်မာတို့၏ အကြီးမားဆုံး သောရန်သူနံပါတ်တစ်ဖြစ်လာလေတော့သည်။

မြန်မာ ပြည်ထောင်စုသားတို့သည်၊ သူ့ကျွန်ဘဝဆိုလျှင် မည်သူ့ကျွန်ဘဝကိုမှမခံယူလို၊ လုံးဝ လွတ်လပ်ရေးသာ ရယူ လိုသည်။

လွတ်လပ်ရေးကို ရသည့်နည်းဖြင့် ရယူရန်လည်း ပိုင်းဖြတ် ထားပြီးဖြစ်သည်။

လွတ်လပ်ရေးရယူရေးအတွက် အနုနည်း၊ အကြမ်းနည်း၊ နည်းမျိုးစုံကျင့်သုံးခဲ့သည်မှာလည်း အခါခါ၊ အကြိမ်ကြိမ်ရှိခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ (၁၉၄၅)ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ (၁၉)ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော "နေသူရိန်"အစည်းအဝေးမှ အင်္ဂလိပ်၏ ဆန္ဒနှင့်ဆန့်ကျင်သော ဆုံးဖြတ်ချက်ကြီးများကို အောင်မြင်စွာချမှတ်ခဲ့လေသည်။

(၁) မျိုးချစ်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများကို ဗမာ့တပ်မတော်အဖြစ်ဖွဲ့စည်းရန်။

(၂) ယာယီအမျိုးသားအစိုးရဖွဲ့စည်းရန်။

(၃) တိုင်းပြုပြည်ပြု၊ ဥပဒေပြုရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရန်။
တောင်းဆိုဆုံးဖြတ်ခဲ့လေသည်။

ထိုဆုံးဖြတ်ချက်များကို သူ့ကျွန်ဘဝတွင် မနေလိုကြသောပြည်ထောင်စုသားတရပ်လုံးသည် တခဲနက်တည်းထောက်ခံခဲ့ကြသည်။

ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ပြီးစ၊ အဖက်ဖက်တွင် ချွတ်ခြုံကျနေသော ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့သမားနှင့် နယ်ချဲ့လူမမာ ကောင်ကြီးသည် လွတ်လပ်ရေးအတွက် ဘာမဆိုလုပ်ရန် အသင့်ဖြစ်နေသော မြန်မာပြည်သူပြည်သားများ၏ဆန္ဒကို အရှုံးမီးဝိုင်းခံနေ

ရသူပီပီ၊ လုံးဝငြင်းဆန်ခြင်း၊ ဆန့်ကျင်ခြင်းမပြုနိုင်ဘဲ၊ လွတ်လပ်ရေးအတွက် ဆွေးနွေးရန်၊ အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို (၁၉၄၆)ခု၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် အင်္ဂလန်သို့ ဘိတ်ခေါ်ခဲ့ရလေသည်။

ဤသို့ မလွဲသာ၊ မရှောင်သာ၍ လွတ်လပ်ရေး ပေးရပါမူလည်း မြန်မာနိုင်ငံတခုလုံးကိုမပေးဘဲ၊ စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးအတွက် အသုံးချနိုင်ရန် ရှမ်းပြည်နှင့် တောင်တန်းဒေသများကို ချွင်းချန် ထားရစ်ရေးအတွက် ဗြိတိသျှအစိုးရသည်၊ "ထစ်" ထားလေသည်။

ဤတွင် အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက၊ ရှမ်းပြည်နှင့် တောင်တန်းဒေသများ မပါဝင်သော မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးသည် ဘာမျှ အဓိပ္ပါယ်မရှိကြောင်း၊ တနိုင်ငံလုံး၊ တပြည်လုံး လွတ်လပ်ရေးကိုသာ ရယူလိုကြောင်း ဆက်လက်ဆွေးနွေးသည်။

ဤသို့ အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင်၊ လွတ်လပ်ရေးအတွက် အခက်အခဲ၊ အကြပ်အတီးနှင့်တွေ့နေရချိန်၊ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ် အရာရှိတို့၏ထောင်ချောက်ထဲသို့မိသွားကြသော ပဒေသရာဇ် စော်ဘွားအချို့သည် ဗြိတိသျှနန်းရင်းဝန် အက်တလီသို့ လွတ်လပ်ရေးနှင့်ဝေးစေသော၊ အကြည့်တန်အရုပ်ဆိုးလှသော သံကြိုးတစောင်ကိုရိုက်ပို့ခဲ့လေသည်။

"ယခု အင်္ဂလန်သို့ရောက်ရှိနေသော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း သည် ရှမ်းပြည်စော်ဘွားတို့၏ကိုယ်စားလည်မဟုတ်ပါ။

ရှမ်းပြည်နှင့် တောင်တန်းနယ်များ ကိစ္စဆွေးနွေးလိုပါက၊ စော်ဘွားများအား သီးသန့် ဘိတ်ခေါ် ဆွေးနွေးရန်ဖြစ် ပါသည်"

ဤသို့သော အဓိပ္ပါယ်ပါရှိသော သံကြိုးစာ တစောင်ကို ပေးပို့ခဲ့လေသည်။

အကွက်ကောင်းနှင့် ချက်ကောင်းကိုစောင့်နေသော ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့သမားသည် သူဆင်ထားသောအကွက်အတိုင်း ဝင် လာပြီဖြစ်သဖြင့် အဆိုပါသံကြိုးစာကို ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်း လက်သို့ပေး၍ အနိုင်ယူရန်အားထုတ်ခဲ့လေသည်။

နယ်ချဲ့သမားများနှင့် စော်ဘွားအချို့တို့၏ အကြံအစည် ကိုရိပ်စားနားလည်မိကြသော ရှမ်းပြည်ရှိ လူထုခေါင်းဆောင် များသည် အားချင်းပင် တောင်ကြီးမြို့တွင် လွတ်လပ်ရေးအ တွက် လူထုအစည်းအဝေးနှင့် လူထုဆန္ဒပြပွဲကြီးကိုကျင်းပ၍--

"ရှမ်းပြည်နှင့် တောင်တန်းဒေသသည်လည်း မြန်မာပြည် နှင့်တချိန်တည်းလွတ်လပ်ရေးရယူလိုသည်၊ ဗိုလ်ချုပ် အောင် ဆန်းကို ရှမ်းပြည်လူထုကလည်း လေးလေးနက်နက် ထောက် ခံသည်။

အဓိပ္ပါယ်ပါရှိသော ကြေးနန်းစာတစောင် အင်္ဂလန်သို့ ချက်ချင်း ပို့လိုက်လေသည်။

သံကြိုးစာ နှစ်စောင်ကို မှရေးမနှောင်း လက်ခံရရှိသော ကြောင့် ဗြိတိသျှလည်း လိမ်မာပါးနပ်စွာဖြင့် (၁၉၄၇)ခု၊ ဇန္နဝါရီလ ၂၇-ရက်နေ့တွင်၊ ချုပ်ဆိုသော "အောင်ဆန်း အက်တလီ"စာချုပ်၌ ရှမ်းပြည်နှင့် တောင်တန်းနယ် ကိစ္စကို "ထစ်"ထားလိုက်သည်။

ရှမ်းပြည်နှင့်တောင်တန်းနယ်ကို ဗြိတိသျှတို့ ထစ်ထားပုံမှာ၊

"တောင်တန်းဒေသများက၊ ပြည်မ(မြန်မာပြည်မ) ကြီး နှင့် ပူးပေါင်းရန် သဘောတူပါက၊ ပြည်မကြီးရော၊ တောင် တန်းဒေသများပါ၊ တချိန်တည်းလွတ်လပ်ရေးပေးရန်၊တောင် တန်းဒေသများပါဝင်သော ကွန်ဖရင့်ကြီးမှဆုံးဖြတ်ချက်များ အရ၊ ဗြိတိသျှနှင့် မြန်မာအစိုးရတို့က၊ တောင်တန်းဒေသများ ၏ ဆန္ဒနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ပေးရန်"ဟု ထစ်ထားလေသည်။

ဤထစ်ထားချက်များကို အပေါ်ယံကသာ ကြည့်လိုက် ပါမူလည်း တကယ့်ဂရုဏာရှင်၊ မေတ္တာရှင်ကြီးအသွင်အပြင် ပင်ဖြစ်ပေသည်။

သို့သော် သူသည် အတုအယောင် ဂရုဏာရှင်နှင့် မေတ္တာ ရှင်သာဖြစ်သည်။

ပင်လုံ ညီလာခံနှင့် ပင်လုံ စာချုပ်ကြီး အောင်မြင်စွာ ချုပ်ဆိုမည်ပြုသောအခါ၊ ခြေထိုးဖျက်ဆီးမှု နည်းမျိုးစုံစွာ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ဂရုဏာရှင် မေတ္တာရှင်မျက်နှာဖုံးသည်ကွာကျခဲ့ရလေတော့သည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် "အောင်ဆန်းအက်တလီ" စာချုပ် ချုပ်ဆိုပြီး၊ (၁၉၄၇)ခုနှစ်၊ ဖေဖေါ်ဝါရီလ (၂) ရက်နေ့တွင်၊ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်ရောက်လာသည်။

ဗြိတိသျှ နယ်ချဲ့သမားနှင့် ပြည်တွင်းစော်ဘွား အချို့တို့၏ လုပ်ရပ်ကို ကောင်းစွာနားလည်ကြပြီဖြစ်၍ "တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ သွေးစည်းညီညွတ်ရေး" "တောင်တန်း၊ ပြည်နယ်၊ ပြည်မ၊ တပေါင်းတစည်းတည်း လွတ်လပ်ရေး" အတွက်၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် အစွမ်းကုန် ကြိုးစားခဲ့လေသည်။

အထူးသဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း လွတ်လပ်ရေးအတွက် အရေးဆိုရန်၊ အင်္ဂလန်သို့ မသွားသေးမှီ၊ (၁၉၄၆) ခုခုစ်၊ ဇန္နဝါရီလတွင်၊ ရွှေတိဂုံကုန်းတော်၊ အလယ်ပစ္စယံတွင်၊ ဖဆပလ ညီလာခံတရပ် ကျင်းပခဲ့သည်။

ထိုညီလာခံကြီးက....

"လွတ်လပ်ရေး ရယူရာတွင်၊ တိုင်းရင်းသား တမျိုးသားလုံး အတိုင်းအတာနှင့် ရယူရန်၊ တိုင်းရင်းသား အားလုံး

လက်တွဲ၍ အချုပ်အချာအာဏာပိုင် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံကြီး ထူထောင်ရန်...."

စသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခဲ့လေသည်။

ထို ဆုံးဖြတ်ချက်များ အကောင်အထည် ဖေါ်နိုင်ရန်၊ အဓိက အရေးကြီးဆုံးမှာ- ရှမ်းပြည်ဖြစ်သည်၊ ထို့နောက် ကချင်နှင့်၊ ချင်းတို့ဖြစ်ကြသည်။

သို့ဖြစ်၍ ထိုဆုံးဖြတ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖေါ်နိုင်ရေးအတွက်၊ ၁၉၄၆-ခုနှစ်၊ဇန္နဝါရီလထဲမှာပင်၊ ကျင်းပသော စော်ဘွားများ ညီလာခံသို့ တက်ရောက်ဆွေးနွေးတင်ပြရန်၊ ဖဆပလ သည် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တဖွဲ့ကို စေလွှတ်လေသည်။

ထိုအဖွဲ့တွင်၊ သခင်နု၊ မန်းဘခိုင် (ကရင်) ဦးဘဂျမ်းတို့ပါဝင်ကြသည်။ ထိုအဖွဲ့သည် ပင်လုံမြို့တွင်၊ ကျင်းပသော စော်ဘွားညီလာခံသို့ အားချင်းပင်လာခဲ့သည်။ ဖဆပလ ၏ သဘောထားများနှင့် မြေပြန့်ရှိ ပြည်သူလူထုတို့၏ဆန္ဒကို တင်ပြ၍ ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းကြသည်။

နောင်သောအခါ၊ ဤကွန်ဖရင့်နှင့် ညီလာခံသည် ပထမ ပင်လုံညီလာခံအဖြစ် ယူမှတ်ခဲ့ကြသည်။

ဤ ပထမ ပင်လုံညီလာခံနှင့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ဖြစ်ပေါ်ရေးကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုတွင်၊မန်းဘခိုင်(ကရင်)

ပင်လုံ ညီလာခံနှင့် ပင်လုံ စာချုပ်ကြီး အောင်မြင်စွာ ချုပ်ဆိုမည်ပြုသောအခါ၊ ခြေထိုးဖျက်ဆီးမှု နည်းမျိုးစုံစွာ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ဂရုဏာရှင် မေတ္တာရှင်မျက်နှာဖုံးသည်ကွာကျ ခဲ့ရလေတော့သည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် "အောင်ဆန်းအက်တလီ" စာချုပ် ချုပ်ဆိုပြီး၊ (၁၉၄၇)ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ (၂) ရက်နေ့တွင်၊ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်ရောက်လာသည်။

ဗြိတိသျှ နယ်ချဲ့သမားနှင့် ပြည်တွင်းစော်ဘွား အချို့တို့၏ လုပ်ရပ်ကို ကောင်းစွာနားလည်ကြပြီဖြစ်၍ "တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ သွေးစည်းညီညွတ်ရေး" "တောင်တန်း၊ ပြည်နယ်၊ ပြည်မ၊ တပေါင်းတစည်းတည်း လွတ်လပ်ရေး" အတွက်၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် အစွမ်းကုန် ကြိုးစားခဲ့လေသည်။

အထူးသဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း လွတ်လပ်ရေးအတွက် အရေးဆိုရန်၊ အင်္ဂလန်သို့ မသွားသေးမှီ၊ (၁၉၄၆) ခုနှစ်၊ ဇန္နဝါရီလတွင်၊ ရွှေတိဂုံကုန်းတော်၊ အလယ်ပစ္စယံတွင်၊ ဖဆပလ ညီလာခံတရပ် ကျင်းပခဲ့သည်။

ထိုညီလာခံကြီးက....

"လွတ်လပ်ရေး ရယူရာတွင်၊ တိုင်းရင်းသား တမျိုးသားလုံး အတိုင်းအတာနှင့် ရယူရန်၊ တိုင်းရင်းသား အားလုံး

လက်တွဲ၍ အချုပ်အချာအာဏာပိုင် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံကြီး ထူထောင်ရန်...."

စသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခဲ့လေသည်။

ထို ဆုံးဖြတ်ချက်များ အကောင်အထည် ပေါ်နိုင်ရန်၊ အဓိက အရေးကြီးဆုံးမှာ- ရှမ်းပြည်ဖြစ်သည်၊ ထို့နောက် ကချင်နှင့်၊ ချင်းတို့ဖြစ်ကြသည်။

သို့ဖြစ်၍ ထိုဆုံးဖြတ်ချက်များကို အကောင်အထည်ပေါ်နိုင်ရေးအတွက်၊ ၁၉၄၆-ခုနှစ်၊ဇန္နဝါရီလထဲမှာပင်၊ ကျင်းပသော စော်ဘွားများ ညီလာခံသို့ တက်ရောက်ဆွေးနွေးတင်ပြရန်၊ ဖဆပလ သည် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တဖွဲ့ကို စေလွှတ်လေသည်။

ထိုအဖွဲ့တွင်၊ သခင်နု၊ မန်းဘခိုင် (ကရင်) ဦးဘဂျမ်းတို့ပါဝင်ကြသည်။ ထိုအဖွဲ့သည် ပင်လုံမြို့တွင်၊ ကျင်းပသော စော်ဘွားညီလာခံသို့ အားချင်းပင်လာခဲ့သည်။ ဖဆပလ ၏ သဘောထားများနှင့် မြေပြန့်ရှိ ပြည်သူလူထုတို့၏ဆန္ဒကို တင်ပြ၍ ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းကြသည်။

နောင်သောအခါ၊ ဤကွန်ဖရင့်နှင့် ညီလာခံသည် ပထမ ပင်လုံညီလာခံအဖြစ် ယူမှတ်ခဲ့ကြသည်။

ဤ ပထမ ပင်လုံညီလာခံနှင့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ဖြစ်ပေါ်ရေးကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုတွင်၊မန်းဘခိုင်(ကရင်)

ရှေ့တန်းမှပါဝင်နေခြင်းကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ကရင်လူမျိုးများ၏ ပင်လုံညီလာခံ အောင်မြင်ရေး၊ ပြည်ထောင်စုထူထောင်ရေး စိတ်ဓါတ်ကို သိသာနိုင်ပေသည်။

ထိုသည့်နောက်၊ ထိုအချိန်တွင် မန်းဘခိုင်သည် ထိုအရေးအခင်းများကို ဆောင်ရွက်ရာတွင်၊ ၎င်း၏သဘော (ဝါ) တသီးပုဂ္ဂလသဘောဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း မဟုတ်ပေ။ "အာဇာနည်ခေါင်းဆောင် မန်းဘခိုင်" နှင့် "ကရင်လူငယ်များ အစည်းအရုံး" "ကရင်အမျိုးသားတို့၏ နိုင်ငံရေး ကြိုးပမ်းမှု" ဆောင်းပါးများနှင့် အခန်းများတွင်၊ ဖေါ်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း၊ ပထမ ပင်လုံညီလာခံသို့ မန်းဘခိုင် တက်ရောက်သည့်အချိန်တွင်၊ မန်းဘခိုင်သည် "ကရင်အမျိုးသား ဗဟိုအဖွဲ့ချုပ်" (ကေစီအို) ၏ ဌာနချုပ် အလုပ်အမှုဆောင်လူကြီး။ "ကရင်လူငယ်များ အစည်းအရုံး" (ကေဝိုင်အို) ၏ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ် အလုပ်အမှုဆောင်လူကြီး၊ ဤတာဝန်၊ ဤအခွင့်အရေးများဖြင့် တက်ရောက်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဤသည်တို့ကို ကြည့်ရှုလတ်၍ "မတ်လ ၂၇" ဝတ္ထုပါမှားယွင်းသော အရေးအသားများနှင့် ချင့်ကြည့်စေလိုပါသည်။

ဤသို့ ဖဆပလ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ ပင်လုံသို့သွားပြီးနောက်၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ကိုယ်တိုင်လည်း အင်္ဂလန်သို့မသွားမီ (၁၉၄၆) ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလထဲတွင် ရှမ်းပြည်သို့

သွားရောက်၍ (၁၉၄၆) ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ(၂၅)ရက်နေ့တွင် တောင်ကြီးမြို့၌ လူထုအစည်းအဝေးတရပ် ကျင်းပခဲ့သည်။

ထိုလူထုအစည်းအဝေးတွင်လည်း ဗိုလ်ချုပ်သည် ဖဆပလ အပေါ် သဘောထားနှင့် တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံ ချစ်ကြည်သွေးစည်းရေးတို့ကို ဟောပြောခဲ့လသည်။

၁၉၄၇-ခုနှစ်၊ ဖေဖေါ်ဝါရီလ(၂)ရက်နေ့တွင်၊ဗိုလ်ချုပ် အင်္ဂလန်မှ ပြန်ရောက်ပြီး၊ ၁၉၄၇- ခု ဖေဖေါ်ဝါရီလ(၇) ရက်နေ့တွင်၊ ပင်လုံမြို့တွင်၊ တောင်တန်း ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်သော ညီလာခံကျင်းပခဲ့လေသည်။

ဤနေရာတွင်၊ သမိုင်းဝင်၊ ပင်လုံမြို့အကြောင်းကို အနည်းငယ်ဖေါ်ပြလိုသည်။

ပင်လုံမြို့ကလေးသည် ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်းနှင့် တောင်ပိုင်းတို့၏ အလယ်ဗဟိုကျသော မြို့ကလေးဖြစ်သည်။

တောင်ကြီးမြို့မှ လွယ်လင်မြို့ကိုဖြတ်၍ မော်တော်ကားဖြင့်သွားရသည်၊ တောင်ကြီးမြို့နှင့် (၆၃) မိုင်ခန့်ကွာဝေးသည်။

ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်ထက် အမြင့်ပေ (၄၄၄၀) ပေ တွင် တည်ရှိသည်။

ပင်လုံညီလာခံနှင့် ပင်လုံစာချုပ်ကို အောင်မြင်စွာ ချုပ်ဆိုကျင်းပနိုင်ခဲ့သောကြောင့်၊ ပင်လုံမြို့တွင် ပြည်ထောင်စုသား

များ၏ အထိန်းအမှတ်အဖြစ် "ပြည်ထောင်စု ညီညွတ်ရေး" ကျောက်တိုင်ကို စိုက်ထူထားလေသည်။

၁၉၄၇-ခု ဖေဖေါ်ဝါရီလ (၇)ရက်၊ တောင်တန်းကိုယ်စားလှယ်များ၏ ပင်လုံညီလာခံသို့ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကိုယ်တိုင် ခေါင်းဆောင်လျက်၊ ဦးတင်ထွတ်၊ ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေးသို့ တက်ရောက်ကြသည်။

ရှမ်းပြည် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ကိုမူ၊ ညောင်ရွှေစော်ဘွား စပ်ရွှေသိုက်နှင့် မိုင်းပွန်စော်ဘွား စပ်စံထွန်း (အာဇာနီခေါင်းဆောင်(တို့ခေါင်းဆောင်တက်ရောက်သည်။ ကချင်အဖွဲ့နှင့် ချင်းအဖွဲ့ကမူ၊ ဆမားဒူးဝါးဆင်ဝါးနောင် (ကချင်) နှင့် ဦးဝမ်းကိုဟော(ချင်း)တို့ ဦးဆောင်၍ တက်ရောက်ကြသည်။

ဤနေရာတွင်၊ ကရင်၊ ကယား၊ ရခိုင်၊ မွန်၊ နှင့်အခြားသော တိုင်းရင်းသားများ မတက်ရောက်ကြခြင်းမှာ တိုက်ရိုက် မပတ်သက်သည်က တကြောင်း၊ မလိုအပ် သည်ကတကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ နယ်ချဲ့ဘက် ယိမ်းယိုင်သောကြောင့်မဟုတ်ပါ၊

ဤညီလာခံနှင့် ဤအစည်း အဝေး ကြီးတွင်၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် သူ၏သဘောထားများကို ရိုးသားပွင့်လင်းစွာပင်၊တင်ပြခဲ့သည်။ပြည်ထောင်စုသားများ၏ ရေရှည်အကျိုးစီးပွါးများကိုလည်း တင်ပြခဲ့သည်။

ရှမ်းပြည်နှင့် မြန်မာပြည်မ တပေါင်းတစည်း လွတ်လပ်ရေးရယူလိုခြင်းမှာ ရှမ်းပြည်ကို အုပ်စီးလို၍မဟုတ်၊ ရှမ်းပြည်ကို မည်သူအုပ်စီးသည်ကိုမှမလိုလား၊ ရှမ်းပြည်ကို ရှမ်းပြည်သူများသာ အုပ်ချုပ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ပြတ်ပြတ်သားသားပြောဆိုခဲ့သည်။

ညီလာခံကျင်းပနေချိန်တွင်၊နယ်ချဲ့သမားသည် တရံမလပ်သွေးထိုးလှုံ့ဆော်ဖျက်ဆီးနေသောကြောင့် လိပ်ခဲတင်းတင်းဖြစ်နေရသည်။

တောင်တန်းသားချည်း ဆွေးနွေးလိုက်၊ ပုးပေါင်းဆွေးနွေးလိုက်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်မချဘဲ ရှိနေကြသည်။

ဖေဖေါ်ဝါရီ(၁၁)ရက်နေ့၊ တနေ့လုံးနယ်ချဲ့သွေးထိုးနေသည့်ကြားထဲက၊ ထိုနေ့ညနေပိုင်း ဗိုလ်ချုပ်နှင့် တောင်တန်းကိုယ်စားလှယ်များ ထပ်မံတွေ့ဆုံ၍ ဆွေးနွေးကြသောအခါ၊ အားလုံးပြေလည်မှုရပြီး၊ တပေါင်းတစည်း လွတ်လပ်ရေးရယူရေးကို သဘောတူညီမှု ရရှိခဲ့လေတော့သည်။

သို့ဖြစ်၍ (၁၉၄၇) ခု၊ ဖေဖေါ်ဝါရီလ (၁၂)ရက်နေ့ နံနက်(၁၀)နာရီအချိန်တွင်၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် တောင်တန်းကိုယ်စားလှယ်တို့သည် သမိုင်းဝင် ပင်လုံစာချုပ်ကြီးကို သဘောတူချုပ်ဆို၍ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြပေသည်။

ပင်လုံစာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သောနေ့ကို "ပြည်ထောင်စုနေ့" ဟူ၍ ခေါ်ဆိုသတ်မှတ်ကျင်းပလာခဲ့ကြသည်။

၁၉၄၇-၄၈-၄၉-ခုနှစ် ပြည်ထောင်စုနေ့များကို၊ ပင်လုံမြို့တွင်၊ ကျင်းပလာခဲ့ကြပြီး၊ (၁၉၅၀-မှ-၁၉၆၂) ခုနှစ်ထိ၊ ပြည်ထောင်စုနေ့များကိုမူ၊ ရန်ကုန်မြို့တွင် ကျင်းပခဲ့သည်။

တောင်လှန်ရေးအစိုးရလက်ထက်၊ (၁၉၆၃-၆၄-၆၅-၆၆-၆၇)-ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုနေ့များကိုမူ၊ ပြည်နယ်၊ ပြည်မ၊ ဒေသအသီးသီးတွင်၊ ပြည်ထောင်စုနေ့များ ကျင်းပရေးမူ အရ။

(၁) ၁၉၆၃-ခုနှစ်၊ (၁၆)ကြိမ်မြောက်ကို ကယားပြည်နယ်တွင်၎င်း။

(၂) ၁၉၆၄-ခုနှစ်၊ (၁၆) ကြိမ်မြောက်ကို မန္တလေးတွင်၎င်း။

(၃) ၁၉၆၅-ခုနှစ်၊ (၁၈)ကြိမ်မြောက်ကိုကော်သူးလေ (ကရင်ပြည်နယ်) တွင်၎င်း။

(၄) ၁၉၆၆-ခုနှစ်၊ (၁၉) ကြိမ်မြောက်ကို ရှမ်းပြည်နယ်တွင်၎င်း။

(၅) ၁၉၆၇-ခုနှစ် (၂၀) ကြိမ်မြောက်ကို ရန်ကုန်မြို့တွင်၎င်း၊ အစဉ်အတိုင်း ကျင်းပခဲ့သည်။

ကျင်းပရာတွင်လည်း၊ အထိမ်းအမှတ်ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲ ကျင်းပရုံသာမဟုတ်ဘဲ၊

(၁) ပြည်ထောင်စုစည်းလုံးရေး။

(၂) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ သွေးစည်းညီညွတ်ရေး။

(၃) တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ၏ စီးပွါးရေးနိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုရေး၊ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေး။

(၄) လွတ်လပ်သော အချုပ်အခြာ အာဏာတည်တန့်ခိုင်မြဲရေး။

(၅) ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံ ထူထောင်ရေး။

အစရှိသော အခြေခံအကြိုးစီးပွါးများအပေါ် မူတည်၍ တော်လှန်ရေးအစိုးရလက်ထက်တွင်၊ ပြည်ထောင်စုနေ့များကို အစဉ်တစိုက် ကျင်းပလာခဲ့ပေသည်။

ပင်လုံစာချုပ်ပါ၊ အချက်အလက်များနှင့် ပင်လုံစာချုပ်ကို လက်မှတ်ထိုးခဲ့ကြသော ပြည်ထောင်စုသားတို့၏ ခေါင်းဆောင်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ကြပေသည်။

ပင်လုံစာချုပ်ပါ အချက်အလက်များ....

"မြန်မာပြည် ဘုရင်ခံ၏ အမှုဆောင် ကောင်စီမှ အဖွဲ့ဝင် အချို့နှင့် စပ်ဖများအားလုံးတို့ပြင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်များကချင်

တောင်တန်းဒေသများနှင့် ချင်းတောင်တန်းဒေသမှ ကိုယ်စားလှယ်တို့ တက်ရောက်ကြသော ပင်လုံမြို့တွင်၊ ကျင်းပသည့် အစည်းအဝေးတရပ်တွင်။

ကြားဖြတ်အစိုးရနှင့် ချက်ချင်း ပူးပေါင်းခြင်းအားဖြင့် ရှမ်း၊ ကချင်နှင့် ချင်းတို့သည် လွတ်လပ်ရေးကို ပိုမို၍ လျင်မြန်စွာ ရရှိလိမ့်မည်ဟု အစည်းအဝေး တက်ရောက်သူ အဖွဲ့ဝင်တို့က ယုံကြည်ကြသည်အတိုင်း၊ အစည်းအဝေး တက်ရောက်သူအဖွဲ့ဝင်တို့သည် ကန့်ကွက်သူမရှိဘဲ၊ အောက်ပါအတိုင်း သဘောတူညီကြလေသည်။

(၁) တောင်တန်းသားများ စည်းလုံး ညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ (တစညဖ)၏ ကြီးကိုင်အဖွဲ့ကိုယ်စားလှယ်များက၊ ထောက်ခံချက်အရ၊ တောင်တန်းသားများ၏ ကိုယ်စားလှယ်တဦးကို ဘုရင်ခံကရွေးချယ်၍ နယ်စပ်ဒေသများကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ဘုရင်ခံ၏ အတိုင်ပန်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ခန့်ထားရမည်။

(၂) ဤအတိုင်ပင်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဘုရင်ခံ၏ အမှုဆောင်ကောင်စီတွင် ဌာနလက်ကိုင်မရှိ ကောင်စီဝင် တဦးအဖြစ် ခန့်ထား၍ ကာကွယ်ရေးနှင့် ပြည်ပကိစ္စရပ်များတွင်၊ ထုံးနည်းဥပဒေအရ၊ အမှုဆောင်ကောင်စီ၏ အာဏာလက်အောက်သို့ ရောက်ရှိသည့် နည်းတူ၊ နယ်စပ်ဒေသ ကိစ္စများကိုလည်း အမှုဆောင် ကောင်စီ၏ အာဏာအောက်သို့ ရောက်ရှိစေရ

မည်၊ ဤနည်းလမ်းများအတိုင်း၊ နယ်စပ်ဒေသဆိုင်ရာအတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်အား အုပ်ချုပ်ခွင့် အာဏာကိုပေးအပ်ရမည်။

(၃) အဆိုပါ၊ အတိုင်ပင်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ၎င်းနှင့် လူမျိုးချင်း မတူသော ဒုတိယအတိုင်ပင်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးက၊ ကူညီစေရမည်၊ ရွေးဦးစွာ ဒုတိယအတိုင်ပင်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးတို့သည် ၎င်းတို့ အသီးသီးသက်ဆိုင်သည့် နယ်များ၏ ကိစ္စရပ်များကို ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်၍ အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်မှာ အခြားနယ်စပ်ဒေသအားလုံးတို့၏ ကိစ္စရပ်များကို ဆောင်ရွက်စေရန် ဖြစ်သည်၊ ၎င်းတို့သည် ထုံးနည်းဥပဒေအရ၊ တွဲဘက်တာဝန်ယူရသည့် မူအတိုင်း၊ ဆောင်ရွက်စေရမည်။

(၄) အတိုင်ပင်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်သည် အမှုဆောင် ကောင်စီတွင် အဖွဲ့ဝင်လူကြီးအနေဖြင့် နယ်စပ်ဒေသများ၏ တဦးတည်းသော ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ပါဝင်ရမည်၊ ဖြစ်သော်သည်း ဒုတိယ အတိုင်ပင်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်များသည် နယ်စပ်ဒေသများနှင့် သက်ဆိုင်သောကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေးကြသောအခါ၊ အမှုဆောင်ကောင်စီတွင် တက်ရောက်နိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။

(၅) အထက်တွင် သဘောတူညီသည့်အတိုင်း၊ ဘုရင်ခံ၏ အမှုဆောင် ကောင်စီကို တိုးချဲ့မည်ဖြစ်သော်လည်း နယ်စပ်ဒေသများ၏ နယ်တွင်းအုပ်ချုပ်ရေးတွင် ယခုခံစားနေရသော ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကို မည်သည့်နည်းနှင့်မဆို တစုံတရာလက်လွှတ်စေရန်၊ အဆိုပါ ကောင်စီကပြုလုပ်ခြင်း မရှိစေရ၊

နယ်စပ်ဒေသများအတွက် နယ်တွင်း အုပ်ချုပ်ရေးတွင် ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ရေး ရာခိုင်နှုန်းအပြည့် ရှိစေရမည်ဟူသောမူကို သဘောတူညီကြသည်။

(၆) ပူးပေါင်းထားပြီးသည့် မြန်မာပြည်အတွင်းသီးသန့် ကချင်ပြည်နယ်တခု နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်ရန် တည်ထောင်ရန် ပြဿနာမှာ၊ တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်က၊ ဆုံးဖြတ်ရန်ဖြစ်သော်လည်း ဤကဲ့သို့ သီးခြားပြည်နယ်တခု ထားရှိကြောင်းကို သဘောတူညီကြသည်၊ ဤရည်ရွယ်ချက် အထမြောက်ရန် အလို့ငှာ၊ ပထမခြေလှမ်းအနေဖြင့်၊ ၁၉၃၅-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ အက်ဥပဒေ အရ၊ နောက် ဆက်တွဲ စာရင်းပါ အပိုင်း ၂- ဒေသကဲ့သို့ မြစ်ကြီးနားနှင့် ဗန်းမော်ခရိုင်တို့၏ အုပ်ချုပ်ရေးတွင် နယ်စပ်ဒေသအတိုင်ပင်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဒုတိယအတိုင်ပင်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဆွေးနွေး တိုင်ပင်ရမည်။

(၇) နယ်စပ်ဒေသများ၏ နယ်သူနယ်သားတို့သည် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများတွင် အခြေခံအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုထားသော အခွင့်အရေးများတို့ကို ခံစားနိုင်ခွင့်ရှိစေရမည်။

(၈) ဤစာချုပ်တွင် သဘောတူညီကြသည့် အစီအစဉ်တို့မှာ- ပဒေသရာဇ်ရှမ်းပြည်နယ်စုတွင်၊ ယခုအပ်နှင်းထားပြီးဖြစ်သော ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကို ထိခိုက်ခြင်းမရှိစေရ။

(၉) ဤစာချုပ်တွင်၊ သဘော တူညီကြသည့် အစီအစဉ်တို့မှာ-မြန်မာပြည် အခွန်တော်ငွေများမှ၊ ကချင်တောင်

တန်းနယ်များနှင့် ချင်းတောင်တန်းနယ်များက၊ ရသင့်ရထိုက်သော ဘဏ္ဍာရေးအကူအညီကို ထိခိုက်ခြင်းမရှိစေရ၊ မြန်မာပြည်နှင့် ပဒေသရာဇ် ရှမ်းပြည်နယ်မြေစု၏ ဘဏ္ဍာရေးအစီအစဉ်များကဲ့သို့ ကချင်တောင်တန်းနှင့် ချင်းတောင်တန်းများအတွက်၊ အလားတူအစီအစဉ်များကို ထားရှိကျင့်သုံးရန် ဖြစ်နိုင်မည်၊ မဖြစ်နိုင်မည်ကို သူရင်ခံ၍ အမှုဆောင်ကောင်စီက နယ်စပ်ဒေသများ၏ အတိုင်ပင်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဒုတိယအတိုင်ပင်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်အတူ၊ စစ်ဆေးကြည့်ရှုရမည်"

ရှမ်းကော်မီတီ....

(၁) ပုံ- ခွန်းပန်းစိန် (တောင်ပိုင်း- စပ်ဖလုံ)
(၂) ပုံ- စပ်ရွှေသိုက် (ညောင်ရွှေစပ်ဖလုံ)
(၃) ပုံ- စပ်ဟုံဖ (မြောက်သိန္နီစပ်ဖလုံ)
(၄) ပုံ- စပ်နွံ (လဲခြားစပ်ဖလုံ)
(၅) ပုံ- စပ်ထွန်းအေး (သာမိုင်းခမ်းစပ်ဖလုံ)
(၆) ပုံ- ဦးဖြူ (သထုံစပ်ဖလုံ၏ ကိုယ်စား)
(၇) ပုံ- ခွန်ဖုံး၊ ကချင်ကိုယ်စားလှယ် (မြောက်သိန္နီ)
(၈) ပုံ- ဦးတင်ဧ (လူထုကိုယ်စားလှယ် ရှမ်းပြည်)
(၉) ပုံ- ဦးထွန်းမြင့် (။)
(၁၀) ပုံ- ဦးကြာပု (။)
(၁၁) ပုံ- ဦးခွန်ဇော၊ (လူထုကိုယ်စားလည် ရှမ်းပြည်)
(၁၂) ပုံ- ဦးခွန်ယိတ်ဖ၊ (။)

(၁၃) ပုံ- ဦးခွန်ထီး၊ (〃)
(၁၄) ပုံ- စပ်စံထွန်း (မိုင်းပွန်စပ်ဖလုံ)

ကချင် ကော်မီတီ....

(၁) ပုံ- ဆမားဒူးဝါးဆင်ဝါးနော်င (မြစ်ကြီးနား)
(၂) ပုံ- ဒူးဝါးဇော်ရစ် (မြစ်ကြီးနား)
(၃) ပုံ- ဒူးဝါးဒင်ရတန်း၊ (မြစ်ကြီးနား)
(၄) ပုံ- ဒူးဝါးဇော်လွန်း၊ (ဗန်းမော်)
(၅) ပုံ- ဒူးဝါးလဗန်းဂရောင်း၊ (ဗန်းမော်)
(၆) ပုံ- ဒူးဝါးဇော်လ (ဗန်းမော်)

ချင်းကော်မီတီ....

(၁) ပုံ- ဦးလျှမ်နုန်း (အေတီအမ်- အိုင်တီအက်စ်အမ်-
ဘီအီးအမ်-ဖါလမ်)
(၂) ပုံ- ဦးသောင်ဇာခပ် (အေတီအမ်-တီဒင်)
(၃) ပုံ- ဦးကွယ်မန်း (အေတီအမ်၊ ဟာကာ)
(ပုံ) အောင်ဆန်း
မြန်မာနိုင်ငံ တော်အစိုးရ။
၁၂.၂.၄၇

ဤသည်တို့ကား၊ သမိုင်းဝင်ထင်ရှားသည့် ပင်လုံစာချုပ်ကြီးဖြစ်ပေတော့သည်။

ကရင်လူငယ်အစည်းအရုံး

အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ဂျပန်ခေတ်တွင်၊ ကရင်အမျိုးသားများ ဖြစ်ကြသော၊ စောကြာဒိုးနှင့် စောစံဖိုးသင်တို့အား အမာခံထား စည်းရုံး၍ ကရင်လူငယ်ပေါင်းများစွာကို ဗမာ့မျိုးချစ်တပ်မတော်ထဲသို့ ဝင်ရောက်စေခဲ့သည်။

အချို့ကို ဗမာ့မျိုးချစ်မတပ်တော် ဗိုလ်သင်တန်းသို့ပါ တက်စေခဲ့သည်။

ကရင်စစ်သားနှင့် စစ်ဗိုလ်များ ပါရှိသော ကရင်တပ်ရင်း တခုကိုလည်း ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့သည်။ ထိုကရင်တပ်ရင်းမှာ "လေ့ကျင့်ရေးတပ်ရင်း (၄)" ဖြစ်သည်။

အဆိုပါ၊ ကရင်တပ်ရင်း (ဝ၁) လေ့ကျင့်ရေး တပ်ရင်း (၄) ၏ တပ်ရင်းမှူးမှာ ဗိုလ်ကြီးစောထွန်းစိန် (ဗိုလ်မှူးစောထွန်းစိန်) ဖြစ်သည်။

ထိုကရင်တပ်တွင်၊ ဗိုလ်မှူးစောထွန်းစိန် ဦးဆောင်မှုဖြင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲများကို မကြာခန ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။

သို့ဖြစ်၍ ထိုကရင်တပ်ရင်းရှိ စစ်သားနှင့် စစ်ဗိုလ်များသည် အမျိုးသားရေး၊ နိုင်ငံရေးအသိစိတ်ဓါတ် နိုးကြားလာကြသည်နှင့်အတူ၊ အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး၊ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး စိတ်ဓါတ်များလည်း နိုးကြား ထကြွလာကြသည်။

ထိုကရင်တပ်ရင်းသည် ဂျပန်ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး တိုက်ပွဲများ စတင်ဆင်နွှဲသောအခါ၊ ကရင်အမျိုးသားများ အများအပြား နေထိုင်သော မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဘက်တွင် တာဝန်ကျရောက်လေသည်။

ဂျပန်ဝင်စ၊ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဘက်တွင် ဖြစ်ပွါးခဲ့သော ကရင် မြန်မာ ပဋိပက္ခကိစ္စများကို တတ်နိုင်သမျှ ထပ်မံ၍ ပြေလည်အောင် ရှင်းလင်းပြယင်း ဂျပန် ဖက်ဆစ် တော်လှန်ရေးပျောက်ကျား စစ်ပွဲများကို ဆင်နွှဲနိုင်ခဲ့လေသည်။ ကရင်လူထုများနှင့်လည်း ထိတွေ့နိုင်ခဲ့သည်။

ဤသို့ရှိစဉ်၊ မြန်မာနိုင်ငံမှ အင်္ဂလိပ်များ အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ ပြန်လည် ဆုတ်ခွါသွားကြသည်တွင်၊ အင်္ဂလိပ်တပ်နှင့်အတူ၊ ပါသွားသော ကရင်စစ်ဗိုလ် လေးဆယ် (၄၀) တို့သည်- "Force 136" တပ်မှ စစ်ထောက်လှမ်းရေးအရာရှိ "မေဂျာ ဘော်လဒွင်"နှင့် အဆက်အသွယ်ရကြပြီး၊ ဘော်လဒွင်၏ တိုက်တွန်းချက်ဖြင့် အင်္ဂလိပ်အစိုးရထံသို့ ပန်ကြားလွှာတစောင် တင်သွင်းလိုက်သည်။

အဆိုပါ၊ ပန်ကြားလွှာတွင်....

(၁) ကရင်စစ်သား၊ စစ်ဗိုလ်များနှင့် အမျိုးသားများသည် အင်္ဂလိပ်အစိုးရအပေါ်တွင် သစ္စာရှိခဲ့ကြသည်(ဂျပန်ကို သစ္စာမခံကြောင်း အဓိပ္ပါယ်)။

(၂) အင်္ဂလိပ်တပ်မတော်တွင် ကရင်စစ်သားနှင့် စစ်ဗိုလ်များသည် အမိန့်နှင့် တာဝန်ကို ရွတ်ရွတ်ချွံချွံ ထမ်းဆောင်ခဲ့ကြသည်။

(၃) ကရင်အမျိုးသားများသည် သီးသန့် ပြည်နယ် ထူထောင်ရေးအတွက် အစဉ်ထာဝရ လုံးပမ်းခဲ့ကြသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ အင်္ဂလိပ်တပ်များ မြန်မာပြည်သို့ ရောက်ရှိ၍ မြန်မာနိုင်ငံအား ဂျပန်လက်မှ ပြန်လည်သိမ်းပိုက်မိသောအခါ တနင်္သာရီတိုင်းကို "သီးသန့် ကရင်ပြည်နယ်"အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးပါရန် တောင်းဆိုထားလေသည်။

ဤတောင်းဆိုချက် စာမိတ္တူကို အင်္ဂလိပ် လေထီးဆင်း "မေဂျာတွိုက်တိုး" က၊ ယူလာခဲ့ပြီး ဗိုလ်မှူးစောထွန်းစိန်ကို ပေးသည်။

မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသဘက်တွင် ရှိနေသော ဗိုလ်မှူးစောထွန်းစိန်သည် မအူပင်မြို့တွင် မန်းဘဇံ နှင့် ကရင်လူငယ် စစ်ဗိုလ်များကို တွေ့ဆုံကာ၊ အဆိုပါ၊ကရင်ပြည်နယ် တောင်းဆိုထားသော စာမိတ္တူကို တင်ပြလေသည်။

အိန္ဒိယပြည်ရောက် ကရင်စစ်ဗိုလ်လေးဆယ်၏ ကရင်ပြည်နယ် တောင်းဆိုချက်ကို ကရင်လူငယ် စစ်ဗိုလ်များသည်

ထောက်ခံကြောင်း ဆုံးဖြတ်သည့်အပြင်၊ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးအောင်မြင်စွာ ပြီးဆုံးသောအခါ၊ ကရင်ပြည်နယ်နှင့် ကရင်လူမျိုးများ၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွါးရေး၊ လူမှုရေး၊ ပညာရေး၊ ဦးဆောင် ထူထောင်သွားနိုင်ရန်အတွက် ကရင်လူငယ် အသင်းတသင်းကို ဖွဲ့စည်းထူထောင်သွားရန်ပါ ကရင်လူငယ်စစ်ဗိုလ်များ၏ မအူပင်မြို့ ဆွေးနွေးပွဲက၊ ဆုံးဖြတ်ခဲ့လေသည်။

ထိုဆုံးဖြတ်ချက်များကို ဂျပန်ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး ပြီးဆုံးသောအခါ၊ ကရင်လူငယ်စစ်ဗိုလ်များက၊ အကောင်အထည်ဖေါ်ခဲ့ကြသည်။ အကောင်အထည် ဖေါ်ပုံမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်လေသည်။

၁၉၄၅-ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လတွင် ဂျပန်များ လက်နက်ချပြီး၍ အင်္ဂလိပ်အုပ်ချုပ်ရေး ပြန်ဝင်လာသောအခါ၊ ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင် အသီးသီးတို့သည်လည်း ရန်ကုန်မြို့သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာကြသည်။

ဂျပန်ဖက်ဆစ် တော်လှန်ရေးကာလအတွင်း လှုပ်ရှားမှုမရှိဖြစ်နေသော (ကေ-စီ-အို) ကရင်အမျိုးသား ဗဟိုအဖွဲ့ချုပ်ကြီးမှာလည်း ပြန်လည်လှုပ်ရှားလျက် အသက်ဝင်လာသည်။ ဂျပန်ခေတ်အတွင်း ကွယ်လွန်ခဲ့သော ကေစီအိုအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ စောဘမောင်၏ နေရာတွင်၊ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တက်လာသော မန်းဘခင်သည်ပင်လျှင် မြန်မာပြည် ဘုရင်ခံ ဆာဒေါမန်စမစ်၏ အမှုဆောင် ကောင်စီတွင် ပါဝင်လာခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

ဤသို့ပြန်လည်အသက်ဝင် လှုပ်ရှားနေသော ကေစီအိုအဖွဲ့ကြီးသို့ ဗိုလ်မှူးစောထွန်းစိန် ခေါင်းဆောင်သော ကရင်လူငယ် စစ်ဗိုလ်များက၊ ကေစီအို အဖွဲ့တွင်၊ ကရင်လူငယ်များကို စည်းရုံးသိမ်းသွင်းသည့် အနေဖြင့် လူငယ့်ဌာနတခု ဖွင့်လှစ်ရန်တင်ပြရာ၊ ကေစီအို ကသဘောတူခဲ့သည်။

ဤတွင် ကေစီအို၏ လက်အောက်ခံအဖြစ် ကရင်လူငယ်များအစည်းအရုံး(Karen youths organization) ဗိုလ်မှူးစောထွန်းစိန် ခေါင်းဆောင်၍ (၁၅-၁၂-၄၅) ရက်နေ့တွင် တရားဝင် ဖွဲ့စည်းခဲ့လေသည်။

ပထမ ကရင်လူငယ်အစည်းအရုံး၏အမှုဆောင်အဖွဲ့တွင်....

(၁) စောထွန်းစိန် (ဥက္ကဋ္ဌ)
(၂) မန်းဝင်းမောင် (ဒု-ဥက္ကဋ္ဌ)
(၃) မန်းကျော်စိန် (အတွင်းရေးမှူး)
(၄) စောမြင့်သိန်း (တွဲဘက်အတွင်းရေးမှူး)
တို့ဖြစ်ကြသည်။

ထိုသို့ရှိစဉ် ဗမာ့ မျိုးချစ် တပ်မတော်ကို ဗမာ့တပ်မတော်အဖြစ် ပြည်လည်ဖွဲ့စည်းသောအခါ၊ ကရင်လူငယ်စစ်ဗိုလ်အချို့သည် တပ်ထဲသို့ပြန်ဝင်သွားကြရာ၊ ဗိုလ်မှူးစောထွန်းစိန်လည်း တပ်သို့ပြန်သွားသည်။

ထိုအခါ၊ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးကာလတွင် ဟသ်ာတတွင် ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးကို ခေါင်းဆောင်ခဲ့သူလည်းဖြစ်၊ ယခု

လောလောဆယ်တွင် ကေစီအို အမှုဆောင်လူကြီးတဦးလည်း ဖြစ်သော မန်းဘခိုင်(အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်)ကိုကရင်လူငယ်များသည် ယုံကြည်အားထားစွာဖြင့် စောထွန်းစိန်၏ နေရာတွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တင်မြှောက်ခဲ့ကြသည်။

ကရင်လူငယ်များ အစည်းအရုံး၏ အမှုဆောင် အဖွဲ့တွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်လာသည်။

(၁) မန်းဘခိုင် (ဥက္ကဋ္ဌ)
(၂) မန်းဝင်းမောင် (ဒု-ဥက္ကဋ္ဌ)
(၃) မန်းကျော်စိန် (အတွင်းရေးမှူး)
(၄) စောမြင့်သိန်း (တွဲဘက်အတွင်းရေးမှူး)

စသည်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ကရင်လူငယ်များ အစည်းအရုံးသည် ပြင်ပနိုင်ငံရေး အဖွဲ့အစည်းများနှင့်တိုးတက်သောနိုင်ငံရေး အယူအဆများကိုလေ့လာခြင်း၊ ဆက်သွယ်ခြင်း ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

အထူးသဖြင့် ကရင်လူငယ်များ အစည်းအရုံး တည်ရာဌာနချုပ်တွင်၊ တပြည်လုံးရှိ ကရင်လူငယ်ခေါင်းဆောင်များကို နိုင်ငံရေး သင်တန်းပေးခဲ့ရာ၊ ထင်ရှားသော မြန်မာနိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင် ဦးသိန်းဖေမြင့်သည် နိုင်ငံရေးသင်တန်းနှင့် ဆိုရှယ်လစ်သဘောတရားတို့ကို ပို့ချခဲ့လေသည်။

ကရင်လူငယ်များ အစည်းအရုံးသည် ပြင်ပနိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်သွယ်ခဲ့ပုံကို ကရင်လူငယ်များ အစည်း

အရုံးမှ "ပြည်ထောင်စု ကရင်အမျိုးသားများ အဖွဲ့ချုပ်" အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသွားပြီးနောက်၊ ပြည်ထောင်စု ကရင်အမျိုးသားများ အဖွဲ့ချုပ်၊ ငါးနှစ်ပတ်လည် ပြည်လုံးကျွတ်ညီလာခံ (၅-၁-၅၅) တွင် တင်သွင်းသော ဗဟိုအမှုဆောင်အဖွဲ့၏ အစီရင်ခံစာ၊ စာမျက်နှာ (၃၅) တွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖေါ်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

"ကရင်လူငယ်များ အစည်းအရုံးဘဝက ပြုလုပ်ခဲ့သော ဝါဒဖြန့်ချီးရေးလုပ်ငန်းများကို အစီရင်ခံပါမည်၊ ထိုစဉ်အခါက၊ အဖွဲ့လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ရာတွင်၊ ငွေအင်အား၊ လူအင်အား၊ နည်းပါးသဖြင့် ကရင်လူငယ် အစည်းအရုံး၏ ဝါဒစည်းမျဉ်းလိုလားချက်များကို ပြည်သူ့အာဏာ စာစောင် (ဗမာပြည် ကွန်မြူနစ်ပါတီက ထုတ်ဝေသော စာစောင်) ထဲမှာ ထည့်ပြီး၊ ဝါဒဖြန့်ခဲ့ရသည်။ ထိုစဉ်အခါက လက်ရှိဥက္ကဋ္ဌကြီး (မန်းဝင်းမောင်)နှင့် ဝါဒဖြန့်ချိရေး တာဝန်ခံ မန်းမြစိန်တို့ တာဝန်ယူထည့်သွင်းရေးသားခဲ့ကြပါသည်။ ဤသို့ဖြန့်ချိရာတွင်၊ ကရင်လူငယ်၏ လုပ်ငန်းစဉ်ဆောင်ရွက်ချက်များကိုလည်း တဖြည်းဖြည်း လူသိများလာသဖြင့် ကရင်လူကြီးများက ပိုမိုထောက်ခံလာကြရာ၊ ပြည်သူ့အာဏာ ဂျာနယ်တွင် ပူးပေါင်း ထည့်သွင်းခြင်းမပြုတော့ဘဲ "ကရင်လူငယ် ကြေးကြော်သံ" ဟူသော အမည်ဖြင့် တလတကြိမ်ထုတ်ဝေ ဖြန့်ချိမှုမှာ ပိုမိုအောင်မြင် တွင်ကျယ်လာသဖြင့်၊ ကရင်အမျိုးသားများ နေထိုင်ရာဒေသတိုင်းတွင် ကရင်လူငယ်အဖွဲ့

အစည်းများ ပေါ်ပေါက်လာသည့်အပြင်၊တိုင်းပြည်လူထုကြီး ကလဲ၊ ကရင်လူငယ် အစည်းအရုံးအပေါ်တွင် အားရုံစူးစိုက် လာကြလေသည်”

ဦးသိန်းဖေမြင့်၏ နိုင်ငံရေး အတွေ့အကြုံများ စာအုပ်၊ ပထမ နှိပ်ခြင်း၊ စာမျက်နှာ (၇၀-၇၁)တွင်မှု ..

“လူမျိုးစုများလည်း ဖဆပလ တွင်းသို့ ဝင်လာကြလေသည်။ တိုးတက်သော ကရင်လူငယ်အဖွဲ့ချုပ်သည် လွတ်လပ်ရေးကို ဆန့်ကျင်သော နယ်ချဲ့နှင့်သားပူးပေါင်း၍ အခွင့်အရေးယူလိုသော (ကေအင်ယူ) နှင့်ခြားနားကာ၊ ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး အင်အားစုအဖြစ်ဖြင့် ဖဆပလတွင်းသို့ ဝင်လာခဲ့လေသည် ...” ဟု ဖေါ်ပြထားပေသည်။

ထိုသည့်နောက် ပြည်ထောင်စု ကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် ငါးနှစ်ပတ်လည် အစီရင်ခံစာ၊စာမျက်နှာ (၂-၃)တွင် ကရင်လူငယ်အစည်းအရုံးလုပ်ငန်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဆက်လက် ဖေါ်ပြထားသေးသည်။

“ကရင်လူငယ်များ အစည်းအရုံး” ဗမာပြည်ဟု ခေါ်တွင်သော အစည်းအရုံးသည်၊ ကရင့်အမျိုးသားများ အားလုံးအား မှန်ကန်သော စည်းဝိုင်းအတွင်းသို့ သိမ်းသွင်းကာ၊ အမျိုးသားလူထုကြီးအတွက် ထိုက်သင့်သောအခွင့်အရေးများကို အရယူခဲ့ကြသည်မှာ တိုင်းသိ ပြည်သိပင် ဖြစ်လေသည်။ ထိုစဉ်အခါက၊ လုပ်ဆောင်ခဲ့သော လုပ်ငန်းများမှာ....

(၁) ကရင်အမျိုးသား လူငယ်ထုအနေဖြင့်ကရင်အမျိုးသားများ နေထိုင်ရာဒေသတိုင်းတွင် ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်အတွင်း ဖက်ဆစ် ဆန့်ကျင်ရေး လုပ်ငန်းများကို ဖက်ဆစ်ဂျပန်များ မြန်မာပြည်တွင်းသို့ ဝင်ဝင်ခြင်း၊ အစောဆုံး ဦးစွာနှလုံးရည် အားဖြင့်ရင်း၊ လက်ရုံးရည်အားဖြင့်ရင်း၊ ဆန့်ကျင်ခဲ့ခြင်း။

(၂) ဖက်ဆစ် တော်လှန်ရေး၊ ပြည်သူ့ လွတ်လပ်ရေး ကြွေးကြော်သံဖြင့် တိုင်းချစ် ပြည်ချစ်စိတ်ဓါတ်ရှိသော အမျိုးသားအင်အားစုများသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ဖက်ဆစ် တော်လှန်ရေးလုပ်ငန်းများကို တိုင်းပြည်လူထုကြီး၏ အကူအညီဖြင့် ဆောင်ရွက်ရာတွင် တစိတ်တဒေသပါဝင်ခဲ့ခြင်း။

(၃) ကွယ်လွန်သူ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အမှူးပြုသော (ဖဆပလ) အဖွဲ့ချုပ်ကြီး၏ လွတ်လပ်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ကြိုးပမ်းမှုများတွင် ပါဝင်ကူညီဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း။

(၄) ပြည်ထောင်စု သမတ နိုင်ငံတော်ကြီး၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲရာတွင်၊ ပြည်သူ့ ကိုယ်စားလှယ် လွှတ်တော် အမတ်များအဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း။

(၅) မြန်မာနိုင်ငံကြီး (၁၉၄၈) ခုဇန္နဝါရီလ(၄)ရက်နေ့ (၁၃၀၉) ခု၊ ပြာသိုလဆုတ် (၉)ရက်တွင်၊ လွတ်လပ်သော အချုပ်အချာ အာဏာပိုင် သမတ နိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိပြီးဖြစ်သည့်နောက်၊ တိုင်းပြည်အတွင်း နုနယ်သေးသော လွတ်လပ်စ တိုင်းပြည်များ၏ ဖြစ်မြဲဓမ္မတာဟု ခေါ်ဆိုနိုင်သည့်

ပြည်တွင်း ဆူပူသောင်းကျန်းမှုကြီး မဖြစ်ပေါ်မီ ဖြစ်ပေါ်ရန် အရိပ်ပြေးနေစဉ် နိုင်ငံရေးကို သဘောမပေါက်သေးသော ကရင်လူထုကြီးအား လမ်းမှားသို့ မလိုက်မိလေအောင် နယ်လှည့် ဟောပြောပွဲများ ပြုလုပ်ခြင်း၊ စာရွက်စာတမ်း ရုပ်ပြောင် ကြော်ငြာများ ဝေငှဖြန့်ချီခြင်းအားဖြင့် ကရင်အမျိုးသားများ နေထိုင်ရာ ဒေသအားလုံးတို့သို့ သတိပေးနှိုးဆော်ခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့လေသည်”

ဤသို့ ကရင်လူငယ်များ အစည်းအရုံး၏ လုပ်ဆောင်ချက်များ ပေါ်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရပေသည်။

သို့ဖြင့်........

၁၉၄၅-ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၁၅) ရက်နေ့တွင်၊ စတင်ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ခဲ့သော ကရင်လူငယ်များအစည်းအရုံးကို (၁၉၄၉) ခုနှစ် ဧပြီလ (၂၈) ရက်နေ့တွင်၊ ဖျက်သိမ်း၍ ပြည်ထောင်စု ကရင်အမျိုးသားများ အဖွဲ့ချုပ်အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသွားလေသည်။

ဤတွင်၊ ကရင်လူငယ်များ အစည်းအရုံး၏ အခန်းကဏ္ဍသည် တစခန်းရပ်ခဲ့လေတော့သည်။

(မှတ်ချက်) ဂျပန်ပြေး၍ အင်္ဂလိပ်များ မြန်မာပြည်ပြန်ရောက်သောအခါ၊ တနင်္သာရီတိုင်းကို ကရင်ပြည်နယ် အဖြစ်တောင်းရန်၊ အိန္ဒိယပြည်ရောက် ကရင်စစ်ဗိုလ်လေးဆယ်ကို တိုက်တွန်းခဲ့သော အင်္ဂလိပ်စစ်ဗိုလ် မေဂျာဘော်လဘွင်သည်

နေခင်သောအခါ အင်္ဂလိပ်ထံမှ ဗမာပြည်လွတ်လပ်ရေးရယူရေး ကြိုးပမ်းမှုတွင်၊ ပျက်ပြားစေရန်၊ အင်္ဂလိပ်စစ်ဗိုလ် တူးလောက် ကင်းဘဲလ်တို့နှင့်အတူ၊ ပြည်တွင်းရေးတွင် ဝင်ရောက်ရှုပ်ထွေးကြသည်။

အထူးသဖြင့် (၁၉၄၇) ခုနှစ်၊ ဧပြီလတွင် ကျင်းပသော တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော်ကို ကေအင်ယူအဖွဲ့နှင့် ခေါင်းဆောင်အချို့ သပိတ်မှောက်ကြရန်၊ လှုံ့ဆော် ဖန်တီးခဲ့လေသည်။

× × × ×

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း လက်ထက် ကရင်အမှတ်များ

တောင်တန်းဒေသ စုံစမ်းရေးကော်မရှင်၏ အစီရင်ခံစာနှင့် ပင်လုံညီလာခံ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် လွတ်လပ်သော ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ပြည်ထောင်စုသားများ ဘဝကို ရယူလိုကြောင်းနှင့် ထူထောင် လိုကြောင်းကို ပြည်ထောင်စု သား တရပ်လုံးက ဖော်ပြလိုက်သည့် သာဓကများပင် ဖြစ်ပေသည်။

မှန်လှပေသည်၊ တောင်တန်းဒေသ စုံစမ်းရေးကော်မီရှင်သည် ရှမ်းပြည် အပါအဝင်၊ ကချင်တောင်တန်းဒေသ၊ ရခိုင် တောင်တန်းဒေသ၊ ကရင်နီ(ကယား)ပြည်နယ်၊ သံလွင်ခရိုင် (ကော်သူးလေ)၊ ဆွမ်မရာ နာဂတောင်တန်း၊ ဟုန်းမလင်း တိုင်းခွဲဒေသများမှ ပြည်သူများ၊ တိုင်ရင်းသား လူမျိုးများ ၏ ဆန္ဒကို မေးမြန်း၍ "ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံကြီးကို ထူထောင်သောအခါ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံကို လွတ် လပ်ရေးပေးသောအခါ အတူတကွ ပြည်ထောင်စုကြီးအတွင်း

မှာပင် နေထိုင်ကြမည်လား၊ သို့မဟုတ် အင်္ဂလိပ် ကိုလိုနီ အုပ် ချုပ်ရေးအတိုင်း ယခုကဲ့သို့ တသီးတခြားစီ နေထိုင်ကြမည် လား"ဟု တောင်တန်းဒေသ စုံစမ်းရေးကော်မီရှင်သည် စုံစမ်း မေးမြန်းခဲ့လေသည်။

တောင်တန်း၊ မြေပြန့် ဒေသမရွေး။ တိုင်းရင်းသားအသီး သီးတို့သည် "ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံကြီးအတွင်းတွင် အ တူတကွ နေထိုင်သွားမည် ဖြစ်ကြောင်းနှင့် လွတ်လပ်သော နိုင်ငံ၊ လွတ်လပ်သော လူမျိုးများအဖြစ် လွတ်လပ်ရေးသာ ရယူလိုကြောင်း"ကို တောင်တန်းဒေသ စုံစမ်းရေး ကော်မီ ရှင်ထံတွင် ဆန္ဒပေး၍ တညီတညာတည်း၊ တသံတည်း ထွက် ဆိုခဲ့ကြပေသည်။ ဤနေရာတွင် ပြည်ထောင်စုသား တိုင်းရင်း သား လူမျိုးများသည် ညီညွတ်ကြောင်း၊ စည်းလုံးကြောင်း၊ အရေးကြီးပါလျှင် သွေးနီးကြောင်းကို ပြသလိုက်ခြင်းဖြစ်ပေ သည်။

ဤသည်နှင့် မပြီးသေးပါ၊ (၁၉၄၇)ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီ (၁၂)ရက်နေ့ ကျင်းပသော ပင်လုံညီလာခံတွင် ပြည်ထောင်စု သား မှန်သမျှက ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပိုင်မြေဖြစ် သော တလက်မနှင့် တကွက်ကလေးပင် မကျန် အမြန်လွတ် လပ်သော ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံသားများအဖြစ် တွင် ရပ်တည်လိုကြောင်းကို တညီတညာထည်း၊ တစည်းတ လုံးထည်း၊ တသံထည်းပြခဲ့ကြ၏။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် ရှမ်းပြည်၊ ကရင်နီ(ကယား)ပြည်နယ် ကချင်၊ ချင်း၊ ရခိုင်၊ နာဂတောင်တန်း၊ ဟုန်းမလင်းတိုင်းခွဲ၊ သံလွင်ခရိုင် ဒေသများ အပါအဝင်၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံနှင့် လွတ်လပ်သော အချုပ်အချာ အာဏာပိုင် လူမျိုးများအဖြစ် ရပ်တည်ကြရန် တိုင်းပြု ပြည်ပြု ဥပဒေပြု ကောင်စီ ရွေးကောက်ပွဲကြီးကို ကျင်းပခဲ့လေသည်။

တိုင်းပြုပြည်ပြု ဥပဒေပြု လွှတ်တော်တွင် မဲဆန္ဒနယ်များ၏ အမတ်နေရာပေါင်း၊ တပြည်လုံးအတွက် (၂၂၅) နေရာ သတ်မှတ်ထားလေသည်။ ထိုအချိန်တွင် ပင်လုံညီလာခံ ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် တောင်တန်းဒေသ စုံစမ်းရေး ကော်မီရှင် အစီရင်ခံစာ ပေါ်ပြူပါတို့အရ၊ တောင်းတန်းဒေသရှိ လူမျိုးများ၏ ကိုယ်စားလှယ်အမတ် (၄၅) နေရာ၊ တိုင်းရင်းသား ကရင်လူမျိုးများအတွက် ကိုယ်စားလှယ်အမတ်နေရာ (၂၄) နေရာနှင့် အင်္ဂလို- မြန်မာလူမျိုးများအတွက် အမတ်(၄)နေရာ သီးသန့် သတ်မှတ်ပေးထားပေသည်။

ဤနေရာတွင် တိုင်းပြု ပြည်ပြု လွှတ်တော်၌ ကရင်လူမျိုးများအတွက် သီးသန့်အမတ်(၂၄)နေရာ သတ်မှတ်ပေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အမျိုးသား ခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက " ကရင်အမျိုးသားများအတွတ် အမတ်နေရာနှစ်ဆယ့်လေး နေရာမှာ နည်းသေးသည် ဆိုပါက ဖဆပလ ကိုယ်စားလှယ် အမတ်များအဖြစ် ဝင်ရောက် အရွေးခံကြပါရန်" အ

မျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ကရင် အမျိုးသားများကို တိုက်တွန်း ပြောကြားခဲ့၏။ တိုင်းပြု ပြည်ပြုလွှတ်တော်နှင့်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ် ဆောင်ဆန်း လက်ထက် သီးသန့်ကရင်အမျိုးသားအမတ်(၂၄) ဦးတို့မှာ—

(၁)	စောသာဇင်	(ကရင်အမတ်)
(၂)	ဆရာလှမင်း	။
(၃)	ဦးဘိုးဇ (ဘိုညိုခင်)	။
(၄)	မန်းဝင်းမောင်	။
(၅)	ဆရာအေးဘီ	။
(၆)	စောမောင်ဒေါက်	။
(၇)	စောအောင်ပ	။
(၈)	မန်းထွန်းရင်	
(၉)	ဦးသာဇင် (မန်းသာဇင်)	။
(၁၀)	ဦးပေါလု (စောပေါလု)	။
(၁၁)	ဦးဘမောင် (စောဘမောင်)	။
(၁၂)	မန်းကံအေး	။
(၁၃)	မန်းအောင်ရှိန်	။
(၁၄)	မန်းထွန်းရှိ	။
(၁၅)	ဗိုလ်အောင်မြင့်	။
(၁၆)	ဦးသာလှိုင်	။

(၁၇) ဦးစံညွန့် ။
(၁၈) ဦးဘရင် (စောဘရင်) ။
(၁၉) စောအုံးညွန့် ။
(၂၀) စောဝင်းတင် ။
(၂၁) စောဂျွန်ဆင်ဒီ-ဖိုးမင်း ။
(၂၂) စောနော်တင်ဘွား ။
(၂၃) မန်းဘခိုင် (မန်းဘဆိုင်) ။
(၂၄) စောစံဘိုးသင်း ။

ဖဆပလ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် တက်လာသော ကရင်သား အမတ်များမှာ-

(၁) ဆရာဆာထူး- (အင်းစိန်)
(၂) ဦးစောဘတင် (ဟံသာဝတီ)
(၃) စော်ကျော်ရင် (ဖျာပုံ)

တောင်တန်း ဒေသ သံလွင်ခရိုင် ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် တက်လာသော ကရင် အမျိုးသား အမတ်များမှာ-

(၁) စောဝေရီကျော် (ဦးစောလူလူ)
(၂) စောတီဘိုးကူး။

သံလွင်ခရိုင်သည် နောင်သောအခါ ကရင်ပြည်နယ်(ကော်သူးလေ)ဖွဲ့စည်းရာတွင်၊ ကရင်ပြည်နယ်တွင်း ပါရှိလာသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း လက်ထက်၊တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်တွင်၊ကရင်

လူမျိုးများသည် သီးသန့် ကရင်ကိုယ်စားလှယ် အမတ်နေရာ (၂၄)နေရာနှင့် ဖဆပလ မှတက်လာသော၊တောင်တန်းဒေသမှ တက်လာသော ကရင် ကိုယ်စားလှယ်အမတ်(၅)ဦးတို့ပါ ပေါင်းလိုက်ပါက၊ စုစုပေါင်း (၂၉)နေရာထိရရှိခဲ့ပေသည်။

အင်္ဂလိပ်ကိုလိုနီ အုပ်ချုပ်ရေးခေတ် ၁၉၂၃-ခုနှစ်တွင်၊ မြန်မာပြည် ဥပဒေပြု ကောင်စီ၌ ကရင်ကိုယ်စားလှယ် (၅)ဦး (၁၉၃၁) ခုနှစ်၊ ဥပဒေပြု လွှတ်တော်တွင်မူ ကရင်ကိုယ်စားလှယ် အမတ် (၁၂)ဦး၊ အင်္ဂလိပ် ကိုလိုနီခေတ်တွင် ဤမျှသာ ရရှိခဲ့ဘူးလေသည်။ အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်တွင် ကရင်အမျိုးသားများအတွက် ကိုယ်စားလှယ် အမတ်များ အများပြားဆုံးရရှိခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

တိုင်းပြု ပြည်ပြု ဥပဒေပြုလွှတ်တော် အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲကြီးကို (၁၉၄၇) ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၇)ရက်နေ့တွင်၊ ကျင်းပ၍ တိုင်းပြုပြည်ပြု ဥပဒေပြု လွှတ်တော်အစည်းအဝေးကိုမူ ၁၉၄၇-ခု၊ ဇွန်လ(၉)ရက်နေ့တွင် စတင် ကျင်းပခဲ့လေသည်။

ရှမဝမဂ္ဂဇင်း
(၁-၂-၆၇)

× ×× ×

ကရင်ခေါင်းဆောင် မန်းဘခိုင်

တိုင်းပြည်၏ အာဇာနည်ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သော မန်းဘခိုင်သည်၊ ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်လည်း ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့ ကရင်ခေါင်းဆောင် ဖြစ်သော မန်းဘခိုင်သည် ကရင်လူထုသာမဟုတ်မူဘဲ၊ မြန်မာလူထု၏ ချစ်ခင်လေးစားအားထားမှုကိုလည်း ရရှိခဲ့သူဖြစ်သည်၊ သို့ဖြစ်၍ ကရင်လူထုက မန်းဘခိုင်ဟူ၍ခေါ်ဆိုသောအမည်ကို မြန်မာပြည်လူထုက ချစ်စနိုးဖြင့် "ဦးလေးဘခိုင်"ဟူ၍ ခေါ်ဆိုကြသည်။

ကရင်လူထုမြန်မာလူထု၏ချစ်ကြည်လေးစားမှုကိုအပြည့်အဝရရှိခဲ့သောအာဇာနည်ခေါင်းဆောင်(၀၇)ကရင်ခေါင်းဆောင် မန်းဘခိုင်ကို (၁၉၀၃)ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ(၂၆)ရက်နေ့ ဟင်္သာတမြို့နယ်၊ ယုန်တလင်းရွာတွင်ဖွားမြင်ခဲ့သည်။

ဖခင်မှာ ယုန်တလင်းရွာသူကြီး မန်းပေကုန်း၊ အမိမှာ ဒေါ်ပု(ဂတ်ပု)တို့ဖြစ်သည်၊ မွေးချင်း ဆယ်ယောက်အနက် မန်းဘခိုင်သည် ပဥ္စမမြောက်သားဖြစ်သည်။

မန်းဘခိုင်တို့၏မွေးချင်းဆယ်ဖရောက်မှာအောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

(၁) ဒေါ်ရွှေကျင်(နန်းရွှေကျင်)၊
(၂) မန်းအောင်ခင်၊
(၃) မန်းထွန်းလွင်၊
(၄) မန်းရာသင်၊
(၅) မန်းဘခိုင်၊
(၆) မန်းဘလှိုင်၊
(၇) မန်းဘဆိုင်(လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌဟောင်း)၊
(၈) ဒေါ်အေးကြည်(နန်းအေးကြည်)၊
(၉) မန်းသာဇင်၊
(၁၀) မန်းအောင်တင်(ဗိုလ်မှူးဟောင်းအောင်တင်)၊
စသည်တို့ဖြစ်ကြသည်၊

မန်းဘခိုင်သည် ငယ်စဉ်က၊ ဟင်္သာတမြို့ (အေ-ဘီ-အမ်) ကျောင်းတွင် ပညာသင်ကြားခဲ့ပြီး၊ အေစကော့ ကုမ္ပဏီတွင် လခစားအလုပ်၊ စိုက်ပျိုးရေးအလုပ်၊ အရောင်းအ၀ယ်အလုပ်များကို လုပ်ကိုင်ခဲ့ဘူးသည်။

ပထမအိမ်ထောင် ဒေါ်အေးလုံ(နန်းစိန်ကြည်)နှင့် သားသမီး(၉)ဦးထွန်းကားသည်။

၎င်းတို့မှာ....

(၁) မန်းချစ်တင်။
(၂) မန်းချစ်ခင်၊

(၃) မန်းခင်ဝင်း(ဗိုလ်ခင်ဝင်း ယူ-ဘီ-အေ)၊
(၄) နန်းခင်ရီခိုင်၊
(၅) နန်းခင်စီခိုင်၊
(၆) မန်းချစ်ရင်ခိုင်၊
(၇) မန်းချစ်ရှင်ခိုင်၊
(၈) မန်းချစ်ဌေးခိုင်(ဗိုလ်ချစ်ဌေးခိုင်)၊
(၉) နန်းခင်ဌေးရီခိုင်၊

စုစုပေါင်း သားသမီးကိုးယောက် ထွန်းကားခဲ့လေသည်၊ ဒုတိယ အိမ်ထောင် ဒေါ်ခင်နီနှင့် သမီးတယောက်နှင့် သားတယောက် ထွန်းကားသည်၊ သို့ဖြစ်၍ သား သမီး စုစုပေါင်း(၁၁)ယောက်မျှပင် ထွန်းကားခဲ့သည်။

ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ် ဖြစ်လာသောအခါ မန်း ဘခိုင်သည်၊ အေစကော့ကုမ္ပဏီမှထွက်၍ ယုန်သလင်းရွာသို့ ပြန်နေသည်။

(၁၉၄၄)ခု၊ ဂျပန်ဖက်ဆစ်များကို တော်လှန်သောအခါ မန်းဘခိုင်သည် ယုန်သလင်းရွာကို ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးဌာန ချုပ်လုပ်၍ ဂျပန်ဖက်ဆစ် တော်လှန်ရေးကို ရှုပ်ရှုပ်ချချ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်၊ဂျပန်ဝင်စ၊ ကရင်-မြန်မာအထင်အမြင်မှား ယွင်းမှုကိုလည်း အေးငြိမ်းအောင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

၁၉၄၃-ခုနှစ်တွင်၊ ဒေါက်တာဆာစံစီမိုးသည် ဂျပန်ခေတ် ဒေါက်တာဘမော်၏ နိုင်ငံတော်အဓိပတိအကြံပေး ကောင်စီ တွင် အဖွဲ့ဝင်တဦးဖြစ်ပြီး၊ ၎င်း၏ရှေ့ဆောင်ရှေ့ရှုက် ပြုမှုဖြင့်

ကရင်အမျိုးသား ဗဟိုအဖွဲ့ချုပ်(Karen Central org- anization)ကို ဖွဲ့စည်းသည်၊ ထိုအဖွဲ့၏ဥက္ကဋ္ဌမှာ ဝတ်လုံ စောဘမောင်ဖြစ်ပြီး၊ ထင်ရှားသော ကရင်လူကြီးများလည်း ပါဝင်ကြသည်၊ ဂျပန်ခေတ်စောစောပိုင်း ကရင်-မြန်မာပဋိ ပက္ခကို ကြေအေးအောင် ထိုအဖွဲ့သည် ဦးစားပေး၍ ဆောင် ရွက်ခဲ့သည်။

(၁၉၄၅)ခုနှစ်၊ ဂျပန်တော်လှန်ရေး ပြီးဆုံး၍ အင်္ဂလိပ် များပြန်လည်ဝင်ရောက်လာသောအခါ၊ ဂျပန်ခေတ်ကဖွဲ့စည်း ခဲ့သော ကရင်အမျိုးသား ဗဟိုအဖွဲ့ချုပ် (K-C-O)သည်၊ ပြန်လည် အသက်ဝင် လှုပ်ရှားလာသည်၊ ထိုအချိန်တွင် ဂျပန် ခေတ်တွင် ဥက္ကဋ္ဌလုပ်ခဲ့သော ဝတ်လုံစောဘမောင်မှာ ကွယ် လွန်သွားပြီ ဖြစ်သောကြောင့် မန်းဘခင်သည် ဥက္ကဋ္ဌဖြစ် လာသည်။

ထိုအချိန်မှာပင်၊ မန်းဘခိုင်သည်လည်း ထိုကရင်ဗဟိုအဖွဲ့ ချုပ် ခေါင်းဆောင်တဦးဖြစ်သည်၊ တချိန်တည်းမှာပင် ကရင် ဗဟိုအဖွဲ့ချုပ်နှင့် ဆက်စပ်နေသော ကရင်လူငယ် အစည်း အရုံး(Karen Youths Organization)တွင်၊ မန်း ဘခိုင်သည် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်လာခဲ့သည်။

ကရင်လူငယ်အစည်းအရုံးသည်၊ ဂျပန် ဖက်ဆစ်တော်လှန် ရေးကာလအတွင်းက၊အနယ်နယ်အရပ်ရပ်တွင် ရှုတ်ရှုတ်ချချ

တော်လှန်ရေး ဆောင်ရွက်ခဲ့သော ကရင်လူရွယ်များ ပါဝင်ကြသည်။

ထိုသည့်နောက်ပိုင်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အင်္ဂလန်မှပြန်လာပြီး၊မြန်မာပြည်ယာယီကြားဖြတ်အစိုးရဖွဲ့စည်းသောအခါ မန်းဘခင်သည် ကရင်ဗဟိုအဖွဲ့ချုပ်(K.C.O)ကိုယ်စားလည်အနေနှင့် အစိုးရအဖွဲ့တွင်ပါပြီး၊ မန်းဘခိုင်က ကရင်လူငယ်အစည်းအရုံး (K.Y.O) ကိုယ်စားလည်အဖြစ် အစိုးရအဖွဲ့တွင်ပါခဲ့သည်။

၁၉၄၇-ခုနှစ်၊ ရွေးကောက်ပွဲပြီး၍ အမျိုးသား ခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကြီးမှူး၍ အစိုးရဖွဲ့သောအခါ မန်းဘခိုင်သည် စက်မှုလက်မှုနှင့် အလုပ်သမားဌာန ဝန်ကြီးဖြစ်လာသည်။

၁၉၄၇-ခု၊ ဇူလိုင်(၁၉)ရက်နေ့တွင်၊ အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်အတူတကွ လုပ်ကြံခံရသဖြင့် ကျဆုံးသည့်အချိန်တွင်၊ တိုင်းပြည်နှင့် လူမျိုးအကျိုးကို ထမ်းဆောင်ရန် တက်ကြွဆုံးအရွယ်အသက် (၄၄)နှစ်မျှသာရှိပေသေးသည်။

တိုင်းပြည်နှင့် လူမျိုးအတွက် နှစ်နာဆုံးရှုံးရသည့်အပြင်၊ ကြေကွဲစရာလည်းဖြစ်ပေသည်။

× × × ×

ကရင့်အမျိုးသား စာနယ်ဇင်းများ

(၁၈၃၀) ခုနှစ်နှင့်(၁၈၄၀) ခုနှစ်တို့တွင် နှစ်ခြင်း သာသနာပြုအဖွဲ့များက ကရင်အမျိုးသား စာပေဖြစ်သောစကောကရင်စာပေနှင့် ပိုးကရင် စာပေတို့ကိုတီထွင်ပေးခဲ့လေသည်။ မြန်မာ အက္ခရာ စာလုံးများဖြင့် တီထွင်ထားသော ကရင်အမျိုးသားစာပေဖြစ်သည်။

မြန်မာအက္ခရာ စာလုံးများဖြင့် တီထွင်ထားသော ကရင်အမျိုးသားစာပေကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖတ်ရှုမှတ်သားနိုင်ရေးအတွက် (၁၈၃၆) ခုနှစ်တွင် မျက်နှာဖြူလူမျိုး မင်းကြီး (Blown Dell) ထိုသူက ပထမဆုံးအကြိမ် ကရင်အက္ခရာစာလုံးများကို ခဲစာလုံးကလေးများအဖြစ် တီထွင်၍ ပုံနှိပ်စက်တွင် အသုံးပြုနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ထိုသည့်နောက် (၁၈၄၁) ခုနှစ်သို့ ရောက်ရှိလာပြန်သော အမေရိကန် နှစ်ခြင်းသာသနာပြုအဖွဲ့မှ သာသနာပြုဆရာ (ဒေါက်တာမေဆင်)က ထားဝယ်မြို့မှနေ၍ ကရင်ဘာသာ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ နှစ်ဘာသာဖြင့် ပထမဆုံးသော "ကရင်အမျိုးသားသတင်းစာ" တစောင်ကို ထုတ်ဝေခဲ့လေသည်။ ထို

သတင်းစာ၏ အမည်မှာ ကရင်ဘာသာဖြင့် "ဆာတူခေါ်" ဖြစ်ပြီး၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် (Morning Star) မြန်မာဘာသာဖြင့် "မိုးသောက်ကြယ်"အမည် ရှိလေသည်။

ပထမဆုံးသော ကရင်သတင်းစာဟူ၍ ဆိုရသော်လည်း ကရင်ဘာသာ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ နှစ်ဘာသာနှင့် ဖြစ်သည့် အပြင်၊ သာသနာပြုအဖွဲ့ပိုင်၊ သာသနာပြုဆရာက အယ်ဒီတာလုပ်ကာ တည်းဖြတ်ထုတ်ဝေခြင်းဖြစ်သည်။ ကရင် ဘာသာဆိုရာတွင် စကောကရင် ဘာသာစာပေဖြင့် ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံခြား သာသနာပြု အဖွဲ့များသည် နိုင်ငံခြားမျက်နှာဖြူစစ်တပ်၊ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့၊ စီးပွါးရေးအဖွဲ့ များနှင့်ဆက်စပ်ပတ်သက်၍ ပြည်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာခြင်းဖြစ်၍ စောစောပိုင်းတွင် ထားဝယ်မြို့၌ ရှိနေသော သာသနာပြုအဖွဲ့ သည် မကြာမတင်မှာဖင် ရန်ကုန်မြို့သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ နယ်ချဲ့မျက်နှာဖြူစစ်တပ်နှင့် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များ အရေးသာလာသည်နှင့် သာသနာပြု အဖွဲ့များလည်း အရေးသာလာခဲ့သည်။ သာသနာပြုအဖွဲ့နှင့် ဒွန်တွဲနေသော "မိုးသောက်ကြယ်" မှာလည်း သာသနာပြုအဖွဲ့ ထားဝယ်မှရန်ကုန်သို့ ရောက်သည်နှင့် သူလည်း ရန်ကုန်သို့ အလိုလိုရောက်ရှိလာခဲ့သည်။

နိုင်ငံခြားသာသနာပြု ဆရာ ဒေါက်တာမေဆင်လွန်သောအခါ ကရင်အမျိုးသားထဲမှ ပထမဆုံး မိုးသောက်ကြယ်၏ အယ်ဒီတာမှာ(ဆရာအယ်ဝါထူးတိကြီး)ဖြစ်သည်။မိုးသောက်

ကြယ်၏ သက်တမ်းသည် စတင်ထုတ်ဝေသည်မှ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် ဖြစ်ချိန်အထိ တည်တံ့နေသောကြောင့် ရှည်လျားလှပေသည်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ် ဖြစ်ခါနီးဆဲဆဲကလေးတွင် ကရင်အမျိုးသားသင်းအုပ် ဆရာတဦးဖြစ်သူ (ဆရာထူးစော)က အယ်ဒီတာလုပ်ခဲ့သေးသည်။ မြန်မာပြည်တဝှမ်းလုံးသို့ စစ်မီးဟုန်းဟုန်း တောက်လောင်လာသောအခါ မိုးသောက်ကြယ်လည်း စစ်မီးတောက်ထဲတွင် စုံးစုံးမြုပ်သွားလေတော့သည်။

ထိုသို့ စကောကရင်ဘာသာဖြင့် မိုးသောက်ကြယ်ကို ထုတ်ဝေနေသည့်နည်းတူ အခြားတဖက်တွင်လည်း ပိုးကရင်အမျိုးသားများ ဖတ်ရှုရန်အတွက် ပိုးကရင် သတင်းစာတစောင်ကို ထုတ်ဝေလျက်ရှိနေသည်။ ပထမဆုံး ထုတ်ဝေသော ပိုးကရင်သတင်းစာကို(၁၉၁၂)ခုနှစ်တွင် ဆရာထွန်းအောင်(မန်းဂျိန်းထွန်းအောင်၏ဖခင်) က အယ်ဒီတာလုပ်၍ ထုတ်ဝေသည်။ သို့ရာတွင် ပိုးကရင်သတင်းစာကို ပိုင်ဆိုင်သောအဖွဲ့မှာ"မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ပိုးကရင် ခရစ်ယန် အသင်းချုပ်" ဖြစ်သည်။ ပိုးကရင်သတင်းစာ၏ သက်တမ်းမှာ မိုးသောက်ကြယ် သက်တမ်းကဲ့သို့ ကြာရှည်ခြင်းမရှိဘဲ(၁၉၁၅-၁၈) ခုနှစ်အတွင်းတွင် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ရပ်စဲသွားခဲ့သည်။ ပိုးကရင်သတင်းစာ၏ ကရင်ဘာသာအမည်မှာ(ထန်လေ့ရာ)၊ မြန်မာဘာသာဖြင့် (ရှေ့သို့တက်) ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်မူ (Forward) ဟု ခေါ်ဆိုသည်။

ပထမအကြိမ် ထုတ်ဝေခြင်းရပ်စဲပြီးနောက် တာဝန်ရှိသူများ၏ ကြိုးပမ်းချက်အရ ဒုတိယအကြိမ် ထုတ်ဝေပြန်ရာ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ် မတိုင်မီကလေးအထိ သက်တမ်းရှည်ခဲ့ပြန်သည်။ ထိုသို့ ဒုတိယအကြိမ် ပြန်ထွက်လာသည့်အခါ အင်္ဂလိပ်ဘာသာအခေါ်အဝေါ်အားဖြင့် မူလအတိုင်းဖြစ်သော်လည်း ကရင်ဘာသာ အခေါ်အဝေါ်တွင်မူ ပြောင်းလဲထားသည်။ ယခင် "ထန်ဖလေ့ရာ" အစား "လေးလေ့ရာ" ဖြစ်လာသည်။ မြန်မာဘာသာဖြင့်မူ "ရှေ့သို့တက်" အစား "ရှေ့သို့သွား" အဓိပ္ပါယ်သို့ ပြောင်းလဲသွားလေသည်။ ရှာဖွေစုံစမ်းရသမျှ ပိုးကရင်သတင်းစား၏ အယ်ဒီတာများမှာ ဆရာထွန်းအောင်နှင့် ဆရာမန်းရွှေဘတို့နှစ်ဦးသာ တွေ့ရှိရသည်။

(၁ဂဂ၁) ခုနှစ်တွင် ဒေါက်တာ တီသံပြာခေါင်းဆောင်သော ပထဆုံးရသော "ကရင် အမျိုးသား အသင်း" တခုကို စတင်တည်ထောင်ရာ ထိုအသင်းပိုင်ကရင်သတင်းစာ တစောင်ကိုလည်း ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ထိုသတင်းစာ၏အမည်ကို ကရင်ဘာသာဖြင့် တိတိကျကျ မသိရသော်လည်း အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်မူ (Fair Play) ဟု ခေါ်ဆိုသည်။ မည်သည့်နှစ်တွင် စတင်ထုတ်ဝေ၍ မည်သည့်အချိန်တွင် ရပ်စဲသွားသည်ကိုလည်း စုံစမ်း၍မရရှိတော့ပေ။ "ဒေါကလု" အမည်ရှိ ကရင်အသင်းသည် အမျိုးသားရေးကို များစွာ အခြေခံ၍ ဖွဲ့စည်းထားသောကြောင့်"ဒေါကလု"အဖွဲ့ပိုင် သတင်းစာမှာလည်း အမျိုးသားရေးအသွင်ကို အဓဘော်ဆောင်သည်ဟုသိရှိရသည်၊အခြား

သော စကောကရင်၊ ပိုးကရင်သတင်းစာများမှာမူ နိုင်ငံခြားသာသနာပြုအဖွဲ့ပိုင် သာသနာပြန့်ပွါးရေးအတွက်မျှသာ ထုတ်ဝေခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်သော် ဖြစ်နိုင်စရာအကြောင်းရှိပါသည်။

ဤစာစောင်၊ ဤသတင်းစာများအပြင် ကရင်အမျိုးသားများအတွင်း၌ စကောကရင်၊ ပိုးကရင် ဘာသာများဖြင့် ထုတ်ဝေလိုက်၊ ရပ်စဲလိုက်၊ ပြန်ထုတ်ဝေလိုက်ဖြင့် ထုတ်ဝေခဲ့သော စာနယ်ဇင်းများလည်း များစွာရှိနေပေသေးသည်၊ ၎င်းတို့မှာ ဒေါက်တာ ဆာစံစီဖိုး စကောကရင် ဘာသာဖြင့် ရေးသားသော "ထော့မွဲပါ" အမည်ရှိ (ဝက်စွယ်ရှင်) စာစောင်တခု၊ စောဆာထာမေ ထုတ်ဝေသော စကောကရင် ဘာသာဖြင့် "တိုင်း"အမည်ရှိစာစောင်၊ "တိုင်း"သည် ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ဖြစ်ခါနီး ၂-နှစ်အလိုတွင်မှ ရပ်စဲသွားသည်ဟု သိရသည်၊ တချိန်တည်းမှာပင် ပိုးကရင် မဂ္ဂဇင်းစာစောင်ကို မန်းစံဘဆိုသူက ပုသိမ်မြို့မှနေ၍ ထုတ်ဝေသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် ဖြစ်ခါနီးကလေးမှ ရပ်စဲသွားခဲ့သည်။

သတင်းစာ၊ စာစောင်၊ မဂ္ဂဇင်းများဟူ၍ ဆိုရသော်လည်း အထက်ဖေါ်ပြပါ စာစောင်များသည် ခံ့ခံ့ညားညားမဟုတ်ကြဘဲ၊ ယခုခေတ်ထုတ်ဝေနေသော ဘာမားစတား၊ ဖလင်စတား၊ အရွယ်အစားမျိုးသာဖြစ်သည်၊ နေ့စဉ်ထုတ်အပတ်စဉ်ထုတ်များလည်းမဟုတ်ဘဲတလတကြိမ်ထုတ်များသာဖြစ်သည်၊

များအားဖြင့်လည်း သာသနာအဖွဲ့ပိုင်၊ သာသနာဆရာနှင့် သင်းအုပ်ဆရာများက အယ်ဒီတာလုပ်၍ သာသနာပြန့်ပွားရေး ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ထုတ်ဝေသောကြောင့် စာစောင် တခုလုံး တွင် ဘာသာရေးအကြောင်းနှင့် ကျမ်းစာ ဘာသာပြန်များ သာဖြစ်သည်။

ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ပြီးသည့်နောက် ပြန်လည် ထုတ်ဝေလာ သော ကရင်စာနယ်ဇင်းများတွင် ဘာသာရေးနှင့် ကျမ်းစာ ဘာသာပြန်ချက်ချည်းသက်သက် မဟုတ်တော့ဘဲ ကမ္ဘာ့အ ရေး၊ မြန်မာ့အရေး၊ လူမှုရေး ကိစ္စရပ်များကိုပါ ထည့်သွင်း ဖော်ပြ လာခဲ့သည်။ အချို့ စာစောင်များ ဆိုပါမူ ဝတ္ထု၊ ဆောင်းပါ၊ ကဗျာ၊သုတပဒေသာ အခန်းများကိုပင် ထည့်သွင်း လာခဲ့သည်။

ဤသို့ရှိနေစဉ် (၁၉၅၁)ခုနှစ်တွင်(ဆရာဖိုးထို)နှင့် (မတ်ခ ရွှေဇံ)တို့နှစ်ဦးပေါင်းပြီး စကောကရင်ဘာသာဖြင့် " လဲဆူး ညား " အမည်ရှိစာစောင်တခုကို ထုတ်ဝေသည်၊ မြန်မာဘာ သာဖြင့် "ရှေ့သို့သွား" အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် (Go Forward)ဖြစ်သည်၊ (၁၉၅၅) ခု နှစ်တွင်မူ ပထမဆုံး ကရင် သတင်းစာဖြစ်သော "မိုးသောက်ကြယ်" ပြန်ထွက်လာသည်။ ပြန်ထွက်စတွင်(ဆရာဖိုးငယ်)က အယ်ဒီတာလုပ်ပြီး၊ နောက် ပိုင်းတွင် (ဆရာပန်းပြေ)က အယ်ဒီတာလုပ်၍ ထုတ်ဝေသည်။ (၁၉၅၉)ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ထုတ် မှစ၍ စကော ကရင်

ဘာသာချည်းမဟုတ်တော့ဘဲ အစိုးရ၏မူဝါဒ လမ်းစဉ်များ ကို မြန်မာ့ဘာသာဖြင့် စာမျက်နှာ အချို့အဝက်ယူ၍ ထည့် သွင်းဖော်ပြလာခဲ့သည်။

တချိန်တည်းမှာပင်စကောကရင်ဘာသာဖြင့်(တာကပေါ်) အမည်ရှိ စာစောင်တခုလည်းထွက်လာသည်၊ မြန်မာဘာသာ ဖြင့် "အလင်းရောင်"ဖြစ်သည်၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် (The Light)ဖြစ်သည်။ စောစောပိုင်းတွင်ကရင်လူငယ်အားကစား အသင်းပိုင်ဖြစ်ပြီးနောင်တွင် အယ်ဒီတာ (ဆရာလောဒါခွေး) တဦးတည်းပိုင်ဖြစ်လာသည်။

ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ် ဖြစ်ခါနီးကလေးတွင် ရပ်စဲသွားသော " ပိုးကရင် သတင်းစာ " ကို အမွေဆက်ခံသော အားဖြင့် (၁၉၅၆)ခုနှစ်တွင် "ပိုးကရင်စာစောင်"ကို ထုတ်ဝေသည်။ အယ်ဒီတာမှာ (မန်းမြဖုန်း)ဖြစ်သည်၊ စကော ကရင်ဘာသာ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ နှစ်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေသော အခြားထင် ရှားသည့် မဂ္ဂဇင်းတစောင်မှာ (The Home) အမည်ရှိ မဂ္ဂဇင်းဖြစ်သည်၊ အယ်ဒီတာမှာ အမျိုးသမီး အယ်ဒီတာ (ဆရာမ အဲလစ်ပု)ဖြစ်လေသည်။

ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ် ပြီးနောက် စကောကရင်၊ ပိုးကရင်ဘာ သာဖြင့် ကရင်စာနယ်ဇင်းများ အသီးသီးထုတ်ဝေသလို မြန် မာဘာသာဖြင့် ကရင်အမျိုးသားများကို ရည်စူး ထုတ်ဝေ

သော စာနယ်ဇင်းများလည်း ရှိနေပေသေးသည်။ ၎င်းတို့မှာ (ကေ-အင်-ယူ) ပါတီဥပဒေတွင်း ရှိစဉ်က ထုတ်ဝေခဲ့သော "သုဝဏ္ဏတိုင်း" သတင်းစာ၊ ကရင်လူငယ်အဖွဲ့ (ပြည်ထောင်စု ကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်) မှထုတ်ဝေသော "တိုင်းရင်းသား" စာစောင်၊ ကရင်ပြည်နယ် အစိုးရ (ကော်သူးလေဦးစီးအဖွဲ့)မှ ထုတ်ဝေသော " သုခနို "စာစောင်၊ "ကရင်ပြည်နယ်နှစ်ပတ်လည်" စာစောင်၊ ယခုထုတ်ဝေဆဲ "ကော်သူးလေ" စာစောင်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ကရင်ကျောင်းသူ ကျောင်းသားများအသင်းမှ ထုတ်ဝေသော " ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ကရင် နှစ်ပတ်လည် မဂ္ဂဇင်း" (စကောကရင်၊ ပိုးကရင်၊ မြန်မာ၊ အင်္ဂလိပ် လေးဘာသာ)၊ "ကရင့်ရှေ့ဆောင်ဂျာနယ်" စသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ ကရင်အမျိုးသား စာနယ်ဇင်းများအပြင် ကရင်အမျိုးသားများကိုယ်တိုင်ရေးသားခဲ့သောကျောင်းသုံးစာအုပ်၊ ဝတ္ထု၊ ပုံပြင်၊ ကရင်ရာဇဝင် စာအုပ်များလည်း ရှိပေသေးသည်၊ ၎င်းတို့မှာ ဦးဖိုးလင်းတေးနှင့် ဆရာမိုးလိုရေး (စကောကရင်ဘာသာဖြင့်)မူလတန်းမှ အထက်တန်း အထိ ကရင်ကျောင်းသုံးစာအုပ်များ၊ စကောကရင်၊ ပိုးကရင် အဘိဓာန်၊ ဆရာ ဦးအောင်လှရေးသော "ကရင်ရာဇဝင်"၊ ကရင်ဘုန်းတော်ကြီး ဦးပညာရေးသော "ကရင်ရာဇဝင်" ပါဠိမန် အမတ်ဟောင်း မန်းထွန်းရင်ရေးသားသော "ကရင်ရာဇဝင်" စာအုပ်များ၊ ဆရာ စောကောထူးနှင့် ဒေါက်တာ ဝိဒ်ရေး

သားသော " ကရင်နေ်ာလိချ် " ပထမတွဲမှ စတုတ္ထတွဲ အထိ၊ ဒေါက်တာတီသံပြာ ရေးသားသော "ကရင်လူမျိုးတို့၏ ရိုးရာဓလေ့" များအကြောင်း၊ ဆရာသာနေအေးနှင့် ဆရာအာရ် မောင်ချစ်၊ ဦးဖိုးလင်းတေးတို့ ရေးသားသော (ပိုးကရင်ဘာသာ)ဖြင့် မူလတန်းမှ အလယ်တန်းအထိ " ပိုးကရင် ကျောင်းသုံး စာအုပ်များ "၊ တပ်မတော် အရာရှိဟောင်း ဗိုလ်ကြီးစိုးမောင် ဘာသာပြန်ရေးသားသော " မြန်မာပြည်ရှိ ကရင်လူမျိုးများအကြောင်း" ဆောင်းပါးများစသည်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဖော်ပြပါ ကရင်အမျိုးသား စာနယ်ဇင်းများသည် ရှေးယခင်ကနှင့် ထုတ်ဝေခဲ့သော စာနယ်ဇင်းများနှင့် ထုတ်ဝေဆဲ စာနယ်ဇင်းများ ဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ အချို့မှာ ရှာဖွေတွေ့ရှိနိုင်တော့မည်မဟုတ်ပေ၊ ရေးသား ဖော်ပြရာတွင်လည်း လက်လှမ်းမှီသမျှနှင့် လေ့လာ မှတ်သား ရသမျှတို့အပေါ်တွင်သာ ရေးသားဖော်ပြလိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ငွေတာရီမဂ္ဂဇင်း
၁-၃-၆၇

ကရင် နှစ်သစ်ကူးပွဲတော်

ပြာသိုလဆန်းတရက်နေ့သည် တိုင်းရင်းသား ကရင်လူမျိုးများ၏ နှစ်သစ်ကူး ပွဲတော်နေ့ ဖြစ်သည်။ ထိုနေ့ကို အများပြည်သူ အားလပ်ရက်ဖြစ်သော အစိုးရရုံးပိတ်ရက်အဖြစ် နိုင်ငံတော်အစိုးရက သတ်မှတ်ထားလေသည်။

အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသား ကရင်အမျိုးသားများသည် ပြာသိုလဆန်းတရက်နေ့ကို ကရင် နှစ်သစ်ကူးပွဲနေ့အဖြစ် တရားဝင် ဆင်ယင်ကျင်းပလာခဲ့သည်မှာ (၁၉၃၉) ခုနှစ်မှစ၍ ဖြစ်လေသည်။ ထိုသို့နှစ်သစ်ကူးပွဲကို တရားဝင်ကျင်းပနိုင်ရန်နှင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရက တရားဝင် ရုံးပိတ်ရက်အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးရန် အင်္ဂလိပ်အစိုးရထံတွင် လွှတ်တော်တွင်းရှိ ကရင်အမတ်များမှတဆင့် တောင်းခံလာခဲ့ရာ၊ ၁၉၃၈-ခုနှစ်မှတရားဝင်အသိအမှတ်ပြုခြင်းခံရလေသည်။

ထိုသို့ နှစ်သစ်ကူးနေ့ကျင်းပရန် အင်္ဂလိပ် အစိုးရ၏ခွင့်ပြုချက်ရရှိသောအခါ၊ ကရင်ခေါင်းဆောင်များသည် နှစ်သစ်ကူးနေ့ကို မည်သည့်နေ့တွင် ကျင်းပရန် သင့်မည်ကိုဆွေးနွေးခြင်း၊ ရွေးချယ်ခြင်းပြုကြရပြန်သည်။ ဤသို့ တိုင်ပင်နှီးနှော

ရွေးချယ်ကြရာတွင် အယူအဆသုံးမျိုးသုံးစား ကွဲပြားခဲ့လေသည်။

(၁) ကမ္ဘာ့ နှစ်ဆန်းတရက် (ဇန္နဝါရီလတရက်) နေ့ကို ကရင်နှစ်ကူးနေ့ ကျင်းပလိုသူများ။

(၂) ဆရာယာဒသန် မြန်မာပြည်သို့ ရောက်ရှိလာသည့်နေ့ကို ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့အဖြစ် သတ်မှတ် ကျင်းပလိုသူများ။

(၃) ပြာသိုလဆန်း တရက်နေ့ကို ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့ ကျင်းပလိုသူများ စသည်ဖြင့် ကွဲပြားခြားနားစွာ တွေးတောကြံဆလာကြသည်။

ဤအချက်သုံးချက်ကို အခြေခံထား၍ဆက်လက် ဆွေးနွေးလာခဲ့ရာ၊ ပထမနှင့် ဒုတိယ အချက်တို့မှာ နောက်ဆုံးတွင်ပြုတ်ကျသွားလေသည်။ အကြောင်းပြချက်မှာ ကမ္ဘာ့နှစ်ဆန်းတရက်နေ့သည် ကမ္ဘာသူကမ္ဘာသား တရပ်လုံးနှင့် ပတ်သက်နေသောကြောင့် ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့အဖြစ် မသတ်မှတ်သင့်ကြောင်း။ ဒုတိယ အချက်မှာလည်း ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်ကရင်များအတွက် အထူးကောင်းမွန်သော်လည်း ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် မဟုတ်သူ ကရင်အမျိုးသားများအတွက် ကောင်းမွန်လိမ့်မည်မဟုတ်ကြောင်း။ အဆိုပါ အကြောင်းပြချက်များဖြင့်ပထမ နှင့်ဒုတိယ အချက်တို့ကို စဉ်းစားခြင်း မပြုတော့ပေ။

တတိယ အချက်ဖြစ်သော ပြာသိုလဆန်း တရက်နေ့ကို ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့အဖြစ် သတ်မှတ်ရွေးချယ် ရန်ဖြစ်လာ

သည်။ ထိုသို့ရွေးချယ် သတ်မှတ်ရာတွင် အောက်ပါ အချက်အလက်များကိုမူတည်၍ စဉ်းစားဆုံးဖြတ် ရွေးချယ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်လေသည်။

(၁) ပြာသိုလဆန်းတရက်နေ့သည် ဘာသာမရွေး ကရင်အမျိုးသားအားလုံး လက်ခံနိုင်သောနေ့ ဖြစ်သည်။

(၂) ပြာသို လဆန်း တရက်နေ့သည် ကရင်လူမျိုးများရေတွက်သတ်မှတ်သော သလေးလ (စကောကရင်) ထိုင်ခုတ် (ပိုးကရင်)လများနှင့် ကိုက်ညီသည်။

(၃) ပြာ သို လ ဆန်း တ ရက် နေ့ နှင့် ကိုက် ညီ သော (သလေးလ) သို့မဟုတ် (ထိုင်ခုတ်ဖို)သည် ကရင်အမျိုးသားများ၏ အထွက်အမြတ်ထားသော လဖြစ်သည်။

(၄) ထိုနေ့ထိုရ က်ထိုလတွင် ကောက်ဦး၊ သီးဦးများလည်းပေါ်သည်။ အိမ်သစ်တက်ခြင်း၊ အိမ်သစ်ဆောက်ခြင်း၊ တောင်ယာ သတ်မှတ်ခြင်းလည်းပြုသည်။

ဤအချက်များကို ထောက်ထား၍ ပြာသိုလဆန်းတရက်နေ့ကို ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့အဖြစ် တညီတညွတ်တည်း သတ်မှတ်လိုက်ကြသည်။

ပြာသိုလဆန်းတရက်နေ့နှင့် ကိုက်ညီသော (သလေးလ၊ ထိုင်ခုတ်ဖို) သို့ရောက်ရှိသောအခါ၊ ရှေးကရင် ဘိုးဘွားများသည် ကောက်ဦးစားပွဲများကို ကျင်းပမြဲဖြစ်သည်ဟု မျက်

မှောက် ကရင်များကယူဆကြသည်။ (ယခုအခါ နှစ်သစ်ကူး) ဤကဲ့သို့ ရှေးကရင်လူမျိုးများကျင်းပသည့် ကောက်ဦးစားပွဲများတွင် အောက်ပါအတိုင်း ကျင်းပဆင်ယင်ကြသည်ဟူ၍လည်း ယခုခေတ်ကရင်လူမျိုးများက ယူဆကြလေသည်။

(၁) ခြံမြေဥယျာဉ်နှင့် တောင်ယာခင်းမှ ထွက်ရှိသော သီးဦး ကောက်ဦးများကို ကိုယ်တိုင်ချက်ပြုတ်ကြခြင်း။

(၂) ခွန်အားဗလဖြင့်ပြည့်စုံသောလုလင်ငယ်တို့ ညအခါ သူ့ထက်ငါ ပြိုင်ဆိုင်၍ဖမ်းယူရရှိသော တောကောင်များကို ဟင်းလျာအလို့ငှာ ချက်ပြုတ်ခြင်း။

(၃) ပြာသိုလဆန်းတရက်နံနက်ဖက်တွင် သတ်မှတ်ထားသောနေရာတွင် စုဝေးရောက်ရှိလာပြီး ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာအလျောက်နှင့် သက်ကြီးရွယ်အိုများကိုဦးစားပေးကာ ကျွေးမွေးကန်တော့၍ စုပေါင်းစားသောက်ခြင်း။

(၄) ထိုနေ့ ထိုရက်တွင် တဒေသနှင့်တဒေသ၊ တောင်တခုနှင့်တခု ပဋိပက္ခဖြစ်ခြင်း၊ ခိုက်ရန်ဖြစ်ခြင်း၊ စစ်မက်ဖြစ်ခြင်းများကို ရပ်စဲထားခြင်း။

(၅) အိုးသစ်၊ အိမ်သစ်၊ တောင်ယာ သစ်ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်းလုပ်ကိုင်ရန် ပန္နက်သဲရိုက်ခြင်း၊ သတ်မှတ်ခြင်း။

အစရှိသောအမှုတို့ကို ပြုလုပ်ကြသည်ဟု မျက်မှောက်ကရင်လူမျိုးများက ယူဆကြပေသည်။

ဤထင်မြင် ယူဆချက်များအရ ယနေ့မျက်မှောက်ကာလတွင် ဆင်ယင်ကျင်းပနေသော ကရင် နှစ်သစ်ကူးပွဲများသည်လည်း အထက်ပါသဘောမျိုးပင် ပြုလုပ်နေကြသည်ကိုတွေ့ရှိရပေသည်။

အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသား ကရင် လူမျိုးများသည် ၁၉၃၉-ခုနှစ်မှစ၍ ပြာသိုလဆန်းတရက်နေ့ကို ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့အဖြစ် နှစ်ပေါင်းသုံးဆယ်နီးပါးမျှ တရားဝင်ကျင်းပလာခဲ့ရာ၊ ယခုအခါ (သလေးလ၊ သို့မဟုတ် ထိုင်ခုတ်ဖို)သည် ပြာသိုလဆန်းတရက်နေ့နှင့် မကိုက်ညီဘဲ တပို့တွဲ လဆန်းတရက်နေ့နှင့်သာ ကိုက်ညီသည်ဟုယူဆသူများနှင့် ထိုနေ့ကျမှ ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့ ကျင်းပသူများလည်း ရှိလာခဲ့ပေသည်။ သို့သော် နိုင်ငံတော်အစိုးရကမူ ပြာသိုလဆန်း တရက်နေ့သာ ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့ဖြစ်ကြောင်း တရားဝင်ရုံးပိတ်ရက်အဖြစ် သတ်မှတ်ထားလေသည်။

ဤသို့ ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့ ကျင်းပရာတွင် ယခုအခါ ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲများနှင့်တကွ ကရင့်ယဉ်ကျေးမှုဖော်ထုတ်ပြသည့် သဘောမျိုးသို့လည်း တနှစ်ထက်တနှစ် ရောက်ရှိလာသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့နှင့်အတူ ပူးတွဲပြသသော ပျော်ရွှင်ပွဲ၊ ကရင့်ယဉ်ကျေးမှု ဖော်ထုတ်ပြသပွဲတွင် အောက်ပါတို့ကို တင်ဆက်ပြသသည်ကို နှစ်တိုင်းလိုလိုတွေ့မြင်ကြည့်ရှုခဲ့ရပေသည်။

(၁) ကရင်ဒုန်းယိမ်းများ(အဆို၊ အက)၊
(၂) ထိုက်ချိပေါနှင့် နော်သိုးမော၊ (ပြဇာတ်)၊
(၃) ခူနော်လေးနှင့် နော်မူအေး၊ (ပြဇာတ်)၊
(၄) ထော်မဲ့ပါ (ဝါ) ဝက်စွယ်ရှင်၊ (ဟာသပြဇာတ်)၊
(၅) သဲစီးမြစ်ကြီးရှာပုံတော်၊ (အဆို၊ အက)၊
(၆) တဦးချင်းအဆိုများ၊ (ကာလပေါ်)၊

ဤသို့ ယဉ်ကျေးမှုဖော်ထုတ်ပြသသည့် အစီအစဉ်များကိုလည်း နှစ်သစ်ကူးပွဲတော်နှင့်အတူ၊ တင်ဆက် ပြသသည်ကို တွေ့မြင်ရပေသည်။

၁၉၆၇-ခုနှစ်၊ ဇန္နဝါရီလ (၁၁) ရက်၊ ပြာသိုလဆန်း တရက်နေ့တွင်ကျင်းပသည့် ကရင်နှစ်သစ်ကူး ပွဲတော်နေ့သည် ကရင်အမျိုးသားများအလိုအားဖြင့် (၂၇၀၅)ခုနှစ်ကုန်ဆုံး၍ (၂၇၀၆)ခုနှစ်ထဲသို့ဝင်လာပြီး၊ မြန်မာပြည်သို့ ကရင်လူမျိုးများ အခြေစိုက်နေထိုင်လာခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်း (၂၇၀၆) နှစ်ရှိပြီဟူသော အဓိပ္ပါယ်လည်းရရှိပေသည်။

ငွေတာရီ မဂ္ဂဇင်း
(၁-၁-၆၇)

ပထမဆုံး ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့

သဝဏ်လွှာ

၁၉၃၈-ခုနှစ်(၁၃၀၀)ပတ်ဝန်းကျင်သည် အလုပ်သမား လယ်သမား လူတန်းစားများ၊ မျိုးချစ် ပြည်ချစ်စိတ်ရှိသော အမျိုးသားများ၊ လူထုလူတန်းစားတရပ်လုံးသည် အထူးလှုပ်ရှားစွာ အုံကြွလျက် နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး တိုက်ပွဲကို ပြင်းထန်စွာဆင်နွှဲနေသော ကာလဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့ ပြည်ထောင်စုသား တရပ်လုံးနှင့် လူထု လူတန်းစားပေါင်းစုံတို့၏ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး၊ အမျိုးသားလွတ်လပ်ရေး၊ အမျိုးသားကာကွယ်ရေး၊တိုက်ပွဲသံများ၊ ကြွေးကြော်သံများ၊ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုများသည် ပဲ့တင်ထပ်နေသည်ဖြစ်ရာ၊ ပြည်ထောင်စုသား ကရင်အမျိုးသားများ၏ နှလုံးသားတွင်လည်း အထူးပင်၊ လှုပ်ရှားလျက်ရှိနေသည်။

အထူးသဖြင့် ကရင်အမျိုးသားများသည် ပြည်ထောင်စုအတွင်းနေ၊ လူမျိုးတမျိုးအနေနှင့် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွါးရေး၊

ယဉ်ကျေးမှုရေး၊ လူမျိုးရေး၊ မျှတမှုများကို ရယူလိုကြပေသည်။

သို့ဖြစ်၍ ကရင်လူမျိုးများ၊ အမျာအပြား နေထိုင်သော တနင်္သာရီတိုင်းကို ကရင်ပြည်နယ်အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးရန်နှင့် ကရင်စာပေ၊ ကရင်စကားကို လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုသင်ကြားခွင့်ရရှိရန်၊ ကရင်စာပေဖြင့်၊ စာမေးပွဲဖြေဆိုခွင့်ပြုရန်၊ ကရင်အမျိုးသားတို့၏ အမည်ရှေ့တွင် ကရင်လူမျိုးမှန်း ခွဲခြမ်းသိရှိစေရန်၊ "စော၊စ၊မန်း၊နော်၊နမ်း"စသည်တို့ကို တရားဝင်ခေါ်ဆိုနိုင်ရန်၊ ကရင်အမျိုးသား အလံတော်၊ တေးသီချင်းနှင့် အမျိုးသားနေ့ကို တရားဝင် ကျင်းပနိုင်ရန်၊ သီဆိုနိုင်ရန်၊ စိုက်ထူခွင့်ပြုရန်၊ အစဉ်တစိုက်ပင်၊ ကရင်ခေါင်းဆောင်များသည် တောင်းဆို တိုက်ပွဲဝင်လာခဲ့ပေသည်။

နောက်ဆုံးတွင် ဗြိတိသျှအစိုးရသည် မတတ်သာတော့သည့်အဆုံး ကရင်ပြည်နယ်မှ တပါးအခြားသော တောင်းဆိုမှုများကို လိုက်လျောခဲ့ရသည်။ ဤသို့လိုက်လျောရာတွင်၊ ကရင်အမျိုးသားနေ့အစား ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့ အဖြစ်သာ ကျင်းပရန်၊ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ခွင့်ပြုခဲ့သည်။

အကယ်၍သာ ကရင်အမျိုးသားများသည် အမျိုးသားနေ့အဖြစ် ကျင်းပကြပါမူ၊ အမျိုးသားစိတ်များဖြင့် အမျိုးသားရေးမျှတရေး၊ ကရင်ပြည်နယ် ထူထောင်ရေးကို ပြင်းထန်စွာ တောင်းဆို တိုက်ခိုက်လာမည်ကို သိမြင်တွက်ဆမိ

သောကြောင့် ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့သာ ကျင်းပပါဟု နှစ်သိမ့်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့ (၁၃၀၀) ပြည့်နှစ်၊ ပြာသိုလဆန်း တရက် (၂၁-၁၂-၃၈)နေ့ကို ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့အဖြစ် တရားဝင်အသိအမှတ်ပြု၊ သတ်မှတ်ပြီးသည့်နောက်၊ ပထမဆုံးအကြိမ် တရားဝင် ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့ကို(၁၉၃၉) ခုနှစ်တွင်၊ ရန်ကုန်မြို့၌ ကျင်းပခဲ့လေသည်။

တရားဝင် ပထမဆုံးအကြိမ်၊ ရန်ကုန်မြို့၌ ကျင်းပသော ကရင်နှစ်သစ်ကူး အခမ်းအနားသို့ ထိုခေတ်က၊ ပါလီမန်အမတ်များဖြစ်ကြသော ဒေါက်တာဆာစံစီဖိုး၊ မန်းရွှေဘ၊ ဦးလုဖေ၊ ဆစ်ဒနီလူနီ၊ စောပေသာတို့သည် နှစ်သစ်ကူးသဝဏ်လွှာကို ပေးပို့ခဲ့ကြသည်။

အဆိုပါ၊ နှစ်သစ်ကူး သဝဏ်လွှာသည် အပေါ်တရွက်၊ အောက်တရွက်ထပ်ထားသောကြောင့် အပေါ်စာရွက် မျက်နှာဖုံးတွင်၊ ပထမဆုံးအကြိမ် အစိုးရအသိအမှတ် ပြုသော ကရင်နှစ်သစ်ကူးအခမ်းအနားသို့ ကရင်ခေါင်းဆောင်များက၊ ပေးပို့သည့် သဝဏ်လွှာဖြစ်ကြောင်း၊ စကောကရင် ဘာသာ၊ မြန်မာဘာသာဖြင့် ဖော်ပြထားပေသည်။

“ နှစ်သစ်သဝဏ်လွှာ ”

ဤနေ့ဤရက်သည် ကျွန်ုပ်တို့ကရင်လူမျိုးများအတွက် မင်္ဂလာရှိသောနေ့ရက်ဖြစ်သည်၊အစိုးရမင်းက၊ ပထမဆုံး အသိအ

မှတ်ပြုသော နှစ်သစ်မင်္ဂလာနေ့လည်း ဖြစ်ပေသည်။ထိုကြောင့် သမိုင်းတွင် မှတ်တမ်းတင်ရမည့်နေ့လည်းဖြစ်သည်။

မြန်မာပြည်တွင် ကရင်အမျိုးသား နှစ်သန်းရှိပါသည်၊ ကျွန်ုပ်တို့သည် ကွဲပြားခြားနားသောဘဝမှ စည်းလုံးညီညွတ်စွာ လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်သွားကြရန်၊ အချိန်တန်ပြီဖြစ်သည်၊ မြန်မာနိုင်ငံတော်၏ အနာဂါတ်တိုးတက်သာယာကောင်းမွန်ရေးသည် ကျွန်ုပ်တို့၏ တာဝန်လည်းဖြစ်ပေသည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် မူလသဘာဝအားဖြင့် ထူးခြား သောအမျိုးသားများဖြစ်ကြသည်၊ဤသို့ ကျွန်ုပ်တို့၏ ထူးခြားသောမူလသဘာဝမှာ ပဒေသရာဇ်မင်းစိုးရာဇာ အုပ်စိုးခြင်း၊အစီအမံပြုခြင်းနှင့် အတတ်ပညာ အရည်အချင်များကြောင့်မဟုတ်ပါ။

ကျွန်ုပ်တို့၏ ထူးခြားသော အကျင့်သီလများကြောင့်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ထူးခြားသောအကျင့်သီလအချို့မှာ သဘောထားရိုးသားခြင်း၊ ဘုရားတရားကို ကြည်ညိုလေးစားခြင်းတို့ပင်ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ ကျွန်ုပ်တို့၏ ထူးခြားသော အကျင့် သီလများကို ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းသွားရန်မှာ မြန်မာပြည်တွင် မှီတင်းနေထိုင်သော လူမျိုးအချင်းချင်း ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်သွားမှသာဖြစ်မည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ယုံကြည်ပေသည်။

ယခုအခါ၊ ကျွန်ုပ်တို့သည် အကောင်းနှင့် အဆိုးကြား

တွင် ရောက်ရှိနေသည်၊ ဤနှစ်ခုအနက် ကျွန်ုပ်တို့သည် မလွဲမသွေ တခုခုကို ရွေးချယ်ရမည်သာဖြစ်သည်။

ကွဲပြားခြားနားမှုများကို ထားရစ်ခဲ့ပြီး၊ ပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ကြရပေတော့မည်၊ သို့မှလည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကြိုးကို သယ်ပိုးထမ်းဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ကျွန်ုပ်တို့ညီညွတ်လျှင် ကျန်အမျိုးသားများလည်း ညီညွတ်လာကြမည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် အမျိုးသား တာဝန်ထမ်းဆောင်နေကြသူများအနေဖြင့် ကြောက်ရွံ့ခြင်း၊ ကိုယ်ကြိုးကြည့်ခြင်း၊ လူမျိုးရေးမုန်းတီးခြင်းများ မရှိစေရန်၊ အသက်ပေး ကာကွယ်ပြီး၊ တိုင်းပြည်နှင့်လူမျိုးအတွက် ကျွန်ုပ်တို့ ဆောင်ရွက်းသွားရမည်ဖြစ်သည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ ရှေးကဗျာလင်္ကာ၊ ဒဏ္ဍာရီနှင့် ပညာရှိများဟောပြောဆိုးမထားသော အရာများကို သိရှိကြပြီးဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် တဦးချင်းသော်လည်းရင်း၊ တအိမ်ထောင်လုံးသော်ရင်း- လုပ်ငန်းဆောင်တာ အသစ်အသစ်တို့ကို လုပ်ဆောင်သွားကြမည်ဖြစ်ကြောင်း ယုံကြည် အခိုင်အမာန်ပြုပြီးဖြစ်သည်။

မှန်ကန်စွာ စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ခြင်း၊ လက်တွေ့လုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ ရဲစွမ်းသတ္တိရှိခြင်းတို့ဖြင့် အသက်ရှင်ရပ်တည်နေကြသော ကျွန်ုပ်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခြားသော

လူမျိုးများနှင့် ပူးပေါင်းလက်တွဲ၍ တိုင်းပြည်နှင့် နိုင်ငံအကြိုး၊ တမျိုးသားလုံး၏ အကြိုးတို့ကို တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်သွားကြရမည်ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် တိုင်းပြည်အကြိုး၊ အမျိုးသားအကြိုးတို့ကို ဆတပိုးတိုးတက် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်၊ ဤနှစ်သစ်မင်္ဂလာနေ့ထူး နေ့မြတ်ကြီးတွင် အခိုင်အမာန်ပြုကြပါစို့....

ဤသဝဏ်လွှာ၏ အောက်ဆုံးနေရာတွင်၊ စကောကရင်ဘာသာဖြင့် အောက်ပါ ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ နာမည်များ ရေးထိုးထားသည်ကို တွေ့ရှိရပေသည်။

စံစီဖိုး (ဒေါက်တာ ဆာစံစီဖိုး)၊ ရွှေဘ၊ (မန်းရွှေဘ)၊ လှဖေ၊ (ဦးလှဖေ- နောင်တွင် ပအို့ဖြစ်သွားသည်)၊ ဆစ်ဒနီလူနီ၊ ပေသာ (စောပေသာ)၊ တို့ဖြစ်ကြပေသည်။

× × × ×

ကရင်အမျိုးသားအလံတော်

၁၉၃၆-ခုနှစ်၊ ဒေါက်တာဘမော်၏ ညွန့်ပေါင်း အစိုးရလက်ထက်တွင်၊ ကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်ကြီး၏ဆုံးဖြတ်ချက်အရ၊ လွှတ်တော်တွင်းရှိ ကရင်အမတ်များသည်-

(၁) ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့၊ (ကရင်အမျိုးသားနေ့)။

(၂) ကရင်အမျိုးသားသီချင်း။

(၃) ကရင်အမျိုးသားအလံတော်။

စသည်တို့ကို တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။

ဤတောင်းဆိုချက်များရရှိသောအခါ၊ ကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်ကြီးသည် ကရင်ခေါင်းဆောင်များနှင့် ကရင်အမျိုးသားများထံ "ကရင်အမျိုးသားအလံ"ပုံစံများ ရေးဆွဲ၍တင်ပို့ကြရန် မေတ္တာရပ်ခံခဲ့သည်။

ကရင်အမျိုးသား အဖွဲ့ချုပ်ကြီး၏ မေတ္တာရပ်ခံချက်အရ၊

အနယ်နယ်အရပ်ရပ်ရှိ ကရင် အမျိုးသားများထံမှ အလံပုံစံပေါင်း တရာကျော်ရောက်ရှိလာသည်။

ကရင်အမျိုးသား အဖွဲ့ချုပ်ကြီးသည် ရောက်ရှိလာသော အလံပုံစံတရာအနက်မှ အလံပုံစံ(၁၂)ခုကို ပဌာမအဆင့် ရွေးချယ်လိုက်သည်၊ ထိုမှတဆင့် ၁၂-ခုအနက်မှ စိတ်ကြိုက်သုံးခုကို ထပ်မံရွေးချယ်ခဲ့သည်၊ နောက်ဆုံး ၃-ခုအနက်မှ အသင့်လျော်ဆုံး၊ အကြိုက်ဆုံးဖြစ်သောတခုကို အတည်ပြုရွေးချယ်ခဲ့သည်။

ဤသို့ နောက်ဆုံး အတည်ပြုရွေးချယ်လိုက်သောအလံမှာ မန်းဘခင်(ဝန်ကြီးဟောင်း)ရေးဆွဲသောအလံပုံစံပင်ဖြစ်သည်

ယခု တရားဝင်အတည်ပြုသုံးစွဲနေသောအလံသည် ဤအလံပင်ဖြစ်သည်။

အနီရောင်၊ အဖြူရောင်၊ အပြာရောင်၊ သုံးရောင်ခြယ်ပေါ်တွင် တက်သစ်စ နေဝန်းနှင့် ဘားစည်ပါရှိသော အလံသည်၊ ကရင်အမျိုးသားအလံပင်ဖြစ်သည်။

ဤသို့ အနီ၊ အဖြူ၊ အပြာ၊ သုံးရောင်ခြယ်နှင့် တက်သစ်စနေဝန်း၊ ဘားစည်ပါရှိသောအလံနှင့် ပတ်သက်၍ အဓိပ္ပါယ်အနှစ်သာရကို အလံပုံစံရှင် မန်းဘခင်သည် အောက်ပါအတိုင်း အဓိပ္ပါယ်နှင့် အနှစ်သာရကို ဖေါ်ဆောင်ထားပေသည်။

(၁) အလံတော်၏အနီရောင်သည်၊ ကရင်အမျိုးသားများ၏ရဲရင့်ခြင်းနှင့်သူရသတ္တိပြည့်စုံခြင်းကိုဖေါ်ဆောင်ထားသည်။

(၂) အလံတော်၏အဖြူရောင်သည်၊ ကရင်အမျိုးသားများ၏ ဘဝနှင့် စိတ်ထားများ ဖြူစင် သန့်ရှင်း စင်ကြယ်ခြင်းကို ဖေါ်ဆောင်ထားသည်။

(၃) အလံတော်၏ အပြာရောင်သည်၊ ကရင်အမျိုးသားများ၏ ဖြောင့်မတ် တည်ကြည်ခြင်းနှင့် သစ္စာရှိခြင်းကို ဖေါ်ဆောင်ထားသည်။

(၄) အလံတော်၏ တက်သစ်စနေဝန်းသည်၊ ကရင်အမျိုးသားများ၏ လူမှုရေး-ဘဝတိုးကက် သာယာရေးကို ဖေါ်ဆောင်ထားသည်။

(၅) အလံတော်၏ဘားစည်သည်၊ ကရင်အမျိုးသားများ၏ယဉ်ကျေးမှုဘဝနှင့် သာယာဝပျောခြင်းကို ဖေါ်ဆောင်ထားသည်။

ကရင်အမျိုးသားများသည် ကရင်အမျိုးသား အလံတော်ကို လူထုအစည်းအဝေးများနှင့် ကရင်အမျိုးသား နှစ်သစ်ကူးနေ့အခမ်းအနားများတွင်၊ ပြည်ထောင်စုအလံတော်နှင့် ယှဉ်တွဲ၍ စိုက်ထူကြသည်။

စိုက်ထူပုံမှာ ပြည်ထောင်စုအလံတော်က၊ လကျာဘက်

တွင်ဖြစ်ပြီး၊ ကရင်အမျိုးသား အလံက၊ လက်ဝဲဘက်တွင် ဖြစ်သည်။

ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့တွင်မူ၊ ကရင် အမျိုးသားများနေအိမ်၌ ကရင်အလံတခုတည်းကို စိုက်ထူလေ့ရှိသည်။

ဤသို့ ကရင်တမျိုးသားလုံးသုံးစွဲသော ကရင်အမျိုးသားအလံတော်အပြင်၊ ကော်သူးလေ (ကရင်ပြည်နယ်)အလံနှင့် ကရင်နိုင်ငံရေး အဖွဲ့အစည်းအလံများလည်း ရှိနေပေသေးသည်။

× × × ×

၁၉၄၈-ခု ဇန်နဝါရီ(၄)ရက်နေ့တွင်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံသည် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်သော လွတ်လပ်သည့်ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဖြစ်လာခဲ့သည်။

ဤသို့လွတ်လပ်သော နိုင်ငံဖြစ်လာပြီးသည့်နောက်၊ ကရင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ်အမတ်(၂၄)ဦး ပါဝင်သော ကရင့်ရေးရာကောင်စီ(Karen affairs council)ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်၊ ၎င်းကောင်စီ၏ သဘာပတိမှာ ကျိုက္ခမီ အနောက်(ကရင်မဲဆန္ဒနယ်)တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော်အမတ် စောနော်တင်ဘွား (ကွယ်လွန်သူ)က သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။

ထိုကရင်ရေးရာကောင်စီမှာပင်၊ ပုသိမ်တောင်ပိုင်း (ကရင်မဲဆန္ဒနယ်)တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော်အမတ် စောစံဖိုးသင်အား ကရင်ရေးရာဝန်ကြီး(Minister For Karen affairs) အဖြစ်ခန့်ထားခဲ့သည်။

၁၉၄၈-ခု ဖေဖေါ်ဝါရီ(၂)ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရအဖွဲ့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ

(၁၉၄၈)ခု မတ်လ(၁)ရက်နေ့မှစ၍ကရင့်ရေးရာဝန်ကြီးဌာနကို တရားဝင်ဖွဲ့စည်းတည်ထွင်ခဲ့သည်။

ကရင့်ရေးရာဝန်ကြီးဌာန၏လက်အောက်တွင်၊ အောက်ပါဌာန ၂-ခုကို ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။

(၁) ကရင့်ရေးရာ ညွှန်ကြားရေးဝန်ဌာန၊(Director of Karen affairs)နှင့်

(၂)ကရင့်ရေးရာပညာရေးဌာနတို့ဖြစ်သည်။

ကရင့်ရေးရာ ညွှန်ကြားရေးဝန်ဌာနကို(၁၉၄၈)ခု၊ မေလတွင်ဖွင့်လှစ်ပြီး၊ ကရင့်ရေးရာ ပညာရေးဌာနကို (၁၉၄၉)ခု၊ ဇွန်လတွင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။

ထိုဌာနများသည် ကရင်ပြည်နယ် မသတ်မှတ်ရသေးမီအတွင်း ကရင့် အရေးအခင်းများကို ဆောင်ရွက်နိုင်ကြရန်ဖြစ်သည်၊ သို့ဖြစ်၍ ကရင့်ရေးရာ ညွှန်ကြားရေးဝန် ဌာနလက်အောက်တွင်-

(၁) ညွှန်ကြားရေးဝန်(၁)ဦး၊

(၂) ခရိုင်ကရင့်ရေးရာအရာရှိ(၁၄)ဦး၊

(၃) ဆပ်ဒီဗီဇံ ကရင့်ရေးရာအရာရှိ(၁၀)ဦး၊

(၄) မြို့နယ် ကရင့်ရေးရာအရာရှိ(၃၁)ဦး၊

ထားရှိလျက်၊ ပဲခူးတိုင်း၊ ဧရာဝတီတိုင်းနှင့် တနင်္သာရီတိုင်းတို့တွင် ကရင့်ရေးရာပြဿနာများကိုဆောင်ရွက်ကြသည်။

အဆိုပါ၊ ကရင့်ရေးရာညွှန်ကြားရေးဝန်ဌာနကို(၁၉၅၉) ခုနှစ်၊ ဇန္နဝါရီ(၃၁)ရက်နေ့တွင် ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။

ကရင့်ရေးရာ ပညာရေးဌာနကိုမူ၊ အောက်ပါအတိုင်း ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

(၁) ကရင့်ရေးရာပညာရေးအရာရှိချုပ်(၁)ဦး၊

(၂) ကရင်ဒေသဆိုင်ရာ ပညာအုပ်(၁၂)ဦး၊

(၃) ကရင်ဒေသဆိုင်ရာ စာသင်ကျောင်းများ၊ မူလတန်းကျောင်း(၅၆၈)ကျောင်း၊ အလယ်တန်းကျောင်း(၁၇) ကျောင်းနှင့် အထက်တန်းကျောင်း(၂)ကျောင်း၊ စုစုပေါင်း (၅၈၇) ကျောင်းဖြစ်သည်၊ ကရင်စာ သင်ကြားပေးသော သာသနာပြုကျောင်းများ ထိုစာရင်းတွင်မပါရှိပါ။

အဆိုပါ၊ ကရင့်ရေးရာပညာရေးဌာနသည် ပညာရေးကိစ္စအပြင်၊ ကရင်ယဉ်ကျေးမှုကိစ္စရပ်များကိုလည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြောင်းသိရှိရပေသည်။

၁၉၅၂-ခုနှစ် အောက်တိုဘာ(၁)ရက်နေ့တွင် ကရင့်ရေးရာပညာရေးဌာနကို မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၊ ပညာရေးဌာနအောက်သို့ သွပ်သွင်းလိုက်လေသည်။

ထိုသို့ရှိစဉ် (၁၉၅၁)ခု၊ နိုဝင်ဘာလ ၇-ရက်နေ့တွင်၊ကရင်ပြည်နယ်ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သောကြောင့် ယခင် ကရင်ရေးရာဝန်ကြီးဌာနကို၊ ကရင်ပြည်နယ် ဝန်ကြီးဌာန(Keren state Ministry)ဟု ပြောင်းလဲလိုက်သည်၊ တဆက်တည်းတွင် ကရင့်ရေးရာ ကောင်စီကိုလည်း ကရင် ပြည်နယ် ကောင်စီ (Keren state council)ဟု ပြောင်းလဲခေါ်ဆိုခဲ့သည်။

၁၉၅၂-ခုနှစ်၊ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပပြီးသောအခါ၊ ကရင် မဲဆန္ဒနယ်များမှ တက်လာသော ကရင်အမတ် (၄၄)ဦး၊ (လူမျိုးစုလွှတ်တော် ၂၄၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ၂၀) တို့သည်၊ ယခင် ကရင့်ရေးရာကောင်စီဝင်များဖြစ်ကြသော်လည်း ကရင်ပြည်နယ်ကောင်စီ ဖွဲ့စည်းလိုက်သောအခါ၊ ကရင်ပြည်နယ် ဒေသမှ တက်လာသော ကရင်အမတ်များသာ ကရင်ပြည်နယ် ကောင်စီဝင်များ ဖြစ်ကြရမည်ဖြစ်သည်၊ သို့သော် ထိုကရင်အမတ်(၄၄)ဦး စလုံးသည် (၁၉၅၆) ခုနှစ်၊ ရွေးကောက်ပွဲအထိ၊ ကရင်ပြည်နယ် ကောင်စီဝင်များ ဖြစ်ခဲ့ကြရသေးသည်။

၁၉၅၆-ခုနှစ်၊ ရွေးကောက်ပွဲပြီးသောအခါတွင်မူ၊ ကရင်ပြည်နယ်ဒေသမှတက်လာသော အမတ်(၂၂)ဦး၊ (လူမျိုးစုလွှတ်တော် ၁၅-ဦး၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ၇-ဦး)တို့သာ လျှင် ကရင်ပြည်နယ်ကောင်စီဝင်အမတ်များဖြစ်ကြတော့သည်။

ပထမဆုံးအကြိမ်၊ ကရင်ပြည်နယ် ကောင်စီအစည်းအဝေး

ကို(၁၉၅၂)ခု မတ်လတွင်ကျင်းပ၍ ကရင်ပြည်နယ် ကောင်စီရုံးကို ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။

ကရင်ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့ဝန်ကြီးများကိုမူ (၁၉၅၂)ခု-ဧပြီလ(၈)ရက်နေ့တွင် အမိန့်ကြော်ငြာစာ ထုတ်၍ဖွဲ့စည်း ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်၊ ကရင်ပြည်နယ်အစိုးရကို (Karen State Government)ဟု ခေါ်ဆိုလေသည်။

ကရင့်ရေးရာဝန်ကြီးဌာန (နောင်သောအခါ ကရင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာန) ကို တာဝန်ခံ ဆောင်ရွက်လာခဲ့သောပုဂ္ဂိုလ်များမှာ....

(၁) စောစံဘိုးသင်(၁၉၄၈)ခု၊

(၂) မန်းဘဆိုင်(၁၉၄၉)ခု၊

(၃) မစ္စစ်ဘမောင်ချိန်(၁၉၅၂)ခု၊

(၄) စောအောင်ပ(၁၉၅၄)ခု၊

(၅) ဒေါက်တာစောလှထွန်း(၁၉၅၅)ခု၊

(၆) စောလူးလူ(သန့်ရှင်းဖ-ဆ-ပ-လ သုံးလကျော်သက်တန်းအတွင်း)၊

(၇) ဒေါက်တာစောလှထွန်း (ယခုလက်ရှိ) စသူတို့ အသီးသီးတာဝန်ယူဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။

" ကရင်ပြည်နယ် "

ကရင်ပြည်နယ်သည် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရှေ့တောင်ဖျား၊ မြောက်ဘက်လတ္တီတွဒ်ဒီဂရီ ၁၅.၁၅ (ရေးမြို့နှင့်တတန်းတည်း)နှင့် ဒီဂရီ-၁၉.၁၃ (ရေနီမြို့နှင့် တတန်းတည်း) အရှေ့ဘက် လောင်ဂျီတွဒ်ဒီဂရီ ၉၆.၁၅နှင့် ဒီဂရီ ၉၈.၅၅ စပ်ကြားတွင် အနောက်မြောက်မှ အရှေ့တောင်ဆီသို့ ခပ်ယွန်းယွန်း ကျဉ်းမြောင်းကွေ့ကောက် ရှည်လျားစွာ တည်ရှိနေသည်။

ကရင်ပြည်နယ်၏ နယ်နိမိတ်မှာ မြောက်ဘက်တွင်၊ ရမည်းသင်းခရိုင်၊ အရှေ့မြောက်ဘက်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ကယားပြည်နယ်၊ အရှေ့ဘက်တွင် သံလွင်မြစ်နှင့် ၎င်း၏ လက်တက်သောင်ရင်းမြစ်တို့ အခြားဖြစ်သည့် ယိုးဒယားနိုင်ငံ၊ တောင်ဘက်တွင် ကျိုက္ခမိခရိုင်တွင် ပါဝင်သော ရေးမြို့နယ်၊ အနောက်ဘက်တွင် တောင်ငူခရိုင်တွင် ပါဝင်သော ရေတာရှည်မြို့နယ်များ၊ သထုံခရိုင်တွင် ပါဝင်သော ဘီလင်း၊ သထုံနှင့် ပေါင်မြို့နယ်များ၊ ကျိုက္ခမိခရိုင်တွင် ပါဝင်သော ကျိုက်မရော၊ မုဒုံ၊ ကျိုက္ခမိနှင့် ရေးမြို့နယ်များ ရှိကြသည်။

ကရင်ပြည်နယ်၏အကျယ်အဝန်းမှာ-စတုရန်းမိုင်(၉၃၄၁) မိုင်ရှိသည်။

ပြည်နယ်တွင်းရှိ၊ ခရိုင်အလိုက်၊ မြို့နယ်အလိုက် အကျယ်အဝန်းမှာ- သံလွင် (၂၆၆၆)၊ လှိုင်းဘွဲ့ (၁၇၆၄)၊ ဘားအံ

(၁၀၀၇)၊ ကော့ကရိတ် (၁၉၆၃)၊ ကြာအင်း (၁၂၃၈) သံတောင်(၇၀၃) စတုရန်းမိုင် အသီးသီးရှိကြသည်။

ကရင်ပြည်နယ်၏ လူဦးရေ စာရင်းမှာ (၁၉၄၈) ခု၊ သန်းခေါင်းစာရင်းအရ ဆိုပါက(၅၂၇၉၈၆)ဖြစ်သည်။

(၁) ကရင်- (၃၄၄,၂၇၄)၊ နှင့်

(၂) မွန်။

(၃] မြန်မာ။

(၄) တောင်သူ။

(၅) ရှမ်း၊ လူမျိုးများ နေထိုင်ကြသည်။

ကရင် လူဦးရေသည် လူဦးရေအားလုံး၏(၆၇)ရာခိုင်နှုန်း ကျော်ရှိလေသည်။

ကရင်ပြည်နယ်၏ အဓိကထွက်ကုန်မှာ သစ်တော ဆံစပါး နှင့် ဥယျာဉ်ခြံမြေထွက်ပစ္စည်းများဖြစ်ပေသည်။

ကရင်ပြည်နယ်၏ မြို့တော်သည် ဘားအံမြို့ဖြစ်သည်။

× × × ×

ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေနှင့်ကရင်

တိုင်းပြု ပြည်ပြု ဥပဒေပြု လွှတ်တော်အစည်းအဝေးကို ၁၉၄၇-ခု ဇွန်လ (၉)ရက်နေ့တွင်၊ စတင်ကျင်းပသည်။

ဇွန်လ (၁၆)ရက်နေ့၊ တိုင်းပြုပြည်ပြု ဥပဒေပြု လွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင်၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် "ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံ ဥပဒေနှင့်ပတ်သက်သည့် လမ်းညွှန်ပြဋ္ဌာန်းချက်အချက် (၇)ချက်ကို လွှတ်တော်၌ တင်သွင်းခဲ့သည်။

ထိုလမ်းညွှန်းပြဋ္ဌာန်းချက် (၇) ချက်သည်လွှတ်လပ်သည့် အချုပ်အချာ အာဏာပိုင် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ရေးဆွဲမည့် နိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကြီး၏ အခြေခံမူဝါဒ သဘောထားများပင် ဖြစ်ပေသည်။

အမျိုးသား ခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေ လမ်းညွှန် ပြဋ္ဌာန်းချက် (၇)ချက်မှာအောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပေသည်။

"တောင်တန်း ဒေသများနှင့် ကရင်နီပြည်နယ် (ယခု ကယား)များ အပါအဝင် ဖြစ်သော မြန်မာ နိုင်ငံတော်သူ

နိုင်ငံတော်သားတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်များသည် တိုင်းသူပြည်သားတို့၏ အာသီသဆန္ဒနှင့် လျော်ညီစွာ နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို စီရင်ရေးဆွဲရန်အလို့ငှာ စုံညီစုဝေးကြလျက် အောက်ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ချမှတ်ကြကြောင်း”

(၁) နိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေသည် “မြန်မာပြည်ထောင်စု နိုင်ငံတော်” ဟု ခေါ်တွင် စေသော လွတ်လပ်သည့်အချုပ်အချာအာဏာပိုင်သမတနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေဖြစ်စေရမည်။ ထို့ပြင်၊

(၂) ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံတော်တွင် ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေက၊သတ်မှတ်ဖေါ်ပြသည့် တသီးပုဂ္ဂလပြည်နယ်များပါဝင်စေလျက်၊ သို့သတ်မှတ်ဖေါ်ပြသည့် တသီးပုဂ္ဂလပြည်နယ်များသည် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေတွင် သတ်မှတ် ဖေါ်ပြထားသည်နှင့်အမျှ ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာရရှိစေရမည်၊ ထို့ပြင်၊

(၃)အချုပ်အချာအာဏာပိုင်လွတ်လပ်သောသမတမြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့်တကွ၊ အပါအဝင်ဖြစ်သည့် ပြည်နယ်များနှင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်း အားလုံးတို့၏ အခွင့်အာဏာ ဟူသမျှတို့သည် တိုင်းသူပြည်သားတို့ထံမှ သက်ဆင်းစေရမည်။ ထို့ပြင်၊

(၄) ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံတော်၏ တိုင်းသူ ပြည်သားမှန်သမျှသည် လူမှုရေးရာ၌၎င်း၊ စီးပွါးရေးရာ၌၎င်း၊ နိုင်ငံရေး

ရာ၌၎င်း၊တရားမျှတမှုရှိစေလျက် အဆင့်အတန်း အခွင့်အရေးနှင့် ဥပဒေသက်ရောက်မှုတို့တွင်၊ ဆူကြုံနိမ့်မြင့်မရှိ ပကတိတူညီစေရမည့်ပြင်, တရားဥပဒေနှင့်သော်၎င်း၊ အများ ပြည်သူတို့စောင့်စည်းအပ်သော အကျင့်သိက္ခာနှင့်သော်၎င်း၊ မဆန့်ကျင်သမျှ လွတ်လပ်စွာ ကြံစည်ပိုင်ခွင့်၊ ထုတ်ဖေါ်ပြောဆိုပိုင်ခွင့်၊ ယုံကြည်ပိုင်ခွင့်၊ ၀တ်ပြုပိုင်ခွင့်၊ ပရိယေသန ရှာမှီးပိုင်ခွင့်၊ စည်းရုံးပိုင်ခွင့်၊ ပြုမူဆောင်ရွက် ပိုင်ခွင့်တို့ရရှိ တည်မြဲစေရန်အတွက် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေတွင် အခိုင်အလုံသတ်မှတ်ထားရှိစေရမည်။ ထို့ပြင်၊

(၅) ဤဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် လူနည်းစုများအဖို့ လုံလောက်သော ကာကွယ်ချက်များ၊ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိစေရမည်။ ထို့ပြင်၊

(၆) လွတ်လပ်သော အချုပ်အချာ အာဏာပိုင် သမတမြန်မာနိုင်ငံ၏ နယ်မြေတို့ တပေါင်းတစည်းတည်း တည်တန့်ခိုင်မြဲရေးကို၎င်း၊ နိုင်ငံတော်၏ ကြည်း၊ ရေ၊ လေ၊ တို့ကိုအချုပ်အချာစိုးမိုးအုပ်ချုပ်ပိုင်ခွင့်ကို၎င်း၊တရားဓမ္မနှင့်တကွ၊ ပြည်ထောင် ချင်း ချင်း ဥပဒေ အရ ထိန်း သိမ်း စောင့် ရှောက်ထားရှိစေရမည်။ထို့ပြင်၊

(၇) ရာဇ၀င်တွင် ထင်ရှားခဲ့သော ဤမြန်မာနိုင်ငံတော်သည် ကမ္ဘာတွင် မိမိ၏ ဂုဏ်ကျက်သရေနှင့် လျော်ညီစွာ ရသင့်ရထိုက်သော အဆင့်အတန်းသို့ ရောက်ရှိစေရမည့်အပြင်၊

လူသတ္တဝါတို့၏ တိုးတက်ရေးနှင့် ကောင်းကျိုးချမ်းသာပြည့် ဝရေးတို့ကို တာဝန်အလျောက် စေတနာဖြင့် အစွမ်းကုန် ဖြည့်စွမ်းထမ်းရွက်ကာ ပြည်ထောင်ချင်းချင်း ဆိုင်ရာတရား ဓမ္မနှင့် ကျင့်ဝတ်သိက္ခာကို အခြေခံပြု၍ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး ရှေ့ရှုလျက် နိုင်ငံတကာတို့နှင့် မိတ်ဝတ်မပျက် တွဲဖက်ပူး ပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ခိုင်မြဲသော အဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် စောင့်ထိန်း တော့အံ့....”

ဤသို့လွှတ်တော်သို့ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း တင်သွင်းသော ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေ လမ်းညွှန်ချက် (၇)ချက်ကို အောက်ပါ ကိုယ်စားလှယ်များက ထောက်ခံခဲ့ကြလေသည်။

(၁) ညောင်ရွှေစော်ဘွား စပ်ရွှေသိုက် (ရှမ်းပြည်)၊
(၂) ဦးဖွန်းမြင့် (ရှမ်းပြည်)၊
(၃) မန်းဘခိုင် (ကရင်)၊
(၄) စောစံဘိုးသင် (ကရင်)၊
(၅) စောဝေရီကျော် (ကရင်)၊
(၆) ဆမားဒူဝါးဆင်ဝါးနော် (ကချင်)၊
(၇) ဒူးဝါးဇော်လွမ်း (ကချင်)၊
(၈) ဦးဝမ်းကိုဟော (ချင်း)၊
(၉) မွန်ထွန်းချင် (မွန်)၊

(၁၀) ဗိုလ်ဗထင် (ရခိုင်)၊
(၁၁) ဦးစံထွန်းအောင် (ရခိုင်)၊
(၁၂) သခင်သန်းဖေ (ကွန်မြူနစ်အမတ်)၊
(၁၃) မစ္စတာ အေရစ်ဗားစ် (မြန်မာအင်္ဂလိပ် ကပြား၊

ဤအဆိုနှင့် ဤဆုံးဖြတ်ချက်အရ၊ ၁၉၄၇-ခု ဇွန်လ-၁၀ ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရန် လွှတ်တော်အမတ်များနှင့်လွှတ်တော် အမတ်မဟုတ်သူများ၊ အဖွဲ့ဝင် (၇၅) ဦးထက် မနည်းသော ကော်မီတီကြီးကို ဖွဲ့စည်းခဲ့လေသည်။

ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးကော်မီတီ

(၁) ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၊ (သခင်နု)၊
(၂) သခင်မြ၊ (ဟသ်ာတဦးမြ)၊
(၃) ဦးကျော်ငြိမ်း၊
(၄) ပျော်ဘွယ်ဦးမြ၊
(၅) ဦးဘချို၊ (ဦးမြစိန်)၊
(၆) ဦးရာဇတ်၊ (ဦးသိန်းမြင့်)၊
(၇) ဦးတင်ထွတ်၊
(၈) ဦးဘဝင်း၊ (စောကျော်ရင်-ကရင်)၊

(၉) ဦးဘဂျမ်း၊
(၁၀) ဗိုလ်အောင်၊
(၁၁) ဦးကျော်မြင့်၊
(၁၂) ဦးလွန်းဘော်၊
(၁၃) ဦးတင် (မြန်အောင်)၊
(၁၄) သခင်တင်၊
(၁၅) ဗိုလ်စိန်မှန်၊
(၁၆) ဗိုလ်အောင်ကြီး၊
(၁၇) ဦးဝင်း၊
(၁၈) ဦးထွန်းဝင်း (ဟသ်ာတ)၊
(၁၉) ဦးဘသီ၊
(၂၀) ဦးသာဒင်၊
(၂၁) ဦးထွန်းဖေ၊
(၂၂) ဦးစိန်ဘွား၊
(၂၃) ဦးခင်မောင်လတ် (မြောင်းမြ)၊
(၂၄) ဗိုလ်ထွန်းလင်း၊
(၂၅) သခင်လွင်၊
(၂၆) သခင်ချစ်မောင်၊

(၂၇) ဦးဖေခင်၊
(၂၈) ဦးခင်မောင်ကလေး၊
(၂၉) ဦးစံထွန်းအောင်၊
(၃၀) ဗိုလ်ညိုထွန်း၊
(၃၁) ဦးအောင်သန်း၊
(၃၂) သခင်စံဝေ၊
(၃၃) ဦးဘဂျမ်း (ကသာ)၊
(၃၄) ဦးကျင်စော၊
(၃၅) ဗိုလ်ဖိုးကွန်း၊
(၃၆) သခင်တင်ထွန်း၊
(၃၇) မစ္စတာ-အီ-ဘာနိတ်၊
(၃၈) မန်းဘခိုင်၊ (စောနော်တင်ဘွား-ကရင်)၊
(၃၉) စောစံဘိုးသင် (ကရင်)၊
(၄၀) မန်းဝင်းမောင် (ကရင်)၊
(၄၁) စောဘရင် (ကရင်)၊
(၄၂) ဆရာအေးဘီ (ကရင်)၊
(၄၃) စောဝေရီကျော် (ကရင်)၊
(၄၄) ဆမားဒူးဝါးဆင်ဝါးနော်၊

(၄၅) ဒူးဝါးဇော်ရစ်၊
(၄၆) ဒူးဝါးဇော်လွန်း၊
(၄၇) ဦးဝမ်းကိုဟော၊
(၄၈) ဦးစစတ်၊
(၃၉) ကပ္ပတိန်မောင်တန်နန်၊
(၅၀) မိုင်းပွန်စော်ဘွား၊(ဆမ်ကာစော်ဘွား)၊
(၅၁) မိုးမိတ်စော်ဘွား၊
(၅၂) ညောင်ရွှေစော်ဘွား၊
(၅၃) ဦးထွန်းအောင်၊
(၅၄) ဦးကျော်ဒွန်း၊
(၅၅) ဦးထွန်းမြင့် (တောင်ကြီး)၊
(၅၆) ဦးထပ်လှိုင်း၊
(၅၇) ဒူးဝါးလဘန်ဂရောင်း၊
(၅၈) စောဂျွန်ဆင်ဒီဘိုးမင်း (ကရင်)၊
(၅၉) ဗိုလ်အောင်မှိုင် (ကရင်)၊
(၆၀) တိုင်ဘဟန်၊
(၆၁) ဗိုလ်လှကြိုင်၊
(၆၂) ဒေါ်ခင်လှ၊
(၆၃) ဦးမော်တုမော်၊

(၆၄) ဦးတင်အေး၊ (အမတ်မဟုတ်သူများ)၊
(၆၅) ဆာဘဦး၊ ။
(၆၆) ဆာမြဘူး၊ ။
(၆၇) ဦးအေးမောင်၊ ။
(၆၈) ဆာမောင်ကြီး၊ ။
(၆၉) ဦးစိုးညွန့်၊ ။
(၇၀) အမ်-အေ-ရာရှစ်။ ။
(၇၁) မစ္စတာဇိုရာဆင်း၊ ။

ဤသည်တို့ကား ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေကိုရေးဆွဲရန် ခန့်အပ်ခြင်းခံရသော ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ရေးဆွဲခဲ့ ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်ကြပေသည်။

တနည်းအားဖြင့်လည်း ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲရာတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသော ကရင် အမျိုးသားများ၏အကြောင်း တစိပ်တဒေသလည်းဖြစ်ပေသည်။

× × × ×

× × × ×

အမျိုးသားနေ့နှင့်ကရင်

၁၈၈၅-ခုနှစ်၊တတိယအင်္ဂလိပ်မြန်မာစစ်ပွဲအပြီးတွင်၊မြန်မာတို့သည် စစ်ရှုံးသွားပြီဖြစ်သောကြောင့် တပြည်လုံးနှင့် တနိုင်ငံလုံးကို အင်္ဂလိပ်တို့သည် သိမ်းပိုက်လေသည်။

အားမတန်သော်လည်း မာန်လျှော့ခြင်းမပြုဘဲ၊ သူ့ကျွန်မခံလိုသောစိတ်ဓာတ်ဖြင့် မြန်မာပြည်သူတို့သည် အင်္ဂလိပ်အုပ်ချုပ်ရေးကို ဆန့်ကျင်ခဲ့ကြလေသည်။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် အင်္ဂလိပ်သည် စီးပွါးရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး၊ အမျိုးသားရေးစသည်တို့တွင်၊ လွန့်လူး၍မရအောင် မြန်မာပြည်သူများအပေါ် ရက်ရက်စက်စက်ချုပ်ချယ်ခြင်း၊ ဖိနှိပ်ခြင်း၊ ချိုးနှိမ်ခြင်းကိုပြုခဲ့သည်။

အထူးသဖြင့် မြန်မာပြည်သူများ၊ မြန်မာ လူမျိုးများ၊ စည်းလုံးညီညွတ်လျှင် ၎င်းတို့၏အုပ်ချုပ်မှုကိုပြန်လည်ခုခံတော်လှန်မည်ကို စိုးရိမ်သောကြောင့် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများအတွင်း၊ ပြည်သူများအတွင်း၊ စည်းလုံးညီညွတ်ရေး ပျက်ပြား

၍မစုံစည်းမိစေရန်၊ လူမျိုးရေး သွေးခွဲအုပ်ချုပ်သည့် စနစ်ကို ကျင့်သုံးခဲ့ပေသည်။

ဤသို့ နယ်ချဲ့စနစ်အောက်ရောက်ရှိ၍ နှစ်ပေါင်း နှစ်ဆယ်ခန့်အကြာ (၁၉၀၆)ခုနှစ်တွင်၊ အမျိုးသားရေး၊ နိုင်ငံရေးအသိကို အခြေခံလျက် (ဝိုင်-အမ်-ဘီ-အေ)ခေါ် ဗုဒ္ဓဘာသာကလျာဏယုဝအသင်းကြီးသည် ပေါ်လာခဲ့သည်။

ဝိုင်-အမ်-ဘီ-အေ-အသင်းကြီးသည် နယ်ချဲ့ စနစ်အောက်တွင်ရှိနေကြသော မြန်မာပြည်နှင့် မြန်မာပြည်သူ များ၏ အမျိုးသားရေး စိတ်ဓါတ်ကို တဖန် ပြန်လည် ဆန်းသစ်စေ၊ နိုးကြားစေ၊ တက်ကြွစေခဲ့သည်။

နောင်သောအခါ၊ ဝိုင်-အမ်-ဘီ-အေ အသင်းကြီးမှ အမျိုးသားရေး နိုးကြားမှု စိတ်ဓာတ်များသည်၊ (ဂျီ-စီ-ဘီ-အေ) အသင်းကြီးထဲသို့ ပေါင်းစည်းသွားလေသည်။

(ဂျီ-စီ-ဘီ-အေ)အသင်းကြီးကား၊ နိုင်ငံရေး အသင်းကြီးဖြစ်သည်။

အမျိုးသားရေး၊ နိုင်ငံရေးအသိနှင့် လှုပ်ရှားမှု များကို စုစည်းလှုပ်ရှား၍ စနစ်တကျပင် ခေါင်းဆောင်ခဲ့လေသည်။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် အမျိုးသားရေး စိတ်ဓာတ်များနှင့် နယ်ချဲ့စနစ် ဆန့်ကျင်ရေးစိတ်ဓာတ်များသည်၊ မြန်မာပြည်သူတို့ထံတွင် ထိုအချိန်မှပင် အထူးပြင်းပြလျက် ရှိနေကြသည်။

ဤသို့ရှိနေစဉ် (၁၉၂၀) ခုနှစ်တွင်၊ ပထမဆုံး အကြိမ် ကျောင်းသားသပိတ်ကြီးပေါ်လာသည်။

ဤကျောင်းသား သပိတ်ကြီးသည် ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်နှင့် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများက စခဲ့သော်လည်း တပြည်လုံး၊ တနိုင်ငံလုံး၊ ရွာသင်ကျောင်းများနှင့် တမျိုးသားလုံး ထံသို့ နှံ့နှံ့သွားခဲ့လေသည်။

ထို့ကြောင့် ဤပထမဆုံးအကြိမ် ကျောင်းသား သပိတ်ကြီးသည် ကျောင်းသားသပိတ်နှင့်ပညာရေးတောင်းဆိုချက်မျှသာမဟုတ်မူဘဲ၊ အမျိုးသားရေး လှုပ်ရှားမှုနှင့်အမျိုးသားရေး တောင်းဆိုချက်အဖြစ်သို့ပင် ရောက်ရလရှိခဲ့တော့သည်။

၁၉၂၀-ခုနှစ်၊ ကျောင်းသားသပိတ်ကြီးသည် နယ်ခွဲလက်အောက်တွင် ကျရောက်ရပြီးနောက် ဥပဒေတွင်း၌ ပထမဆုံး အကြိမ် စနစ်တကျနှင့် အင်အားကြီးမားလှစွာ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအင်အားပြ ဆန္ဒပြပွဲကြီးလည်း ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့်ပင် သပိတ်မှောက်ခဲ့သော (၁၂၈၂)ခု နှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် (၁၀)ရက်နေ့ကို ရောက်သောအခါ "အမျိုးသားနေ့"အဖြစ်သတ်မှတ်ခဲ့ရခြင်းဖြစ်သည်။

၁၉၂၀-ခုနှစ်၊ ကျောင်းသားသပိတ်ကြီးစခဲ့ပုံမှာ ၁၉၂၀-ခုနှစ်၊ဒီဇင်ဘာလ (၁)ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ဥပဒေသစ်တရပ်ကို အင်္ဂလိပ်အစိုးရက အတည်ပြု၍ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

ထိုဥပဒေသစ်သည် မြန်မာပြည် သူများနှင့် မြန်မာပြည် အတွက် အကျိုးမရှိသောကြောင့် ဥပဒေအတည်ပြုပြီး နောက်တနေ့ ဒီဇင်ဘာ ၂-ရက်နေ့တွင် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား(၁၁) ဦးတို့သည် တက္ကသိုလ် ဥပဒေသစ်တိုက်ဖျက်ရေးအတွက် ရှေ့တိုက် ရင်ပြင်၌ စည်းဝေးကြသည်။

ထိုတက္ကသိုလ်ကျောင်းသား(၁၁)ဦးတို့မှာ....

(၁) ဦးဘဦး၊
(၂) ဦးညီပိတ်၊
(၃) ဦးဘရှင်၊
(၄) ဦးအေး၊
(၅) ဦးဘိုးကွန်း၊
(၆) ဦးဖေသိန်း၊
(၇) ဦးလှတင်၊
(၈) ဦးဘရှင်၊
(၉) ဦးထွန်း၊
(၁၀) ဦးအောင်ဒင်၊
(၁၁) ဦးဘခင်၊

တို့ဖြစ်ကြသည်။

တောင်းဆိုချက်များမရမချင်း၊ သပိတ်တိုက်ပွဲ ဆင်နွှဲရန်၊ ကျောင်းသား(၂၆)ဦးပါသော သပိတ်တိုက်ပွဲ ကော်မီတီတရပ်ကိုဖွဲ့စည်းလိုက်သည်။

၁၉၂၀-ဒီဇင်ဘာ(၅)ရက်၊ (၁၂၈၂-ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် ၁၀-ရက်)နေ့တွင်၊ သပိတ်မှောက်ရန်လည်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

ထိုဆုံးဖြတ်ချက်အရ၊ ထိုနေ့တွင် ရန်ကုန် ကောလိပ်နှင့် ယုဒသန်ကောလိပ် (ဂျက်ဆင်ကောလိပ်)တို့မှ ကျောင်းသား (၅၀၀)ကျော်တို့သည် စတင်သပိတ်မှောက်ကြသည်။

ယုဒသန် ကောလိပ် (ဂျက်ဆင်ကောလိပ်)တွင် ကရင်ကျောင်းသားများအများဆုံးရှိရာ၊ထိုသပိတ်ကြီးတွင် ယုဒသန်ကောလိပ်မှ ကရင်ကျောင်းသားများ ပါဝင်ခဲ့ကြပေသည်။

၁၉၂၀-ခုနှစ်၊ ပထမဆုံးအကြိမ် ကျောင်းသားသပိတ်ကြီးတွင် ယုဒသန်ကောလိပ်မှ အောက်ပါ ကရင်ကျောင်းသားများသည် ပါဝင်၍ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးနှင့် အမျိုးသားရေးဆန္ဒပြပွဲကြီးကို ဆင်နွှဲခဲ့ကြပေသည်။

(၁) စောမောင်ငေ၊
(၂) ဖထော်ဦး၊
(၃) အက်(စ်)ဘသိန်း၊
(၄) စောမောင်တင်၊
စသူတို့ဖြစ်ကြသည်။

၁၉၃၈-ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ(၂၀)ရက်နေ့၊ တတိယ အကြိမ် ကျောင်းသားသပိတ်ဖြစ်သော ဗိုလ်အောင်ကျော်တို့ အတွင်း

ဝန်ရုံးဝိုင်းသည့် ဆန္ဒပြပွဲတွင်လည်း ကရင်အမျိုးသားကျောင်းသားများသည် ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။

အထူးသဖြင့် အက်(စ်)ဘဇံနှင့် အခြား သော ကရင်ကျောင်းသားများသည် ပါဝင်ခဲ့ကြပေသည်။

၁၉၂၀-ခုနှစ်၊ ပထမ ကျောင်း သား သပိတ်ကြီးသည် အမျိုးသားကျောင်းနှင့် အမျိုးသား ပညာရေးတို့ကိုသာ ထူထောင်မြှင့်တင်ခဲ့သေးသည် မဟုတ်ဘဲ၊ အာဇာနည်ပီသသော အမျိုးသားရေး စိတ်ဓါတ်များကို မွေးမြူပေးလျက် အမျိုးသားရေး ခေါင်းဆောင်များကိုလည်း မွေးထုတ် ပေးခဲ့လေသည်။

× × × ×

ကရင်ပြည်နယ်နေ့

နိုဝင်ဘာလ (၇)ရက်နေ့သည်၊ ကရင်ပြည်နယ် (ကော်သူးလေ) နေ့ ဖြစ်သည်။

ကရင်ပြည်နယ်နေ့ဖြစ်ပေါ်လာပုံမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်လေသည်။

ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံ ဥပဒေအပိုဒ် ၁၈၀ (၁)အရ၊ သံလွင်ခရိုင်ကို "ကရင်ပြည်နယ်"အဖြစ် ပထမအဆင့်သတ်မှတ်ခဲ့သည်။

၁၉၅၄-ခုနှစ်၊ ဇွန်လတရက်နေ့သို့ရောက်ရှိပြန်သောအခါ သံလွင်ခရိုင်နှင့်ဆက်စပ်နေသည့် ဒေသများဖြစ်သည့်"ဘားအံ၊ သံတောင်၊ လှိုင်းဘွဲ့" မြို့နယ်များနှင့် ၁၉၅၅-ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတရက်နေ့တွင်၊ "ကြာအင်းဆိပ်ကြီး၊ ကော့ကရိတ်"မြို့နယ်များကို ကရင်ပြည်နယ်အကျယ်အဝန်းနှင့် ကရင်ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်မှုအတွင်းသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။

ကရင်ပြည်နယ်၏ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း (၁၁၆၀၀)ဖြစ်သည်။ ကျေးရွာပေါင်း (၄၆၄) ရွာနှင့် လူဦးရေ ခြောက်သိန်း(၆-သိန်း)ခန့်ရှိလေသည်။

၁၉၅၆-ခုနှစ်၊ဖေဖော်ဝါရီလ(၂၅)ရက်နေ့တွင်၊ ကျင်းပသော(စုဒ္ဒသမ) ၁၄-ကြိမ်မြောက် ကရင်ပြည်နယ် ကောင်စီ ညီလာခံမှ "ကရင်ပြည်နယ်နေ့"သတ်မှတ်ရေး အဆိုတင်သွင်းရန် သတ်မှတ်ခဲ့လေသည်။

ကရင်ပြည်နယ်နေ့ကိုသတ်မှတ်ရာတွင်၊ အောက်ပါအချက်များပေါ်တွင် မူတည်၍သတ်မှတ်ခဲ့သည်။

(၁) သံလွင်ခရိုင်ကို "ကရင်ပြည်နယ်" အဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး၊ နိုင်ငံတော်သမတက၊ အတည်ပြုလက်မှတ်ထိုးသော နိုဝင်ဘာလ (၇)ရက်နေ့။

(၂) "ဘားအံ၊ လှိုင်းဘွဲ့၊ သံတောင်" မြို့နယ်များကို ပထမအကြိမ် ကရင်ပြည်နယ်အတွင်း ပေါင်းစည်းခဲ့သည့် ဇွန်လတရက်နေ့။

(၃)။ "ကြာအင်းဆိပ်ကြီး၊ ကော့ကရိတ်"မြို့နယ်များကို ဒုတိယအကြိမ် ကရင်ပြည်နယ်အတွင်း ပေါင်းစည်းခဲ့သည့် ဇူလိုင်လတရက်နေ့။

ဤသုံးနေ့ကိုကရင်ပြည်နယ်နေ့အဖြစ်သတ်မှတ်ရန်၊စဉ်းစား

ခဲ့ကြရာ၊ နိုဝင်ဘာလ (၇)ရက်နေ့ကို ကရင်ပြည်နယ်နေ့အဖြစ် ရွေးချယ်သတ်မှတ်လိုက်လေသည်။

(၁) ဇွန်လတရက်နေ့နှင့် ဇူလိုင်လတရက်နေ့တို့သည် မိုးများရွာသွန်းသော မိုးရာသီရက်များဖြစ်သောကြောင့် အခမ်းအနားကျင်းပရန် မသင့်လျော်။

(၂) နိုဝင်ဘာ (၇)ရက်နေ့သည် ရာသီဥတုသာယာသော ဆောင်းရာသီနှင့် နွေရာသီဖြစ်သောကြောင့် အခမ်းအနားကျင်းပရန် ကောင်းမွန်သည်။

(၃) ထိုနေ့(နိုဝင်ဘာ-၇)တွင်၊ ကရင်ပြည်နယ်နေ့ အဖြစ် နိုင်ငံတော်သမတမှ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။

ဤအကြောင်းများကြောင့် နိုဝင်ဘာလ (၇)ရက်နေ့ကို "ကရင်ပြည်နယ်နေ့"အဖြစ်သတ်မှတ်၍ တရားဝင်ကျင်းပလာခဲ့ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

× × × ×

ကရင်ပြည်နယ် တံဆိပ်နှင့်အလံ

"ကရင်ပြည်နယ်တံဆိပ်"

(၁) အလယ်တွင်၊ ဖါးစည်မျက်နှာပြင်နှင့် သီလ၊သမာဓိ၊ သစ္စာ၊ အမှတ်အသားစာလုံးများ ရေးသားထားသည်။

(၂) လက်ျာဘက်တွင်၊ ဆင်ရုပ်တခု။

(၃) လက်ဝဲဘက်တွင်၊ ဆင်ရုပ်တခု။

(၄) ဦးထိပ်ဘက်တွင်၊ ခြင်္သေ့ရုပ်တခု။

ဤအမှတ်အသား၊ ဤစာသား၊ ဤအချင်းအရာများပါရှိသော တံဆိပ်သည်၊ ကရင်ပြည်နယ်၏တံဆိပ်ဖြစ်သည်။

"အဓိပ္ပါယ်အနှစ်သာရ"

(၁) တံဆိပ်၏အလယ်မှ ဖါးစည်မျက်နှာပြင်၏အဓိပ္ပါယ်မှာ ကရင်အမျိုးသားများ၏ ယဉ်ကျေးမှုဘဝကို ဖေါ်ပြထားသော ယဉ်ကျေးမှုပစ္စည်းဖြစ်ခြင်း။

(၂) "သီလ၊ သမာဓိ၊ သစ္စာ" စာလုံးများ၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကရင်အမျိုးသားများသည် အကျင့်သီလပြည့်စုံ ကောင်းမွန်ခြင်း၊ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည် ရိုးသားခြင်း၊ သစ္စာရှိခြင်း၊ စသော အရည်အချင်းကောင်းများကို ဖေါ်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။

(၃) တံဆိပ်၏ လက်ျာဘက်မှ ဆင်နှင့် လက်ဝဲဘက်မှ ဆင်ရုပ်တို့မှာ၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတွင်း၌ ကရင်ပြည်နယ်သည် သစ်များကို ဒုတိယ အများဆုံး ထုတ်လုပ်နိုင်ခြင်းကို ဖေါ်ပြထားသည့် အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သည်။

(၄) တံဆိပ်၏ဦးပိုင်းထိပ်မှ ခြင်္သေ့ရုပ်မှာမူ၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ တံဆိပ်တွင်၊ ခြင်္သေ့ရုပ် ပါရှိသည်အတိုင်း၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ၏အဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်တခုဖြစ်ကြောင်း ဖေါ်ပြထားခြင်းဖြစ်ပေသည်။

"ကရင်ပြည်နယ်အလံ"

(၁) အလံ၏ပုံစံ။ ဒေါင့်မှန် စတုဂံပုံဖြစ်သည်။

(၂) အလံ၏အရောင်။ လက်ဝဲဘက်အပေါ်ဘက်ဒေါင့် အလံ၏ သုံးပုံတပုံနေရာတွင်၊ ကြယ်ဖြူတလုံး ကျန်အပိုင်းတို့တွင် အပြာရောင်၊ အလံ၏အလယ်တွင် အဖြူရောင်၊ အလံ၏ အောက်ဆုံးပိုင်းတွင် အနီရောင်ဖြစ်သည်။

(၃) အလံ၏ ပမာဏ- အရွယ်အစား။
အလံအကြီးဆုံး....အလျား (၉)ပေ၊ အနံ(၅)ပေ၊
အလံအလတ်စား....အလျား (၆)ပေ (၆)လက်မ၊
အနံ (၃)ပေ၊ (၄)လက်မ။

အလံအငယ်စား.... အလျား(၄)ပေ (၆)လက်မအနံ(၂)ပေ၊
(၆)လက်မ

။ အလျား(၃)ပေ၊ အနံ(၁)ပေ၊ (၈)လက်မ။

။ အလျား (၂)ပေ၊ (၆) လက်မ၊ အနံ (၁)ပေ၊
(၄)လက်မခွဲ။

။ အလျား(၂)ပေ၊ အနံ (၁)ပေ၊ (၁)လက်မ။

။ အလျား (၁)ပေ၊ (၆)လက်မ၊ အနံ(၁၀)လက်မ။

။ အလျား (၁)ပေ၊ အနံ (၇)လက်မခွဲ။

ဤသည်တို့ကား၊ ကရင်ပြည်နယ် အလံအရွယ်အစားမျိုးစုံဖြစ်ပေသည်။

"အဓိပ္ပါယ်အနှစ်သာ"

(၁) အလံ၏ လက်ဝဲဘက်သုံးပုံ တပုံနေရာ တိမ်ပြာထဲမှ ကြယ်ကြီး တလုံးမှာ ပြည်ထောင်စုထဲမှ ပြည်နယ်တခုဖြစ်ကြောင်း အဓိပ္ပါယ်ဖေါ်ဆောင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

(၂) အပြာရောင်၏ သဘောမှာ တည်ကြည်၊ နက်နဲ၊ ငြိမ်းချမ်းသော အမှတ်လက္ခဏာဖြစ်သည်။

(၃) အဖြူရောင်၏သဘောမှာ ဖြူစင်ခြင်းနှင့် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ခြင်း၏ လက္ခဏာဖြစ်သည်။

(၄) အနီရောင်၏ သဘောမှာမူ၊ ရဲရင့်၊ သတ္တိရှိခြင်း၊ ဇွဲကောင်းခြင်း၊ သွေးစည်းညီညွတ်ရေး၏အဓိပ္ပါယ်အနှစ်သာရများကို ဖေါ်ဆောင်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။

ဤသည်တို့ကား၊ ကရင်ပြည်နယ်၏ တံဆိပ်နှင့်အလံအကြောင်း ဖြစ်ပေသည်။

ကရင်လနှင့်ကရင်နေ့များ

ကရင်လူမျိုးတို့၏ ပထမအဦးအစလသည် စကောကရင်လို (သလေးလ)ခေါ်ပြီး၊ ပိုးကရင်လို (ထိုင်ခုတ်ဖို)ဟု ခေါ်လေသည်။

အဆိုပါ၊ သလေးလ(ဝါ)ထိုင်ခုတ်ဖိုလသည် မြန်မာလဖြစ်သော ပြာသိုလနှင့်ကိုက်ညီသည်ဟု ယူဆကြသည်၊ သို့ဖြစ်၍ ပြာသိုလဆန်းတရက်နေ့ကို ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့အဖြစ် ကျင်းပကြောင်းသိရှိရပေသည်၊ သို့ရာတွင် ယခုအခါ အချို့သော ကရင်အမျိုးသားများက၊ သလေးလ(ဝါ)ထိုင်ခုတ်ဖိုလသည်၊ ပြာသိုလတွင် ကျရောက်ခြင်း မရှိဘဲ၊ တပို့တွဲလတွင်မှ ကျရောက်သောကြောင့် တပို့တွဲလဆန်း တရက်နေ့ကိုသာ ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့ကျင်းပရမည်ဖြစ်ကြောင်း လုပ်ဆောင်လာသည်ကိုတွေ့ရှိရပေသည်။

မျက်မှောက်ခေတ် ကရင်အမျိုးသားများ မှတ်သားထုတ်ဝေနေသောပြက္ခဒိန်များကို လေ့လာကြည့်ရသောအခါတွင်မူ၊ လအမည်၊ နေ့အမည်များကို ကရင်လို ခေါ်ဆိုခြင်းသည်

သာ ခြားနားပြီး ကျန် အချက် အလက်များသည် မြန်မာ ပြက္ခဒိန်အတိုင်းပင်ဖြစ်သည်။

ဆိုလိုသည်မှာ လ ဆယ့်နှစ်လ၊ နေ့ ခုနှစ်နေ့၊ လဆုတ်၊ လဆန်း၊ ဝါထပ်ခြင်း-မထပ်ခြင်းမှာ မြန်မာ ပြက္ခဒိန်အတိုင်း ဖြစ်ကြောင်းကိုဆိုပါသည်၊ ထိုသို့ ဖြစ်ရခြင်းမှာလည်း အမှန် အားဖြင့် မြန်မာပြက္ခဒိန်ကိုပင် အခြေခံထားသောကြောင့်ဖြစ် ပါသည်။

သို့သော် တောင်ပေါ်ကရင်များကမူ၊ သူတို့၏ လ များ နေ့များ၊ လဆုတ်၊ လဆန်းကို ပြက္ခဒိန်သဘော မှတ်သားရာ တွင် လ များကိုမှတ်ရာ၌ ဆယ့်သုံးလရှိသည်ဟုသိရပေသည်။

အထူးသဖြင့် တောင်ပေါ်ကရင်တို့၏ပြက္ခဒိန်မှာ သစ်သား ပြားအပေါ်တွင် ဖေါက်ထားသော အပေါက် ကလေးများ သည်ပင်၊ အမှတ်အသားများဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။

အဆိုပါသစ်သားပြားပေါ်တွင် အပေါက်သုံးတန်းဖေါက် ထားပြီး တတန်းမှာ ဆယ့်သုံးပေါက်၊ နောက် တတန်းမှာ ဆယ့်ငါးပေါက်၊ အခြားတတန်းမှာ ခုနှစ်ပေါက် ဖေါက် ထားသည်ဟုဆိုသည်၊ ဆယ့်သုံးပေါက်မှာ ဆယ့်သုံးလကိုဆိုပြီး ဆယ့်ငါးပေါက်မှာ လ ဆန်း ဆယ့်ငါးရက်၊ လဆုတ် ဆယ့် ငါးရက်ကိုဆိုသည်၊ ခွန်နှစ်ပေါက်မှာမူ၊ နေ့ ခွန်နှစ်နေ့ကို ဆို ကြောင်းသိရပေသည်။

ပြက္ခဒိန်ကို စကောကရင်လို [လိနိလိလား]ဟု ခေါ်ပြီး၊ ပိုးကရင်လို[လိတ်နိမ်လိတ်လား]ဟု ခေါ်ဆိုသည်၊လဆန်းကိုမူ၊ စကောကရင်လို[လားထော်]၊ ပိုးကရင်လို [လာယို့]၊ လဆုတ် ကို စကောကရင်လို [လားလော်]၊ ပိုးကရင်လို [လားဝေ့း လောင့်] ဟု ခေါ်ဆိုလေသည်။

နေ့ ခုနှစ်နေ့နှင့် လဆယ့်နှစ်လကိုမူ၊ အောက်ပါ အတိုင်း ခေါ်ဆိုလေသည်။

နေ့	စကောကရင်	ပိုးကရင်
၁။ တနင်္ဂနွေ၊	မူဒဲ့	အတိုင်း
၂။ တနင်္လာ၊	မူဆါ	အစောင်း
၃။ အင်္ဂါ၊	မူယူ	အညာ
၄။ ဗုဒ္ဓဟူး၊	မူပလဲ	ပုတ်တပရန့်
၅။ ကြာသပတေး	မူလေဝိုး	ပရောပတိတ်
၆။ သောကြာ	မူဖေါဖ	အသာ့
၇။ စနေ	မူဗူ	သိမ့်သောင်

နေ့ခွန်နှစ်နေ့ဖြစ်ပါသည်။

တနှစ်တွင်ရှိသော ဆယ့်နှစ်လကို အောက်ပါ အတိုင်း ခေါ်ပါသည်။

လ	စကောကရင်	ပိုးကရင်
၁။ ပြာသိုလ၊	သလေးလ	ထိုင်ခုတ်ဖိုလ
၂။ တပို့တွဲလ၊	ထေ့ကူလ	ထိုင်ခုတ်ဒိုလ
၃။ တပေါင်းလ၊	သွေးဇကာလ	တဖန့်လ
၄။ တန်ခူးလ	လားခလီးလ	အတားလ
၅။ ကဆုန်လ	ဒေးညား	လားယာလ
၆။ နယုန်လ	လားနွှီးလ	လားနွှူလ
၇။ ဝါဆိုလ၊	လားဟိုးလ	လားဟို့လ
၈။ ဝါခေါင်လ	လားခူးလ	လားခုတ်လ
၉။ တော်သလင်းလ	ဆိမူလ	ဆိမုလ
၁၀။ သီတင်းကျွတ်လ	ဆိဆာလ	ခတုတ်ဟောင်း၊
၁၁။ တန်ဆောင်မုန်းလ	လားနေ့ာလ	လားနန်လ
၁၂။ နတ္တော်လ	လားပလူလ	လားလိန်းလ

ဆယ့်နှစ်လဖြစ်ပါသည်၊ လ ၏အစ ပထမလ ကို ပြာသိုလကစခြင်းမှာ အထက်တွင် ဖေါ်ပြခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည့် အတိုင်း ကရင်တို့၏အစပထမ လ ဖြစ်သော သလေးလ [ဝါ]ထိုင်ခုတ်ဖိုလ နှင့် ကိုက်ညီသည်ဟု ယူဆသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ကရင်လူမျိုးတို့၏အလိုအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ကရင်လူမျိုးတို့ ရောက်ရှိနေထိုင်ခဲ့သည်မှာ ၁၉၆၇-ခုနှစ်တွင် နှစ်ပေါင်း(၂၇၀၆)နှစ်ရှိပြီဟု ယူဆသောကြောင့် ထို[၂၇၀၆] နှစ်ကိုပင်၊ ကရင်သက္ကရာဇ်ဟု ယူဆကြလေသည်၊ကရင်ပြက္ခဒိန်များတွင်လည်း ကရင်သက္ကရာဇ် [၂၇၀၆]ခု-နှစ်ဟု ရေးထိုးထားသည်ကိုတွေ့ရှိရပေသည်။

× × × ×

ကရင်ပြည်နယ်မှ ပိုးကရင်များ

ကရင်ပြည်နယ်မှ မိမိတို့ကိုယ်ကို (ပဖလုံး) ဟုခေါ်သော ပိုးကရင်(ဝါ)တလိုင်းကရင်ဟု တကြိမ်ကအမည်တွင်ခဲ့သော ကရင်အမျိုးသားတို့သည် တကယ်ပင် မိမိတို့၏ ဓလေ့ထုံးစံနှင့် ယဉ်ကျေးမှုတို့ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် လိုက်နာကြသူများ ဖြစ်ကြလေသည်။ (ဒုံး) ခေါ်အကမှာ ပိုးကရင်အကများဖြစ်လေသည်။ ပိုးကရင်များသည် ပုံလမ်း သဘင်ကို နှစ်သက်ကြသည်၊ (ဒုံးယင်) ကရင်အခေါ် (ဒုံးယောင်)သည် မော်လမြိုင်နှင့် ကရင်ပြည်နယ်မြို့တော် ဖါးအံအထိကျယ်ပြန့်ပါသည်၊ ၎င်းဒေသသည် ရွာပေါင်း ၁၀၀-ခန့်ရှိပါသည်။ "နောင်တပိုင်"မှာဇွဲကပင် ကရင်အခေါ် "ကွဲကပေါင်း"၏ ခြေရင်းတွင် တည်ရှိပါသည်။ တောင်၏ အနောက်ဘက်ခြေရင်းတွင် တည်ရှိနေရာ နေကို မွန်းတည့်အချိန်ရောက်မှ မြင်ရလေရာ ဆောင်းတွင်းရောက်သောအခါ မည်မျှချမ်းအေးမည်ကို ခန့်မှန်းကြည့်နိုင်ပါသည်။

ဇွဲကပင်သို့မဟုတ် ကွဲကပေါင်း

"ကွဲကပေါင်း"၏ အဓိပ္ပါယ်ကို အတိအကျမသိပါ "ကပေါင်း" သို့မဟုတ် မြေပြန့်ပိုးကရင် အခေါ် "ကပန်း" ၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ သတော်ဖြစ်ပါသည်၊ ထိုအမည်မှာ အတိအကျ အဓိပ္ပါယ်ရှိမည်မထင်ပါ "ကွဲကပေါင်း" (ဝါ) ကပန်းမှာ သတော်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရှိရာ သတော်ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသော တောင်ဟုအဓိပ္ပါယ် သက်ရောက်ပါသည်၊ တောင်ပေါ်ရှိ စေတီကို မည်သူ တည်ခဲ့သည်ကိုမူ ကရင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိရှေးမှီသူများ ပြောပြနိုင်မည်ဟု ယူဆပါသည်။

ဇွဲကပင် တောင်သည် ၎င်းအနီးရှိ အခြားတောင်များနှင့် နိုင်းယှဉ်လျှင် အလွန်မြင့်မားလေသည်။ ထိုမျှမြင့်သောတောင်ပေါ်သို့တက်၍မည်သူများ ဘုရားတည်ခဲ့သည်ကို အံ့သြကြပါသည်၊ ဤအချက်ကိုထောက်ရှု၍ ရှေးပိုးကရင်များသည် ဘာသာတရားတွင် မည်မျှသဒ္ဓါတရား လွန်ကဲသည်ကို သိရှိနိုင်ပါသည်၊ ဇွဲကပင်တောင်ထိပ်ပေါ်သို့ တက်ရောက်၍ ကြည့်သည်ရှိသော် "ဒုံယင်" ဒေသတဝိုက်ရှိ၏ ခမ်းနားသော ရှုခင်းသာကို မြင်ရပေမည်၊ အနောက် ၃ မိုင်ခန့်အကွာတွင် မိမိ၏အလှကို ဖေါ်ပြလျက် တည်ငြိမ်သောအသွင်ဖြင့် စီးဆင်းနေသော သံလွင်မြစ်ကို တွေ့ရပေမည်၊ ဇွဲကပင်တောင်သည် မြင့်မားသော်လည်း တက်ရန်လွယ်ကူသဖြင့် ကလေးနှင့်မိန်းမများပင် တက်နိုင်လေသည်။

ခြေလျင် တောင်တက် အဖွဲ့ဝင် တက္ကသိုလ်ပျိုဖြူများပင် ၎င်းတောင်ကို တက်ခဲ့ကြလေသည်၊ နွေရာသီတွင်မူ လူအများပင် တောင်ပေါ်သို့ တက်လေ့ရှိကြလေသည်။

(လဲခတ်)

လဲခတ်ဟု ခေါ်သော သူများသည် ဘာသာတရား ကိုင်းရှိုင်းသူများ ဖြစ်ကြလေသည်၊ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်းနှစ်ရာခန့်က ပိုးကရင် ဆရာတော်တစုနှင့် ပိုးကရင်တကာတစုတို့သည် မန္တလေးမြို့သို့ သွားရောက်ကြသည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်းသစ်တခုကို တည်ထောင်ကြလေသည်၊ ၎င်းပြင် စာပေကို တည်ထွင်သည်ဟု အဆိုရှိပါသည်။

လဲခတ်ဘာသာဝင်တို့သည် ကရင်ဝတ်စုံကို ဝတ်ဆင်ကြသည်၊ စနေအသင်းဝင်များကဲ့သို့ စနေနေ့တိုင်း ဥပုဒ်စောင့်ကြသည်၊ ၎င်းဥပုဒ်နေ့တွင် တနေ့လုံး အစာရှောင်ကြသည်၊ သူတို့ကိုယ်တိုင် ရသမျှကိုစု ဆောင်းခြင်းမရှိဘဲ လှူဒါန်းခြင်းကိုသာ ပြုကြသည်၊ သူတို့သည် ဟင်းသီး ဟင်းရွက်နှင့်သာ တင်းတိမ်၍ အသားစားခြင်းကို ရှောင်ကျဉ်ကြသူများဖြစ်၍ လူအနည်းငယ်မျှသာ သူတို့ကဲ့သို့ကျင့်နိုင်မည်ဖြစ်ပေရာ သူတို့အား ဘုရားကြည်ညိုသူများ သူတော်စင်များဟုသာ သမုတ်အပ်ယူဆအပ်ပေသည်။

(တူဝေး)

"တူဝေး"ဟုခေါ်သော ဓလေ့ထုံးစံသည် ပိုးကရင်များအတွက် အရေးကြီးသော ထုံးစံဖြစ်ပေသည်။ "တူဝေး" ဆိုသော စကားလုံး၏ အဓိပ္ပါယ်သည် ကရင် ဘာသာဖြင့် ထူးခြားသည့်အဓိပ္ပါယ်ရှိသည်ဟုမထင်ပါ၊ သို့ရာတွင်၎င်းအရပ်ဒေသ သည်မင်္ဂလာဆောင်သည့်ကိစ္စရပ်အတွက်အဓိကအချက်အချာနေရာဖြစ်ပေသည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ပိုးကရင်တိုင်း မင်္ဂလာဆောင်မည့် သတို့သမီး သတိုးသားတို့သည် ၎င်းအရပ်သို့ သွားရောက်၍ ထိမ်းမြားခြင်း မင်္ဂလာပြုကြပေသည်။

အချို့ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များပင် ၎င်းတို့ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အမိအဖများ၏ ကြပ်မတ်တိုက်တွန်းမှုကြောင့် ၎င်းအရပ်သို့ သွားရောက်ထိမ်းမြားခြင်း ပြုကြလေလည်း၊ တူဝေးဆိုသော အရပ်မှာ ဖါးအံမှ ၁၀-မိုင်ခန့် ကွာသော "တဝမ်မူနော်က်" ခေါ်သည့် ရွာအနီးရှိ ချောင်ကျသောနေရာမှ စေတီငယ်လေး တဆူပင် ဖြစ်လေသည်၊ ဇွန်ရာသီ ကျရောက်လာလျှင် နေ့စဉ် မောင်မယ်စုံ တဒါဇင်ခန့် ၎င်းနေရာသို့ နှစ်ဆက်သော ရွှေမျိုး မိဘအစုံအလင်နှင့် လာရောက် ထိမ်းမြားခြင်းပြုကြရာ လူများ ပြည့်နှက် စည်ကားလျက်ရှိနေလေသည်၊ တစုံတွဲမှ သတိုးသမီး အား အခြားစုံတွဲမှသတို့သားကနောက်ပြောင်သည့် အလေ့ရှိ လေရာ ကြီစယ်သန့်သတို့သားများကြောင့် သတို့သမီးများမှာ ရှက်လွန်း၍ ထိုင်ငိုရသည်အထိ တခါတရံ ဖြစ်တတ်လေသည်။

ဤကဲ့သို့ ကြီးစယ်သည့်ဓလေ့ကြောင့် စုံတွဲများသည် ခိုက်ရန်သမှုဖြစ်သည်ဟူ၍ကား တရံတခါမျှ မကြားခဲ့ဘူးပါ။

"တူဝေးတွင်" ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ ဆင်ယင်ပုံမှာ ရိုးရိုးပင်ဖြစ်သော်လည်း ဤနေရာသို့ သွားရောက်၍ ထိမ်းမြားခြင်းမပြုသော ဇနီးမောင်နှံသည် ဘယ်သောအခါမျှ ကြီးပွါးတိုးတက်ခြင်း ကောင်းစားခြင်းရှိမည်မဟုတ်ဟု ယူဆလေသည်။

ဤသည် တို့ကိုထောက်ရှုပါက တူဝေး သို့သွား၍ မင်္ဂလာဆောင်သည့်ဓလေ့ ထုံးစံသည် မည်မျှအရေးပါ စိတ်ဝင်စားဘွယ်ကောင်းသည်ကို သိရှိနိုင်ပါသည်။

ဖေါ်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း "ဖလုံ" ဟု မိမိတို့ကိုယ်ကိုခေါ်သော ပိုးကရင်များသည် ပွဲလမ်းသဘင်ကို အလွန်နှစ်သက်လေသည်။ နွေရာသီတိုင်းတွင် ရွာတိုင်း "ဒုံးကဲ" ကို ကျင်းပကြလေသည်။

၎င်းဒုံးကတွင် လူပေါင်း ၃၀-ပါဝင်သည်၊ ဒုံးရှေ့တွင် မိန်းကလေး ၁၀-ယောက်ထိုင်၍ သီချင်းဆိုလေသည်၊ ကသောယောကျ်ားသည် သီချင်းတပုဒ်ကိုစ၍သီဆိုပြီးကကြရာ သီချင်းဆုံးလျှင် အဆိုရပ်၍ သီချင်းကို ထပ်ခါထပ်ခါ သီဆိုသောအခါ သူတို့ကလည်း ဆက်လက်၍ကကြလေသည်။

ပွဲများတွင် "တီးယောင်း" ခေါ်ပွဲမှာ ပွဲကြီးဖြစ်၍ ခေတ်အလွန်စားပါသည်၊ တနှစ်တကြိမ်သာ ကျင်းပခလေ့ ရှိလေသည်၊ ၎င်းပွဲတွင် ဒုံး ၁၀-ဖွဲ့အနည်းဆုံး ပါဝင်လေသည်။

ဒုံးယင်တဝိုက်ရှိ လူများအားလုံး ထိုပွဲသို့လာကြသည်၊ ထိုဒုံးကတွင် သီဆိုဖွဲ့နွဲ့ထားသော အကြောင်းအရာများမှာ မကြာမီက ထူးဆန်းစွာ ဖြစ်ခဲ့သော အချစ်ဇာတ်လမ်းများ သို့မဟုတ် ဇနီးသယ်က လင်ယောကျ်ားအပေါ် မှည်ကဲ့သို့ ရက်စက်စွာပြုမူသည့် အကြောင်းအရာများ ဖြစ်လေသည်။

(စာအိမ်လောင်းခေါ်ဩာပွဲ)

၎င်းပွဲကို ပိုးကရင်များ၏ မိတ်ဆုံပွဲဟု ခေါ်ဆိုထိုက်ပေသည်၊ ပိုးကရင်တို့၏ ထုံးစံအရ မိန်းမငယ်တဦးအား လူငယ်တဦးက ထိတို့ခွင့် သို့မဟုတ် လက်ကိုကိုင်ခွင့်ပင်မရှိပေ၊ ဤကဲ့သို့ ထိခြင်းလက်ကို ကိုင်ဆွဲခြင်းပြုသူများကို ရွာသူကြီးက ဒါဏ်ငွေကျပ် ၁၀၀- အထိ ဒါဏ်ရိုက်ခွင့် ရှိလေသည်၊ သို့ရာတွင် စာအိမ်လောင်းပွဲ၌မူ ၂-ပေအကွာမှထိုင်၍ သွက်လက်စွာ စကားပြောနိုင်လေသည်။ မိန်းကလေးများတန်းစီ၍ ထိုင်နေကြမည်၊ လူငယ် ကလေးများတတန်းစီ၍ ထိုင်နေကြမည် လူငယ်ကလေးများကလာ၍ မိန်းကလေးများရှေ့တွင် ထိုင်ကြသည်၊ အမှန် ဤလူငယ်များ ရှေ့တွင် ထိုင်ကြသည်၊ ဤလူငယ်များ ပျော်ရွှင်ဖွယ်မှာ ရယ်စရာလည်းကောင်းလေသည်။ မိန်းကလေးက မိမိရှေ့လာထိုင်သော ယောကျ်ားလေးအား သူ့၏အမည်နှင့် သူ၏နေရပ်တို့ကို မေးလေသည်။ ထိုအခါ ယောကျ်ားကလေးက ကျီစယ်လိုသောစိတ်ရှိပါက နေရပ်မရှိပါ အမည်မရှိပါဟု ပြောမည် သို့မဟုတ် စိတ်တွင် ပေါ်လာ

သော နာမည်တခုခုကို ပြောပြပေမည်၊ မိမိသဘောမကျပါက နောက်တယောက်သို့ ပြောင်း၍ စကားပြောခြင်းဖြင့် မိမိသဘောကျသည့် မိန်းကလေးကို ရွေးချယ်ရန် သန်းခေါင်အချိန် ရောက်သောအခါ သဘောကျသည့် မိန်းကလေးသည် သူ၏အသံကို ကျက်မိနေလေပြီ၊ ထိုအခါယောကျ်ားကလေးက အခြားအဖော် နှစ်ယောက်နှင့် ၁၅ ကိုက် အကွာသို့သွားပြီး သီချင်းဆိုလေသည်၊ ထိုအခါ သဘောကျနေသော မိန်းကလေးကလည်း အခြားမိန်းမဖော်နှစ်ယောက်နှင့် သူ၏သီချင်းကိုပြန်၍ အဖြေပေးမည်၊ ဤနည်းဖြင့် သီချင်းဖြင့်စကားပြောပေမည်၊ မိန်းကလေးများက ဤဘက်တွင် ယောကျ်ားများတက် ပိုမိုကျွမ်းကျင်လေသည်၊ သို့ရာတွင် တခါတရံ အသက်ကြီးသူ အမျိုးသသီးကြီးများက နောက်မှနေ၍ သင်ကြားပေးတတ်လေသည်၊ ယောကျ်ားကလေးက ပြန်လည်ချေပ၍ မဆိုနိုင်သောအခါ ထ၍ပြန်နိုင်သည်၊ သို့ရာတွင် မိမိသဘောကျသူမိန်းကလေးနှင့်မူ စိတ်ပျက်မည်မဟုတ်ပေ တခါတရံ အပြန်အလှန် သီချင်းဆိုခြင်းမှာ အပြိုင်အဆိုင် ဖြစ်လာလျှင် နေထွက်သည်အထိ သီဆိုနေတတ်လေသည်။

ဤစာအိမ် လောင်းပွဲတွင်ပင် အမျိုးသမီး အမျိုးသားတို့သည် ချစ်ပင်ပျိုးတတ်ကြလေသည်၊ တခါတရံ မိန်းကလေးက ယောကျ်ားလေးနောက်သို့ တခါတည်း လိုက်ပါသွားသည်လည်းရှိသည်၊ သို့မဟုတ် ယောကျ်ားလေးက မိန်းကလေး

အား မိမိမေတ္တာရှိကြောင်းပြရန် ပစ္စည်းတခုခုကို ပေးတတ်လေသည်၊ မိန်းကလေးအား တကယ်မေတ္တာရှိပါက ရွာသို့ ညဘက်တွင် အလည်အပတ် သွားပေမည်၊ ထိုသူနှစ်ဦးသည် လွတ်လပ်စွာ စကားပြောနိုင်သည်၊ သို့ရာတွင် မိန်းကလေး၏ မိခင်က ၎င်းတို့အနီးတွင် တညလုံးစောင့်နေလိမ့်မည်၊ နောက်ဆုံး နှစ်ဦးနှစ်ဘက် သဘောတူညီကြသောအခါ နွေပေါက်လျှင် တူဝေးသို့သွားရောက်၍ ထိမ်းမြားခြင်း ပြုကြမည်ဖြစ်ပေသည်။

× × × ×

ကရင်အမျိုးသား မင်္ဂလာ
အခမ်းအနား

ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြုခြင်းသည်ကရင်လူမျိုးများတွင် အကြီးကျယ်ဆုံးနှင့် အရေးကြီးဆုံးသော ပွဲကြီးတရပ်ဖြစ်လေသည်၊ ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြုခြင်းသည် အလွန်မြင့်မြတ်၍ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သောပွဲကြီးတရပ် ဖြစ်ရမည်ဟူ၍လည်း သတ်မှတ်ထားသည့်အတွက် လွန်ကျူး ပစ်မှားခြင်းနှင့် အရှက်တကွဲဖြစ်ခြင်းများကို အလွန်ရှောင်ကြဉ်လေသည်။

အကယ်၍ မင်္ဂလာမဆောင်မီ လွန်ကျူးပြစ်မှားခဲ့ကြသော် အလွန်ကြီးလေးသော အပြစ်ဒဏ်ကိုအပေးခံရသည့်ပြင် အရှက်ခွဲခြင်းကိုလည်းခံရလေသည်၊ ၎င်းနောက် ရွာလူကြီးလေးငါးဦးတို့က ညဉ့်နက်မှသာ ထိုသတို့သားနှင့် သတို့သမီးတို့ကို ထိမ်းမြားပေးလေသည်။

လူငယ်လူရွယ်နှင့်ကလေးသူငယ်များကို မတွေ့မမြင်စေလိုကြချေ၊ ဤကဲ့သို့သော လက်ထပ်ပွဲမျိုး၌ ပါဝင်ခဲ့သော အ

မင်္ဂလာဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြလေသည်၊ ဤကဲ့သို့ လက်ထပ်ပြီးသော်လည်း မပြီးသေးချေ၊ ကြက်ရိုးချိုးပြီး ကျဲများကိုစားရလေသည်၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဤကဲ့သို့မှားယွင်းခြင်းရှိခြင်းကြောင့် တိုင်းပြည်ပူသည်၊ ရပ်ရွာပူသည်ဟု ဆိုသည့်အတွက် ပြန်လည်အေးချမ်းစေရန် ကျဲကိုသာ စားရလေသည်ဟုဆို၏။

အကယ်၍ ရပ်ရွာထဲ၌ ရောဂါထူပြောခြင်း၊ ဥပမာ-ဝမ်းရောဂါ၊ တုတ်ကွေးရောဂါစသည့်ရောဂါများဖြစ်ခြင်း၊ စီးပွါးပျက်ခြင်း၊ ဆန်စပါးများကို ကြွက်ဖျက်ခြင်း၊ ပိုးကျခြင်း၊ သို့မဟုတ် သေချင်းဆိုးဖြင့် သေခြင်းတို့များ ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော် ရပ်ထဲ၌ မှားယွင်းခြင်းကိစ္စတခု ဖြစ်ပေါ်နေပြီဟု ယူဆကာ ရွာလူကြီးများက စူးစမ်းရှာဖွေ၍ တွေ့တတ်လေသည်၊ ထိုကြောင့် မှားယွင်းပြစ်မှားခြင်းကို အလွန် ကြောက်ရွံ့ကြ၍ အလွန်ရှောင်ကြဉ်ကြလေသည်။

ရှေးကာလ၌ ကရင်လူမျိုးများသည် သမီးရည်းစား မရှိလှကြချေ၊ အချို့မှာ အလွန်ချစ်ခင်သော သူငယ်ချင်း နှစ်ဦးတို့သည် သားသမီးရသော်အခါ၌ ပေးစားမည်ဟု ကတိပြုထားကြလေသည်၊ ဤကဲ့သို့ ဂတိပြုပြီးသော် မည်မျှပင် ကွေ့ကွင်း၍ နေရစေကာမူ မိဘများစေ့စပ်ပေးထားသောသူရှိသည်ဟု သိထားသည်နှင့်အမျှ သစ္စာရှိစွာပင် သားသည် မိန်းခလေးကိုပြန်ရှာ၍ သမီးမှာ ယောကျ်ားလေး လာမည့်နေ့ကို သစ္စာရှိစွာ

စောင့်လျက်နေတတ်၏၊ မိဘများပြုထားသောဂတိကို သားသမီးများသည် မိဘစကား နားထောင်ခြင်းအားဖြင့် ဂတိတည်ပေသည်။

အချို့မှာမူကား လူကြီးမိဘများ အောင်သွယ်ဖြင့် စေ့စပ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်၊ အောင်သွယ်မိန်းမကို "တလိုမို"ဟုခေါ်၍ အောင်သွယ်ယောကျ်ားများကို "တလိုပါ"ဟုခေါ်ကြလေသည်၊ အောင်သွယ်များသွားရောက် စေ့စပ်ပေးသောအခါ၌ လူငယ်များကို အသိပေးခြင်းမဟုတ်ဘဲ လူကြီးမိဘများဖြင့်သာ ကိစ္စပြီးစေလေသည်။

လူငယ်တို့မှာမူ မင်္ဂလာဆောင်သည့်နေ့မှသာ တယောက်နှင့်တယောက် တွေ့ကြရလေသည်၊ ရှေ့ခေတ်၌ လူငယ်များသည် လူကြီးမိဘစကားကို ပယ်ရှားခြင်းမရှိလှချေ၊ အကယ်၍ ပယ်ခဲ့သော် အာလွန်ရှက်ဖွယ်ကောင်းသည့် ကိစ္စတရပ်ကို လွန်ကျူးသည်ဟု ယူဆကြလေသည်။

အချို့နေရာများ၌ လူငယ်ချင်းရှေ့ဦးစွာချစ်ကြိုက်ကြပြီးမှ အောင်သွယ်များဖြင့် လူကြီးများကို နားဖေါက် ရလေသည်၊ လူငယ်ချင်းတွေ့ကြသောနည်းများမှာ ဆူးထိုးသောအချိန်နှင့် စပါးရိပ်သောအချိန်၊ မင်္ဂလာဆောင်သည့် အချိန်နှင့် အထူးသဖြင့် အသုဘစောင့်သောအချိန်များ၌ ဖြစ်လေသည်၊ ၎င်းအချိန်များ၌ အပျိုလူပျိုများသည် တဦးကိုတဦး "ထား" များဖြင့်ကြည်စယ်ကြသည်၊ "ထား"များဖြင့် ပြိုင်ဆိုကြသည်၊

"ထား"များဖြင့် အချစ်စကားများကို ပြိုင်၍ ပြောကြသည်။ အသုဘများ၌ တညမိုးလင်း"ထား" ပြိုင်ဆိုကြပြီး တညတာအတွက် သမီးရည်းစားထားကြကာ သမီးရည်းစား စကားများကို "ထား"များဖြင့်ပြောလေသည်။ နံနက်လင်းသောအခါ၌ တဦးကိုတဦးခွင့်လွှတ်ကြလေသည်၊ အကယ်၍ တဦးကိုတဦးတကယ်ချစ်ကြိုက်ကြလျှင် ခွင့်မလွှတ်ကြတော့ဘဲ အတည်တကယ်သမီးရည်းစားဘဝသို့ ရောက်သွားကြလေသည်။

အထက်၌ ဖေါ်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ကရင်လူမျိုးများ၏ ထုံးတမ်းဓလေ့များသည်၊ တရပ်နှင့်တရပ် အနည်းငယ် ကွာခြားလေသည်၊ ယခု ဖေါ်ပြသည့် မင်္ဂလာ အခမ်းအနားမှာ လွန်ခဲ့သည့်ဆယ်နှစ်ကျော်မှ သံလွင်မြစ် အရှေ့ဖက်ကမ်းရှိ ရွာများ၌ ကြုံခဲ့ရသော မင်္ဂလာဆောင် ပွဲတရပ်ဖြစ်လေသည်။

ဤကဲ့သို့သောမင်္ဂလာပွဲ၌ အလုပ်အများဆုံးရသော သူမှာ အောင်သွယ်များပင် ဖြစ်လေသည်၊ ရှေးဦးစွာ အောင်သွယ်များသည် မိန်းကလေးရွာသို့သွားရောက် တောင်းရမ်းစေ့စပ်ပြီး အားလုံးသဘောတူ၍ အဆင်ပြေခဲ့သော် ကြက်သားဟင်းစားကြလေသည်၊ ကရင်ဘာသာဖြင့် "အော်ဆော"ဟု ခေါ်လေသည်၊ဤကဲ့သို့ကြက်သားစားခြင်း၏အဓိပ္ပါယ်မှာအားလုံးကို အတည်ပြုခြင်းဖြစ်ပြီး ထိုအချိန်၌ပင် မင်္ဂလာဆောင်မည့် နေ့ကောင်း နေ့မြတ်များကိုလည်း ရွေးချယ်လေသည်။

(မည်သည့်အရာကိုမဆို ပြုလုပ်တော့မည်ဆိုလျှင် ကြက်ရိုးချိုးကြသည် ကြက်ရိုးချိုး၍ သင့်သည်ဟုဆိုမှ ပြုလုပ်ကြလေသည်)

ရှေးဦးစွာ "တလိုပါ"နှစ်ယောက်တို့သည် သတို့သားတည်းသောအိမ်မှနေ၍ ပလိုင်းကိုယ်စီလွယ်ကာ "ထား"များကို ဆိုပြီး သတို့သမီးနေအိမ်သို့လာကြလေသည်၊ အခြား ဧည့်သည်လူကြီးများနှင့် သူကြီး "စကော်"တို့မှမူကား သတို့သမီးအိမ်၌စောင့်နေကြလေသည်၊ "တလိုပါ"များ သတို့သမီး အိမ်သို့ရောက်သောအခါ သတို့သားယူလာသောပစ္စည်းများကို ထုတ်ပေးပြီး၊ သတို့သမီးယက်ထားသော လုံချည်နှင့် စောင်များကိုလည်း စကောတချပ်ထဲ၌ ထည့်ထားကြလေသည်။

"ထား"များဖြင့် တဦးကိုတဦး အပြန်အလှန်ပြောကြလေသည်၊ ၎င်းနောက် အခန်းပြင်၌ နေသောသူများသည်၊ ဝါးကျဉ်ထောက်များဖြင့် ရေများကို အခန်းထဲသို့ ပက်ထည့်ကြလေသည်။

အခန်းထဲမှ လူကြီးများနှင့် "တလိုပါ" များသည် ရေမစိုရန် သတို့သမီးယက်ထားသော စောင်သစ်များကို ဆွဲခြုံထားကြရလေသည်။ ဤအချိန်အထိ သတို့သမီးနှင့်သတို့သားမတွေ့ရကြသေးချေ၊ (လုံချည်များ၊ စောင်များ လူကြီးများကို ပေးရလေသည်)။

နောက်တနေ့၌မူကား အသက်အရွယ်ကြီးသော မိန်းမများက သတို့သမီး ဝတ်ထားသော သင်တိုင်းရှည်အဖြူကို သင်

တိုင်းနက် ကရင်လုံချည်များနှင့် လဲစေလေသည်၊(အိမ်ထောင်မကျသမျှကာလပတ်လုံး သင်တိုင်းရှည်ဖြူကြီးကိုသာ ဝတ်ရလေသည်)၊ အဝတ်လဲပြီးမှ 'တလိုပါ'တို့သည် သတို့သမီးနှင့် သတို့သားတို့၏လက်များကို ကြိုးဖြူများဖြင့် ချည်ပေးပြီး မင်္ဂလာဆုများပေးခြင်း၊ ကောင်းကြီးပေးခြင်း၊ လိပ်ပြာခေါ်ခြင်းစသည်တို့ကို ပြုလုပ်ပေးကြလေသည်။

၎င်းနောက် သတို့သမီးနှင့်သတို့သားတို့သည် တယောက်ကို တယောက် အရက်များ၊ ထမင်းများ ခွံ့ပေးကြလေသည်။ အခြားသူများကိုလည်း ခွံ့ပေးခြင်း၊ တယောက်ကိုတယောက် အရက်တိုက်ခြင်းစသည်တို့ကို တပျော်တပါး ပြုလုပ်ကြလေသည်။

နောက်တနေ့နံနက်၌ ဧည့်သည်များပြန်ရန် ပြင်ဆင်ကြလေသည်၊ ရွာသူရွာသားများက အရက်များကို ဝါးကျည်ထောက်များဖြင့်ယူဆောင်လာကာ ပြန်မည့် ဧည့်သည်များကို တယောက်တခွက်စီ တိုက်ကြလေသည်၊ သတို့သမီးနှင့် သတို့သားတို့မူကား သူတို့ပြင်ဆင်ထားသော ထမင်းထုတ်၊ အရက်ကျည်ထောက်၊ ဝက်သားနှင့် ကြက်မ-ကြက်ဖတစုံစီကို လာသောဧည့်သည်များအား ပေးလိုက်လေသည်။

မင်္ဂလာဆောင်ရန် နေ့ကိုရွေးပြီးသည့်နောက် အချိန်တန်သောအခါ သဘိုးသားရွာမှ သတိုးသား "တလိုပါ"နှင့် တကွဆွေမျိုးများ၊ ရွာသားများသည် နံနက်စောစောထပြီး အိုးစည်၊ လင်းကွင်း၊ ကျွဲချိုစသည့် အတီးအမှုတ်များကို တီးမှုတ်

ကာ ရွာမှထွက်ကြပြီး သတို့သမီးရွာသို့ ရောက်သည့်တိုင်အောင် တီးမှုတ်သွားကြလေသည်၊ လမ်းတလျှောက်လုံး၌ မောသည်မရှိကြချေ၊ အလွန်ပင်ပျော်ကြလေသည်။

ရွာသို့ ရောက်လုနီးသောအချိန်၌ အားလုံးစုရုံးကြပြီး အတီးအမှုတ်များကို တီးမှုတ်ကြကာ "ထား"များကိုဆို၍ ရွာထဲသို့ဝင်ကြလေသည်၊ ရွာထဲမှရွာသားတို့သည်လည်း ဖါးစည်နှင့် အခြားအတီးအမှုတ်များ တီးမှုတ်သံကိုခပ်ဝေးဝေးကပင်ကြားရလေသည်။

သတို့သားနှင့် အပေါ်တစု ဝင်လာသောအခါ အတီးအမှုတ် အဆိုများဖြင့်ကြိုဆိုကြလေသည်၊ သတို့သားနှင့် အပေါ်တစုရောက်သည်နှင့် တပိုင်နက် ဝက်များကိုသတ်ပြီး သဲမြေများကိုကြည့်ကြလေသည်၊ အကယ်၍ ဤမင်္ဂလာပွဲ အတွက်ဝက် ၇-ကောင်သတ်မှတ်ခဲ့သော် ၇-ကောင်စလုံးပင်သည်းခြေကောင်းရမည်၊ အကယ်၍သည်းခြေမကောင်းသော အကောင်များပါခဲ့သော် ဝက်များကိုထပ်၍သတ်ရလေသည်၊ သည်းခြေကောင်းသော အကောင်များကိုသာ ရေတွက်ပြီး မကောင်းသောအကောင်များကိုပယ်ကြလေသည်။

ကရင်ရွာများ၌ အလွန်ညီညွတ်လေသည်၊ ဤကဲ့သို့မင်္ဂလာပွဲရှိသောအချိန်၌ အိမ်တိုင်းစေ့ ထမင်းဟင်းနှင့် အရက်ဆေးလိပ်များကို ပြင်ဆင်ထားကြလေသည်၊ ဧည့်သည်များ ရောက်သည့်အခါ မည်သည့်အိမ်၌မဆို တက်နိုင်သည်၊ စားသောက်နိုင်သည်၊ သို့သော်လည်း "ထား"များဖြင့် ခွင့်တောင်းရလေ

သည်၊ မတောင်းတတ်လျှင် မစားရ-မသောက်ရချေ၊ ဤကဲ့သို့သောအချိန်များ၌ "ထား"များကိုပြိုင်၍ ဆိုကြလေသည်၊ ဥာဏ်စမ်းသည့်သဘောလည်းပါလေသည်၊ ညနေပိုင်းမှတဖန် မင်္ဂလာအခမ်းအနားကို စတင်ကျင်းပလေသည်။

တိုင်းပြည်ကောင်းစဉ်က ချမ်းသာကြွယ်ဝသော သားသို့းများ မင်္ဂလာဆောင်ခဲ့သော်ဧည့်သည်များအား လွယ်အိပ် တလုံးစီ သို့မဟုတ်-ခေါင်းပေါင်းတခုစီ ပေးလိုက်လေသည်ဟုဆို၏၊ ပေးလိုက်သောဝက်သားနှင့် ကြက်များကို လမ်း၌ပင်စားရလေသည်။

ဧည့်သည်များပြန်သွားပြီး နောက်နေ့နံနက်၌ သတို့သမီးနှင့်သတို့သားတို့သည် မြစ်ဖျားဘက်သို့ တက်သွားကာ သတို့သားကနိုးဖြာခြင်း၊ တောင်းယက်ခြင်း၊ ငါးရှာခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ပြီး သတို့သမီးမှာမူကား ဟင်းသီး ဟင်းရွက် ရှာခြင်း၊ ထမင်းချက်ခြင်းစသည်တို့ကို ပြုလုပ်ကြပြီး အတူတကွ စားသောက်ကြသေသည်၊ ညနေစောင်းမှ အိမ်သို့ ပြန်လာခဲ့ကြလေသည်။

ပျားရည်လ(Honey moon) ထွက်ကြသည့် သဘောမျိုးဖြစ်သည်ဟု ယူဆမိသည်၊ ၎င်းနောက် သူတို့သည် အလွန်ချစ်ခင်လှစွာသော ဇနီးမောင်နှံဘဝဖြင့် ပျော်ရွှင်စွာနေထိုင်ကြလေသည်။

ဤမင်္ဂလာပွဲတခုလုံးတွင် စကားပြောသည့် နေရာများ၌ "ထား"များကိုသာ အသုံးပြုသည်။

ကရင်အမျိုးသား ယဉ်ကျေးမှု တူရိယာများ

ကရင်အမျိုးသား တူရိယာများအနက် "ဖါးစည်"မှာ အထင်ရှားဆုံးသော အမျိုးသား တူရိယာ ပစ္စည်းအဖြစ် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း (၃၀၀၀) ကျော်ကအစပြု၍ သုံးစွဲလာခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသည်။

ဖါးစည်းမှာ (၁) သာယာချေမ်းသော မင်္ဂလာဖါးစည်။ (၂) မကောင်းကြိုးဆိုင်ရာ မင်္ဂလာဖါးစည်ဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိသည်။

ဖါးစည်ကို ကြေးဖြင့်သွန်းစပ်ခါ စည်မျက်နှာဝတတောင်၊ အလျားနှစ်တောင် ယေဘူယျအားဖြင့် ပမာဏရှိသည်၊ သို့သော်လည်း အရွယ်အစား အမျိုးမျိုးရှိသည်။

မင်္ဂလာဖါးစည်တွင် စည်မျက်နှာ၌ ဖါးရုပ်များလက်ဝဲရစ်တကောင် နောက်တကောင် လိုက်နေဟန်၊ အရုပ်လေးမျက်နှာတွင် ဖါးရုပ် တရုပ်စီ ရှိကြလေသည်။

သို့သော်လည်း ဖါးစည် မျက်နှာတွင်အရုပ်လေးမျက်နှာ၌ ဖါးနှစ်ကောင်ထပ်၊ သုံးကောင်ထပ် စသည်ဖြင့်လည်းရှိသည်။ ဖါးများသည့် အရေအတွက် အလိုက်၊ တန်ဘိုးကြီးလေသည်။ အဆိုပါဖါးရုပ်ကို အဆိုပြု၍ ဖါးစည်ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်၊ ဖါးရုပ်အပြင်နေ၊ ဆင်၊ ဘဲ၊ ဗျိုင်း၊ ဂျိုး၊ ငှက်၊ ရစ်မ၊ ရစ်ဖို၊ ယုံ၊ ကြက်၊ ငါးစသည့် အရုပ်များလည်း ပါရှိကြလေသည်။

ၾငင်းပါ ဖါးစည်ကို၊ ကရင်အမျိုးသားတို့ အိမ်တိုင်း၌ မြတ်သောနေရာတွင် ဝင့်ကြွားစွာ ချိတ်ထားလေ့ ရှိသည်။ ဖါးစည်၏အရွယ် အကြီးအငယ်တန်ဘိုးအလိုက် ဂုဏ်သရေရှိ၊ ကြေးရေတတ်တို့၏ အဆင့်အတန်းအခြေအနေကို ခန့်မှန်းနိုင်လေသည်။ အဆိုပါမင်္ဂလာဖါးစည်ကို လကြပ် နေကြပ်သော အချိန် လက်ထပ်မင်္ဂလာ အခမ်းအနားများ နှစ်သစ်ကူးပွဲတော်နှင့် ပျော်ပွဲရှင်ပွဲနေ့ကြီးများ စသည့်မင်္ဂလာယူအပ်သော ပျော်ရွှင်ပွဲများ၌ တီးခတ်ကြလေသည်။

အမင်္ဂလာဆိုင်ရာဖါးစည်၏ မျက်နှာတွင်၊ ဖါးရုပ်များသည် အရုပ်လေးမျက်နှာမှ မင်္ဂလာဖါးစည်ကဲ့သို့ဖါးတကောင်နောက်တကောင် မလိုက်ဘဲ အရှေ့အရုပ် ဖါးရုပ်သည်၊ အနောက်အရုပ်ရှိ ဖါးရုပ်သို့ၾငင်း၊ တောင်အရုပ်ရှိ ဖါးသည်၊ မြောက်အရုပ်ရှိ ဖါးရုပ်သို့ၾငင်း၊ တကောင်နှင့်တကောင် မျက်နှာမူ ရင်ဆိုင်ရပ်တည်နေသည် (အဓိပ္ပါယ်ကား) အမျိုသား

များ စည်းရုံးမှုပျက်ပြားပြီး တဦးနှင့်တဦး ရန်စောင်သွေးကွဲ ညီညွတ်ရေးပျက်ပြားခြင်း သရုပ်ပြဖြစ်လေသည်။

အဆိုပါ ဖါးစည်ကို ကရင်အမျိုးသားများသည်၊ မိမိတို့ အိမ်အပြင်ဘက်ရှိ သီးသန့်နေရာ၌ ချိတ်ဆွဲထားကြသည်။ ၎င်း ဖါးစည်သည်၊ တခါတရံ ချွေးပြန် သကဲ့သို့ အရေ ထွက် သောအခါ ဖါးစည်ငိုသည်ဟု အယူရှိ၍၊ ကြက်သွေး ဝက် သွေးတို့ဖြင့် ဖါးစည်အား ပွတ်သတ်ပူဇော်ကြလေသည်။ ထိုသို့ တိရစ္ဆာန်အသွေးဖြင့် လိမ်းကျံ ပူဇော်ခြင်းမပြုက အိမ်သူအိမ် သားများ နာဖျားမကျန်း ဘေးဥပါဒ်ဆိုက်ရောက်တတ်သည် ဟု အယူရှိကြသည်။

၎င်းဖါးစည်ကို အသုဘနှင့် အရိုးကောက်ပွဲများ၌ နေ့ရော ညပါ တီးခတ်ကြလေသည်။ ၎င်းအပြင် စစ်တက်၊ စစ်ချီရာ၌ တီးခတ်အသုံးပြုပါက၊ အမင်္ဂလာ ဖါးစည်၏ အသံကြားရ သော တဘက်သားရန်သူတို့ စိတ်ဓါတ်ချောက်ခြားကြောက် ရွံ့လျက် သေကြေပျက်စီးနိုင်သည် အယူရှိပြီး သေမင်းတမာန် စစ် ဖါးစည်အနေဖြင့် အသုံးပြုကြလေသည်။

ကွယ် (ခေါ) ကျွဲချို

ကရင်အမျိုးသားဘာသာဖြင့် ကွယ်(ခေါ)ကျွဲချိုခရာမှာ လည်း အမျိုးသားတူရိယာတခု အပါအဝင် ဖြစ်လေသည်။ ၎င်းမှာကျွဲချိုကို အဖျားထိပ်ဝင်ပေါက်ငယ် လက်သန်းခန့်

ပွင့်ရုံ ချိုဖြားကို ဖြတ်လျက် အဆိုပါကျွဲချိုဖျားမှလက် ၃-လုံး အကွာ၌ အပေါက်ဖေါက်၊ ရှခင်တပ်ပြီး မှုတ်ရသောခရာ လေသည်။

၎င်းကွယ်(ခေါ) ခရာမှာ ကျွဲဖြူ ကျွဲနက်ချိုများဖြင့်၎င်း၊ သစ်သားဖြင့်၎င်း လုပ်ကိုင်သုံးစွဲကြလေသည်။

ကရင်အမျိုးသားတို့သည်၊ မူလသဘောအားဖြင့် သဘာဝ တောတောင်ဒေသများ၌ နေထိုင်ခဲ့သည်ဖြစ်ရာ ကျွဲချိုမှာ အလွန်တရာအသုံးဝင်ခဲ့သော တူရိယာတခုပင် ဖြစ်ပေသသ။

၎င်းကျွဲချိုခရာကို တူရိယာအနေဖြင့် ဖါးစည်ဖြင့် တွဲဘက် ၍ သံစုံတီးမှုတ်သောအခါ အသုံးပြုကြသည့်အပြင် အခြား အရေးကြီးသော လူမှုရေးရာ စစ်မှုရေးရာများ၌လည်း အသုံး ပြုခဲ့ကြသည်။

တောကြီး မျက်မဲအတွင်း မျက်စေ့လည် လမ်းမှားသည့် အခါ၊ ကျွဲချိုခရာဖြင့် အချက်ပေး၍ ရွာသို့ ပြန်လည်ရောက် နိုင်ခဲ့ကြသည်။ ကရင်အမျိုးသားတို့ တောလယ်ယာသားကောင် ထွက်ပေါက်တောချောက်ရန်ကိစ္စများ၌ကျွဲချိုခရာကိုတဦးနှင့် တဦးအပြန်အလှန် တီးမှုတ်၍ အမဲလိုက်ရာ၌ အသုံးပြုကြလေ သည်။

တောင်ယာတော၌ နေတောင်သူ ကရင်အမျိုးသားသည်၊ ကျွဲချိုခရာကို သင်္ကေတ အမျိုးမျိုး တီးမှုတ်၍၊ရွာတွင်းမိမိရှိ

မယားအားထမင်း၊ ကွမ်းဆေး၊ သောက်ရေ စသည်များကို ယာတောသို့ အပို့ရောက်စေနိုင်သည်။

အထူးသဖြင့်၊ ကရင်အမျိုးသားတို့ စစ်ချီ၊ စစ်တက်ရာ၌ ကျွဲချို ခရာမှာ အချက်ပေး စစ်ခရာဖြစ်လေသည်။

"စောင်းကောက်"

ကရင်အမျိုးသား စောင်းကောက်မှာ ပုံသဏ္ဌာန် အားဖြင့် မြန်မာစောင်းကောက်ကဲ့သို့ပင် ဖြစ်သည်၊ ပျားဖယောင်းဖြင့် လွန်းတင်ကျစ်ထားသော ရှော်မြှင်ကြိုး(၆)ချောင်းတပ် ကရင် စောင်းကောက်မှာ တချိန်က ကရင်အမျိုးသားများ အဘို့ အလွန်ခေတ်စားခဲ့သော တူရိယာတခုပင်ဖြစ်ခဲ့သည်၊ ယခုအချိန်တွင်ကား မြို့ကြီးရွာကြီးများ၌ ကွယ်ပျောက် သလောက် ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ ကရင်ပြည်နယ် တောတောင်ထူထပ်ရာ ကရင်ကျေးလက်များ၌သာလျှင် တွေ့မြင်နိုင်တော့သည်။

ရှေးအခါက ကရင်အမျိုးသားများသည် မိမိတို့ဘိုးဘွားများ လက်ထက်ကဖြစ်ရပ်များ၊ ရာဇဝင်-ဝတ္ထု-တောတောင် ရေမြေအကြောင်းအရာများ၊ အချစ်ဇာတ်လမ်းများကို'ထား' ခေါ် ကဗျာ-လင်္ကာစာများစပ်ဆို၍ မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြသည်၊ ၎င်း "ထား" သီချင်းများကို တလက်ထက်မှတလက်ထက် သီဆိုရာတွင် စောင်းကောက်ဖြင့် တီးခတ်တွဲဘက် သီဆိုလေ့ရှိကြသည်။

လူငယ်လူရွယ်တိုင်းလိုလိုပင် "ထား" သီချင်းများ ရရှိကြလျက် အပျိုလယ်ရာတွင် "ထား"လင်္ကာသီကျူး၍ စောင်းကောက်သံ တမြိုင်မြိုင်နှင့် ချစ်ရေးဆိုကြလေ့ ရှိကြသဖြင့် စောင်းကောက်မှာ ကရင်အမျိုးသား လူပျိုလူရွယ်တို့၏ အနှစ်သက်ဆုံးသော တူရိယာတခုဖြစ်ခဲ့လေသည်။

ကရင်အမျိုးသားဗုံရှည်မှာ မြန်မာအိုးစည်နှင့် သဏ္ဌာန် ဆင်ဆင်တူသည်၊ သစ်သားကိုထွင်း၍ နွားသရေကျစ်ခါပေါတ် စသွင်း၍ တီးခတ်ရသည့်သဘောမှာ မြန်မာတူရိယာသဘောပင်ဖြစ်သည်။

ဗုံရှည်

ကရင်အမျိုးသားများအဘို့ ထင်ရှားသော ရိုးရာအကမှာ "ဒုန်းအက "ပင် ဖြစ်လေရာ၊ ၎င်းဒုန်းအကကို ကပြသောအခါ ဒုန်းသီချင်းတီးဝိုင်းဖြင့် တွဲဘက် တီးမှုတ် ကပြရသည်။

ဒုန်းသီချင်းတီးဝိုင်း၌ပါဝင်သော တူရိယာများတွင် ဖါးစည်၊ ဗုံရှည်၊ ဝါး၊ စီး၊ ယကွင်း၊ ဝါးပြွေ၊ ဝါးပတ္တလား စသည်ဖြင့်ပါဝင်လေရာ ဗုံရှည်မှာ တီးဝိုင်း၏အဓိကတူရိယာတခုပင်ဖြစ်ပေသည်။

ပီးခေါ်သံစုံပြွေ

ပီးခေါ် ကရင်အမျိုးသားသံစုံပြွေမှာ ဝါးဖြင့်ပြုလုပ်ထား

သောပြွေငယ်(၄) ချောင်းမှ (၈) ချောင်းအထိ ပူးတွဲ၍ စကော့တလန်ဘက်ပိုက်ကဲ့သို့ တီးမှုတ်ရသောတူရိယာ ဝါးပြွေ ဖြစ်ပေသည်၊ ၎င်းသံစုံဝါးပြွေကို သံတောင် တောင်ပေါ်ဒေသရှိ ကရင်အမျိုးသားများ ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲများတွင် တီးမှုတ်အသုံးပြုကြသည်။

× × × ×

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း

နှင့်

ကရင်လူနည်းစုအခွင့်အရေး

အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် (၁၉၄၇) ခု၊ မေလ(၂၃)ရက်နေ့တွင်၊ ဂျူဗလီဟော၌ ကျင်းပသော "ဖဆပလ ပဏာမ ပြင်ဆင်မှု ညီလာခံ"တွင်၊ မြန်မာသမိုင်းတွင် အသက်ထင်ရှားရှိနေမည့် သမိုင်းဝင်မိန့်ခွန်းတရပ်ကို မိန့်ကြားခဲ့လေသည်။

ထိုမိန့်ခွန်းသည် "ဦးအောင်ဆန်း- ရန်ကုန်မြို့မ၊ လမ်းမတော်" အမတ်အနေနှင့် (၁၉၄၇)ခု၊ ဇွန်လ (၁၆)ရက်နေ့တွင်၊ လွှတ်တော်သို့တင်သွင်းမည့် "လွတ်လပ်သည့်အချုပ်အချာအာဏာပိုင်၊ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ရေးဆွဲရမည့် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့်ပတ်သက်သည့် လမ်းညွှန်ပြဋ္ဌာန်းချက်" အဆို၏ရှေ့ပြေးမိန့်ခွန်းတရပ်လည်း ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့ ဖဆပလ ပဏာမပြင်ဆင်မှုညီလာခံတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း မိန့်ကြားခဲ့သော မိန့်ခွန်းတွင် အောက်ပါအချက်များပါရှိခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။

(၁) လုံးဝလွတ်လပ်ရေးရယူရေး။

(၂) လွတ်လပ်သော အခါ၊ သမတ စနစ်နှင့် ဒီမို ကရေစီ ထူထောင်ရေး။

ဓနရှင် ဒီမိုကရေစီစနစ်နှင့် ဆန့်ကျင်ခြားနားကြောင်းကို အောက်ပါအတိုင်း၊ ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသည်။

(က) အရေးကြီးတဲ့ စက်မှုလက်မှု ပစ္စည်းလုပ်ငန်းတွေကို အစိုးရသိမ်းနိုင်ရမယ်၊ သို့မဟုတ်သိမ်းနိုင်အောင် အခြေခံ ပျိုးထားရမယ်။

(ခ) အလုပ်သမားတွေရဲ့ နေရေး ထိုင်ရေး စားရေး သောက်ရေး ကျန်းမာရေး စည်းရုံးရေး အိုနာစာအရေး အစရှိသဖြင့် အခွင့်အရေးတွေရှိရမယ်။

(ဂ) လယ်လုပ်တဲ့လူတွေရဲ့လက်ထဲ လယ်ရောက်အောင် စီစဉ်နိုင်ရမယ်၊ လယ်ယာမြေကြီးအများကို တသီးပုဂ္ဂလပိုင်ဆိုင်တဲ့ စနစ်ကို ပယ်ဖျက်နိုင်ရမယ်။

(ဃ) လူမျိုးအသီးသီးဟာလဲ သူတို့ရထိုက်တဲ့ အခွင့်အရေးတွေ ရအောင်စီစဉ်ထားရမယ်။

(င) တိုင်းသူ ပြည်သားတွေသာလျှင် အာဏာပိုင်အစစ်ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ သဘောတရားကို ခိုင်ခိုင်မာမာ ဖြစ်အောင် စီစဉ်တတ်ရမယ်။

(စ) လူမျိုးဘာသာ တိုင်းမရွေး တိုင်းပြည်ကြီးသားတိုင်း ရသင့်ရထိုက်တဲ့အခွင့်အရေးတွေ ပါရမယ်။

(ဆ) တိုင်းပြည် ကာကွယ်ရေးဟာ ပြည်သူ့အစိုးရတာဝန်ဖြစ်တယ်၊ အခုကျွန်ဘဝမှာလို ရှေးကလဲ ရဲအဖွဲ့အစရှိတဲ့ အခုပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့ဆိုတဲ့ အဖွဲ့မျိုးတွေကို တသီးတခြား တည်ထောင်ရတဲ့ အခြေအနေမျိုးမရှိစေရဘူး။

(ဇ) တိုင်းပြည်ဥပဒေတရားရုံးစနစ်ဟာလဲ ပြည်သူတွေရဲ့ အကျိုးရှေ့ရှုမယ့် ပြည်သူ့တရားရုံး စနစ်မျိုးဖြစ်ရမယ်။

စသည်ဖြင့် ဒီမိုကရေစီ အခြေခံသဘောထားများကို တင်ပြခဲ့ပေသည်။

(၃) အရင်းရှင်စနစ် ဖျက်သိမ်းရေး။

(၄) တောင်သူ လယ်သမားနှင့် အလုပ်သမား များ၏ အကျိုးစီးပွါးရေးကို ရှေ့ရှုဆောင်ရွက်ရေး။

(၅) ဖြူရိုကရေစီ အုပ်ချုပ်ရေး ဖျက်သိမ်းရေး။

(၆) တိုင်းပြည် ကာကွယ်ရေး။

(၇) တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ၏ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွါးရေး၊ ညီညွတ်မျှတရေး။

အစရှိသော အဓိက အချက်ကြီးများကို အခြေခံလျက် မိန့်ကြားခဲ့သော မိန့်ခွန်းဖြစ်ပေသည်။

အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများနှင့် ပတ်သက်၍ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် အကျယ်တဝင့်ပင် ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည်။

(၁) လူမျိုးဆိုတာဘာလဲ။

(၂) လူမျိုးရေး လူနည်းစုပြဿနာ။

(၃) ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ပြဿနာ။

(၄) ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ထူထောင်ရေး။

ဤသို့ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများအရေးကို ရှင်းလင်းတင်ပြယင်းက၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ကရင်လူမျိုးများသည် လူမျိုးရေး လူနည်းစု လက္ခဏာများနှင့် ကိုက်ညီသောကြောင့် "လူမျိုးရေးလူနည်းစု" အခွင့်အလမ်းများရှိကြောင်း အောက်ပါအတိုင်း ဖဆပလ ပဏာမ ပြင်ဆင်မှုညီလာခံကြီးတွင်၊ ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့လေသည်။

"အရင်စစ်မဖြစ်ခင်တုန်းက ရှိခဲ့တဲ့နိုင်ငံပေါင်းစုံ အသင်းချုပ်ကြီးက သရုပ်ပြဋ္ဌာန်းတာကတော့ လူမျိုးရေး လူနည်းစုဆိုတာ လူမျိုးရေး လူများစုရဲ့ ငါးပုံတပုံလောက်ရှိမှ လူမျိုးရေး လူနည်းစုလို့ခေါ်နိုင်မယ်လို့ ဆိုထားတယ်၊ ဘာပြုလို့လဲဆို ရှမ်းပြည်မှာ လူမျိုးပေါင်း ၂၀-၃၀- လောက်ရှိတယ်၊ အဲဒီလိုသာ လူမျိုးကွဲတိုင်း ရှောက်ခေါ်နေရရင် ဆုံးမှာမဟုတ်ဖူး၊ ဒါကြောင့် လူဦးရေ သတ်မှတ်ရတာဘဲ၊ သို့ပေမယ့်ဗမာ

ပြည်အဖို့မှာ လူမျိုးရေးလူများစုရဲ့ ငါးပုံတပုံ ဆိုတာတော့ များလွန်းအားကြီးတယ်ထင်တယ်၊ ဆယ်ပုံ တပုံလောက်ရှိရင် ဘဲလူမျိုးရေး လူနည်းစုလို့ ခေါ်သင့်တယ်လို့ ကျွန်တော်ယူဆတယ်၊ လူမျိုးရေး လူများစုရဲ့ ငါးပုံတပုံရှိမှ လူမျိုးရေး လူနည်းစု ဆိုရတော့ ဗမာပြည်မမှ လူမျိုးရေး လူနည်းစုကို မရှိနိုင်တော့ဘူး"

"ဒါပေမယ့် ဥပမာ ကရင်လူမျိုးဆိုလို့ရှိရင် လူမျိုးရေး လူနည်းစုအဖြစ်နဲ့ အခွင့်အရေးတွေ ရသင့်သလောက် မရဘဲရှိနေတယ်ဆိုတာ ငြင်းလို့ ကျုပ်တို့ရမှာမဟုတ်ဘူး၊ ပြီးတော့ သူတို့တတွေဟာလဲ ဗမာတွေရဲ့ ဆယ်ပုံတပုံလောက် အဖျင်းဆုံးရှိလိမ့်မယ်၊ အဲဒါကြောင့် သူတို့ကိုတော့ လူမျိုးရေး လူနည်းစုအခွင့်အရေးတွေကို ပေးဘို့ကောင်းတယ်၊ မှန်လူမျိုးကိစ္စဆိုရင်တော့ သူတို့မှာ အခုလိုလူမျိုးရေး လူနည်းစုအဖြစ်နဲ့ မွန်စာပေ၊ မွန်ကျောင်းတွေ ကိစ္စလွှောက်က လဲ့ရင် တခြားနစ်နာချက်တွေမရှိပါဘူး၊ မွန်ရယ် ဗမာရယ် ခွဲခြားပြီး ကရင်လိုသဘောထားသလို ထားစေချင်လို့တော့ မဖြစ်နိုင်ဘူး"

ဤသည်တို့ကား၊ တိုင်းရင်းသား ကရင်လူမျိုးများနှင့်ပတ်သက်၍ အမျိုးသား ခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ လူမျိုးရေးဆိုင်ရာ သဘောထားများပင် ဖြစ်ပေသည်။

× × × ×

ကရင်လူမျိုးများအကြောင်း သုတေသန

တိုင်းရင်းသား ကရင်လူမျိုးများအကြောင်း သုတေသနပြုလုပ်ရေးလုပ်ငန်းနှင့်ပတ်သက်၍ "ကရင်သုတေသနနှင့် စာပေဖြန့်ချီရေးကော်မီတီဥက္ကဋ္ဌ ဆရာလူးရွှေ"၏ ကရင် လူမျိုးများအကြောင်း သုတေသနဆောင်းပါးကို ဖော်ပြလိုသည်။

ဆရာလူးရွှေသည် ကရင်ခရစ်ယန်သာသနာပြု ဆရာတဦးဖြစ်သည့်အပြင် ကရင်လူမျိုးများ အကြောင်း သုတေသနပြုခဲ့သော သုတေသီတဦးလည်းဖြစ်ပေသည်။

ယိုးဒယားနိုင်ငံတွင် ခရစ်ယန်သာသနာပြုရေး လုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ယင်း၊ တိုင်းရင်းသား ကရင်လူမျိုးများအကြောင်းကိုလည်း သုတေသနပြုခဲ့သည်။

ဤသို့ သုတေသနပြုရချက်များပေါ်တွင် မူတည်၍ ရေးသားထားသော ဆောင်းပါးတစောင်ဖြစ်၍ မူလသုတေသီနှင့် ဆောင်းပါးရှင်၏အယူအဆများသာဖြစ်ပေသည်။

သုတေသနလုပ်ငန်းသည် ပညာရေး၏ အသက်သွေးကြောဖြစ်သည်၊ ကရင်လူမျိုးတို့၏ အတိတ်ပစ္စုပ္ပန်နှင့် အနာဂါတ်ကာလကို သုတေသနပြုရန် လောလောဆယ် အခြေအနေက တောင်းဆိုနေပေသည်။

ကရင်သုတေသနအသင်း၏ ပထမဆုံးဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည့်လုပ်ငန်းရပ်များမှာ ရှေးကျသော ကရင်လူမျိုးများနေထိုင်ရာဒေသသို့ နှံ့စပ်အောင် လှည့်လည်ပြီး ကျွန်ုပ်တို့အတွက် အဘိုးမဖြတ်နိုင်သော အဘိုးတန်အမွေအနှစ်များအဖြစ် ဘိုးဘွားဘီဘင်များထားခဲ့သော မရေတွက်နိုင်သည့် လူကြီးသူမတို့၏စကားနှင့် ရိုးရာထုံးတမ်းစဉ်လာတို့ကို အသေးစိတ် သေချာစေ့စုံစွာ ရှာဖွေလေ့လာစုဆောင်းရန် လိုပေသည်၊ ကရင်လူမျိုးများနှင့် သက်ဆိုင်သောစာအုပ်စာတမ်း များကိုလည်း စုဆောင်းရှာဖွေရမည်။

ထို့ပြင် ကရင်လူမျိုးနွယ်အသီးသီးတို့ နေထိုင်ရာဒေသများသို့သွားရောက်၍ ၎င်းတို့နှင့်အတူနေ-အတူထိုင်ပြီး၊ ၎င်းတို့၏ဘာသာစကား၊ ဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှု၊ ဓလေ့ထုံးစံ၊ လူမှုရေးနှင့် ဘာသာရေးတို့စပ်ဆိုင်သည့် အကြောင်းအရာများ၊ အချက်အလက်များကို လေ့လာဆောင်းရန်လည်း လိုအပ်လှသည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ မေးမိုန်၍မထင်မရှားသည့် နောက်ကြောင်းရာဇဝင်၊ ဇစ်မြစ်၊ဆင်းသက်ရာလမ်းကြောင်းကို အရှေ့တောင်အာရှရှိ လူမျိုးအသီးသီးနှင့် မည်သို့ဆက်စပ်၍ ပတ်သက်သည်ကို လေ့လာမှတ်သားနိုင်ပေသည်။

ကရင်လူမျိုးများ အကြောင်း သုတေသန ပြုလုပ်ရေးလုပ်ငန်းသည် ငွေအား-လူအားနှင့် ပညာတတ် လူငယ်များ၊ ပညာရှင်များ၏ ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ကူညီမှု များစွာ လိုအပ်လှသည်။

သိပ္ပံနည်းကျသော မန်သာဗေဒဆိုင်ရာ ပညာရပ်ကိုရင်း၊ လူအမျိုးမျိုး ကွဲပြားခြင်းဆိုင်ရာပညာနှင့် ဘာသာစကားမျိုးအရင်းအမြစ်ကိုလိုက်လံစစ်ဆေးခြင်းနှင့် ဆိုင်သော ပညာရပ်များကို တတ်မြောက်သည့် ပညာရှင်များအား အနူးအညွတ်ဘိတ်ခေါ်ကြိုဆိုအပ်ပါသည်၊ ကျွန်ုပ်တို့သည် ဂဲခိုနှင့် ဘွဲကရင်များအား လူမျိုးအကြောင်းအရာ အစမူလတွင် တမျိုးတည်းဖြစ်သလောဟူသော မေးခွန်းကို သိပ္ပံနည်းကျကျ အကိုးအကားဖြင့် မငြင်းဆန်နိုင်အောင် ဘာသာစကားမျိုး အရင်းသနှစ်ဆိုင်ရာပညာနှင့် ရှင်းပြစေလိုပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် အဘယ်ကြောင့် စကောနှင့်ပကူးကို တနွယ်တည်းမသတ်မှတ်ခြင်းကို သိလိုပါသည်၊ ကျွန်ုပ်တို့သည် အဘယ်ကြောင့် ပိုးနှင့်မိုးပဝါးကို တနွယ်တည်းအဖြစ် စာရေးဆရာပေါင်း များစွာကသတ်မှတ်ကြောင်းကိုသိလိုပါသည်၊ ကျွန်ုပ်တို့သည် အဘယ်

ကြောင့် ပဒေါင်းနှင့်တောင်သူများကို ကရင်လူမျိုးနွယ်များအဖြစ် မသတ်မှတ်နိုင်ကြောင်းနှင့် လူအချို့၏စိတ်ကိုသံသယဖြစ်စေသော အခြားအလားတူ ပြဿနာများကို ရှင်းလင်းပေးစေလိုပါသည်၊ ကွဲပြားလျက်ရှိသော စကော၊ ပိုး၊ ပကူး၊ မော၊ နေဘွား၊ ဘွဲ၊ မိုးပဝါး၊ ဂဲခို၊ အရှေ့ဘွဲ၊ ပရဲ၊ ပဒေါင်းနှင့်မူဆိုး လူမျိုးနွယ်များကိုဒေါက်တာတီသံပြာ M.A.D.D ကသိမ်းကြုံးပြီး ကရင်လူမျိုးတမျိုးတည်းဖြစ်ကြောင်းဟူသောအဆိုကို ကျွန်ုပ်တို့သည် မျက်စိမှိတ်ပြီးလက်မခံနိုင်ပါ၊ ကျွန်ုပ်တို့သည် ၎င်းမေးခွန်းများကို နက်နက်နဲနဲလေ့လာပြီး သိပ္ပံနည်းကျသောသက်သေခံချက်ဖြင့် လူအမျိုးမျိုး ကွဲပြားခြင်း၊ ဆိုင်ရာပညာ၊ ဘာသာစကားမျိုးအရင်းအမြစ်ကို လိုက်လံစစ်ဆေးခြင်းပညာ၊ သို့မဟုတ်-အခြားနည်းဖြင့်ဖြစ်စေ ရှင်းလင်းရန် လိုအပ်ပေသည်၊ မှန်ပါသည် Max Muller (မာ့က္ခစ်မူးလာ)ကဲ့သို့သောပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကိုရင်း၊ စာပေကျမ်းဂန် တတ်မြောက်သော Mason (မေစင်)ကဲ့သို့ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကိုရင်း၊ သို့မဟုတ် ဘာသာစကား အမျိုးမျိုး တတ်သော THOMAS (သောမတ်စ်)ကဲ့သို့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ကျွန်ုပ်တို့ မရနိုင်တော့ပါ၊ သို့သော်လည်း ပညာထက်မျက်ပြီး ကိုယ်ကျိုးစွန့်ကာ ကိုယ်ထိလက်ရောက် စိတ်အားထက်သန်စွာဖြင့် ဤလုပ်ငန်းကိုဆောင်ရွက်လိုသည့် ကရင်လူငယ် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများကျွန်ုပ်တို့ထဲတွင်ရှိမည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့မြော်လင့်ပါသည်။

မြန်မာပြည်အရှေ့မြောက်ပိုင်း၊ တရုပ်ပြည် တောင်ပိုင်း

ယိုဒယားပြည်မြောက်ပိုင်းနှင့် အင်ဒိုချိုင်းနားပြည်၊ အနောက်မြောက်ပိုင်းစသည့် ဒေသများနှင့်ပတ်သက်၍ ရေးသားသော စာရေးဆရာအားလုံးတို့သည် ထိုဒေသတွင် ဘာသာစကားအမျိုးမျိုးသုံးသော လူမျိုးနွယ်အကြီးအငယ်ရာပေါင်းများစွာရှိပြီး ၎င်းတို့၏ဇစ်မြစ်နှင့်ဆင်းသက်ခြင်းကို သေချာစွာမလေ့လာရသေးကြောင်း တညီတညွတ်တည်းအစီရင်ခံကြပါသည်၊

ကျွန်ုပ်တို့သည်ယိုဒယားပြည်မြောက်ပိုင်းတွင် ခေတ္တနေထိုင်စဉ်အတွင်း လေ့လာချက်အရ ထိုလူမျိုးနွယ်များ၏ ဇစ်မြစ်ကိုစစ်ပါက ၎င်းတို့အတော်များများသည် ရှေးကျသောကရင်လူမျိုးမှ ဆင်းသက်မည်ဖြစ်ကြောင်း ကျွန်ုပ်အား စွဲမြဲစွာယုံကြည်စေပါသည်။

ရှေးကရင်များသည် Yang-tse-kiang) (ယံစီကျန်) မြစ်ဖျားမှ(ယံ)ဟူသောစကားသည် တရုပ်က ကရင်ကို ခေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။သံလွင်မြစ်နှင့် မဲခေါင်စပ်ကြားရှိ ဒေသကိုဖြတ်ကျော်ပြီး ယိုးဒယားပြည် မြောက်ပိုင်းသို့ ဘီစီ (၆) ရာစုမတိုင်မီကတည်းက ဝင်ရောက်ပြီး ၎င်းမြစ် နှစ်သွယ်ကြားရှိ (Chieng sen) ကျင်စင်ကို ဗဟိုရုံပြု၍ (Kiang Empire) ကရင်အင်ပါယာကို တည်ထောင် ခဲ့ကြောင်း ယိုးဒယား ရာဇဝင် ဆရာများက ရေးသား လေသည်။ (Dr.Dodd)(ဒေါက်တာဒေါ့တ်၏)(The Tai Race) (ထိုင်းလူမျိုး) စာအုပ်ထဲတွင် အီထူးဖေါ်ပြချက်အရ ကရင့်နိုင်ငံသည် ဘီစီ- ၅၄၃- ခုနှစ်ကတည်းက တည်ရှိ နေဟန်

လက္ခဏာရှိပြီး၊ ၎င်းအချိန်နှင့်တပြိုင်နက်ဖြစ်သော အချိန်တွင်၊ (Bishop Ussher) (ဘိရှော့ဥရှာ) ရေးသည့် ရာဇဝင်အရ ထိုအချိန်မတိုင်မီတွင် ဂျူးလူမျိုးများသည် ဘေဘီလုံမြို့ရှိ ဘမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်းမှ လွတ်မြောက်လာလေသည်။

ကရင့်နိုင်ငံတော် ပြိုကွဲပြီးနောက် အချို့ကရင်လူ မျိုးနွယ်များမှာ အရှေ့တောင်ဘက်ရှိ အင်ဒိုချိုင်းနားသို့၎င်း၊ အချို့မှာ အနောက် တောင်ဘက်ရှိ မြန်မာပြည်သို့ ဝင်ရောက်နေထိုင်ကြသည်ကို ယနေ့တိုင်တွေ့မြင်ကြရပါသည်။ ပဌမအကြိမ်ထိုင်းလူမျိုး အမြောက်အများ ပြောင်းရွှေ့ရာ၌ ကရင်လူမျိုးအနည်းငယ်မျှ ဝါးမြိုခြင်းမခံခဲ့ရပါ၊ ယိုးဒယားပြည် မြောက်ပိုင်းမှ ပြောင်းရွှေ့ ထွက်ခွါသွားသည့် အရှေ အတွက်သည်လည်း ပြောပလောက်မည်မဟုတ်ပေ။စကောကရင်များ၏ရှေးလူကြီးသူမ စကားအရ ထော့မဲပါနှင့်ဖူး တကယ်အိမ်ထောင်စုများသည် နောက်ဆုံး၌ မြစ်တဘက်ကမ်းတွင် နေရာ၎င်းမြစ်သည် သံလွင်မြစ်ပင်ဖြစ်ရန် လက္ခဏာရှိပေသည်။ ထိုအချိန်သည် သံများကို မတွေ့မီ(ဝါ)သံခေတ်မတိုင်မီ ဖြစ်ပေသည်။ ထော့မဲပါသည် တောတက်သိုးကို အောင်နိုင်သည့်အကြောင်းနှင့်ပါတ်သက်၍ သရုပ်ဖေါ်ထားသော လက်ာ အားလုံးတို့တွင် လူအသုံးပြုခဲ့သော လှံလက်နက်သည် ၎င်း၏ ဖခင်မော်တောအသုံးပြုသော ကြေးနီလက်နက်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပြီးနောက် သံခေတ်ရောက်မှ သုံးသောလက်နက်မဟုတ်ပေ။

ဒေါက်တာမေစင်သည် ကရင်လူမျိုးများ၏ ဇစ်မြစ်ကို လေ့လာ၍ သုတေသနပြုရာ၌ ကရင်တို့၏ရိုးရာထုံးတမ်းတွင် ကြိမ်ဖန် များစွာပါရှိသော (ထီးဆဲ့မဲ့ရွှား) ရေတိုက်သော သဲစီး ချောင်းကို နားမလည်နိုင်ခဲ့ပါ။ တရုပ်ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဘုရားဖူး (Fahian) ဖါဟင်သည် အေဒီ (၅) ရာစုတွင် ဂိုဘီသဲကန္တာရကို ဖြတ်ကျော်ပြီး အိန္ဒိယပြည်သို့ ခရီးထွက်လာစဉ် (ထီးဆဲ့မဲ့ရွှား) အကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ၎င်း၏မှတ်တမ်းထဲတွင် ထင်ရှားစွာ ရေးသားထားသည်ကို ဒေါက်တာမေစင်လည်း ဖတ်ရှုရမှ မိမိ၏ယူဆချက်ကို အောက်ပါအတိုင်း ပြောခဲ့ပါသည်။

(ဤကရင်လူမျိုးများ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခြင်းသည် ရှမ်းလူမျိုးများ လဘုံးနှင့်ဇင်းမီ (ဇင်းမယ်) တွင် ဝင်ရောက်နေထိုင်ချိန်တွင် ဖြစ်ကြောင်း။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရှေးလူကြီးသူမ စကားအရ ကရင်တို့၏ခေါင်းဆောင်ကြီးသည် ဇင်းမယ်အနီးတဝိုက်ရှိ ဒေသကို မိမိတို့နေသင်နေထိုင်ရန် နေရာအဖြစ် ရွေးချယ်ခဲ့လေသည်။ သို့သော်လည်း မိမိလူမျိုးများနှင့် ပြောင်းရွှေ့လာသောအခါ ရှမ်းလူမျိုးများ ဝင်ရောက်နေထိုင်လျက်ရှိကြောင်းကို တွေ့ရလေသည်။ ဤတွင်ကရင်များရှမ်းများအား(သင်တို့သည် ကွဲပြားသော တိုင်းပြည်များတွင် နေထိုင်လော့)ဟုကျိန်ဆဲခဲ့လေသည်။(Col yule)(ကာနယ်ယူး) ကထိုသက်ဆိုင်ချက်သည် ၎င်းလူမျိုးများ အလွန်စုရုံးမှုလိုပြီး၊ တကွဲတပြားဖြင့် တရုပ်ပြည်ရှိ ယူနန်နယ်ထဲတွင် အများအပြား

ရှိနေ၍၎င်း အချို့မှာမူ ယိုးဒယားနှင့်မြန်မာပြည်ထဲတွင် တကွဲတပြား နေထိုင်ကြခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။

ဤပြောင်းရွှေ့နေထိုင်သော အချိန်သည် အေဒီ (၅၇၄) ခုနှစ်၊ သဘုံးမြို့ဟောင်းကို တည်ဆောက်ချိန်ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ဒေါက်တာဒေါ်၏ သုတေသ ပြုချက်နှင့် ယိုးဒယား ဘုရင်သုတေသနအသင်း၏ အစီရင်ခံချက်အရ ဒေါက်တာမေစင်၏ ရမ်းဆချက်သည် အနှစ် ၁၀၀၀- ခန့်ကွာနေဟန် ရှိသည်။ ကရင်လူမျိုး၏အတိတ်ရာဇဝင်ကို လေ့လာရန် အားထုတ်သူတိုင်း အမျိုး၏ရိုးရာထုံးတမ်းများကို သံသယမရှိဘဲ ယုံကြည်အပ်သော အချက်အလက်အဖြစ် ခံယူရပေမည်။

သုတေသန အသင်းကို အစိုးရအနေဖြင့် ဆောင်ရွက်လျှင် ငွေရေးကြေးရေး အကူအညီသည် များပြားလှမည်မဟုတ်ပေ။ ဤသဘောမျိုး သက်ဝင်သော သုတေသနမျိုးသည် မလွဲမရှောင်နိုင်ဘဲ အချိန်ကြာမြင့်စွာလို၍ သုတေသနရှာဖွေပြုစုသူ၏ တသက်တာလုံးဖြစ်ရန် လက္ခဏာရှိပေသည်။ သုတေသနလုပ်ငန်းနှင့် သာသနာပြုလုပ်ငန်း တွဲဘက်လုပ်ကိုင်ရန် အထူးသင့်လျော်လှပေသည်။ တနည်းအားဖြင့် သာသနပြု သူသည် ဘုရားသခင်၏ အမှုတော်ကို ဆောင်ရွက်ရင်း မိမိ၏အားလပ်ချိန်များကို သုတေသန လုပ်ငန်းတွင် အသုံးချ နိုင်ပေသည်။ မိမိ၏ ကရင်လူမျိုးထဲတွင် အလုပ်လုပ်ရင်း လုံလောက်သော အခွင့်ကောင်းရရှိပေလိမ့်မည်။ သုတေသန အသင်းသားသည်

ဒေါက်တာမေစင်သည် ကရင်လူမျိုးများ၏ ဇစ်မြစ်ကို
လေ့လာ၍ သုတေသနပြုရာ၌ ကရင်တို့၏ရိုးရာထုံးတမ်းတွင်
ကြိမ်ဖန် များစွာပါရှိသော (ထီးဆဲ့မဲ့ရွား) ရေတိုက်သော
သဲစီး ချောင်းကို နားမလည်နိုင်ခဲ့ပါ။ တရုပ်ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်
ဘုရားဖူး (Fahian) ဖါဟင်သည် အေဒီ (၅) ရာစုတွင်
ဂိုဘီသဲကန္တာရကို ဖြတ်ကျော်ပြီး အိန္ဒိယပြည်သို့ ခရီးထွက်လာ
စဉ် (ထီးဆဲ့မဲ့ရွား) အကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ၎င်း၏မှတ်
တမ်းထဲတွင် ထင်ရှားစွာ ရေးသားထားသည်ကို ဒေါက်တာ
မေစင်လည်း ဖတ်ရှုရမှ မိမိ၏ယူဆချက်ကို အောက်ပါအတိုင်း
ပြောခဲ့ပါသည်။

(ဤကရင်လူမျိုးများ ပြောင်းရွှေ့ နေထိုင်ခြင်းသည် ရှမ်း
လူမျိုးများ လဘ်းနှင့်ဇင်းမိ (ဇင့်းမယ်) တွင် ဝင်ရောက်နေ
ထိုင်ချိန်တွင် ဖြစ်ကြောင်း။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရှေးလူ
ကြီးသူမ စကားအရ ကရင်တို့၏ခေါင်းဆောင်ကြီးသည် ဇင်း
မယ်အနီးတဝိုက်ရှိ ဒေသကို မိမိတို့နေ့ခင်နေထိုင်ရန် နေရာအ
ဖြစ် ရွေးချယ်ခဲ့လေသည်။ သို့သော်လည်း မိမိလူမျိုးများနှင့်
ပြောင်းရွှေ့လာသောအခါ ရှမ်းလူမျိုးများ ဝင်ရောက်နေ
ထိုင်လျက်ရှိကြောင်းကို တွေ့ရလေသည်။ ဤတွင်ကရင်များရှမ်း
များအား(သင်တို့သည် ကွဲပြားသော တိုင်းပြည်များတွင် နေ
ထိုင်လော့)ဟုကျိန်ဆဲခဲ့လေသည်။(Col yule)(ကာနယ်ယူး)
ကထိုသက်ဆိုင်ချက်သည် ၎င်းလူမျိုးများ အလွန်စုရုံးမှုလိုပြီး၊
တကွဲတပြားဖြင့် တရုပ်ပြည်ရှိ ယူနန်နယ်ထဲတွင် အများအပြား

ရှိနေ၍၎င်း အချို့မှာမူ ယိုဒယားနှင့်မြန်မာပြည်ထဲတွင် တကွဲ
တပြား နေထိုင်ကြခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။

ဤပြောင်းရွှေ့နေထိုင်သော အချိန်သည် အေဒီ (၅၇၄)
ခုနှစ်၊ သဘုံးမြှိုဟောင်းကို တည်ဆောက်ချိန်ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။
ဒေါက်တာဒေါ့၏ သုတေသ ပြုချက်နှင့် ယိုးဒယား ဘုရင်
သုတေသနအသင်း၏ အစီရင်ခံချက်အရ ဒေါက်တာမေစင်၏
ရမ်းဆချက်သည် အနှစ် ၁၀၀၀- ခန့်ကွာနေဟန် ရှိသည်။
ကရင်လူမျိုး၏အတိတ်ရာဇဝင်ကို လေ့လာရန် အားထုတ်သူ
တိုင်း အမျိုး၏ ရိုးရာထုံးတမ်းများကို သံသယမရှိဘဲ ယုံကြည်
အပ်သော အချက်အလက်အဖြစ် ခံယူရပေမည်။

သုတေသန အသင်းကို အစိုးရအနေဖြင့် ဆောင်ရွက်လျှင်
ငွေရေးကြေးရေး အကူအညီသည် များပြားလှမည်မဟုတ်ပေ။
ဤသဘောမျိုး သက်ဝင်သော သုတေသနမျိုးသည် မလွှဲမ
ရှောင်နိုင်ဘဲ အချိန်ကြာမြင့်စွာလို၍ သုတေသနရှာဖွေပြုစုသူ
၏ တသက်တာလုံးဖြစ်ရန် လက္ခဏာရှိပေသည်။ သုတေသန
လုပ်ငန်းနှင့် သာသနာပြုလုပ်ငန်း တွဲဘက်လုပ်ကိုင်ရန် အထူး
သင့်လျော်လှပေသည်။ တနည်းအားဖြင့် သာသနပြု သူသည်
ဘုရားသခင်၏ အမှုတော်ကို ဆောင်ရွက်ရင်း မိမိ၏အားလပ်
ချိန်များကို သုတေသန လုပ်ငန်းတွင် အသုံးချ နိုင်ပေသည်။
မိမိ၏ ကရင်လူမျိုးထဲတွင် အလုပ်လုပ်ရင်း လုံလောက်သော
အခွင့်ကောင်းရရှိပေလိမ့်မည်။ သုတေသန အသင်းသားသည်

ဘုရားတခင်၏အမှုတော်ဆောင်ရွက်သူသာလျှင် ဖြစ်ရမည်ဟူ၍ သတ်မှတ်သည်ဟု မယူဆစေလိုပါ။

ယိုးဒယားပြည်ထဲတွင် ပညာတတ် တိုင်းရင်းသား ကရင်လူငယ်အချို့ရှိရာ အထူးသဖြင့် ဇင်းမယ်မြို့တွင် နေထိုင်သူတို့သည် လောလောဆယ် မိမိတို့လူမျိုး၏ မူလဇစ်မြစ်ကို သုတေသနပြုရန် စိတ်အားထက်သန်ကြသဖြင့်၊ ၎င်းတို့၏နေ့စဉ်လုပ်ငန်းကိုလုပ်ကိုင်ရင်း အားလပ်ချိန်ကိုအကျိုးရှိစွာဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့လူမျိုးအကြောင်းနှင့် ပတ်သက်သော အချက်အလက်များပိုမိုသိရန်အတွက် အသုံးချရန်လိုပေသည်။ ယိုးဒယား ပြည်တွင် ကျွန်ုပ်နှင့်သိကျွမ်းသော ကရင်တရားဟောဆရာ များစွာရှိပြီး ၎င်းတို့၏ သာသနာပြုရာ နယ်ပါယ်တဝိုက်ရှိ ကရင်များ၏ အကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဗဟုသုတ အတွက် အဓိက ခေါင်းဆောင်သူများသည် ပညာတတ်၍ ထက်မြက်သော ကရင်အမျိုးသား အမျိုးသမီးများဖြစ်ရန် လိုပေသည်။

ကရင် လူမျိုးတို့၏ ဘာသာစကားကို စာပေအဖြစ်သို့ ၁၈၃၂-ခုနှစ်တွင် (Dr. Wade) (ဒေါက်ဝိတ်) သည် မြန်မာအက္ခရာဖြင့် တည်ထွင်ခဲ့ပါသည်။

အကြောင်းမှာ ထိုအချိန်တွင် မြန်မာပုံနှိပ်စာလုံးသာရနိုင်ခြင်းကြောင့်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ကရင်တို့၏ ခက်ခဲသော သရ သံလေးဆယ် လေးလုံးကို ဖော်ပြရန်မလုံလောက်ကြောင်း စမ်းသပ်တွေ့ရှိရသဖြင့် အက္ခရာသစ်များ

အနည်းငယ်တည်ထွင်ပြီး လိုအပ်သည်များကို ဖြည့်စွက်ခဲ့ပေသည်။ အခြေခံအားဖြင့် ကရင်တို့၏ ဘာသာ စကားသည် အရင်းအမြစ်သုံးထောင်မျှ ပါဝင်ပေသည်။ ဒေါက်တာဝိတ်က မြန်မာစကားတတ်သော ကရင်နှစ်ယောက်၏ အကူညီဖြင့် သူသည်၊ ကရင်တို့၏စကားအသံ ဘာသာစကားထဲတွင် တွေ့မြင်ရသော ဝဏ္ဏအားလုံးပါဝင်သည့် နည်းတခုကို တည်ထွင်သည်ဟု ပြောခဲ့လေသည်။ဤကဲ့သို့ တည်ထွင်သောနည်းသည် အလွန်နှစ်သက်ဘွယ်ကောင်းပြီး စာလုံးဝမတတ်သော ကရင်များလွယ်ကူစွာ သင်ယူနိုင်မည်ဟု ထင်မြင်ခဲ့ပေသည်။

ပိုးကရင်ဘာသာကို အလားတူ စာအဖြစ်သို့ တည်ထွင်ခဲ့လေသည်။ သို့သော်လည်း ကျွန်ုပ်၏ဆန္ဒကား စကောနှင့် ပိုးကရင်စာပေကို ရောမအက္ခရာဖြင့် နှစ်ဘက်စလုံး ဘတ်နိုင်ရုံတွင်မက ကျန်ကရင်လူမျိုးနွယ်အားလုံး ဘတ်နိုင်ရန် သင့်လျော်အောင် ပြန်လည်ပြုပြင် စေလိုပါသည်။ ထိုနောက် ကရင်အမျိုးသား စာပုံနှိပ်တိုက်တခုကိုရင်း၊ အလားတူစက်ကရိယာများကို တည်ထောင်ရပေမည်။ ကျွန်ုပ်တို့လူမျိုးနွယ် အသီးသီးတို့၏ ပုံပြင်ဝတ္ထုဒဏ္ဍာရီများကို စုဆောင်း၍ ကရင်လူမျိုးအားလုံးဘတ်ရန် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရပေမည်။

ကျွန်ုပ်သည် ဖော်ပြပါ လမ်းစဉ်နှင့်အလားတူ ကရင်သုတေသနအသင်းကို (၁၉၃၀) ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်၊ အစတွင်ပညာရေးဌာနမှ ကရင်အရာရှိအချို့တို့သည်

အလွန်စိတ်အားထက်သန်ကြပါသည်၊ သို့သော်လည်း အသင်းသည် အလိုအလျောက်ပျောက်ကွယ်သွား၍ ဂျပန်များ မြန်မာပြည်သို့ ကျူးကျော်ဝင်ရောက်လာသောအခါ ပြန်လည်တည်ထောင်ရန်မျှော်လင့်ချက်လမ်းဆုံးခဲ့ပါသည်၊ သို့ပင်ဖြစ်လင့်ကစား အသင်း၏ အသက်ရှင်စဉ်ကာလ၌ ကျွန်ုပ်သည် အခွင့်ကောင်းယူပြီး ယိုးဒယားပြည်ထဲတွင် လှည့်လည်ကာ ကရင်တို့၏ ရိုးရာထုံးတမ်းကို သုတေသနပြုရင်း တချိန်တည်းတွင် သာသနာပြုလုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်၊ ကံမကောင်းအကြောင်းမလှ၍ ဂျပန်များ ယိုးဒယားပြည်ထဲသို့ ဝင်ရောက်လာသောအခါ ကျွန်ုပ်သည် ယိုးဒယားပြည်မှ ဆောလျင်စွာထွက်ခွာခဲ့ရသဖြင့် ကျွန်ုပ်၏မှတ်တမ်းနှင့် လက်ရေးစာမူအချို့ဆုံးရှုံးခဲ့ရပါသည်။

× × × ×

ပိုးကရင်စကားပုံအချို့

လူမျိုးတိုင်း-လူမျိုးတိုင်းတွင် သက်ကြီးစကား သက်ငယ်ကြားပြီး ပြောဆိုသုံးမသည့် ဆုံးမစကားများနှင့် စကားပုံများရှိကြသည်။

ထိုစကားပုံများသည်လည်း ပတ်ဝန်းကျင်ဒေသ အခြေအနေနှင့် လူမျိုးများ၏တွေးခေါ် မြော်မြင်မှုယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံများပေါ်တွင် ပေါက်ဖွါးလာရခြင်းလည်းဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ လက်လှမ်းမှီသမျှသော ပိုးကရင်အမျိုးသားတို့၏ စကားပုံအချို့ကို ဖော်ပြလိုက်ပေသည်။

၁။ ထို့မုဟ္မ၊ မားခပခန်....၊

ဝက်မကြီး ခြေထောက်ကျိုးဟူသော အဓိပ္ပါယ်ရပါသည်၊ ဝက်ပျိုမလေးဆိုပါက၊ ခြေထောက်ကျိုးရသည်မှာ မထောင်းသာသော်လည်း ဝက်အိုမကြီးအတွက် ခြေထောက်ကျိုးရသည်မှာ နစ်နာလှကြောင်းပြောခြင်းဖြစ်သည်။

ရိုးရိုးစကားပုံသာမဟုတ်မူဘဲ၊ ဆုံးမစကားလည်း ဖြစ်ပေသည်၊ ဆုံးမရာတွင်၊ လုလင်ပျိုတယောက်၊ မုဆိုးမ သို့မဟုတ်၊ တခုလပ်အမျိုးသမီးတယောက်နှင့် လက်ပွန်းတတည်း နေသည်ကိုတွေ့ရသောအခါ၊ ငြိစွန်းသွားမည်ကို စိုးရိမ်စိတ်နှင့်ပြောဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာစကားပုံ "လှေ့ကွဲအဘိုးများ"နှင့် အဓိပ္ပါယ် တူညီပါသည်။

၂။ ပနိဆောင်ပပါဂန်၊

ရယ်လွန်းလျှင် ငိုရတတ်သည်။

အလွန်အကျွံမဖြစ်စေရန်၊ ပြောဆိုဆုံးမခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၃။ ကထထိ၊ ဖိုလန်အဖိရှအခိုင်။

ကဒတ်ဥ၊ ဖွါးအေနောက်လိုက်ကြသည်။

မိခင်-ဖခင်နှင့် ဆွေမျိုးတွေက ဤသို့ဖြစ်လျှင် သူ့သား သူ့သမီး၊ သူ့ဆွေမျိုးတွေလည်း ဤသို့ပင်ဖြစ်မည်ဟု နိမိတ်ဖတ်၍ တရားသေ အတင်းသဘောမျိုးပြောသည့် စကားဖြစ်သည်။

မြန်မာစကားပုံ " ဘမျိုးဘိုးတူ "နှင့် အဓိပ္ပါယ်မျိုးပင်ဖြစ်သည်။

၄။ ဖူသာတာစည်းရှန့်၊

ကလေး ငွေတွင်းတွေ့၊

မြန်မာစကားပုံ "မမြင်ဘူး-မူးမြစ်ထင်" အဓိပ္ပါယ်မျိုးပင်ဖြစ်ပါသည်။

၅။ ပမူ့တူးအော့၊ ပမူ့ရူး၊

မရဲဘဲပျံ့ချင်သည်၊ [သို့မဟုတ်]

မပျံ့တတ်ဘူး၊ ဝဲချင်ပြချင်သည်၊

ကြွားဝါ တတ်သူများကို ရှုံ့ချ ပြောဆိုသော စကားဖြစ်သည်။

မြန်မာစကားပုံ " မရဲဘဲ ကျွဲမြဲစီး "နှင့် အဓိပ္ပါယ်တူညီပါသည်။

၆။ ခလီထိဖ၊ အဝှ ီးအာ၊

လှေ့ကွဲအဘိုးများ၊

မူလတန်ဘိုးနှင့် မူလ အရည်အချင်းမရှိတော့သော အရာဝတ္ထုများကို မတော်တဆ ထိမိ-ခိုက်မိ၊ ပြုမိမှားမိလျှင် လက်ရှိတန်ဘိုးထက် ပိုပေး-ပိုလျှော်ရတတ်ကြောင်းကို ဆုံးမစကားပြောဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

× × × ×

ကရင်တို့၏ တေးဂီတအကြောင်း

ရှေးအခါကာလကပင် အရှေ့တိုင်းသားတို့သည် တည်ထွင် အသုံးပြုကြသော ငါးပေါက်သံ တေးဂီတအသံကို ကရင်တို့ သည် အသုံးပြုကြလေသည်၊ ယခုအခါ ကာလတွင် သတ်မှတ် ပြုလုပ်ထားသော ရှစ်ပေါက်သံအရ ၎င်း ငါးပေါက်သံမှာ ရှစ်ပေါက်သံ၊ ပဌမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယ၊ ပဉ္စမ၊ ဆတ္တမ အသံ များနှင့်တူညီလေသည်၊ ၎င်းကရင်တို့သည် တေးသံအမျိုးမျိုး ကိုခွဲခြားနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ၊ ပဌမ၌ ငါးပေါက်သံထဲ၌တခုခုသော အသံကိုစမ်းကြည့်ပြီး ၎င်းတို့၏အသံနှင့်ကိုက်ညီသော အသံတ ခုခုကိုရရှိမှ ၎င်းအသံကို အတည်ပြုပြီး ၎င်းသံနေ သံထား အ တိုင်း သီဆိုကြကုန်သည်၊ ၎င်းတို့သည်တေးဆိုရာ၌ တိကျသော အသံနေအသံထားသတ်မှတ်ချက်အပိုင်း အဖြတ်မရှိဘဲ သင့်သ လိုသီဆိုကြပြီး အသံများကို ဆွဲဆွဲငင်ငင်နှင့် တုံ့တုံ့ရိရိအသံကို ထားကာ သီဆိုကြသည်၊ အသံကိုနိမ့်၍သော်၎င်း၊ သံနေ သံ ထားတခုမှတခုသို့ ပြောင်းရွှေ့ကာသင့်သလိုသီဆိုကြလေသည်၊ ၎င်းတို့သည် အချို့သော တေးသားနှင့် တေး ပိုဒ်များတွင် ဓမ္မသီချင်းကြီးတွင်ကဲ့သို့ ထပ်ခါထပ်ခါပြန်ကောက်သီဆိုလေ့

ရှိကြလေသည်၊ ၎င်းတို့သည် တိုးတိုးသီဆိုရာ၌ ၎င်းတေးသံမှာ ဝမ်းနည်းဘွယ် အဓိပ္ပါယ်ကိုဆောင်လျက်ရှိလေသည်၊ နှုတ်ဖြင့် လိုက်၍ တူ၍မဆိုနိုင်သော သံနေသံထားများဖြင့် တူရိယာ များကို တီးမှုတ်ကြကုန်သည်၊ ၎င်းအချက်ကို အတည်ပြုသော အနေဖြင့် ကရင်တို့သည် (Hpi ba) ဖီးပါ (ခေါ်) ပုလွေ များမှုတ်ရာတွင်တေးသံထားစာအုပ်ထားရှိခြင်းမပြု၍ အလွတ် မကြည့်ဘဲတီးမှုတ်နိုင်လေသည်၊ ၎င်းပုလွေများမှ အလွန်သာ ယာသော တေးသံများပေါ်ထွက်လာအောင် တီးမှုတ်နိုင်ပြီး သံနေသံထား အပြောင်းအလွဲ အနိမ့်-အမြင့်-အနှေး-အမြန် သင့်သလို တီးမှုတ်သွားရာတွင် တူရိယာပညာ ကျွမ်းကျင်ရာ၌ ထူးချွန်မှုအထူးရှိပေသည်၊ ဝမ်းနည်းဘွယ်ရာတခုမှာ ကရင်တို့ သည် ခရစ်တော်ကို လက်ခံကိုးကွယ်သည့် နေ့မှစ၍ ၎င်းတို့၏ တေးတူရိယာများကို လုံးဝစွန့်ပယ်ခဲ့ပြီး အနောက်တိုင်း တေး တူရိယာကို လက်ခံအသုံးပြုလေသည်၊ ဓမ္မသီချင်းများကိုကရင် တို့အထူးနှစ်သက်ကြလေသည်၊ အကြောင်းမှာ-ခရစ်ယာန်ဘာ သာဝင်တဦး မဖြစ်မီက ဘဝဟောင်းလုပ်ငန်းမှန်သမျှကို စွန့် ပယ်ပြီး အနောက်တိုင်း တေးဂီတများကို သင်ကြား တတ် မြောက်လိုသောကြောင့် ဖြစ်ကောင်းဖြစ်ပေလိမ့်မည်၊သို့သော် လည်း တောင်ငူမြို့ရှိသာသနာပြုဆရာကြီး(Rev R.N. Harris) ဆရာကြီး အီအင်ဟာရစ် ကျိုးစားတီထွင် ဖန်တီးမှု ကြောင့် ကရင်တို့၏ရှေးရိုးတေးသွားကြီးအချို့ကို ဓမ္မသီချင်း တွင် ထည့်သွင်းစပ်ဆိုထားလေသည်။

ကရင်တို့မှာ စည်လင်းဂွင်း၊ မောင်းအပြင် ရှေးရိုးတူရိယာ ခုနှစ်မျိုး-ရှစ်မျိုးရှိကြလေသည်၊ ၎င်းတို့အသုံးများသော တူရိယာများမှာ စောင်းကောက်၊ ပြတ်၊ စောင်း၊ တယော၊ သို့မဟုတ် ဝါးဂီတ ပတ္တရား ပုလွေဘူးသီးခြောက်ခွံဖြင့် ပြုလုပ်သော စကော့လူမျိုးပုလွေနှင့် လက်ထပ်မင်္ဂလာ ပွဲတော်များ၌ အသုံးပြုသောပတိုးများဖြစ်ကြလေသည်၊ ရှေးအခါကာလတွင် ကရင်လူမျိုး လူရွယ်တို့သည် (T; na) တနာခေါ် စောင်းကောက်ကို သွားလေရာ ယူဆောင်သွားလျက်ရှိလေသည်။

ယခုချိန်တိုင်အောင်ပင် ပဲခူးရိုးမ တောင်ပေါ်ရှိ ကရင်ရွာများတွင် သာယာညှင်းပြောင်းခြင်းရှိသော စောင်းသံများကို ကြားရနိုင်လေသည်၊ ညသန်းခေါင်းယံအချိန်၌ အိပ်မပျော်နိုင်သောအဘိုးအိုတယောက်၏ အပျင်းဖြေအချိန်ကို ကုန်လွန်စေသောစောင်းတီးသံကို အိပ်ရေးကောင်းချိန်၌ ကြားရပေလိမ့်မည်။

စောင်းကောက်ကို ပြုလုပ်ရာတွင် ကိုယ်ထည်ကို လှေငယ်ပုံသဏ္ဌာန် အလျား(၂)ပေ၊ အနံ(၅)လက်မရှိသော သစ်ခြမ်းတခုကိုထွင်းပြီးလုပ်လေသည်၊ စောင်းလက်တန်မှာ ကောက်နေသောလှေပဲ့ပုံသဏ္ဌာန်ရှိပြီး ၎င်းလက်တံကို စောင်း၏ကိုယ်ထည်တဘက်အစွန်း၌ စိုက်သွင်းဆက်ထားလေသည်။ စောင်းကောက်၏ ကိုယ်ထည်ကို ဂျီသရေအုပ်ကြိုးဖြင့် သိထားလေသည်၊ စောင်းကြိုးများကို စောင်းကောက် ကိုယ်ထည်ထိပ်နှင့် လက်တံပေါ်ရှိ စောင်းခလုပ်တိုင်များတွင် ချီထားလေ

သည်၊ ရှေးအခါက စောင်းကြိုးများကို ချည်ကြိုးဖြင့်ပြုလုပ်သော်ငြားလည်း ယခုအခါတွင် ဈေးမှဝယ်ယူရရှိသော ကြေးနန်းကြိုးဖြင့် အစားထိုးခါအသုံးပြုကြလေသည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် ဝါးဖြင့်ပြုလုပ်သောစောင်းကောက်အချို့ကိုတွေ့မြင်ခဲ့ရပေသည်၊ စောင်းကောက်၏ ကိုယ်ထည်အတွက် ဝါးဖြင့် ပြုလုပ်ကြလေသည်၊ ဝါးဆစ်၏ အမျက် ၂ ခုကြား ဝါးတပိုင်းကို ဘေးတွင်အပေါက်ဖေါက်ပြီး ဂျီသရေဖြင့် အုပ်ခါကြိုးဖြင့်ချုပ်ထားလေသည်၊ ၎င်းဝါးစောင်းကောက် ကိုယ်ထည်အစွန်းတခုတွင် သစ်သားလက်တန်တခုကိုစိုက်ပြီးလက်တံနှင့်ကိုယ်ထည်တနေရာတွင် စောင်းကြိုးများကို တန်းချည်ထားလေသည်၊ ၎င်းစောင်းကောက်မှာ အလွန်ဟိန်းသော အသံရှိလေသည်၊ ပဲခူးရိုးမတွင် စောင်းကောက်ကို စောင်းကြိုး ခုနှစ်ချောင်းတပ်ဆင်ထားလေသည်၊ သို့သော် အပေါ်စောင်းကြိုးမှာ ထိန်းကြိုးဖြစ်လေသည်၊ ပဲခူးရိုးမမြောက်ပိုင်း တောင်တန်းဒေသများတွင် အစဉ်အလာအရ စောင်းကြိုးငါးချောင်းကိုသာ တပ်ဆင်၍ အားလုံးကို အသံညှိပြီး တီးမှုတ်လေ့ရှိသည်။

(T' xe)တစဲခေါ် ဗျပ်စောင်းမှာ အမျိုးသမီးများသာ တီးမှုတ်ကြသော တူရိယာတမျိုးဟု အသိအမှတ် ပြုကြလေသည်၊ အမျိုးသားတီးမှုတ်သော ဗျတ်စောင်းမှာ ၎င်းထက် အလျားတိုလေသည်၊ ယောက်ျားပျိုများသည် မိန်းမပျိုများကို စောင်းကောက်တီးမြှီး လာရောက် ပိုးပန်းကြသောအခါ

မိန်းမပျိုများက ဗျပ်စောင်းတီးကာ ပြန်လည် ဖြေကြားလေသည်၊ ၎င်းဗျပ်စောင်းမှာ ဝါးဖြင့်ပြုလုပ်၍အလျားမှာ ၁-ပေရှိ၍ အနံမှာ တလက်မရှိပြီး အစွန်းတဘက်မှာ ရှူးသွားလေသည်၊ ဗျပ်စောင်းလျှာခင်မှာ ကျယ်သောအစွန်းဘက်၌ထားရှိလေသည်၊ ဗျပ်စောင်းကိုခိုင်မာအောင် မီးမြိုက်ထားသောကြောင့် သစ်နက်သားကဲ့သို့ရှိပေသည်၊ လူကြီးများ ပြောပြချက်အရ ဒမြမျှားသောင်းကျန်းဆူပူချိန် ရှေးအခါကာလတွင် ကရင်တို့သည် တကွဲတပြား တောတောင်ထဲတွင် ပုန်းအောင်းနေကြစဉ် ပုန်းအောင်း ချောင်းမြောင်းနေသော ရန်သူများရှိနေပါက ၎င်းတို့မသိရှိကြစေရန် ကရင်တို့သည် ဗျပ်စောင်းသံပေးပြီး လူပြန်စုကြလေသည်၊ အကယ်၍ရန်သူများ ဗျပ်စောင်းသံကိုကြားခဲ့သော်လည်း အဓိပ္ပါယ်မရှိ ဂရုစိုက်ခြင်းမရှိကြပေ။

(Thaw tu)သောတုခေါ် ဂီတသို့မဟုတ် တယောမှာ အလွန်ရှေးကျ၍ ခေါင်းပွဝါးတလုံး ဘေးပေါက်တွင်ကြိုးသုံးချောင်း အလျားလိုက်တန်းချီထားပြီး ဂီတကဲ့သို့ လက်ဖြင့်တီးခြင်း သို့မဟုတ် တယောကဲ့သို့ ချောမွတ်သော ဝါးတယောထိုးတံဖြင့်ထိုးကာ တီးမှုတ်ကြသည်၊ ယခုအခါတွင် တယောကြိုးကို ကြေးနန်းကြိုးဖြင့်ပြုလုပ်သည်၊ ရှေးအခါက တယောကြိုးကို တယောအိမ်ခေါင်းပေါက်ထွင်းလုပ်ရာတွင်ဝါးကြောများကိုချွန်ထားကာတယောကြိုးအဖြစ်အသုံးပြုကြလေသည်။

(Paw ku) ပေါကု ပတ္တလားမှာ အာဖရိကပြည်မှ

ပတ္တလားများပုံသဏ္ဍာန်ကဲ့သို့ရှိလေသည်၊ ခရီးသွား အချို့သည် တောထဲရပ်နားစဉ် ဝါးခုတ်ပြီး ပတ္တလားပြုလုပ်ကာ တေးတပိုဒ်နှစ်ပိုဒ်တီးပြီးထားခဲ့လေသည်၊ ပတ္တလား သွားများမှာ တဆယ့်တခုရှိလေသည်၊ ၇-လက်မခွဲမှ လက်မ ၂၀-အထိ အရှည်ရှိလေသည်၊ လုံးပတ်မှာ ၁-လက်မခွဲမှ ၆-လက်မ အထိရှိလေသည်၊ ပတ္တလားသွားတခုကို အစွန်းတဖက် အမျက်နေရာ၌အညီတိပြီး အခြားအစွန်းတဘက်၌ တဘက်ချွန် ဟက်ထားလေသည်၊ပတ္တလားသွားများကား အသံအစူးဆုံးအသွားမှာ ၂-လေးပိုင်းတပိုင်းလက်မရှိ၍ အသံတိမ်ဆုံး ထွက်သောပတ္တလားသွားမှာ အရှည် ၁၁ ၁/၂ လက်မခွဲရှိလေသည်၊ ၎င်း ပြင်တိမ်သောအသံထွက်ပတ္တလားသွားတမျိုးဖြစ်သည့်ဝါးဆစ်မှာ အရင်းအထိ ၁၃-လေးပိုင်းသုံးပိုင်းလက်မရှိ၍ အရင်းမှအဖျားအထိ ၃၂-လက်မရှိလေသည်၊ ၎င်းပတ္တလားသွားကို အခြားပတ္တလားသွားတခုဖြင့် တီးခေါက်လေသည်၊ ၎င်းပတ္တလားသွားမှာ ရှစ်ပေါက်သံ အတိုင်းရှိ၍ တဆယ့်တသွားရှိသောပတ္တလားသွားအစဉ်အလိုက်နံပါတ်ရှစ်တွင်ရှိပြီး ၎င်းကိုနံပါတ် ငါး ပတ္တလားသွားတမျှအရှည်ရှိသော ပတ္တလားတခုဖြင့် ရိုက်တီးလေသည်၊ ၎င်းတို့တွင် တခုကို(KLO)ကလိုစည်ဟုခေါ်၍ အဓိပ္ပါယ်မှာ ခေါက်တီစည်ဟုခေါ်သည်၊ အခြားတခုကို (Klo a deu) ကလိုအဒဲအဓိပ္ပါယ်မှာ စည်အိမ်-သို့မဟုတ် စည်မ ဖြစ်လေသည်၊ ပတ္တလားခေါက်သံများကို ဝါးဖြင့်ပြုလုပ်၍ ၎င်းအသံများဖြင့် ပတ္တလားကိုတီးခေါက် နေချိန်တွင်

အခြားတယောက်မှာ ကလိုနှင့်ကလိုအဒဲကို တီးခေါက်လေသည်၊ ပတ္တယား တီးသံများမှာ အရွယ် အစားစားရှိသော ပုလင်းအကြီးအသေးများကိုတီးခေါက်သံကဲ့သို့မြည်လေသည်။

(Po dwa)ဖူးဒွါးခေါ် ဝါးပုလွေမှာ အရှည်တတောင်ရှိ၍ ဘေးတွင်အပေါ်သုံးပေါက် သို့မဟုတ် ခုနစ်ပေါက်ရှိလေသည်၊ ၎င်းကန့်လန့်ပုလွေမှာ စစ်ထဲတွင်အသုံးပြုသော ပုလွေတို့ကဲ့သို့မဟုတ်ဘဲ နှုတ်ခမ်းအောက်မေးကိုမှီးပြီး ထောင်၍မှုတ်ရသော ပုလွေမျိုးဖြစ်လေသည်။ ပုလွေမှုတ်သော သူသည် ပုလွေပေါ်ရှိ ဟာက်ရာ၌မှုတ် အပေါက်များကို လက်ချောင်းများဖြင့် ဖွင့်ကာပိတ်ကာ အသံအမျိုးမျိုးကို ရယူလေသည်။

သံစုံပုလွေမျိုးမှာ ရှေ့ဂရိတ်လူမျိုးတို့၏ ပုလွေနှင့်တူပေသည်၊ ၎င်းပုလွေမျိုးကို တနင်္သာရီတိုင်းတွင် အသုံးများကြလေသည်၊ ၎င်းကိုတပေမှ သုံးပေ လေးပေအထိ အရှည်ရှိသော ဝါးပြောင်းများကို ကြိမ်ဖြင့်ပတ်ပြီး ပြုလုပ်ကြလေသည်၊ ကရင်တို့က ၎င်းကို (Hpi ba) ဖီးဘ ဟု ခေါ်တွင်ကြ၍ အတော်ကျင်ကျင်လည်လည် တီးမှုတ်အသုံးပြုကြလေသည်၊ ၎င်းမှာ တလိုင်းသို့မဟုတ် ယိုးဒယားလူမျိုး၏ တူရိယာတမျိုးဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြလေသည်။

တောင်ငူကရင်၊ ဂယ်ခိုကရင် သို့မဟုတ် ပဒေါင်ကရင်တို့သည် ဘူးသီးခြောက် တလုံးတွင် ဝါးပြောင်းငယ် ငါးချောင်း ထိုးထည့်ပြီး စကော့လူမျိုးတို့၏ လေအိတ်ပုလွေကဲ့သို့ ပြုလုပ်အသုံးပြုကြလေသည်။

၎င်းပုလွေကို တီးမှုတ်သောသူသည် ဘူးသီးအညှာပေါက်မှ လေမှုတ်သွင်းပြီး လက်ချောင်းများဖြင့် ပြောင်းပေါက်များကို ဖွင့်ကာပိတ်ကာဖြင့် သံစုံကိုရရှိလေသည်၊ လက်ထုပ်ပုထိုး သို့မဟုတ် (Kweh) ကွဲခေါ် မင်္ဂလာ အခမ်းအနားတွင် မှုတ်သောပုထိုးမှာ တူရိယာများစာရင်းတွင် ထည့်သွင်းထားသင့်လေသည်၊ ၎င်းမှာအသံသုံးမျိုးရှိလေသည်၊ ၎င်းပုထိုးကို အရှည် ၁-ပေ သို့မဟုတ် ၁-ပေ ထက်ပိုသော ကျွဲချိုအဖျား သို့မဟုတ် ဆင်စွယ်အဖျား ကိုထွင်း၍ အဖျားကိုဖြတ်ပစ်ပြီး ထွင်းယူရရှိသော ခဲတံလုံးပတ်ရှိ အပေါက်တွင် ကျူရိုးတန်တခုကို ပုထိုးလျှာခင်အဖြစ် တည့်သွင်းထားလေသည်၊ ယခုအခါတွင် ပုထိုးလျှာခင်ကို သွတ်ပြားဖြင့် သို့မဟုတ် ကြေးပြားခတ်၍ ထည့်သွင်းပြုလုပ်ကြသည်၊ ပုထိုးမှုတ်သောသူမှာ အသံအမျိုးမျိုးရအောင် ပုထိုးကိုမှုတ်ပြီး အခြားတဘက်ရှိ လျှာခင်အပေါက်ကို လက်မဖြင့် ဖွင့်ကာပိတ်ကာ လျှာခင်တွင်းသို့ လေမှုတ်သွင်းခြင်း လေစုတ်ယူခြင်း ပြုလုပ်လေသည်၊ တခါတရံ ၎င်းပုထိုးများကို အစွန်း ၂-ဘက်တွင် ငွေများဖြင့် ကွတ်ထားလေသည်၊ ဆင်စွယ်ပုထိုးကို ကျွဲချိုပုထိုးထက် လူကြိုက်များကြလေသည်။ ယခုအခါတွင် ကရင်ရွာများတွင် မြန်မာများပြုလုပ်သော အိုးစည်ပုံမောင်း လင်းကွင်းများကို တွေ့ရှိနိုင်လေသည်။

(မြန်မာပြည်ရှိ ကရင်လူမျိုးများအကြောင်း စာအုပ်မှ)

× × × ×

ကရင်အရှိးကောက်ပွဲတော်

လူမျိုးတိုင်းတွင် ထူးခြား၍ စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းလှသော ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးစံကလေးများ ရှိကြသည့်အတိုင်း ကရင်အမျိုးသားများတွင်လည်း ထူးခြားသော ဓလေ့ထုံးစံ ယဉ်ကျေးမှုကလေးတခုရှိနေ၏၊ ထိုယဉ်ကျေးမှုကလေးတခုမှာ ကရင်အမျိုးသားတို့၏ အရိုးကောက်ပွဲတော် ကျင်းပသည့်အကြောင်းပင်ဖြစ်၏။

သို့သော် ကရင်အမျိုးသား တိုင်းသည် အရိုးကောက် ကြသည် (ဝါ)အရိုးကောက်ပွဲတော် ကျင်းပကြသည်မဟုတ်ပေ၊ အထူးသဖြင့် ခရစ်ယာန် ကိုးကွယ်သော ကရင် အမျိုးသားတို့သည် အရိုးကောက်ခြင်းအမှုကို မပြုကြသောကြောင့် အရိုးကောက်ပွဲတော်ကိုကျင်းပခြင်းမပြုကြဘဲ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကိုးကွယ်သော ကရင်များသာအရိုးကောက်ကြ၏။

တောင်ယာများရိတ်သိမ်းပြီးချိန်နှင့် မြေပြန့်တွင်လယ်ယာအလုပ်များပြီးစီးချိန် သာယာသော နွေလများတွင် မြစ်ဝ

ကျွန်းပေါ်ဒေသနှင့် ကရင်ပြည်နယ် ဒေသများတွင် အရိုးကောက်ပွဲတော်များကို ကြီးကျယ်ခန်းနားစွာ ဆင်ယင်ကျင်းပတတ်ကြပေသည်။

သရေခေတ္တရာမြို့ဟောင်းနှင့် ဗိဿနိုးမြို့ဟောင်းကိုတူးဖေါ်ရာတွင် တွေ့ရှိ၍ သိမ်းဆည်းထားသည့် ပစ္စည်းများတွင် အရိုးအိုးများသည် အများအပြားဆုံးဖြစ်သည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေသရေခေတ္တရာနှင့်ဗိဿနိုးမှအရိုးပြာ အရိုးအိုးထားရှိခြင်းအမှုနှင့် ယနေ့ကရင်အမျိုးသားတို့၏ အရိုးပြာအရိုးအိုးထားရှိခြင်း အမှုတို့ကား တူညီနေကြ၏၊ သို့ဖြစ်မူ သရေခေတ္တရာခေတ်မှလူများနှင့် ဗိဿနိုးခေတ်မှ လူများသည် ယနေ့ကရင်အမျိုးသားများပြုလုပ်သည့်နည်းတူ အရိုးကောက်ခြင်းအမှုကိုပြုခဲ့ကြသလော၊ ပြုလုပ်ခဲ့သည်ဆိုပါကယနေ့ကရင်အမျိုးသားများ၏အရိုးကောက်ပွဲတော်သည်သရေခေတ္တရာနှင့် ဗိဿနိုးခေတ်မှ ဆင်းသက်လာသော ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံတခုလော၊ သို့လိုဆက်စပ်၍ တွေးတောနိုင်ပါသည်၊ တွေးတောစရာလည်း ဖြစ်နေပါသည်။ ဤသည်နှင့် တဆက်ထည်း အခြားသော တွေးတောစရာများလည်းရှိနေဦးမည်ဟုထင်ပါသည်။

သို့သော် သရေခေတ္တရာနှင့်ဗိဿနိုးခေတ်လူများသည် အရိုးပြာချ၍ အရိုးအိုးများ သုံးစွဲသည်ကိုကား မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့နှင့် အထောက်အထားများ ရှိနေပြီဖြစ်၍ ဆိုစရာမလိုတော့

ပေ။ အရိုးကောက် ပွဲတော်ကိုကား အထောက်အထား မရှိသေး၍ မသိနိုင်ပေ။ သို့လိုကျင်းပသည် မကျင်းပသည်မှ မသိသေးပါမူ မည်သို့ကျင်းပပြုလုပ်သည်ကိုကား ပြောဆိုရန် မဖြစ်နိုင်တော့ပေ။ သို့ဖြစ်၍ လူသေလျှင် အရိုးပြာချ၍ အရိုးပြာအိုးကို သုံးစွဲကာ အရိုးကောက် ပွဲတော်ကိုကျင်းပသည့် ကရင်အမျိုးသားတို့၏ အရိုးကောက်ပွဲတော် အကြောင်း ကိုသာ ဖေါ်ပြရတော့မည်ဖြစ်၏။

ဗုဒ္ဓဘာသာ ကရင်တယောက် သေဆုံးလျှင် ပထမ ဆိုးသုသာန်တွင် သွားရောက်မြှုပ်နှံထားပြီးမြှုပ်ထားပြီး၍ တနှစ်အကြာတွင် မြေတွင်းမှ အလောင်းကို တဖန် တူးဖေါ်ပြီး သုသာန်တွင်ပင် မီးရှို့ပစ်ရ၏။ ဤသည်ကို မီးသင်္ဂြိုဟ်သည်ဟုခေါ်၏၊ အရိုးများ ပြာကျလုနီးရှိသော် ရေပက်၍ မီးငြိမ်းပစ်ရ၏။ ထိုသို့မီးသွေးခဲနှင့် အရိုးများ ရောပြွမ်းနေသော မီးလောင်ထားရာ မြေကွက်ကလေးကို ရာဇမတ်များ ကာရံထားပေးရ၏။ သီတင်းတပတ်ခန့်အကြာတွင် မြေအိုးသစ်များဖြင့် သုသာန်သို့သွားကာ ရာဇမတ်အတွင်းမှ အရိုးခဲများကို လိုချင်သလောက် ကောက်ယူခဲ့ကြ၏။

သို့လို မြေအိုးသစ်ဖြင့် သုသာန်မှအိမ်သို့ ယူဆောင်လာခဲ့သော အရိုးခဲများမှာ အရိုးကောက်ပွဲ ကျင်းပရန်အတွက်ပင် ဖြစ်၏။ သို့သော် အရိုးကောက်ပွဲ မကျင်းပရသေးမချင်း အိမ်ထဲသို့ မယူဆောင်ရသေးဘဲ အိမ်အနီးမှ အရိုးစင်ကလေး

ပေါ်တွင် ထားရ၏။ ငွေကြေးတတ်နိုင်ပါက အရိုးပြာချပြီးသည့် နှစ်ထဲမှာပင် အချို့က အရိုးကောက်ပွဲကျင်းပ၏။ ငွေကြေးမတတ်နိုင်သူတို့က ဆိုင်းငံ့၍ ကျင်းပတတ်၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာကရင်တို့၏ အယူအဆမှာ သေဆုံးသူ၏ ကြွင်းရစ်သော အရိုးစုများကို အရိုးကောက်ပွဲ မပြုလုပ်ရသေးပါက သေဆုံးသူ၏ဝိညာဉ်သည် လွတ်ရာကျွတ်ရာ တနေရာရာသို့ မသွားနိုင်သေးဘဲ ဤအနီးအနားတွင် လှည့်ပတ်နေသည်ဟု ယူဆကြ၏၊ သို့သော် လက်တွေ့အကျိုးသက်ရောက်ပုံမှာ သေဆုံးသူအား နောက်ဆုံးသော ဂုဏ်ပြုခြင်းနှင့် အမှတ်တရပွဲ ပြုလုပ်ခြင်းသဘောမျိုး သက်ရောက်နေ၏။

ကောင်းသောသေခြင်းဖြင့် မိမိဇာတိရပ်ရွာတွင် သေဆုံးသူအတွက် အရိုးပြာမှာ အလွယ်တကူ ရနိုင်သည်ဖြစ်၍ အရိုးကောက်ရာတွင် အခက်အခဲမရှိလှသော်လည်း တမြို့တရွာတွင် သွားရောက်သေဆုံးသူများနှင့် အရိုးပြာ မရသူများအတွက်မူ အခက်အခဲနှင့် တွေ့ရတတ်လေသည်။ ဤလိုပြဿနာမျိုးနှင့် ရင်ဆိုင်လာရပါက အရိုးကောက်ပွဲတော်ကို ဦးစီးခေါင်းဆောင် ပြုလုပ်ပေးမည့် အရိုးကောက်ဆရာက သေဆုံးသူ၏ ခန္ဓာကိုယ်အစား သစ်တုံးတတုံးကိုယူဆောင်ပြီး မီးရှို့(၀၇) မီးသင်္ဂြိုဟ်တော့၏။ သစ်တုံးမှ ရသော မီးသွေးခဲဖြင့် အရိုးကောက်ပွဲပြုလုပ်ရ၏၊ သေဆုံးသူ၏အဝတ်အစားများ ကျန်ရှိသေးပါကို ထိုအဝတ်အစားဖြင့် အရိုးကောက်ပွဲ ပြုလုပ်၏။

အရိုးကောက်ပွဲ ကျင်းပရာတွင်မဏ္ဍပ်ကိုနှစ်ခုဆောက်လုပ်ရ၏။ တခုမှာသံဃာစင်နှင့် တဆက်တည်း ဆက်စပ်နေသည့် မဏ္ဍပ်နှင့် အခြားတခုမှာ အရိုးပြာအိုးများ ထားရှိသည့် မဏ္ဍပ်ဖြစ်၏။ သံဃာတော်များ တရားဟောချိန်တွင် အရိုးမဏ္ဍပ်နှင့် သံဃာစင်ကို အပ်ချည်ကြိုးဖြင့် ဆက်သွယ်ပေးရ၏။ သို့လို ပြုလုပ်ခြင်းမှာ အရိုးရှင်၏ ဝိညာဉ်များသည် သံဃာတော်များ၏ တရားတော်ကို နာယူနိုင်ရန်အတွက်ဖြစ်၏။

အရိုးကောက်ပွဲပြုလုပ်ရာတွင် အရိုးနှင့်ပတ်သက်သောကိစ္စအဝဝသည် အရိုးကောက်ဆရာ၏ လက်ထဲတွင် အငြောအပြည့်အဝရှိနေ၏။ အရိုးကောက်ပွဲ ကျင်းပမည့်နံနက်တွင် အရိုးကောက်ဆရာသည် အရိုးရှင်များကို စီစဉ်စစ်ဆေးရ၏။ တရပ်တရွာနှင့် တနယ်တကျေးတွင် သေဆုံးခဲ့သည့် အရိုးများနှင့် လတ်တလော အသေဆိုးများဖြင့် သေသော အစိမ်းသေများ ပါရှိပါက အရိုးကောက် ဆရာမှာ များစွာ ပင်ပန်းတော့၏။ အကြောင်းမှာ မြစ်ကူးချောင်ဖျား တနယ်ကျေးတွင် သေဆုံးခဲ့သော အရိုးရှင်၏လိပ်ပြာ (ဝါ)ဝိညာဉ်သည် အရိုးကောက်ပွဲ ကျင်းပရာနေရာသို့ ရုတ်တရက်မရောက်လာနိုင်ပေ။ အကြောင်းမှာ မြစ်များ၊ ချောင်းများကို ကူးဖြတ်နေရသော ကြောင့်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်အရိုးကောက်ဆရာက မဏ္ဍပ်နှင့် မနီးမဝေးတွင် မြစ်ချောင်းသဏ္ဌာန် မြေကျင်းရှည်ရှည်တခုကို တူးပြီး ရေများထည့်ပေးရ၏။ အာရုပါမှာမူ တံတားသဏ္ဌာန်

သစ်ချောင်းကလေးတခု တင်ထားပေးရ၏။ အဓိပ္ပါယ်မှာ မြစ်ချောင်းများကို တံတားမှတဆင့် ကူးလာခဲ့ရန် ဖြစ်၏။

အစိမ်းသေများ၏ လိပ်ပြာ (ဝါ)ဝိညာဉ်သည် ကြောက်အားလန့်အားဖြင့် ရုတ်တရက်သေရသည်ဖြစ်၍ လန့်ဖြန့်ကာ အဝေးသို့ ရောက်နေသည်ဟု ယူဆ၏။ ထိုလိပ်ပြာ ပြန်လာအောင် အရိုးကောက်ဆရာသည် အတော်ပင်ကြိုးစား၍ ခေါ်ယူရသည်ဆို၏။ အရိုးကောက်ရာတွင် တဦးချင်း၊ နှစ်ဦးချင်း ကောက်သည်မရှိဘဲ တဆယ် နှစ်ဆယ် သုံးဆယ်ထိ စုပေါင်းကောက်တတ်၏။ သို့ဖြစ်၍ အရိုးကောက်ပွဲ မဏ္ဍပ်ထဲတွင် အရိုးအိုးထည့်ထားသော အရိုးချင်းရှည်ကြီးများသည် ထိုးထိုးထောင်ထောင်နှင့် အများအပြားပင်ရှိနေတော့၏။

အရိုးကောက်ပွဲ ကျင်းပရာတွင် အရေးကြီးသော အချက်မှာ သေဆုံးသူအရိုးရှင်၏ ယောကျ်ား၊ သို့မဟုတ် မိန်းမလုပ်သူသည် သေဆုံးသူ၏အရိုးကို အရိုးကောက်ပွဲ ကျင်းပရသေးခြင်းမရှိဘဲ နောက်ထပ်အိမ်ထောင် အသစ်တခုပြုသည်ဆိုပါက ထိုအရိုးမဏ္ဍပ်တွင်းသို့ မလာရောက်ရပေ။ လာရောက်သော် လေကြီး မိုးကြီးသော်၎င်း၊ တစုံတခုသော ဘေးအန္တရာယ်သော်၎င်း၊ ကျရောက်တတ်သည်ဟု ယူဆကြ၏။ တနည်းအားဖြင့် လက်တွေ့ဘဝတွင် ယောကျ်ား (ဝါ) မိန်းမသေဆုံး၍မှ မကြာသေးခင် နောက်အိမ်ထောင် အပြုစောသူကို ဒဏ်ခတ်ခြင်းနှင့် အပြစ်ထားခြင်း သဘောကျရောက်နေ၏။

အရိုးကောက်ရန် အချိန်ကျရောက်လာသောအခါ သက်ဆိုင်ရာ ဆွေမျိုး မိဘ ညီကိုမောင်နှမ အားလုံးတို့သည် အရိုးမဏ္ဍာပ်နားသို့ ရောက်ရှိလာကြ၏။ သက်ဆိုင်ရာမိမိအရိုးခြင်းကို ကျောဝယ်ချိုးကာတန်းစီရ၏။ တန်းစီခြင်းမှာ သေဆုံးသူအရိုးရှင်များ၏ အသက်အရွယ် ကြီးစဉ်ငယ်လိုက် ရှေ့နောက်ထားပေးခြင်းဖြစ်၏။ အရိုးကောက်ဆရာက အချက်ပေးလိုက်သည်နှင့် အရိုးကောက်ဆရာနှင့်အတူ ပါရှိသော တပည့်မိတ်ဆွေတို့သည် ကရင်ဘာသာဖြင့် အတိုင်အဖေါက်ညီညီ နှုတ်တိုက် ကျက်မှတ်ထားသော သေသူများနှင့် ဆိုင်သော တေးကဗျာရှည်ကြီးများကို ရွတ်ဖတ်တော့၏။

ရွတ်ဘတ်၍တချက်ပြီးတိုင်းရှင်လောင်းလှည့်ရာတွင် ရွှဲလိုက်သကဲ့သို့ ရွှဲလိုက်ရ၏ ရွှဲတချက်လိုက်၍မှုတ်လိုက်တိုင်း ပါးစပ်အတွင်းမှ ငုံထားသောအရက်တငုံကို ဖူးကနဲ မှုတ်လိုက်၏။ အပြင်သို့ မှုတ်ထုတ်ရာတွင် မဖြစ်စလောက်သာ မှုတ်ထုတ်ပြီး ခပ်များများမှာမူ လည်ချောင်းထဲသို့ ဝင်သွားသည်သာဖြစ်၏။ ထို့နောက် ဗျောဆိုင်းများဖြင့် အရိုးခြင်း ကြီးစဉ် ငယ်လိုက်သည် အရိုးမဏ္ဍာပ်ကို (၇) ပတ်လှည့် ပတ်လိုက်ရာတွင် သက်ဆိုင်ရာ မကင်းရာမကင်းကြောင်း မိတ်ဆွေ သင်္ဂဟများသည် အရိုးခြင်းကို ကူညီကာ ဝိုင်းထမ်းကြ၏။ ထိုအချိန်မှာ သေဆုံးသူ သေဦးစကလိုကျန်ရှိသူများမှာ ခံစားကြရပြီး ငိုယိုမြည်တမ်းကြလေတော့သည်။

အရိုးမဏ္ဍာပ်ကို (၇) ပတ်လှည့်ပတ် ပြီးသည်နှင့် သဲဖြူရာဇမတ် ငှက်ပျောပင်၊ ကြံပင်တို့ဖြင့်ဆင်ပြင်ထားသော အရိုးမဏ္ဍာပ်အတွင်းသို့ အရိုးများကို ပြန်ယူခဲ့ပြီး အစဉ်အလိုက်ထားလိုက်၏။ ထို့နောက် သံဃာတော်များက တရားဟောကြား၏။ ထိုနေ့ညတွင် ပွဲလမ်းသဘင်ရှိမည်ဆိုပါက အရိုးကို တညသိပ်ထား၏။ မရှိပါကထိုနေ့မှာပင် သုသာန်သွား၍ အရိုးအိုးများကိုပို့လိုက်၏။ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာရှိလာသောအခါ ထိုနေရာတွင် အရိုးအိုးများ တောင်ပုံ ရာပုံ စုပုံနေတော့သည်။

ထိုသို့အရိုးကောက်ပြီးမှပင် ကျန်ရှိသူများမှာ ရင်တွင်း၌ ပေါ့သွားပြီး သေဆုံးသူအတွက် နောက်ဆုံးတာဝန်တရပ် ကြေသွားသည်ဟု ယူဆ၏။

သွေးသောက်မဂ္ဂဇင်း
၁- ၁၀- ၆၃

ကရင်အမျိုးသားဒုန်းသီချင်း

ကရင်အမျိုးသား ဒုန်း(ဒုန်းယိမ်း) အကသည် ထင်ရှား၍ လူကြိုက်များသော အကတမျိုးဖြစ်လေသည်၊ ကရင်ဒုန်းအက သည် မြန်မာယိမ်းအကကဲ့သို့ အများနှင့်စုပေါင်း၍ ကသော အကမျိုးဖြစ်၏၊ အမျိုးသားချည်းလည်း က၍ရ၏၊ အမျိုးသမီး ချည်းလည်းက၍ရ၏၊ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီး စုပေါင်း၍ လည်း က၍ရ၏၊ သို့သော်·အများအားဖြင့် အမျိုးသားနှင့် အ မျိုးသမီးစုပေါင်း၍ ကကြသည်က များ၏။

ကရင်ဒုန်းအကကို အချို့က ဒုန်းယိမ်း အကဟူ၍လည်း ခေါ်ဆိုကြ၏၊ မြန်မာယိမ်းအကကဲ့သို့ အများနှင့် စုပေါင်းက သောအကမျိုးဖြစ်၍ ထိုသို့ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်ဟန်တူ၏၊ ကရင် ဒုန်းအကသည် မြူးကြွသောအကမျိုး ဖြစ်သည့်အပြင် အမူအ ရာနှင့် ခေါင်း, မေး, မျက်ခုံး, မျက်လုံးစသည်တို့မပါဘဲ နဂို ပကတိအတိုင်း ခြေနှင့်လက်ကို အများနှင့်ညီညီညာညာချိုး၍ ကသော အကတမျိုးဖြစ်လေသည်။

ထိုသို့ မြူးကြွ·တက်ကြွသော ကရင်ဒုန်းအကနှင့် တွဲဘက် လျက်သီဆိုသော တေးသီချင်းကို ကရင်ဒုန်းသီချင်းဟူ၍ ခေါ် ဆိုလေသည်၊ ကရင်ဒုန်းသီချင်းဟူ၍ ခေါ်ဆိုရာတွင် အကကို အစွဲပြု၍ခေါ်ဆိုဟန်တူလေသည်၊ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ကရင်ဒုန်း သီချင်းများသည် ကရင်ဒုန်းအကနှင့် လိုက်ဖက်အောင်ပင် မြူး ၍တက်ကြွသော တေးသီချင်းများဖြစ်ကြလေသည်၊ ဒုန်းအက ကဲ့သို့ပင် အများနှင့်စုပေါင်း၍ သီဆိုရ၏၊ များများဝိုင်း၍ဆို လေ မြိုင်ဆိုင်လေလေဖြစ်၏၊ အထူးသဖြင့် ကရင်ဒုန်းသီချင်း များသည် အသံနေအသံထားကို အဓိကမထားဘဲ မပြုမပြင် သဘာဝရှိရင်းအသံဖြင့်ပင် သီဆိုကြလေသည်၊ အများအား ဖြင့် အထက်သံ(တက်သံ)များဖြင့် သီဆိုကြလေသည်။

ကရင်ဒုန်းအကနှင့် ဒုန်းသီချင်းများသည် ကရင်ပြည်နယ် (ကော်သူးလေပြည်နယ်)တွင်သာ ထင်ထင်ရှားရှားရှိတော့၏၊ အထူးသဖြင့် ကရင်ဒုန်းအကနှင့် ဒုန်းသီချင်းများကို ကရင် ပြည်နယ်ရှိပိုးကရင် (မွန်ကရင်) အမျိုးသားများသာ က လေ့ ဆိုလေ့၊ သိကုန်းလေ့ရှိသည့်အပြင်၊ ၎င်းတို့သာ တတ်ကျွမ်း နားလည်ကြပေသည်၊ သို့ဖြစ်၍လည်း ကရင် ဒုန်းသီချင်းများ ၏အသံသည်၊ ကရင်ပြည်နယ် ပိုးကရင်(မွန်ကရင်)အသံထွက် များဖြင့်သာ တွေ့ရှိရ၏၊ ဒုန်းသီချင်းအဟောင်းမှာရှေး၊အသစ် မှာရှေ့ဖြစ်၏။

သို့ရာတွင် စကောကရင်၊ ပိုးကရင်၊ ပကူးကရင်၊ မည်သည့် ကရင်မဆို ကရင်ဒုန်းအကနှင့် ဒုန်းသီချင်းကို စွဲမက်နှစ်ခြိုက်

ကြသည့်အပြင်၊ မိမိတို့၏အမျိုးသားပိုင် ရိုးရာအက ရိုးရာတေး သီချင်းများအဖြစ် ဂုဏ်ယူမြတ်နိုးကြလေသည်။

မြူးကြွသော ကရင်ဒုန်းအကနှင့်လိုက်ဖက်စွာ သီကုံးထားသော ရှေးဟောင်းနှောင်းဖြစ် ကရင်ဒုန်းသီချင်းနှင့် ယခုခေတ်ကာလပေါ် ကရင်ဒုန်းသီချင်းများ၏ အဖွဲ့-အနွဲ့-အသီ-အကုံး-အမှုန်း-အခြယ်-အကြောင်းအရာ စသည်တို့ကို သိရှိလေ့လာနိုင်ရန် အောက်ပါ ကရင်ဒုန်းသီချင်း နှစ်ပုဒ်ကို တင်ပြလိုပါသည်။

(သာစွလေပေလီလူရည်ချွန်စခန်း)

(၁) "အို....ကော်သူးလေနယ်၊ ကျွန်းသာလဖါး၊ ဂါထွန်ဘ၊ ပေလီဌာန"
"အို....ဒ,ခွန်လို့သာ၊ ဒေမုဒေခွါ၊ သုတ်မောက်သာမောက်ဝေ၊ ကိုးအဂါ့...."

(၂) "အို....လူရည်ချွန် ကျွန်းသားရိုးဟား၊ နီးပွန်ညာ၊ ဗဟုသုတ...."
"အို--ထိခေါင်၊ခူးဒါဘေမောက်သာယာ၊ဗိုလ်ချုပ်ကြီးတိုင်ထောင်းဝေ့ဖန်သာ...."

(၃) "အို....တော်လှန်ရေးမွဲ အစိုးရ၊ လေပွန်ညာဖေးဂိုင်းဖေးဘာ...."

"အို....အစိုးရ အီဆခုန်းဆတာ၊ သနောင်းဂေ၊ သနောင်းဂေ၊ ကျေးဇူးတင်ကိုးဂါ့...."

(၄) "အို....ဟူးမာလဲ၊ ထိသိုကိုးဂါဒေ...."
"အို....ဒါလို့သာ ဂွန်ဘလောင်ရှာဝေ၊ ဟဘယူးသားကိုးဂါဒေ...."

ကရင်ပြည်နယ်မွန်ကရင် (ပိုးကရင်)အသံဖြင့် သီကုံးထားသော (ပေလီလူရည်ချွန်စခန်း)အကြောင်း ကရင်ဒုန်းသီချင်းဖြစ်၍၊ မြန်မာဘာသာဖြင့် ဆိုလျှင် အောက်ပါ အတိုင်း အဓိပ္ပါယ်ရပါသည်။

(မြန်မာဘာသာ)

(၁) ကော်သူးလေ (ကရင်) ပြည်နယ်မှ ကျောင်းသူကျောင်းသားကလေးများသည် ပေလီလူရည်ချွန်စခန်းသို့သွားရောက်ခွင့်ရရှိခဲ့ကြပါသည်၊ ပေလီလူရည်ချွန်စခန်းတွင် မိတ်ဆွေ ကျောင်းသူ ကျောင်းသားများနှင့် တွေ့ဆုံမိတ်ဆွေဖြစ်ခွင့်ရရှိပါသဖြင့် ကျောင်းသူကျောင်းသားတိုင်းပင် ဝမ်းသာပျော်ရွှင်ဖြစ်ခဲ့ကြရပါသည်။

(၂) လူရည်ချွန် ကျောင်းသူ ကျောင်းသားများသည်၊ ပေလီလူရည်ချွန်စခန်းတွင် အထူးအခွင့်အရေး တရပ်အနေနှင့် ပညာဗဟုသုတများကို သည်းပူးခွင့်လည်း ရရှိခဲ့ကြပါသည်၊

ဤသည်တို့ကားပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတိုးတက်သာယာရေး အတွက်ဗိုလ်ချုပ်ကြီး၏လမ်းညွှန်ပေးချက်များပင်ဖြစ်ပါသည်။

(၃) တော်လှန်ရေးကောင်စီ အစိုးရသည် ပညာရေးကို အလွန်ပင် အားပေးပါသည်၊ သို့ဖြစ်၍ တော်လှန်ရေးအစိုးရ၏ကျေးဇူးကို ကျောင်းသူကျောင်းသားများမှစ၍ လူတိုင်းပင် မမေ့သင့်ကြပါ။

(၄) ခဏတာ အချိန်ကလေး အတွင်း၌ ကျောင်းသူကျောင်းသားအချင်းချင်း တွေ့ဆုံကြကာ၊ မိတ်ဆွေဖြစ်ခဲ့ကြရပါသော်လည်း ယခုခဏမှပင် ခွဲခွါကြရတော့မည် ဖြစ်ပါသဖြင့် အလွန်ပင်ဝမ်းနည်းမိပါသည်။

(ဒုံရင်းနယ်၏ ကျက်သရေဆောင် ဇွဲကပင်တောင်)

လတ်တလော ဖြစ်ပျက်သည့်အကြောင်းအရာကိုသာ စီကုံးသည်မဟုတ်ဘဲ၊ သဘာဝတောတောင်ရေမြေနှင့် သစ်ပင်ပန်းမာလ်တို့၏အလှအပများကိုရင်း၊ မိမိတို့ဒေသ၏ အလှကိုရင်း၊ သီကုံးထားသည့် ဒုန်းသီချင်းများလည်း ရှိသေး၏။ အောက်ဖေါ်ပြပါ ဒုန်းသီချင်းမှာကရင်ပြည်နယ် ဒုံရင်းနယ်၏ ကျက်သရေဆောင် ဇွဲကပင်တောင်အကြောင်း သီကုံးထားသော ဒုန်းသီချင်းဖြစ်၏။

"ခေါင်းဒုံရောင်းဖန်းဆယ်လာ၊ လိုင် ခွဲ က ဘောင်၊ ဟူးထိဟူးဆာ၊ ဖလောဟိဖ?လာ၊ နမူးဒ့ဘာဆုံး

လောင်းသာ၊ လေထောင်လယာ၊ ဟိလာဝေဒဆိုက်ဒိုလဲ၊ ဆိုက်ပလောင်ဖန်နထိမန်ခလို့ ရွှာလောင်အဘွန်၊ယဖိယဖူ အောအှာလောင်...."

"လိုင်ဟိလာ၊ နမိန်နန့်မန့်နန့်ကျ၊ မာဖလောထောင်၊ ဖလုံခေါင်းယိုင်အမေယာ၊ အောဝါးဝါ၊နဖူးနလီကိုးဂါ၊ ဒေါက်ဘောထောင်၊ ယောထောင်ဝေဒအားမ...."

"အို....ခေါင်းဒုံရောင်း၊ ဆဟိလာ၊ လိုင်ခွဲကဘောင်၊ လလိုင်ခူးနော်ဆဒဖန် အော်အာစွန်း ဖလုံဒုံရောင်ဖိုး၊ သုတ်အောင်ဆကိုးအဂါ၊ တော်ရင်းဖုလား၊ဒေးမော်သ"

"အို....လိုင်ဟိလာအိုခွဲကဘောင်၊ ကလွန်ဖါဒိုးအော် လနလွန်၊ နန်းကွမ်စွေ နန်းကွမ်ထွန့်အော အလောင်၊ ဘရှောင်ကဘာဝေနောင် ဘလောင်ကာလ၊ လဖန်နော် ယူဖူးပုန်ကန်၊ ဂါးထောင်လသိုင့် ခေါင်လနောင်၊ မိကမူး နာမေ့ထိရွှာလောင်း၊နောင့်ထောင်းလိုင်ခွဲကဘောင်...."

"တဝေါင်ဝါဝါး၊ ခွဲကဘောင်အဟိလာ၊ နမိန်ယအဲ ဒို့မာ...."

(မြန်မာဘာသာ)

ဒုံရင်းနယ်၏ ကျက်သရေဆောင်သည်၊ ဇွဲကပင်တောင် ပင်ဖြစ်ပါသည်၊ ဇွဲကပင်တောင်ကြီးကိုကြည့်ကြပါဦး၊အဘယ်

မျှ လုပ်ပါသနည်း၊ တောင်နှင့်မြောက် သွယ်တန်းပြီး ခပ်စင်းစင်းတည်ရှိနေသည်မှာ အလွန်ပင် လုပ်ပါသည်၊ တောင်၏ ပတ်လည် ကွင်းပြင်ကြီးထဲတွင် စီးဆင်းနေသော စမ်းချောင်းကြီးသည် ကျွန်ုပ်တို့၏ အဖိုးအဖွားများ နေထိုင်ခဲ့ရာ ဒေသပင် ဖြစ်ပါသည်။

လုပ်သော ဇွဲကပင်တောင်ကြီး၏အမည်သတင်းသည် သင်းကြိုင်နေပါတော့သည်။ ၎င်း၏ကျက်သရေသည် အခြားသော ပြည်နယ်များသို့လည်း ပျံ့နှံ့သွားပါသည်။ ဇွဲကပင်တောင်၏ ပတ်ဝန်းကျင်ဒေသရှိ သမီး-သားတို့ကိုလည်း ကြီးပွားစေသည်မှာ အထင်အရှားပင်ဖြစ်ပါသည်။

ကရင်ပြည်နယ်ဒူးရင်းနယ်၏ ကျက်သရေဆောင်လုပ်သော ဇွဲကပင်တောင်ပေါ်တွင် မြေပြန့်လွင်ပြင်များ အများအပြားရှိပါသည်။ ဒူးရင်းနယ်သားတို့သည် အဆိုပါမြေပြန့်များတွင် အသီးအနှံအမျိုးမျိုး စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ အများအားဖြင့် ဒူးရင်းပင်၊ ကွမ်းသီးပင်၊ ကွမ်းပင်များ စိုက်ပျိုးကြပါသည်။

လုပ်သော ဇွဲကပင်တောင်ပေါ်တွင် အလွန်ကြည်ညိုသဒ္ဒါပွားဖွယ်ရာသော စေတီကြီးတဆူကို တည်ထားကိုးကွယ်ထားကြပါသည်။ ရတနာရွှေငွေများထွက်ရှိရာ အရပ်ဖြစ်၍ ဒူးရင်းနယ်လူများသည် မည်သည့်အခါမျှ ဆင်းရဲခြင်းဒုက္ခကို မတွေ့ရပါ။

တရံရောအခါကဖြစ်ပါသည်၊ ဘုရင်တပါး၏ ရန်ကြောင့် ဒူးရင်းနယ်မှလူများသည် တရပ်တကျေးဖြစ်သော ယိုးဒယားနယ်ဘက်အဝေးသို့ ထွက်ပြေးခဲ့ရဘူးပါသည်။ အဝေးရောက် ဒူးရင်းနယ်သားတို့မှာညဥ့်နက်သန်းခေါင်တိုင်အိပ်မပျော်နိုင်ဘဲ ဇွဲကပင်တောင်ကြီးနှင့်ဇွဲကပင်တောင်ကလပ်ပေါ်မှ စေတီမြတ်ကို သတိရယင်း၊ မိုးစင်စင်လင်းသည်အထိ ငိုကြွေးကာပူဆွေးခဲ့ရဘူးပါသည်။

လုပ်သော ဇွဲကပင်တောင်ကြီးကို ပတ်ဝန်းကျင်ရှိဒူးရင်းနယ်သားများသည် အလွန်ပင်ချစ်မြတ်နိုးကြပါသည်။

ငွေတာရီမဂ္ဂဇင်း
(၁-၁၀-၆၄)

ကရင်ခရစ်ယန်အစ် ကိုသာဖြူက

မြန်မာပြည်သို့ ခရစ်ယန်ဘာသာ ရောက်ရှိပြန့်နှံ့လာပုံများနှင့် ကရင်အမျိုးသားများထဲတွင် ခရစ်ယန်ဘာသာဝင် ပိုမိုများပြားရသည့် အကြောင်းများကို လေ့လာကြည့်သောအခါ 'ကိုသာဖြူ'၏အကြောင်းနှင့် 'ကိုသာဖြူ'၏ အခန်းသည် အရေးပါ အရာရောက်သောအခန်းတွင် ရှိနေလေသည်။

ကိုသာဖြူသည် ပုသိမ်ဇာတိသား ကရင်အမျိုးသား တယောက်ဖြစ်၏။ သို့သော် ကိုသာဖြူသည် ဆင်းရဲသားအောက်တန်းစားတယောက်ဖြစ်၏။ မည်မျှထိ ကိုသာဖြူ ဆင်းရဲပါသနည်းဆိုပါသော်- ကြွေးပေးစရာ၊ ကြွေးဆပ်စရာမရှိသောကြောင့် ကျွန်အဖြစ်ဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်ကို ရောင်းချခဲ့ရသည့်ဘဝမျိုးအထိ ကိုသာဖြူသည်ရောက်ရှိခဲ့ရ၏။ ထိုသည့်နောက် လူအများက ကိုသာဖြူကို လူကောင်းတဦးအဖြစ်ဖြင့် အသိအမှတ် မပြုခဲ့ကြပေ။ ကိုသာဖြူသည် သူမှန်သည်ထင်လျှင်ဇွတ်လုပ်တတ်သည်။ ဒေါသကြီးသည်၊ ရက်စက်တတ်သည်၊ ပြတ်ပြတ်သားသားလုပ်တတ်သည်။ဤသည်တို့ကပင် ကိုသာဖြူအား လူဆိုးစာရင်းဝင် ဖြစ်ခဲ့စေလေသည်။

ဤကဲ့သို့ လူဆိုးကြီးအဖြစ် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း တရာကျော်ခန့်က နာမည်ကြီးခဲ့သော ကိုသာဖြူအား မြန်မာပြည်တွင် ပထမဦးဆုံး ခရစ်ယန်ဘာသာ သာသနာပြုရန် လာရောက်ခဲ့သော အမေရိကန် နှစ်ချင်းသာသနာပြုဆရာ(ဒေါက်တာ အင်တိုနီယန်ဂျက်ဆင်)သည် ကြွေးရှင်ထံမှ ဝယ်ယူခဲ့ပြီး ယဉ်ပါးအောင်ပြုလုပ်ခဲ့၏။

ထိုစဉ်က ကိုသာဖြူ၏အသက်မှာ သုံးဆယ်ပတ်ဝန်းကျင်နားတွင်ပင်ရှိနေသေး၍ မိုက်ကောင်းတုန်း၊ ဆိုးကောင်းတုန်းအရွယ်ပင်ဖြစ်၏။ အမေရိကန်သာသနာပြုဆရာဂျက်ဆင်သည် ကျွန်အဖြစ်နှင့် ရောင်းချမည့်ဆဲဆဲ ငွေပေး၍ ဝယ်ယူခဲ့သော လူဆိုးကြီးကိုသာဖြူကို အစဉ်တစိုက်လေ့လာနေခဲ့၏။ အထူးသဖြင့် မည်သို့မည်ပုံ ကိုသာဖြူကိုအသုံးချလျှင် ရနိုင်မည်ကို ဒေါက်တာဂျက်ဆင်သည် တွက်ချက်နေခြင်းပင်ဖြစ်၏။

သို့လို ကိုသာဖြူနှင့်ပတ်သက်၍ တွေးတောစဉ်းစားနေဆဲမှာပင် သာသနာပြုဆရာ ဒေါက်တာဂျက်ဆင်၏ ခေါင်းထဲသို့ အလင်းရောင်တခုသည် ဝင်လာခဲ့၏။ ထိုအလင်းရောင်မှာ တဇွတ်ထိုး၊ မိုက်ရူးရဲ၊ ဒေါသကြီး ကိုသာဖြူကို ပထမဆုံး စာပေကျမ်းဂန်များ သင်ကြားပေး၍ ပျော့ပျောင်းသိမ်မွေ့လာအောင် ပြုပြင်ပေးရေးဖြစ်၏။ မကြာပါချေ၊ သာသနာပြုဆရာ ဒေါက်တာဂျက်ဆင်၏ စိတ်ရှည်မှု၊ ဇွဲကောင်းမှုကြောင့် ကိုသာဖြူသည် ကျွတ်တမ်းဝင်စပြုလာ၏။ ကိုသာဖြူသည်ယခု

အခါ စာပေကျမ်းဂန်များလည်း တတ်မြောက်ခဲ့ပေပြီ။ မြန်မာ ဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုထားသော ခရစ်ယန်သမ္မာကျမ်းစာကိုပင် ဖတ်တတ်နေပြီဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍လည်း ကိုသာဖြူ၏ဘဝသည် ဘဝဟောင်းမှ ဘဝသစ်သို့ပြောင်းလဲခဲ့ပြီဟု ဆိုရမည်ဖြစ်၏။

•

ထိုသို့ရှိနေစဉ်မှာပင် ခရစ်ယန်သာသနာပြုဆရာ (ဂျီ-ဒီဘို့မင်း)သည် ထားဝယ်သို့ သာသနာပြုရန်အတွက် ရောက်ရှိလာ၏။ ဤတွင်သာသနာပြုဆရာ ဒေါက်တာဂျက်ဆင်သည် သူ့ဝယ်ယူကျွေးမွေး သွန်သင်ထားသော ကိုသာဖြူကို ပွဲထုတ်ရန် အခါကောင်းကိုတွေ့လာခဲ့၏။ ထိုအခါကောင်းမှာ ထားဝယ်သို့ သာသနာပြုသွားမည့်(ဂျီ-ဒီဘို့မင်း)နှင့်အတူ ကိုသာဖြူကို ထည့်လိုက်ရန်ပင်ဖြစ်၏။ ဒေါက်တာဂျက်ဆင်၏ စီစဉ်ချက်အရ၊ ကိုသာဖြူသည် ထားဝယ်သို့ (ဂျီ-ဒီဘို့မင်း)နှင့် ပါရှိလာခဲ့၏။

•

၁၈၂၈-ခုနှစ်တွင် ကိုသာဖြူသည် နှစ်ချင်းမင်္ဂလာခံယူပြီး ခရစ်ယန်ဘာသာဝင်တဦး ဖြစ်လာခဲ့၏။ သို့လို ကိုသာဖြူ တယောက်နှစ်ချင်းမင်္ဂလာခံယူ၍ ခရစ်ယန်ဘာဝင်သာဖြစ်လာပြီးသည်နှင့် ကိုသာဖြူသည် တောကျေးလက်နှင့် တောင်တန်းဒေသများပေါ်ရှိ ကရင်အမျိုးသားများထံသို့ သွားရောက်ခဲ့လေသည်။ ထိုစဉ်က ကရင်အမျိုးသားများသည် နတ်ကိုးကွယ်ဘာသာနှင့် တချို့ဗုဒ္ဓဘာသာကို ကိုးကွယ်နေကြ၏။

အထူးသဖြင့် တောင်တန်းဒေသများတွင် နတ်ကိုးကွယ်ကြ၏။ ကိုသာဖြူသည် ရောက်ရှိလေရာအရပ်တိုင်းတွင် ခရစ်ယန်သမ္မာကျမ်းစာကို ရွတ်ဖတ်ခဲ့၏။

•

ထိုအချိန်က ကရင်လူမျိုးများအနေနှင့် ဒဏ္ဍာရီဆံဆံ ယုံကြည်နေသောယုံကြည်မှုတခုမှာ၊ ကရင်လူမျိုးများ၏ ပျောက်ဆုံးနေသော ဘာသာတရားနှင့် ကျမ်းဂန်စာပေများကိုညီငယ်မျက်နှာဖြူလူမျိုးများသည် တနေ့တွင် ယူဆောင်လာကြမည်ဟူသော ယုံကြည်မှုပင်ဖြစ်၏။ ထိုသို့ယုံကြည်စေအောင် ပြုခဲ့သော ဒဏ္ဍာရီတခုမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

"ကရင်လူမျိုးများနှင့် မျက်နှာဖြူလူမျိုးများသည် ညီအကိုများတော်ကြ၏။ ကရင်ကအကို၊ ညီငယ်က မျက်နှာဖြူဖြစ်၏။ နေ့တနေ့တွင် ညီအကိုနှစ်ယောက် အတူတကွရှိနေစဉ်၊ အကိုလုပ်သူ ကရင်လူမျိုးသည် မလေးမစား၊ သတိပေါ့လျော့ပြီး ၎င်း၏စာပေကို မေ့ထားရစ်ကာ အဝေးသို့ထွက်သွားခဲ့၏။ အကို ကရင်လူမျိုးမေ့ထားရစ်ခဲ့သော စာပေကို ညီငယ်မျက်နှာဖြူလူမျိုးက ကောက်ယူသိမ်းဆည်းထားခဲ့ရ၏။ သို့ဖြစ်၍ တနေ့နေ့တွင် ညီငယ်မျက်နှာဖြူလူမျိုးများသည် အကိုကရင်လူမျိုးများ၏စာပေကို ပြန်လည်ပေးအပ်ရန် လာကြလိမ့်မည်" ဟူသော ဒဏ္ဍာရီပင်ဖြစ်၏။

ဤဒဏ္ဍာရီကို ကြည့်ရှုခြင်းဖြင့် မျက်နှာဖြူလူမျိုးများ၏ တပြည်နှင့်တပြည်၊ တမျိုးနှင့်တမျိုး၊ တဘာသာနှင့် တဘာ

သာ လွမ်းမိုးပုံ၊ သိမ်းသွင်းပုံ၊ ဆွဲဆောင်ပုံ၊ ပရိယာယ်ကြွယ်ပုံ၊ ဉာဏ်များပုံကို အထင်းသားမြင်တွေ့နိုင်၏။ ဆိုလိုသည်မှာ သူတို့သည် သာသနာပြုရအောင်၊ မြန်မာနိုင်ငံအားသိမ်းပိုက်ရအောင်၊ မြန်မာတမျိုးသားလုံးကို ကျွန်ပြုရအောင်လာကြခြင်းမဟုတ်ဘဲ ကူညီရန်၊ မ,စရန်လာခြင်းဟု ထင်မှတ်စေရန် ပီရိစွာ ထိုဒဏ္ဍာရီဖြင့် လှည့်စားထားလေသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ....၊ များစွာခေါင်လှသောတောင်ပေါ်ဒေသနှင့် ကျေးလက်များရှိ ကရင်လူမျိုးများမှာ ကရင်အမျိုးသားတဦးဖြစ်သော ကိုသာဖြူပြောဆိုသည်ကို ယုံကြည်ကြ၏။ ထို့နောက် ကိုသာဖြူဟောကြားသော တရားဓမ္မများကိုလည်း နာယူကြ၏။ တောင်ပေါ်နှင့်ကျေးလက်ရှိ ကရင်လူကြီးအချို့သည် ကိုသာဖြူနှင့်အတူ ထားဝယ်သို့ဆင်းလာပြီး သာသနာပြုဆရာ (ဂျီ-ဒီဘိုမင်း) ထံတွင် တရားနာကြ၏။ ထိုသို့ ဘိုမင်းသည် ကရင်လူကြီးအချို့ကို တရားဓမ္မ ဟောကြားပြီးနောက်၊ ရက်များမကြာမီအတောအတွင်းမှာပင် ထိုကရင်လူကြီးအချို့ကို နှစ်ခြင်းမင်္ဂလာပေး၍ ခရစ်ယာန်သာသနာဘောင်တွင်းသို့ သွတ်သွင်းပေးလိုက်လေတော့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ကိုသာဖြူသည်လည်း ကရင်လူမျိုးထဲမှ ပထမဆုံးနှစ်ခြင်း ခရစ်ယာန် သာသနာပြုဆရာတဦး ဖြစ်လာခဲ့၏။

ကိုသာဖြူတယောက် ထားဝယ်ခရိုင် အတွင်းရှိ ကရင်ကျေးရွာများသို့ မွှေနှောက်ပြီး ခရစ်ယာန်သာသနာပြုလုပ်ငန်း

လုပ်ဆောင်၍ ပြီးစီးသည်နှင့် ကိုသာဖြူသည် ထားဝယ်မှတဆင့် မော်လမြိုင်သို့ရောက်ရှိခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်တွင် မော်လမြိုင်၌ ခရစ်ယာန်သာသနာပြုဆရာ(ဒေါက်တာဝိတ်)ရှိနေ၏။ ကိုသာဖြူသည် မော်လမြိုင်ရောက်သည့်အချိန်တွင် သာသနာပြုလုပ်ငန်း၌ အတော်ပင် ကျွမ်းကျင်နေသော ဓမ္မဆရာတဦးဖြစ်နေပြီဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ကိုသာဖြူသည် မော်လမြိုင်ခရိုင်တွင်းရှိ ကရင်ကျေးလက်များသို့လှည့်၍ ခရစ်ယာန်သာသနာပြန့်ပွားရေးကို အထူးပင်ကြိုးစားဆောင်ရွက်ပြန်၏။

ထိုသို့ရှိနေစဉ် ခရစ်ယာန်သာသနာပြုဆရာ ဒေါက်တာဝိတ်သည် (၁၈၃၂)ခုနှစ်တွင် မြန်မာအက္ခရာဖြင့် စကောကရင် (မြန်မာကရင်)စာပေတရပ်ကို တီထွင်လိုက်၏၊ ထိုကရင်စာပေဖြင့် ခရစ်ယာန်ဓမ္မကျမ်းဂန်များကို ပို့ချသောအခါ သာသနာပြုလုပ်ငန်းမှာ အတိုင်းထက်အလွန်ပင် အောင်မြင်လေတော့သည်။

ကရင်အမျိုးသားများကို ခရစ်ယာန်သာသနာဘောင်သွတ်သွင်းရာ၌ ကိုသာဖြူ၏ဆောင်ရွက်ချက်များသည် အတိုင်းထက်အလွန်အောင်မြင်နေသည်ဖြစ်၍ မျက်နှာဖြူသာသနာပြုများကကိုသာဖြူကို များစွာအားပေးလာသည်၊ ကိုသာဖြူကိုယ်တိုင်ကလဲ ဇွဲနဘဲယုံကြည်မှုများဖြင့် သည်ထက်သည် တိုး၍လုပ်ခဲ့၏၊ သို့ဖြစ်သောကြောင့် ကိုသာဖြူသည် ပုသိမ်မှ-ထားဝယ်၊ ထားဝယ်မှ-မော်လမြိုင်၊ မော်လမြိုင်မှတဆင့်(၁၈၃၃)ခု နှစ်တွင် ပဲခူးသို့ရောက်ရှိလာခဲ့၏။

ကိုသာဖြူ ပဲခူးဘက်ရောက်နေသည့်သတင်းသည် မကြာမီပင် ပဲခူးတနယ်လုံးပြန့်နှံ့လာခဲ့၏၊ သို့ဖြစ်၍ ကရင်လူမျိုးများသည် ကိုသာဖြူထံလာ၍ နှစ်ခြင်းမင်္ဂလာကိုခံယူပြီး ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်အမြောက်အများဖြစ်လာကြ၏၊ (၁၈၅၃) ခုနှစ်အတွင်း၌ မြန်မာဘုရင်အစိုးရသည် အောက်မြန်မာပြည်ဘက်တွင် မည်သည့်ခရစ်ယာန်သာသနာပြုအဖွဲ့နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုမျှ အမြဲစွဲနေထိုင်ရန် ခွင့်မပြုခဲ့ပေ။

သို့ဖြစ်၍ ပုသိမ်တွင်ရှိသော သာသနာပြုလုပ်ငန်းကို သာသနာပြု ဆရာ(အဲ-အေ-အဲ-ပေါ့)နှင့်အဖွဲ့သည် ရခိုင်တိုင်းသံတွဲမြို့မှနေ၍ သာသနာပြုလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ရ၏၊ ရန်ကုန် အနီးတဝိုက် သာသနာပြုလုပ်ငန်းကိုမူ၊ မော်လမြိုင်မှနေ၍ လုပ်ကိုင်ရ၏၊ ရန်ကုန်မြို့တွင် ခရစ်ယာန်သာသနာပြုဆရာများ နေထိုင်ခွင့်ရသည်နှင့် မျက်နှာဖြူ သာသနာပြုဆရာ(ဒေါက်တာ ဂျေအိပ်ယူဒသန်)သည် ရန်ကုန်မြို့သို့ပြောင်းရွှေ့လာကာ မစ်ရှင်လမ်းအနီး၌ ဌာနချုပ်ကိုဖွင့်လှစ်နေထိုင်ခဲ့၏၊ ထိုအချိန်တွင် သံတွဲမြို့မှ သာသနာပြုဆရာ အဲပေါ့မှာလည်း ပုသိမ်မြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့၏။

မြန်မာပြည်၌ ခရစ်ယာန်သာသနာပြုဆရာ တဦးပြီးတဦး ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ကြရာတွင် သာသနာပြုဆရာ (ဒေါက်တာစီ-အေနီကိုးလ်ခ်)လက်ထက်တွင် သင်္ဘောကျင်း တခုနှင့် ဆန်စက်တလုံး တည်ဆောက်၍ပင် သာသနာပြု လုပ်ငန်းကို

ဖောက်ချ၍လုပ်ကိုင်လာခဲ့၏၊ ထိုသည့်နောက် ခရစ်ယာန်ကရင်များအတွက် စာသင်ကျောင်းများနှင့် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများကိုတည်ဆောက်ပေး၏၊ (၁၈၅၃)ခုနှစ်တွင် (ဒေါက်တာဖရန့်စ်မေစင်)သည် စကောကရင် ဘာသာစကားနှင့် စာပေကိုသင်ကြားတတ်မြောက်ပြီး စကောကရင်ဘာသာဖြင့် သမ္မာကျမ်းစာကို ရှုတ်ဆိုပြနိုင်ခဲ့၏။

ထိုသည်တို့နှင့်တဆက်တည်းမှာပင် (ဒေါက်တာယောနသန်ဝိတ်) သည် ပိုးကရင်(မွန်ကရင်) နှင့် စကောကရင် (မြန်မာကရင်)ဘာသာများဖြင့် အဘိဓာန်နှင့် သဒ္ဒါများကို ပြုစုခဲ့၏၊ သာသနာပြုဆရာ(ဒီ-အဲလ်ဗရေတန်)ကမူ ခရစ်ယာန်သမ္မာကျမ်းစာကို ပိုးကရင်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုရေးသားခဲ့၏၊ (၁၈၄၅)ခုနှစ်တွင် သာသနာပြုဆရာ(ဂျေ-ဂျီဗင်းနေ)သည် မော်လမြိုင်မြို့၌ ကရင်ကျမ်းစာသင်ကျောင်းတကျောင်းကို မော်လမြိုင်မှတဆင့် ရန်ကုန်သို့ရှင်း၊ ရန်ကုန်မှ-အင်းစိန်သို့ရှင်း၊ အဆင့်ဆင့်ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ရာ....၊ ယခုအခါ အင်းစိန်တွင်ရှိနေသော ကျမ်းစာသင်ကျောင်းဖြစ်၏၊ ထိုကျမ်းစာသင်ကျောင်းကို ထိုစဉ်က သာသနာပြုဆရာကြီး (ဒီ-အေ-ဒဗလူစမစ်-ဒီ-ဒီ)အုပ်ချုပ်ခဲ့၏၊ ထိုသည့်နောက်(၁၈၇၅)နှစ်တွင်ဘက်ပတစ်ကောလိပ်(ခေါ်)ဂျက်ဆင်ကောလိပ် ကျောင်းတခုကို ခရစ်ယာန် ကျောင်းသူကျောင်းသားများအတွက် ဖွင့်လှစ်တည်ထောင်ခဲ့၏။

စောစောပိုင်းတွင် သာသနာပြုအဖွဲ့များသည် သာသနာပြုရာတွင် စနစ်တကျ စာရင်းအင်းများမထားခဲ့သောကြောင့်

ခရစ်ယန်ဘာသာဝင်စာရင်းကို အတိအကျမသိခဲ့ဘဲ (၁၈၅၆) ခုနှစ်တွင်မှ ခရစ်ယန်ဘာသာဝင်ကရင်လူမျိုးများ၏စာရင်းကို အတိအကျသိခဲ့၏၊ (၁၈၅၆)ခုနှစ် အနီးဆုံးခန့်မှန်းခြေ နှစ်ခြင်း ကရင် ကရစ်ယန် ဘာသာဝင် (၁၁၁၈၇၈)ဖြစ်၏၊ (၁၉၁၉)ခုနှစ်တွင် နှစ်ခြင်းကရင်ခရစ်ယန်ဝင် (၅၅၃၅၃) တိုးတက်များပြားလာ၍ စုစုပေါင်းတပြည်လုံး၌ နှစ်ခြင်းကရင်ခရစ်ယန်ဝင်(၂၀၀၀၀၀) ကျော်ရှိ၏၊ ၎င်းနှစ်တွင် ကရင်သာသနာပြုကျောင်းများ၊(တော မူလတန်းများအပါအဝင်) တွင် နေထိုင်ကြသော ကျောင်းသားများမှာ (၁၉၄၂၀) ယောက်ရှိ၏။

နှစ်ခြင်း ကရင်ခရစ်ယန်တို့ လှူဒါန်းသော အလှူငွေမှာ ထိုစဉ်က ကျပ်ဖြင့်(၃၇၅၄၂၆)ကျပ်ဖြစ်၏၊ နှစ်ခြင်း ကရင်ခရစ်ယန်စာသင်ကျောင်း၊ ဘုရားရှိခိုးကျောင်း၊ သင်းအုပ်ဆရာပေးငွေ(၁၉၁၉)နှစ်တွင် တိုးချဲ့ကောက်ခံငွေ (၃၈၅၉၆) ကျပ်ဖြစ်၏၊ ၎င်းနှစ်ထဲမှာပင် ပြင်ပကောင်းမှုကုသိုလ်အတွက် လှူငွေမှာ(၁၅၂၂၀၃) ကျပ်ဖြစ်၏၊ ပြည်တွင်း ပြည်ပ နှစ်ခြင်းသာသနာပြုလုပ်ငန်းအတွက်သုံးငွေကျပ်မှာ[၁၈၄၆၂၇] ကျပ်ဖြစ်သည်၊ သို့ဖြစ်၍ ထိုနှစ်သုံး စုစုပေါင်း သုံးငွေမှာ (၁၇၅၄၂၆)ကျပ်ဖြစ်လေသည်။

မြန်မာပြည်သို့ လာရောက်သာသနာပြုကြသော ခရစ်ယန်သာသနာပြုအဖွဲ့တို့မှာ တဖွဲ့ခြင်းမဟုတ်ကြ၍ တဖွဲ့ခြင်း၏ အခြေအနေမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏၊ ဘုရင်ဂျီသာသနာပြုအဖွဲ့သည်(၁၈၄၀)ခုနှစ်မှစ၍ မြောင်းမြ၊ တွံတေး၊ ပလော၊ မြိတ်၊ ပုသိမ်-စသည်တွင် သာသနာပြုလုပ်ငန်းကို စတင်ခဲ့၏၊ ထိုစဉ်က ဘုရင်ဂျီဘာသာဝင်(၂၀၀၀)ရှိ၏၊ ဂိုဏ်းအုပ်ကြီးမှာ (ဘုန်းကြီး-ဘီဂန်ဂဲ) ဖြစ်၏၊ (၁၉၁၉) ခုနှစ်တွင် ဘုရင်ဂျီဘုန်းကြီးများသည်(၁၇)ဌာနခွဲ၍ ကြီးကိုင်အုပ်ချုပ်သာသနာပြုကြ၏၊ (၁၉၁၉)ခုနှစ်တွင် ဘုရင်ဂျီ ဘာသာဝင် လူကြီး-ကလေး စုစုပေါင်း (၂၅၃၅၀)ယောက်ရှိ၏၊ ဘုန်းကြီးများသည် ကျောင်းများဖွင့်လှစ်၍ ကလေးများကိုလည်း စာသင်ပေး၏။

အင်္ဂလန် ဘာသာအဖွဲ့ (ရေဖျန်း)သည်၊ (၁၈၇၁) ခုနှစ်တွင် တောင်ငူသို့ရောက်ရှိလာပြီး၊ သာသနာပြု အသင်းဝင် (၃၀၀၀)ရှိ၏၊ တောင်ငူမြို့တွင်ပင် သာသနာပြု ဌာနချုပ်ထား၏၊ (၁၉၁၉)ခုနှစ် ၎င်းဂိုဏ်းအုပ် ရေးသားချက် အရ တောင်ငူနယ်ကင် အင်္ဂလန်ဘာသာဝင် (၅၀၀၀)ရှိ၏၊ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခရစ်ယန်ဘာသာ ပြန့်နှံ့ခြင်းနှင့် ကရင်လူမျိုးများထဲတွင် ခရစ်ယန်ဘာသာဝင် များပြားရခြင်းမှာ ကိုသာဖြူ၏ဆောင်ရွက်ချက်များသည် အဓိကနေရာတွင်ရှိ၏၊ သို့ဖြစ်၍ လူဆိုးလူ့တကြီးကိုသာဖြူ ကို ကျွန်အဖြစ်နှင့် ရောင်းချမည့်ဆဲဆဲကလေးတွင် ငွေပေး၍ ဝယ်ယူထားလိုက်သော သာသနာပြုဆရာ ဒေါက်တာ ဂျက်ဆင်အတွက် အရှုံးမရှိသည့်အပြင် အမြတ်တွေ့အဆမတန်ရရှိခဲ့လေသည်။

ကိုသာဖြူသည် ပြည်ထောင်စုသား ကရင်အမျိုးသားတယောက်ဖြစ်ပြီး ပုသိမ်ဇာတိသားဖြစ်၏၊ ပုသိမ်မြို့ရှိ တိုင်တရာကျောင်းကို အများအားဖြင့် ကိုသာဖြူကျောင်းဟူ၍ခေါ်ဆို၏၊ ပထမဆုံး မြန်မာပြည်တွင် ကရင်အမျိုးသား တဦးအနေနှင့် ကိုသာဖြူသည် နှစ်ခြင်းမင်္ဂလာ ခံယူပြီး၊ ပထမဆုံးပင် သာသနာပြုဆရာဖြစ်ခဲ့သောကြောင့် "ကရင်ခရစ်ယန်အစ ကိုသာဖြူက" ဆိုလျှင် မှားနိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။

ရှမဝမဂ္ဂဇင်း
(၁-၁၂-၆၃)

တောင်ပေါ်ကရင်တို့၏ ဓလေ့ထုံးစံများ

တောင်ပေါ်ကရင်များသည် ကရင်လူမျိုး အနွယ်အစုဝင် စကောကရင် အမျိုးသားများပင်ဖြစ်ကြ၏။ သို့သော်ငြားတို့ကို 'တောင်ပေါ်ကရင်' ဟူ၍ ခေါ်ဆိုနေခြင်းမှာ တောင်ပေါ်နှင့် တောင်တန်းပေါ်တွင် နေသောကြောင့်ဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့ ကရင်အစုဝင် ကရင်လူမျိုးများပင်ဖြစ်သော်လည်း လူမှုဆက်ဆံရေး ဘဝအခြေအနေများ မတူညီမှု၊ စီးပွားရေးဘဝခြားနားမှု၊ နေထိုင်ရာဒေသ ကွဲပြားမှုတို့ကြောင့် တောင်ပေါ်ကရင်တို့၏ ယဉ်ကျေးမှုထုံးဓလေ့တို့သည် မြေပြန့်နေကရင်များနှင့် ခြားနားနေသော အချက်အလက်ကလေးများ ရှိနေပေသည်။

ရှုးထိုးစပါး

တောင်ပေါ်ကရင်တို့၏ အဓိက သက်မွေး ဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းမှာ တောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်း အလုပ်များပင်ဖြစ်၏။

တောင်ယာဆိုသည်မှာ တောင်စောင်းဒေသများကို တောင်ကတုံးများဖြစ်အောင် ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းထားသော မြေကွက်များဖြစ်၏။ ထိုမြေကွက်သည် မိုးရာသီရောက်၍ နယုန်လနှင့် ဝါဆိုလဆန်းစတွင် မြေသားပြော့လာ၏။ ထိုသို့မြေပြော့လာသည့်အချိန်တွင် တောင်ပေါ်ကရင်များသည် စူးထိုးစပါးများကို စိုက်ပျိုးကြတော့၏။

စူးထိုးစပါးဆိုသည်မှာ မြေပြော့ပြော့ပေါ်တွင် ဝါးချွန် (ဝါ)သစ်သားချွန်ကိုစိုက်ချလိုက်ပြီး ထိုစိုက်ချလိုက်သည့် မြေကျင်းကလေးထဲသို့ စပါးစေ့များကို ထည့်ပေးခြင်းဖြစ်၏။ စူးထိုးစပါးစိုက်ပျိုးရာတွင် အများအားဖြင့် ယောကျ်ားသားများနှင့် လုလင်ပျိုများက သစ်သားချွန်ဝါးချွန်ဖြင့် ကျင်းဖေါက်ပေးပြီး အမျိုးသမီးများက လည်ပင်းနှင့်ပခုံးပေါ်တွင် အရံသင့်လွယ်ထားသောပုလိုင်းထဲမှ စပါးစေ့များကို ကျင်းထဲသို့ထည့်ပေးလေ့ရှိ၏။ ထိုစပါးစေ့ကလေးများမှာ ရက်သတ္တပတ် တပတ်အတွင်း၌ပင် အစို့အညှောင့်ကလေးများ ထွက်လာကြပေတော့သည်။

ထိုကဲ့သို့စူးထိုးချိန် (စပါးစိုက်ပျိုးချိန်) နှင့် စပါးများရိတ်သိမ်းချိန်သည် တောင်ပေါ်ကရင်များအတွက် အလုပ်အများဆုံးအချိန်ဖြစ်သည့်အတိုင်း ထိုအချိန်များတွင်အမြဲအစွဲနေသော ရွာမှခေတ္တခဏပြောင်း၍လုပ်ခင်းဆောင်တာရှိသော တောင်ယာခင်းထဲတွင် တောင်ယာတဲထိုးကာ လာရောက်နေ

တတ်၏။ ထိုသို့စပါးများ ရိတ်သိမ်းပြီးစီးသောအခါ တောင်ယာတဲမှနေ၍ နေရင်းဒေသကျေးရွာသို့ မပြန်လာမီ ဆဲဆဲကလေးတွင် တောင်ပေါ်ကရင်လူမျိုးများသည် ၎င်းတို့၏ကလေးများအတွက် တောင်ယာခင်းတွင် လိပ်ပြာမကျန်ရစ်ခဲ့ရအောင် ကြက်ဥ၊ ကောက်ညှင်း၊ ကောက်ညှင်းကျည်တောက်များဖြင့်လိပ်ပြာခေါ်ပေးလေ့ရှိ၏။

မှိုဟင်းနှင့်အယူအဆတခု

တောင်ပေါ်ကရင်လူမျိုးများက ၎င်းတို့၏တောင်ယာထဲမှ စူးထိုးစပါးမှရသော ဆန်ထမင်းသည် မြေပြန့်မှထမင်းထက် အရသာရှိသည်ဟုယူဆထား၏။ ၎င်းတို့၏ထမင်းချက်ပြုတ်စားသောက်ပုံမှာ ပကာသနကင်း၍ အထူးပင် ဓလေ့စရာကောင်းလှပေသည်။ တောကောင်များနှင့် တောင်ကျချောင်းမှ ငါးများ ဖမ်း၍ရရှိသောအခါ ထမင်းဝိုင်းသည် ဟင်းနှင့်စုံပြေတတ်၏။ ဟင်းလျာရှားမရသောအခါနှင့် ရာသီမသင့်သောလများတွင် ဝါးမျှစ်ဖြင့်ပင်ပြီးရ၏။ ထိုအခါမျိုးတွင် ဝါးကျည်တောက်ထဲမှ တောင်ပေါ်ငရုပ်နှင့် ဆားရောနှောကာထောင်းထားသော ငရုပ်ထောင်းမှာလည်း များစွာပင်အဖိုးတန်လှပေသည်။

ထမင်းစားသောက်ရာတွင် လင်ပန်း(ဝါ)ဗျပ်ကြီးထဲတွင် ထမင်းဟင်းများကိုစည့်ပြီး တအိမ်သားလုံး၊ မိသားစုအား

လုံး ဝိုင်းဖွဲ့၍စားသောက်၏။ ဧည့်သည်လာပါကလည်း ထို ဧည့်သည် အိမ်ရှင်များနှင့်အတူ ဝိုင်းဖွဲ့၍ စားသောက်ရန်ပင် ဖြစ်၏။ အထူးသဖြင့် တောင်ပေါ်ကရင်တို့တွင် ထူးထူးခြားခြား စွဲလမ်းယူဆနေသည့် အယူအဆတခုမှာ မှိုဟင်းနှင့်ပတ်သက်သော အယူအဆတခုပင်ဖြစ်၏။ အကယ်၍အိမ်သို့ ဧည့်သည် ရောက်ရှိနေချိန်အတွင်းမှိုများရ၍ မှိုဟင်းချက်သည့်နေ့တွင် တောင်ပေါ်ကရင် အိမ်ရှင်များက ဧည့်သည်ကိုမေးတတ်၏။ "ဤမှိုဟင်းကို ဧည့်သည်ပင် သုံးဆောင်မည်လား၊ ဒါမှ မဟုတ် အိမ်ရှင်များပင်သုံးဆောင်ရမည်လား" ထိုသို့ ကွဲပြားခြားနားအောင် မေးမြန်းတတ်၏။ သို့ကလိုမေးမြန်းရခြင်းမှာ ဤမှိုဟင်းကို ဧည့်သည်ရော အိမ်ရှင်ပါ အတူတကွစားသောက်မိပါက နောင်အခါတွင် တဦးနှင့်တဦး မိတ်ပျက်တတ်သည် ဟူသော အယူအဆကြောင့်ပင်ဖြစ်၏။

အသုဘညမှ လုလင်နှင့်လုံမ

တောင်ပေါ်ကရင်များမှာ တောင်ယာကိုသာ မှီခိုနေရသောကြောင့် တောင်ယာခုတ်ထွင်ချိန်၊ စူးထိုးချိန်၊ ရိတ်သိမ်းချိန်၊ စသည်ဖြင့် တနှစ်လုံးလိုလိုပင် တောင်ယာထဲ၌အချိန်ကုန်လုမတတ်ဖြစ်နေ၏။ သို့ကြောင့်ရွာမှတဦးတယောက် သေဆုံးလေသောအခါ ရွာ၏အကြီးအကဲလုပ်သူက မောင်းကြီးကို ထု၍ လုပ်ခင်းဆောင်တာဝင်နေသော တောင်ယာထဲမှလူများကို အကြောင်းကြားတတ်၏။ ဤသို့မောင်းသံကိုကြားရသည်

နှင့် ထိုနေ့ညအတို့ တောင်ယာထဲ၌မအိပ်တော့ဘဲ အသုဘကိစ္စကူညီရန်အတွက် ရွာထဲသို့ပြန်လာခဲ့ကြရ၏။

အသုဘပွဲကို တောင်ပေါ် ကရင်လူမျိုးတို့သည် နှစ်ညသုံးညအထိ ဆက်လက်ထားရှိပြီး အသုဘထားရှိသည့် ရက်အတွင်း၌ ညလုံးပေါက်ပင် ရွာရှိလုလင်လုံမများနှင့် ရွာနီးချုပ်စပ်ရွာများရှိ လုလင်လုံမတို့သည် အသုဘသို့လာရောက်ကြပြီး တညလုံးနေထိုင်လေ့ရှိ၏။ ထိုအသုဘပွဲ၌ လုလင်နှင့်လုံမတို့သည် ညလုံးပေါက်နေကြရင်းက(ထား)ခေါ် ကရင်အမျိုးသား တေးကဗျာရှည်ကြီးများကို အပြန်အလှန်ရွတ်ဆိုနေတတ်၏။

ထိုသို့ လုလင်နှင့်လုံမတို့သီဆိုကြသည့်တေးကဗျာရှည်ကြီးများတွင် ရာဇဝင်သဘော၊ ဒဏ္ဍာရီ သဘောအကြောင်းများလည်းပါရှိ၏၊ သဘာဝ တောတောင်ရေမြေနှင့်တကွ ပန်းပွင့်ပန်းဖူးကလေးများ အကြောင်းလည်းပါ၏၊ ထိုနောက် တဦးနှင့်တဦး ချစ်ကာစောင်းကာ အချစ်ပြဿနာတို့ကို တင်စားဖွဲ့ဆိုသည်များလည်းပါ၏၊ လုလင်နှင့်လုံမတို့သည် တညမဟုတ်၊ နှစ်ညမဟုတ်၊ သုံးညတိုင်တိုင် မမောနိုင် မပမ်းနိုင် ညလုံးပေါက် တေးကဗျာရှည်ကြီးများကို သီဆိုရွတ်ဖတ်ကာ အသုဘစောင့်ခဲ့ကြ၏၊ သို့ဖြစ်၍ တောင်ပေါ်ကရင် လူမျိုးတို့၏ အသုဘပွဲမှာ လုံမနှင့်လုလင်တို့၏ တွေ့ရာဆုံရာချစ်ရာ ပြဿနာဆွေးနွေးနေကဲ့သို့ ဖြစ်နေတော့၏။

လူမျိုးတိုင်းတွင် လူပျိုအပျိုကိစ္စနှင့် အချစ်ကိစ္စများရှိတတ်သလို တောင်ပေါ်ကရင်များတွင်လည်း အချစ်ပြဿနာခေါ် အပျိုလူပျိုကိစ္စကလေးများရှိ၏၊ အပျိုလူပျို တဦး သို့မဟုတ် ယောကျ်ားတဦးသည် အိမ်ထောင်မပြုသေးဘဲ ယက်ဆိုင်ရာ ရည်းစားကိုသော်၎င်း၊ တစုံတဦးကိုသော်၎င်း မေထုန်မှီဝဲပြုမိခဲ့သော်၊ သို့မဟုတ် တဖက်မှအလိုမတူဘဲ မုဒိန်းမှု ကျူးလွန်ခဲ့သော် အားလုံးသောအမှုတို့တွင် အကြီးမားဆုံးသော အမှုတခုအနေဖြင့် အရေးယူခံရမြဲဖြစ်၏။

အဓိပ္ပါယ်မှာ တောင်ပေါ် ကရင်တို့မှာ ဖိုမဆက်ဆံရေး ပြဿနာကို တင်းတင်းကြပ်ကြပ်ပင် စောင့်ထိန်း တတ်ကြ၏၊ အထက်တွင်ဖေါ်ပြခဲ့သလို မုဒိန်းမှုပြဿနာ(ဝါ)မေထုန်မှီဝဲမှု ပြဿနာ ပေါ်လာပါက ကျေးရွာရှိ ခေါင်းဆောင်များသည် စုဝေးကြကာ ကာယကံရှင်နှစ်ဦးတို့ကိုခေါ်ယူ၍ မိမိတို့တွင်အပြစ်ရှိကြောင်းဝန်ခံခိုင်း၏၊ ထိုသည့်နောက် အမှုကျူးလွန်သောယောကျ်ားသည် ဝက်ကလေးတကောင်ကို မသေ့တသေသတ်ပြီး ရွာရှိအိမ်များသို့ပတ်ပြရ၏၊ မသေမရှင် ဖြစ်နေသောဝက်ကလေးမှာ နာကျင်လှသဖြင့် အားရှိသမျှ အစွမ်းကုန်အော်ဟစ်တော့၏၊ ထိုအခါအိမ်ရှိလူများမှာ ဝိုင်းအုံကြည့်ကြသည်။

ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းမှာ ကျေးရွာနှင့် ရွာရှိလူများသို့ ဂြိုဟ်ဆိုး ကြမ္မာဆိုးများမကျရောက်၊ မဝင်ရောက်စေရန် ရွာစောင့်နတ်

များကို ပသခြင်းတမျိုးပင်ဟုဆို၏၊ သို့သော် ဝက်ကလေးသံကြား၍ လူအများဝိုင်းအုံ ကြည့်ကြသည်မှာလည်း ကာယကံရှင်နှစ်ဦးကို နောင်ကြဉ်စေရန် ဆုံးမဒဏ်ခတ်ခြင်း တမျိုးပင်ဖြစ်၏။

ဝတ်စားဆင်ယဉ်ပုံ

တောင်ပေါ်ကရင်တို့သည် တောင်ပေါ်တွင် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ယက်လုပ်သော လက်ရက္ကန်းမှ ဂျပ်ခုတ်သင်တိုင်းများကိုသာ ဝတ်ဆင်ကြ၏၊ ထိုသင်တိုင်း ရှည်ကြီးများမှာ မိန်းမယောကျ်ားတဦးလျှင် တထည်ကျစီသာရှိ၏၊ နှစ်ထည်သုံးထည် အပိုမထားပေ၊ ဘာ့ကြောင့် နှစ်ထည်သုံးထည် မထားသနည်းဟု မေးကြည့်သောအခါ၊ ၎င်းတို့က အဝတ်အစား အပိုထားလျှင် ကျားကိုက်တတ်သည်ဟုဆိုတတ်၏။

အဝတ်တထည် ကိုယ်တခုသာရှိသဖြင့် ရေချိုးရာတွင် ရေလဲနှင့်ချိုးရန်မလွယ်ပေ၊ ချိုးလေ့ချိုးထလည်းမရှိခဲ့၊ သို့သော် အားလုံးက လိုက်နာထားသော စည်းကမ်းတခုရှိသဖြင့် ၎င်းတို့အတွက် ရေချိုးရာတွင် ပြဿနာမရှိဘဲနေ၏၊ ထိုစည်းကမ်းမှာ နံနက်(၇)နာရီအချိန်လောက်မှ နံနက်(၁၀)နာရီ အထိ အချိန်ကို အမျိုးသမီးများ၏ရေချိုးချိန်အဖြစ်သတ်မှတ်ထားပြီး ယောကျ်ားများမှာ ထိုအချိန်လွန်မှရေချိုးရ၏၊ အထူးသဖြင့် တောင်ပေါ်ကရင်အမျိုးသမီးများမှာ ပန်းစီးကြိုး နီနီစများကို

သဘောကျနှစ်ခြိုက်ကြသလို ယောကျ်ားသားများက အရက်ပြင်းပြင်းကို အထူးပင်နှစ်ခြိုက်ကြ၏။

နေအိမ်နှင့်ခြင်ထောင်

တောင်ပေါ်ကရင်တို့၏နေအိမ်များမှာ ခြေတန်ရှည် အိမ်မြင့်ကြီးများဖြစ်ကြ၏၊ အိမ်များမိုးရာတွင် ဝါးလုံးကို ထက်ခြမ်း ခြမ်း၍ မှောက်တလှည့်ခြမ်း၊ လှန်တခြမ်း ထပ်၍မိုး၏၊ အကာအရံများကိုမူ လုံလုံခြုံခြုံရှိစေရန် စံနစ်တကျ ကာထားလေ့မရှိပေ၊ အိမ်၏လှေကားများမှာ သစ်သား လုံးကို အထစ်အထစ်လုပ်၍ မြေပြင်မှအိမ်ပေါ်သို့ ထောင်ထားသော လှေကားမျိုးဖြစ်၏၊ ညအခါတွင် လှေကားကို အိမ်ပေါ်သို့ဆွဲတင်ယူထားလိုက်၏၊ ထိုသို့ သစ်သားလုံး လှေကားရှင်ထားရှိခြင်းဖြင့် ကျားရန်ကိုရှောင်နိုင်၏။

တောင်ပေါ်ကရင် အမျိုးသားများတွင် ခြင်ထောင် ဆိုသည့်အရာသည်မရှိဘဲ အထူးသဖြင့် တောင်ပေါ် ဒေသတွင် ခြင်ကောင်များထက် ပိုးကောင်ကလေးများက အမျိုးပေါင်းများစွာပင် များပြားလှ၏၊ သို့ဖြစ်၍တောင်ပေါ်ကရင်များသည် ခြင်ဒဏ်ထက် ပိုးကောင်ကလေးများ၏ဒဏ်ကို ပိုခံရ၏၊ ပိုးကောင်ကလေးများရန်ကို ကာကွယ်ရာတွင် သုံးပေရှိနှီးဝါးစိပ်များကို လက်တဆုပ်စီ သုံးလေးစီး စီး၍မီးညှိကာ အိမ်အောက်တွင်ဆွဲချည်ထားရ၏။

နေအိမ်မှာ ခြေတံရှည် အိမ်ဖြစ်သည့်အတိုင်း အိမ်အောက်သို့လေဝင်နိုင်၏၊ လေတိုးလိုက်တိုင်း မီးခိုးများထွက်လာ၏၊ မီးခိုးဒဏ်ကိုမခံနိုင်သော ခြင်ကောင်နှင့် ပိုးကောင်ကလေးများသည် အဝေးသို့ပြေးကြတော့၏။

လူနေမှုအဆင့်အတန်း

သာသနာပြုဆရာများရောက်ရှိသည့်ဒေသများတွင် အချို့မှာ နတ်ကိုးကွယ်ခြင်းပြုရာမှ ခရစ်ယန်ဘာသာဝင်ဖြစ်လာကြ၏၊ သို့သော် တောင်ပေါ် ကရင်အများစုမှာ နတ်ကိုးကွယ်ကြ၏။ တောင်ပေါ်ကရင်အများစုမှာ ရှေးဟောင်း အစဉ်အလာဓလေ့ထုံးစံများကို ယနေ့တိုင်လက်ခံကျင့်သုံးနေပြီး ခေါင်ရေခေါ်အရက်များဖြင့် ရာသီအလိုက်နတ်အမျိုးမျိုးကို ပူဇော်ပသနေကြ၏။

အထူးသဖြင့် တောင်ပေါ် ကရင်များ၏ ဒေသများတွင် ယနေ့ထက်တိုင်အောင်ပင် စာသင်ကျောင်းများနှင့် ကျန်းမာရေး ဆေးပေးခန်းများ နည်းပါး လှပေသေးသည် ဖြစ်၏၊ စာမတတ်သူများမှာ ရာခိုင်နှုန်းပြည့်နည်းပါးပင် ဖြစ်၏၊ သူတို့၏အလုပ်မှာ တောင်ယာစူးထိုး စပါးစိုက်ခြင်း အလုပ်တခုသာ မယ်မယ်ရရရှိ၏၊ အခြား ငွေဝင်ရသောလုပ်ငန်း ဘာတခုမျှ မရှိပေ၊ လေမိုးနှင့်ရာသီဥတု မမျှတသောနှစ်များတွင် တောင်

ယာမှုစူးထိုးစပါးမရတော့သောအခါ ဝါးမျှစ်၊ကြွေးဥ၊ပိန်းဥ၊ သစ်ခေါက်-ဝါးခေါက်၊ သစ်ရွက်-ဝါးရွက်စသည် တို့ကိုသာ စားသောက်ကြရရှာ၏။

ဤသည်တို့ကား တောင်ပေါ်ကရင်များ၏ ဓလေ့ထုံးစံ အချို့အဝက်နှင့် ၎င်းတို့၏ ဘဝတစိတ်တဒေသမျှသာ ဖြစ်လေသည်။

(ငွေတာရီမဂ္ဂဇင်း)

၁·၁၀-၆၃

ဝက်စွယ်ရှင် (ပုံပြင်)

လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်းများစွာက တောင်ငူနယ်၊ တောသီခို(ခေါ်)နတ်တောင်၏တောင်စောင်း၌ အသက်ကြီးသောအဘိုးအိုတယောက်ရှိသည်၊ ၎င်းအဘိုးအိုအား ထော့မဲ့ပါဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်လေသည်၊ "ထော့မဲ့ပါ၏အဓိပ္ပါယ်မှာ ဝက်စွယ်၏ အဖေဖြစ်သည်၊ (ဝါ)ဝက်စွယ်၏အရှင်လည်းဟူသည်"။

ထိုအဘိုးအို၏သားသမီးများ လုပ်ကိုင်သော တောင်ယာတို့ကို အလွန်ကြီးမားသော တောဝက် တကောင်သည် အစဉ် ဖျက်ဆီး၏၊ ၎င်းတောဝက်ကြီး၏ဖျက်ဆီးမှုကို မခံနိုင်ကြသော်လည်း ဝက်ကြီး၏ကြီးမားမှုကြောင့် မည်သူမျှမသတ်ဝံ့ချေ၊ ထိုအဘိုးအိုသည် ဝက်ကြီး၏ ဖျက်ဆီးမှုကြောင့် မိမိသားသမီးများ ဒုက္ခရောက်ရမည်ကို စိုးရိမ်သဖြင့် ထိုဝက်ကြီးကိုထွက်၍ သတ်လေ၏၊ ထိုဝက်ကြီးကိုသတ်ရာတွင် အလွန်မောပမ်းသဖြင့် အဘိုးအိုသည် ဝက်သေကောင်ကို အိမ်သို့ ယူမလာနိုင်တော့

ချေ၊ အိမ်သို့ရောက်သောအခါ သားသမက်များအား ဝက်သေကောင်ကိုယူရန်စေလွှတ်လိုက်၏၊ သို့သော် သား-သမက်များသည် သွေးကွက်များနှင့် မြက်သစ်ပင်များ ကျိုးလဲနေသောနေရာကိုသာမြင်၏၊ဝက်သေကောင်ကိုမတွေ့သဖြင့်အိမ်သို့ပြန်လာပြီး ဝက်မသတ်နိုင်ဘဲ ဝ့ါကြွားကြောင်း အဘိုးအိုအားကဲ့ရဲ့လေရာ အဘိုးအိုလည်းဒေါသထွက်ပြီး မင်းတို့ဝက်သတ်ဘို့ဝေးစွ၊ သတ်ပြီးသော အသေကောင်ကိုမျှ ယူမလာနိုင်ကြောင်းဖြင့် ပြောလေသည်။

ထိုအငြင်းအခုံကိုငြိမ်းစေရန် ဝက်သေကောင်ကို ထားခဲ့သောနေရာသို့ သွားကြလေရာ ဝက်သေကောင် မရှိတော့ကြောင်းတွေ့ရလေသည်၊ သို့သော် ထိုနေရာ၏ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် လိုက်လံရှာဖွေရာ ဝက်သေကောင်ကိုမတွေ့ဘဲ ဝက်စွယ်တခုသာတွေ့ရလေသည်၊ ၎င်းဝက်စွယ်၏ တမျက်နှာမှာနီ၍ အခြားတမျက်နှာမှာဖြူပြီး ကျန်တမျက်နှာမှာ ပြာသောအရောင်ရှိ၏၊ ထိုတောဝက်သည် ဝက်ရိုးရိုးမဟုတ်ဘဲ ဤကဲ့သို့အရှုံးခံရခြင်းကြောင့် မိမိ၌တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ်အချို့ ထွက်သွားသောကြောင့် မိမိအသက်ပြန်ရှင်ရုံမျှသာရှိပြီး တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ်နှင့်ပြည့်စုံသောအစွယ်မှာမူ ကျွတ်ကျန်ရစ်ခဲ့လေသည်၊ အဘိုးအိုသည် တောဝက်စွယ်ကိုအိမ်သို့ယူလာပြီးဘီးပြုလုပ်လေသည်၊ ထိုဘီးကိုစ၍အသုံးပြုသည်နှင့်တပြိုင်နက် သူသည် ငယ်ရွယ်စဉ်အရွယ်သို့ပြန်ရောက်လေသည်၊ ကရင်အကောင်းထောက်မ၍ ဘီးကို

အသုံးပြုရာတွင် သားသမီးများ ရှေ့တွင် အသုံးပြုမိသဖြင့် သားသမီးများ မိမိအားမှတ်မိ ကြလေသည်၊ အကယ်၍သာ သားသမီးများမျက်ကွယ်မှာ ထိုဝက်စွယ်ကိုအသုံးပြုခဲ့ပါမူ သူတို့မှတ်မိလိမ့်မည်မဟုတ်ချေ၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဤဝက်စွယ်၏တန်ခိုးကြောင့် အဘိုးအိုသည် နုပျိုလာလေသည်၊ ဤဝက်စွယ်ကို မကြာခဏ အသုံးပြုခြင်းကြောင့် ထောမဲ့ပါ၏ သားသမီးများသည် ဘေးဥပါဒ်အန္တရာယ် ရောဂါဘယ အပေါင်းမှ လွတ်ကင်း၍ လျှင်မြန်စွာ လူဦးရေတိုးပွါး လာလေသည်။

ဤကဲ့သို့ များများလာကြသဖြင့် ထော့မဲ့ပါ၏ သားသမီးများသည် တောင်ငူတောင်ပေါ်တွင်မက ယခုတောင်ငူမြို့တည်ရာ မြေပြင်တွင် ရှေးအခါက ရွာကြီးလောက်မျှ ရှိပေလိမ့်မည်၊ ထိုရွာထဲမှာပင် ဝင်ရောက် နေထိုင်ကြလေသည်၊ လယ်ယာမြေများလည်း သားသမီးများပွါးလာသော အကြောင်းအားလုံးအတွက် လုံလောက်စွာ မရှိတော့သဖြင့် ထော့မဲ့ပါသည် သားသမီးများလုပ်ကိုင် စားသောက်ရန် အတွက် မြေသြဇာကောင်းသောအရပ်ကို ထွက်ရှာလေသည်၊ ထော့မဲ့ပါပြောသည်မှာ သူသည် အိုခြင်း၊ နာခြင်းများကို အောင်မြင်သော်လည်း ပင်ပမ်းစွာအလုပ်များကိုလုပ်ကိုင်ခြင်းမှာ မအောင်မြင်သေးချေ၊ သူသည် ရောက်သွားသောနယ်မြေများ၏ မြေသြဇာများကို ဤကဲ့သို့စမ်းသပ်ကြည့်၏၊ သူသည် တွင်းများကို

တူးပြီး တွင်းတတွင်းမှ ရရှိသောမြေဇာကို အခြားတွင်းများ၌ ထည့်လျှင် တွင်းပေါင်းမည်မျှပြည့်နိုင်သည်ကိုကြည့်၏၊ မဲခေါင်မြစ်၏ဘယ်ဘက်တွင်ရှိသော မြေကြီးများသည် အကျယ်အဝန်း ညီသော တွင်းလေးတွင်းကို ပြည့်စေနိုင်သည်၊ ဤမြေသြဇာနှင့်စိတ်မကြေနပ်ဘဲ မြစ်ကိုဖြတ်ကူးပြီး မြေသြဇာစမ်းသတ်ကြည့်ရာ ညီမျှသောတွင်းခုနှစ်တွင်းကို ပြည့်စေကြောင်းတွေ့ရသောအခါ သူသည် စိတ်ကျေနပ်ပြီး သားသမီးများအားခေါ်ရန်ပြန်သွားလေသည်၊ အဘိုးအို၏ သားသမီးများ အားလုံး လာကြ၍ မြစ်ကမ်းနားသို့ရောက်သောအခါ ဆာမွတ်ကြလေသည်၊ တယောက်သောသူက ခရုကိုစားကောင်းသည်ဟုပြောသောအခါ သူတို့သည် ခရုများကို တခါမျှ မမြင်ဘူးသော ချဉ်ပေါင်ရွက်ဖြင့်ရောပြုတ်ရလေ၏၊ အချိန်နာရီပေါင်းများစွာ ပြုတ်ပြီး ထိုခရုများ၏အခွံကို စမ်းသတ်ကြည့်ရာ မာနေသေးသဖြင့် ခရုများမကျက်သေးကြောင်း တွေ့ရကာ ခရုများသည် မကျက်သေးကြောင်း ယူဆကြသည်၊ အချို့များလည်း ချဉ်ပေါင်၏နီသောအရည်ကိုတွေ့ရလျှင်ခရုများ၏သွေးဟုအောက်မေ့ကြပြီး ခရုများမကျက်သေးဟုယူဆကြပြီး တဖန်ထပ်ပြုတ်ကြလေသည်၊ အဘိုးအိုလည်း မစောင့်နိုင်တော့ဘဲ ခရီးဆက်သွားရန်ပြောသော်လည်း သူ၏သားသမီးများကအစာစားပြီးမှ ခရီးဆက်သွားနိုင်မည်ဟု ပြောသောအခါ ထော့မဲ့ပါက ခရီးဆက်သွားနှင့်ပြီး မိမိသွားမည့်လမ်းကို မှတ်မိစေရန် သစ်မြစ်များကို ခုတ်လှဲခဲ့မည်ဟု မှာကြားခဲ့ပြီး ခရီးဆက်သွားလေ

သည်၊ ကျန်ရစ်သော သားသမီးများသည် ခရုကိုအတန်ကြာ ပြုတ်ပြီး တရုပ်လူမျိုးအချို့နှင့် တွေ့ဆုံသောအခါမှ ၎င်းတို့အား ခရုစားရန်နည်းကိုပြောပြလေသည်။

သူတို့သည် ထိုခရုများကို စားသောက်ကြပြီး အဘိုးအို၏နောက်သို့လိုက်လေသည်၊ သို့သော် လမ်း၌ထော့မဲ့ပါ ခုတ်လှဲထားသော တောငှက်ပျောပင်များသည် ခုနစ်လက်မ ရှစ်လက်မအထိ အစို့ထွက်လာသည်ကို တွေ့မြင်ရသောအခါ ထော့မဲ့ပါသည် ခရီးအတော်ဝေးဝေး ရောက်နေပြီဟု ယူဆကြ၍ ထော့မဲ့ပါနောက်သို့ ဆက်မလိုက်ကြဘဲ မိမိတို့၏ နေရင်းဌာနတောင်ငူသို့ ပြန်လာကြလေသည်။

ဤထူးဆန်းသောဘီးနှင့် ထော့မဲ့ပါ ကွယ်ပျောက်သွားသည့်နေ့ကစ၍ ထော့မဲ့ပါ၏သားသမီးကရင်လူမျိုးများသည် ယခင်ကကဲ့သို့ အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်းဘေးမှ မလွတ်မြောက်ကြချေ။

ထော့မဲ့ပါ၏သားသမီးများသည် ပွါးများလာပြီး အချို့မှာ တရုပ်လူမျိုးများနှင့်အိမ်ထောင်ပြုပြီး ရှမ်းလူမျိုးများဖြစ်ပေါ်လာကြသည်။ တချို့ယိုးဒယား အမျိုးသမီးများနှင့် အိမ်ထောင်ကျ၍ တောင်သူလူမျိုးများ ဖြစ်လာကြသည်။ အချို့မှာ ဟိန္ဒူလူမျိုးနှင့် အိမ်ထောင်ပြုပြီး တောင်ငူနယ် ကရင်နက်လူမျိုးများ ဖြစ်လာကြသည်။

တနေ့ကျလျှင် ထော့မဲ့ပါသည် မိမိ၏သားသမီးအားလုံးကို စုရုံးစေပြီး နံရိုးခုနှစ်တောင်နှင့် ခြေဘဝါးခုနှစ်ဆုပ်ရှိဝက်ကြီး၏အသားကို ကျွေးလိုမ့်မည်။ ထော့မဲ့ပါ၏ သားသမီးများသည် တဦးနှင့်တဦးတွေ့ဆုံခဲ့သော် တဦးစကားကိုတဦး နားလည်ကြမည်မဟုတ်ချေ။ တဦးစကားကိုတဦး သင်ကြားရပေလိမ့်မည်ဟု တဆင့်စကား တဆင့်ကြားဖြင့် ကရင်လူမျိုးများသည် မိမိတို့အဘိုး ထော့မဲ့ပါလာလတ့်သော အချိန်အခါကိုသာ စောင့်မျှော်ရည်မှန်းကြကုန်၏။

× × × ×

''ကရင်ဩလွှမ်းသံ''

မဟာဂီတကျမ်းများတွင်၊ ရှေးခေတ်ကရင်ဩလွှမ်းသံများကိုမတွေ့ရသော်လည်း၊ ကုန်းဘောင်မင်းတရားကြီး လက်ထက်တွင် ကရင်ဩလွှမ်းသံများကို စတင်တွေ့ခဲ့ရသည်၊

ကရင်ဩလွှမ်းသံသည် ကရင်လူမျိုးတို့၏ ဘာသာဘာဝပြောဆို ဟစ်ကြွေးသောအသံများကိုယူ၍ သာယာဖွယ်ဖြစ်အောင် ဖွဲ့ဆိုသီကုံးထားသော"မြန်မာသီချင်းကြီး" အဖွဲ့အနွဲ့တမျိုးပင် ဖြစ်ပေသည်။

ထိုသီချင်းမျိုးကို မြန်မာဇာတ်ပွဲများကပြရာတွင်၊ ကရင်လူမျိုးများပါရှိသော အခန်းကဏ္ဍ၌ထည့်သွင်းသီဆို တီးမှုတ်သည်ကို တွေ့ကြရသည်။

တေးသီချင်းပါ အဖွဲ့အနွဲ့စာသားများသည်လည်း ကရင်လူမျိုးတို့၏ နေပုံထိုင်ပုံ၊ ဝတ်ပုံစားပုံ၊ ပြောပုံဆိုပုံ၊ ကုန်ထုတ်လုပ်ပုံများနှင့် သဘာဝတောတောင်ရေမြေ အခြေအနေများကို စေ့စပ်စွာဖွဲ့ဆိုသီကုံးထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

ကရင်ဩလွှမ်းသံကို သီဆိုတီးမှုတ်ရာတွင်၊ မြန်မာသီချင်းကြီးများ၌ အသံရှည်ကြာ ဆွဲငင်သီဆိုရသော သိင်္ဂါသံ၊ အံ

လောင်းပိုက်၊ တပ်ပို့၊ စသောသီချင်းများနှင့် သီဆိုပုံချင်း အနည်းငယ်ဆင်သော်လည်း၊ ကရင်ဩလွှမ်းသံတွင်၊ တီးကွက် ဆန်းကလေးများ ဖွဲ့သွင်းပါရှိနေသောကြောင့် အသံရှည် သီချင်းသစ်တမျိုး ဖြစ်နေပေတော့သည်။

ကရင်ဩလွှမ်းသံကို မြင်းစိုင်း၊ သို့မဟုတ်၊ ငါးပေါက်သံ၊ ထီးသံစဉ်ဖြင့် တီးမှုတ်သီဆိုလေ့ရှိလေသည်။

အဆိုပါကရင်ဩလွှမ်းသံကို "တော့လား ကရင်ဩလွှမ်းသံ"ဟူ၍လည်း ခေါ်ဆိုတတ်ကြသေးသည်။ ဤသို့ဆိုခြင်းမှာ အသံဩ၍သီဆိုရသောကြောင့် 'ဩသံ'ဟု ခေါ်မည်ဖြစ်ပြီး၊ 'တောလား'ဟု ခေါ်ဆိုရခြင်းမှာမူ၊ တောသဘာဝများကိုဖွဲ့ဆို သီကုံးသောစာသားများ အများအပြားပါဝင်သောကြောင့် ထိုသို့ဆိုသည်ဟုယူဆရပေသည်။

ဤသို့ကုန်းဘောင်မင်းတရားကြီးလက်ထက်၊ သာယာဝတီ ဦးစိုင်းရေးသားသီကုံးသည်ဆိုသော၊ ကရင်ဩလွှမ်းသံ နှစ်ပုဒ် မှာ "မြိုင်တန်းမှောင်ဝေလေး" နှင့် "တကြောမှောင်ပြာ"တို့ ဖြစ်ကြပေသည်။

ကရင်ဩလွှမ်းသံကို သီဆိုတော့မည်ဆိုပါက၊ မဆိုမီ ခြေ ဆင်းနိဒါန်းသဖွယ် "တောင်ယာတောလယ်"အစချီသောခွန်း ထောက်သဖြန်တပုဒ်ကို သီဆိုလေ့ရှိသည်။

အထူးသဖြင့် ကရင်ဩလွှမ်းသံများသည် ညီညီညာညာ အသံတမျိုးတည်းမဟုတ်ဘဲ၊ တပုဒ်လျှင် အသံတမျိုးဖြစ်ပြီး၊

ပတ်ပျိုး၊ ယိုးဒယား၊ တေးသီချင်းများကဲ့သို့ တီးမှုတ်ရလေ သည်။

ကုန်းဘောင်မင်းလက်ထက်၊ သာယာဝတီဦးစိုင်းရေးသား သော ကရင်ဩလွှမ်းသံ တေးသီချင်းနှစ်ပုဒ်ကိုဖော်ပြလိုက်ပါ သည်။

"မြိုင်တန်းမှောင့်ဝေလေး ကရင်ဩလွှမ်းသံ"

မြိုင်တန်းမှောင်ဝေ-လေး၊ တောင်သေလာကြော၊
လွှမ်းဖွယ်နှော၊ သာခွါးပေါ၊ တို့တောင်ယာတော
မှာ-လေး....။

ရှို့မီးထိန်လွှင်လေး၊ ကွင်းပြင်လယ်ခင်း၊ ပျိုးစရာ
ရှင်း၊ ရိုးတာကန်သင်း၊ တို့တောင်သူတို့လေတောင်သူ၊
တို့တောင်သူချင်းရယ်လေး။ ။

လောင်သင်းမြေကြူလေး၊ ရိုးကင္ဂူတန်း၊ တဲရာ
စခန်း၊ လှဲတာလမ်းလုပ်ကိုင်ရာ၊ တလင်းပြန့်ညီညာစွာ၊
လှေ့စင်မှာသုံးချောင်းဆိုင်ကာ၊ မျိုးရိက္ခာလှမ်းတယ်
လေး....။ ။

တောတန်းတောင်ခြေလေး၊ ဝါးကြိမ်တွေကြော၊
သခွါးဖရုံရော၊ စားမကုန်ပေါ၊ အိုလွှန်သာမောဖွယ်
လေး....။ ။

ဖေါ်နွေ့ခုံလင်လေး၊နှစ်စဉ်ပျော်မြဲ၊ရိုးကောက်ပွဲ၊
ဖြိုးမောက်ကဲ၊ ခြိမ့်သဲလို့ ဆူဆူငြာငြာ၊ ခေါင်အိုးနှင့်
တောင်ရိုးဘာသာ၊ အစာရေစာပေါပေါ၊ တို့ဆီ
လွန်ဝပြောတယ်၊ အိုအိုယာတောလယ်…”

“တကြောမှောင်ပြာ ကရင်သြလွှမ်းသံ”

“တ ကြော မှောင် ပြာ၊ ကောလာတောင် ခိုး ဝေ×
ကမ်းခြေဦး ၂၊ အို….လင်းပြာမှူးတယ်လေး သာထူး
ထွေ×၊ ဝေးမြေတာမှာကွာလေကော၊ လေးလာဟော
သြော်သြနောက်မူးဝေ၊ ခွန်းသံခြွေ ရှောက်ကိုင်းမှာ၊
ချိုးကဝိုင်း။ ။

ပလိုင်းကိုကွယ်၊ ဆင်တယ်သင်တိုင်းခြုံ×၊ ယဉ်သုံး
ပုံ ၂၊ အိုတီလုံးမှာလေ၊ ကြွေ ကုံး စီ၊ ကြိမ်နီချုံမှာ
ပျားအုံပေါ၊ တော်ပွေလီ၊ သြော်သြမှောင်ခိုးရီ၊ချော
နောင်ညီ ရေအေးမှာ သဲကဖွေး။ ။

တရေးဖန်ညွန်၊ လူစုံညီမြဲကောင်း၊ တောတောင်
ရင်း အိုရဲမာန်သွင်းတယ်လေ၊ ဖေါ်ချင်းနှောင်၊ စီစီ
လောင် တောကြောင်ချင်း၊ ခင်းရန်ထောင်၊ သြော်သြ
မျောက် လောင်း ကောင်၊ အို မဲ့ မှောင် ချုံ ထဲ မှာ၊
ယိုလေးဆွဲ။ ။

တကဲသာညီ၊ မြေနီတောင်စောင်းဝယ်၊ ချုံနွယ်
တော ၂၊ အိုလင်းမြေပေါ်တယ်လေ- ဝေဘောလယ်၊
လာလေယောက်ဖငယ်၊ တောင်စောင်းပျော်ဖွယ်၊
ဟိုကွင်းလယ်- တောယုန်ငယ်ရေဆင်းမှာ၊ ဖါး
အုံအင်း….။ ။

တသင်းဖေါ်ပြိုင်၊ ချော့စိုင်ပြောင်မြူးပျော်၊ ခွေး
ခေါ်လှမ်း၂၊အိုလွဲကျော်ဖမ်းတယ်လေ၊နွယ်တန်းဖေါ်
တွန်ခေါ်သံခါကျော်ညောင်း၊ ဒေါင်းဖေါ်လှော်၊
သြော်သြမြိုင်တောမော်၊ လွှမ်းဖွယ်နော်သာမောတယ်
ပန်းကပေါ်….။ ။

ကုန်းဘောင်မင်းလက်ထက်၊ သာယာဝတီဦးစိုင်းရေးသား
သော ကရင်သြကွမ်းသံ စုစုပေါင်းနှစ်ပုဒ်ကိုဖေါ်ပြလိုက်ခြင်း
ဖြစ်ပါသည်။

× × × ×

" အချစ်ဘွဲ့ကရင်တေးကဗျာ "

ချစ်ချင်း၊ မုန်းခြင်း၊ လွမ်းခြင်း၊ ဆွေးခြင်း၊ ရယ်ခြင်း၊ ငိုခြင်းတို့သည် လူ့ဓမ္မတာဖြစ်သောကြောင့် ကရင်အမျိုးသားတို့ဖွဲ့ဆိုသောအချစ်ဘွဲ့ တေးကဗျာတပုဒ်ကို တင်ပြလိုပေသည်။

အချစ်ဘွဲ့၊ အလွမ်းဘွဲ့ဖြစ်သော်လည်း ထိုအချစ် အလွမ်းထဲမှာပင် တောဘွဲ့-တောင်ဘွဲ့၊ မိုးတိမ်၊ စမ်းရေ၊ ပန်းပွင့်ကလေးများကို သိုင်းခြုံတင်စား၍ ဖွဲ့ဆိုထားသည်ကိုလည်းတွေ့ရသည်။

အထူးသဖြင့် အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် တေးကဗျာသည် "မောင်ဘွဲ့"တေးကဗျာသာ ဖြစ်သည့်အပြင်၊ အရှေ့ပိုးကရင်စကားဖြင့် ဖွဲ့ဆိုထားသည့် ကဗျာဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း တင်ကြိုဖော်ပြထားလိုပေသည်။

ဤသို့ မောင်ဘွဲ့တေးကဗျာတို့ကို ဖော်ပြရသည့် ရည်ရွယ်ချက်မှာမူ၊ ကရင်တေးကဗျာများ ဖွဲ့ဆိုသီကုံးရာတွင် ပထမ

အပိုဒ်အဆုံးစာလုံးနှင့် ဒုတိယပိုဒ်အဆုံးစာလုံးတို့အသံတူ၊အချိအချပြုထားသည်ကို သိစေလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ကြောင့်ဖြစ်ပေသည်။

ငယ်ကျွမ်းဆွေ

(၁) ယိုစိုဖွဒုံ၊ တွန်ဒေလိုင်၊
သစိတ်စွဲ၊ ယစိုင်းလေ်ထိုင်၊
ကစ်လောင်လိုက်၊ ပါကဲထို့လိုင်၊
မာပေနဝယ်၊ဟိုင့်ပါးထိုင်....။ ။

(၂) ထိမာဆမိုက်၊ သိန်းခါဆို၊
လအဝီကွ၊ မောက်တွန့်းယို၊
ယတဲပါးလိုင်၊ လပိုင်ယို့၊
စယိုင်လဲ၊ ကွဲကဲထန်းကို့....။ ။

(၃) ထောက်ထန်ကသေး၊ ဖအွန်ချိုင်၊
တိုက်လယာ၊ ယမိုကလိုင်၊
မာယနာပေဖူ၊ ဟဲခလိုင်၊
ဆိထုံးထန်း၊ ယအောခို့ထိုင်....။ ။

(၄) လေ့အခန်းထိုက်၊ မောက်ကျော်ညာ၊
မောက်ဒေဝယ်၊ ဟွေဟိုလင်ဟာ၊
အေးမယ်ဝယ်၊ ဆွန့်မွန်ဒေဝါ၊
မွန်မောက်ထွန်၊ နနင်းနဝါ....။ ။

(၅) အေးသိမွန်သိ၊ နဖတို့၊
အေးမွန်မွန်၊ ထိုင်ကဲနသို့၊
နိပိန်းနိပိန်း၊ မွဲ့ထို့ကို့၊
နိဟာလေလန်၊ ရှာနေခင်ချို့....။ ။

(၆) အေးသိမွန်သိ၊ နဖိုင်နိုင်၊
အေးမမွန်၊ ထိုင်ပြုနခိုင်၊
နိပိန်းနိပိန်း၊ မွဲ့ထိုးလိုင်၊
နိဟာလလန်၊ ရှားလယိုင်....။ ။

(၇) ယို့ထန်လေ့မောက်၊ ဆအုံးဒီ၊
ဆအုံးပါးလန်၊ ရှားတေလီ၊
ထောက်လန်ဖပိုင်၊ ယမိုမီး၊
နန်ထိုင်းနု၊ လန်တေမေ့ထီး....။ ။

(၈) ယိုထမ်းလေးမောက်၊ အုံးလောက်လောက်၊
အလမျလေ၊ ထန်းဒေါက်သောက်၊
ထိဒေနုဖိုင်၊ အေးလန်ခေါက်၊
နအောမောက်၊ ယအောလော့မောက်....။ ။

(၉) သုံးတလောက်လေ့၊ ယွာလယ့်ကွန်၊
မုခိုင်ဒုံးဆို့၊ ဖူလေ့ထွန်၊
ဆွံလန်လိုက်လေ့၊ လောက်လားလွန်၊
မိမောက်လေ့ယား၊ ယူလော့ကွန်....။ ။

(၁၀) ဆချလန်သန့်၊ မိသားမိန်၊
အန်းမီးသားဖ၊ ပါးဖူမိန်၊
ယအောလာနေခင့်၊ လေ့ယဟိန်၊
သိန်သိန်နီ၊ ဖပါးဖူးမိန်....။ ။

လေးပိုဒ်တပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် တေးကဗျာအပုဒ်ကလေး ပေါင်း ဆယ်ပုဒ်တိတိပင်ရှိပါသည်၊ သို့သော်အကြောင်းအရာ အားဖြင့်မူ၊ တခုတည်းသာဖြစ်ပါသည်။

အရှေ့ပိုးကရင်စကားဖြင့် သီးကုံးထားသော ဖေါ်ပြပါ တေးကဗျာလေးကို တတ်စွမ်းသမျှ ကြိုးစား၍ မြန်မာဘာသာ သို့ ပြန်ဆိုကြည့်မည် ဆိုပါက၊ အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရှိရ ပါမည်။

"မြန်မာဘာသာ"

(၁) နှမလေးတို့ရွာကို လှမ်းမျှော်လို့ ကြည့်လိုက်တယ် ကွယ်၊ အရှေ့ဆီမှာတောင်တန်းကြီးတခုကဆီးကာထားတော့ နှမလေးကို မောင်မမြင်ရဖူးကွယ်၊ နှမလေးကိုစွဲလန်းတဲ့စိတ်နဲ့ ပါးစပ်ကလဲပြောမိဘယ်၊ လူကြုံတွေ- အောင်သွယ်တွေနဲ့လဲ စာရေးပေးခဲ့တယ်၊ မောင့်စာကိုဖတ်ရယင်ဖြင့် မောင့်ထံကိုနှမ လေး အကြောင်းပြန်ပါအုံးလားကွယ်....။

(၂) ဟော့ဒီချောင်းလေးရဲ့ အကွေ့ဆီမှာ သစ်ကိုင်း ဝါးကိုင်းတွေ ခုတ်ပိုင်းပြီး စုပုံထားတာတွေ့ရတယ်၊ ဟိုအရင်

တုန်းကတော့....ဒီနေရာမှာငါးတွေဖါးတွေနဲ့ သိပ်ပီးပျော်စရာကောင်းတဲ့ ကွက်လပ်လေးတခုပါကွယ်၊ ခုပြန်ပီးတွေ့ရတော့ ဘယ်တုန်းကများ "ကုန်း"ကလေးဖြစ်သွားသလဲ နှမရယ်....။

(၃) မြင်းဖြူကြီးကိုစီးပီး၊ မိုးကောင်းကင်ခရီးကို မောင်သွားတော့မယ်၊ နှမလေးနဲ့ 'နှမလေးရဲ့ စကားသံနဲ့ ရုပ်သွင်ကို" တွေ့ရကြားရတော့- မောင်လဲတခါထဲရုပ်တန့်လိုက်တယ်၊ နှမလေးကို စောင့်ခေါ်ရန်နေမိတယ်ကွယ်....။

(၄) အစတုန်းကဆိုယင်၊နှမလေးနဲ့ မောင်တို့နှစ်ယောက်သား၊ စိတ်မှာကြည်နူးပီး၊ ပျော်ပါးခဲ့ရတယ်၊ ခုတော့....မရှင်အားတော့ပါလားကွယ်၊ အို....မောင်ကတော့.... အဆုံးတိုင် နှမလေးကို မြှော်လင့်လို့နေမယ်....။

(၅) နှမလေးနဲ့ မောင်ရဲ့ ချစ်မေတ္တာဟာ ဒေါက်ချင်း ငှက်မောင်နှံရဲ့ အချစ်မျိုးပါ၊ နှမလေးနဲ့ မောင် သေအတူ ရှင်မကွာ ဘယ်တော့မှမခွဲကြဖူးကွယ်....။

(၆) နှမလေးနဲ့ မောင်၊ ချစ်ရင်လဲအတူတူ၊ သေရင်လဲ့အတူတူ၊ သာလိကာငှက်ကလေးတွေလို ဘယ်ခါမှမခွဲကြဖူးနော်....။

(၇) မိုးပေါ်ကိုကြည့်မိတယ်၊ တိမ်သားတွေဟာ ဟိုမှသည်သို့လွင့်ပါးနေတယ်၊ တကယ်တော့ တိမ်သားတွေဟာ လေထုကြီးနဲ့ ခွဲခွါသွားကြပြီ၊ မောင်လဲအိပ်ချင်လာပြီ၊ ဒါပေ

မင့် နှမလေးကိုသတိရလာတော့ မျက်လုံးတွေကျယ်လာပီး၊ မျက်ရည်တွေကျမိတယ်နှမရယ်....။

(၈) မိုးပေါ်ဆီမှာ တိမ်စ တိမ်ရိပ်တွေဟာ တလိပ်လိပ်တက်လာတယ်၊ မောင့်ရဲ့ခန္ဓာကိုယ်ကတော့ ရေအိုးနဲ့တူတယ်ကွယ်၊ အဲဒီရေအိုးဟာရေရှိတဲ့အခါရှိ၊ မရှိတဲ့အခါမရှိဆိုတော့ နှမလေးဘယ်လိုပျော်ပေမယ့်၊ မောင်ကတော့ မပျော်နိုင်ပါဖူးကွယ်....။

(၉) လူသူမနီးတဲ့ ကွင်းပြင်လယ်ကွင်းကြီးထဲမှာ ဇရပ်တလုံးဆောက်ပီး၊ နှမလေးနဲ့ မောင် စကားပြောချင်လှတယ်၊ ဒါပေမင့် တယောက်စကားကို တယောက်မကြားနိုင်တဲ့ဘဝပါလားနှမရယ်၊ ပေရွက်ပေါ်မှာစာရေးပြီး၊ နှမလေးကို အိပ်မက်, မက်နေရတယ်၊ အိပ်မက်ထဲမှာ နှမလေးနဲ့ မောင်ဆုံတွေ့ရတော့....ပျော်မိပါတယ်နှမရယ်....။

(၁၀) မိုးကျပြီဆိုယင်၊ မောင်တို့ရဲ့ တောသဘာဝ ရေတွေကြီးလို့ သပြေသီးပါတယ်၊အဲဒီသပြေသီးတွေကောက်ယူစားသောက်မိယင်းက၊ နှမလေးရဲ့အမည်ကို ခေါ်ဆိုမိတယ်၊ မောင့်ဘဝဟာ ကိုယ့်ရွာကိုယ့်ဒေသမှာနေရပေမင့် နေ့စဉ်နဲ့အမျှ၊ ငယ်ကျွမ်းဆွေနှမလေးကို သတိရ,တမ်းတအောက်မေ့မိတယ် နှမရယ်....။ ။

× × × ×

သစ္စာရှင် ဇနီးမောင်နှံ
(ပုံပြင်)

တခုသောတောင်ယာရိတ်သိမ်းချိန်တွင်ထိုကျီပေါ(လူပျို) နှင့် နော်သိုးမော (အပျို)တို့သည် ချစ်ကြိုက် ရည်ငံ ကြလေသည်။

သို့လို တောင်ယာလုပ်ကိုင် အသက်မွေးမြူရာ၌ အပျိုနှင့် လူပျိုကလေးများ ရင်းရင်းနှီးနှီး ဆက်ဆံကာ ချစ်မွေရေးဆိုနိုင်သောအချိန်သည် တနှစ်လျှင် သုံးကြိမ်မျှပင်ရှိလေသည်၊ ဥပမာ-တပေါင်းတကူးလ, တောင်ယာ လုပ်ကိုင်ရန်အတွက် ထူထပ်သော ချုံနွယ်များနှင့် သစ်ပင်ငယ်ငယ်တို့ကို ခုတ်ပိုင်းရှင်းလင်းသည့်အချိန်တွင် အပျိုကလေးများနှင့် လူပျိုကလေးများ ရင်ရင်းနှီးနှီး ဆက်ဆံရပြီး တဦး၏အရည်အသွေးကို တဦး ကြည့်ကာ လူပျိုအပျိုလှည့်ကြ၏။

ထိုစဉ်ခါမှ ယောကျ်ားသားတို့၏ အရည်အသွေးမှာ အမဲကောင်များများလိုက်၍ရခြင်းနှင့် သစ်ပင်ကြီးကြီး ခုတ်လှဲနိုင်

ခြင်းဟူသော လက်ရုံးရည်စွမ်းအားပင်ဖြစ်၏၊ ပဌမ အကြိမ်အဖြစ် တောင်ယာရှင်းရာတွင် တွေ့ဆုံချစ်ရေးဆိုကြပြီး၊ ဒုတိယ အကြိမ်အဖြစ် ပေါင်းပင်များ ရှင်းလင်းသည့်အခါ တွေ့ဆုံနိုင်ကြပြန်၏၊ နောက်ဆုံး တောင်ယာများ ရိတ်သိမ်းချိန်တွင် တတိယအကြိမ်တွေ့ဆုံကြအပြီး လုလင်နှင့် လုံမတို့သည် လက်ထပ်ကြလေသည်။

"ထိုကျီပေါနှင့် နော်သိုးမော" တို့သည် တောင်ယာများထဲတွင် သုံးကြိမ်တိုင်မျှ တဦးနှင့်တဦး တွေ့ဆုံရင်းနှီး၍ ရည်ငံကြပြီး နှစ်ဘက်သော အကြီးအကဲမိတ်ဆွေများ၏ ရှေ့မှောက်တွင် အကြင်လင်မယားအဖြစ် လက်ထပ်လိုက်ကြ၏၊ လက်ထပ်ပြီး သည်မှာဘက်တွင် ထိုကျီပေါသည် နော်သိုးမောတို့ဘက်တွင် လိုက်နေ၏၊ နော်သိုးမောတွင် အဖမရှိတော့၊ အမေနှင့် မောင်လေးတယောက်သာရှိ၏၊ ထိုကျီပေါတွင်ကား အဖေ အမေမရှိတော့ရုံသာမက ညီအကိုမောင်နှမပင်မရှိတော့။

နော်သိုးမော၏အဖေ ထိုကျီပေါ၏ယောက္ခမမှာ ကရင်လို (ညှာပလာ)ခေါ်သည်၊ မြန်မာလိုဆိုပါက (ငါးပီးမ)ပင် ဖြစ်၏။

သို့လို မိမိအိမ်ပေါ်တွင် အတူတကွ နေထိုင်သော သမီးနှင့် သားမက်ကို လပေါင်းများစွာ ကြာလာသည်နှင့် ညှာပလာ (ဦးငါးပီးမ)သည်၊ သမီးကိုကြည်ဖြူသလောက် သားမက်၏ အပြစ်ကိုသာ ရှာနေတော့၏၊ သားမက်ဖြစ်သူ ထိုကျီပေါ

ကား....စိတ်ကောင်း စေတနာကောင်းနှင့် ရိုးသားဖြောင့်မတ်သူဖြစ်သည်ကတကြောင်း၊ မယားဖြစ်သူ နော်သိုးမောကို ချစ်ခင်နေသည်ကတကြောင်း၊ မိဘမရှိသူမို့ ယောက္ခမကိုလည်း မိဘသဖွယ် ချစ်ကြည် လေးစားနေသည့် အကြောင်းများကြောင့် ယောက္ခမဖြစ်သူ မည်သို့ပြောပြော၊ မည်သို့ဆိုဆို ဘာမျှအမှတ်မထားဘဲ ချစ်ကြည်လေးစားမြဲသာ ချစ်ကြည် လေးစားလျက်ရှိ၏။

နေ့တနေ့တွင် ထိုကျီပေါသည် ၎င်း၏ မိတ်ဆွေများနှင့် တောင်စောင်းမှ တောင်ရေကျချောင်းတွင် ငါးသွားများရှာ ၎င်း၏မိတ်ဆွေများမှာ အဆမတန် ငါးများ တကောင်ပြီးတကောင်ဟပ်၍ များစွာရရှိသလောက် ထိုကျီပေါမှာတကောင်တမြီးမှမျှား၍မဟပ်ခဲ့ပေ၊ညနေ နေညိုစောင်းတွင် ထိုကျီပေါသည် စိတ်ပျက်လက်ပျက်ဖြင့် အိမ်သို့ပြန်ခဲ့၏၊ အိမ်သို့ရောက်ရှိလေသော် ဇနီးဖြစ်သူ နော်သိုးမောနှင့် ယောက္ခမကြီး ညာပလာ(ဦးငါးဖိုးမ)တို့မှ ငါး ဘယ်နှစ်ကောင် ရခဲ့ပါသလဲဟူ၍ ဝိုင်း၍မေးကြရာ၊ ထိုကျီပေါသည် စိတ်ပျက်လက်ပျက်စွာဖြင့် "အလကား ငါးဖိုးမ-သောက်သုံးမကျတဲ့ငါးဖိုးမ" စသည်ဖြင့် တိုင်းထွာ၍ပြောလေရာ၊ ညာပလာ (ဦးငါးဖိုးမ)မှာ ၎င်းကို သားမက်ဖြစ်သူက မိုက်မိုက်ရိုင်းရိုင်းနှင့်တိုင်းထွာပြောဆိုသည် ဟုယူဆပြီး ထိုကျီပေါအား အမျိုးမျိုးပြောပြီး အိမ်မှနှင်ချလေသည်။

နော်သိုးမောသည် ဖခင် ဖြစ်သူအား အမျိုးမျိုး ဝန်ချတောင်းပန်ကာ ငိုယို၍အသနားခံ၏၊ သို့သော် သားမက်ဖြစ်သူအား အမြဲတန်းအပြစ်ရှာနေသော ညာပလာ(ဦးငါးဖိုးမ) သည် အလျှော့မပေးဘဲ သားမက်ဖြစ်သူအား အိမ်ပေါ်မှနှင်ချလိုက်၏။

ဖခင်ဖြစ်သူအား-နောက်ဆုံး ငိုယိုတောင်းပန်၍ မရသည်နှင့် နော်သိုးမောသည် လင်ဖြစ်သူထိုကျီပေါအား ဖျောင်းဖျ၍ "အဖေစိတ်ပြေရင် ပြန်ခေါ်မှာဘဲ၊ ခဏတော့ ထွက်ရှောင်နေပါဦး" ဟု ငိုယို၍တောင်းပန်ရပြန်၏၊ ထိုကျီပေါလည်း ဇနီးဖြစ်သူကိုမြတ်နိုးကြင်နာသည်နှင့်အမျှ ကတိပြုလိုက်၏။

နော်သိုးမောသည် ဖခင်ဖြစ်သူက အမျက်ထား၍ အိမ်မှထွက်သွားရမည့်လင်ဖြစ်သူ ထိုကျီပေါအတွက် ပလိုင်းကြီးတလုံးထဲတွင် စားသောက်ဖွယ်ရာများနှင့်တကွ လင်ဖြစ်သူ ကြိုက်နှစ်သက်သောပစ္စည်းပစ္စယတို့ကိုထည့်ပေး၏၊ ထိုသည့်နောက် နော်သိုးမောသည် ကျွဲချိုကိုယူ၍ ထိုကျီပေါလက်သို့ထည့်ကာ အရေးတစုံကြုံလှာပါက ရောက်ရာအရပ်မှ သည်ကျွဲချိုကိုမှုတ်ရန် အတန်တန်မှာကြား၍ပြောဆိုနေပြန်၏။

ထိုကျီပေါနှင့် နော်သိုးမောတို့သည် တဦးနှင့်တဦး မခွဲရက် မခွာရက်ဖြင့် များစွာပင်ယူကြုံးမရ ဖြစ်နေတော့၏။ အကယ်၍သည်နေရာတွင် ဖခင်ဖြစ်သူနှင့် ယောက္ခမဖြစ်သူအား တောင်းပန်ဝန်ချ၍ ရမည်ဆိုပါက ထိုကျီပေါနှင့် နော်သိုး

ကား....စိတ်ကောင်း စေတနာကောင်းနှင့် ရိုးသားဖြောင့်မတ်သူဖြစ်သည်ကတကြောင်း၊ မယားဖြစ်သူ နော်သိုးမောကို ချစ်ခင်နေသည်ကတကြောင်း၊ မိဘမရှိသူမို့ ယောက္ခမကိုလည်း မိဘသဖွယ် ချစ်ကြည် လေးစားနေသည့် အကြောင်းများကြောင့် ယောက္ခမဖြစ်သူ မည်သို့ပြောပြော၊ မည်သို့ဆိုဆို ဘာမျှအမှတ်မထားဘဲ ချစ်ကြည်လေးစားမြဲသာ ချစ်ကြည်လေးစားလျက်ရှိ၏။

နေ့တနေ့တွင် ထိုကျီပေါသည် ၎င်း၏ မိတ်ဆွေများနှင့် တောင်စောင်းမှ တောင်ရေကျချောင်းတွင် ငါးသွားများရာ ၎င်း၏မိတ်ဆွေများမှာ အဆမတန် ငါးများ တကောင်ပြီးတကောင်ဟပ်၍ များစွာရရှိသလောက် ထိုကျီပေါမှာတကောင်တမြီးမှမျှား၍မဟပ်ခဲ့ပေ၊ညနေ နေညိုစောင်းတွင် ထိုကျီပေါသည် စိတ်ပျက်လက်ပျက်ဖြင့် အိမ်သို့ပြန်ခဲ့၏၊ အိမ်သို့ရောက်ရှိလေသော် ဇနီးဖြစ်သူ နော်သိုးမောနှင့် ယောက္ခမကြီး ညာပလာ(ဦးငါးဖိုးမ)တို့မှ ငါး ဘယ်နှစ်ကောင် ရခဲ့ပါသလဲဟူ၍ ဝိုင်း၍မေးကြရာ၊ ထိုကျီပေါသည် စိတ်ပျက်လက်ပျက်စွာဖြင့် "အလကား ငါးဖိုးမ-သောက်သုံးမကျတဲ့ငါးဖိုးမ"စသည်ဖြင့် တိုင်းထွာ၍ပြောလေရာ၊ ညာပလာ (ဦးငါးဖိုးမ)မှာ ၎င်းကိုသားမက်ဖြစ်သူက မိုက်မိုက်ရိုင်းရိုင်းနှင့်တိုင်းထွာပြောဆိုသည်ဟုယူဆပြီး ထိုကျီပေါအား အမျိုးမျိုးပြောပြီး အိမ်မှနှင်ချလေသည်။

နော်သိုးမောသည် ဖခင် ဖြစ်သူအား အမျိုးမျိုး ဝန်ချတောင်းပန်ကာ ငိုယို၍အသနားခံ၏၊ သို့သော် သားမက်ဖြစ်သူအား အမြဲတန်းအပြစ်ရှာနေသော ညာပလာ(ဦးငါးဖိုးမ)သည် အလျှော့မပေးဘဲ သားမက်ဖြစ်သူအား အိမ်ပေါ်မှနှင်ချလိုက်၏။

ဖခင်ဖြစ်သူအား-နောက်ဆုံး ငိုယိုတောင်းပန်၍ မရသည်နှင့် နော်သိုးမောသည် လင်ဖြစ်သူထိုကျီပေါအား ဖျောင်းဖျ၍ "အဖေစိတ်ပြေရင် ပြန်ခေါ်မှာဘဲ၊ ခဏတော့ ထွက်ရှောင်နေပါဦး"ဟု ငိုယို၍တောင်းပန်ရပြန်၏၊ ထိုကျီပေါလည်း ဇနီးဖြစ်သူကိုမြတ်နိုးကြင်နာသည်နှင့်အမျှ ကတိပြုလိုက်၏။

နော်သိုးမောသည် ဖခင်ဖြစ်သူက အမျက်ထား၍ အိမ်မှထွက်သွားရမည့်လင်ဖြစ်သူ ထိုကျီပေါအတွက် ပလိုင်းကြီးတလုံးထဲတွင် စားသောက်ဖွယ်ရာများနှင့်တကွ လင်ဖြစ်သူ ကြိုက်နှစ်သက်သောပစ္စည်းပစ္စယတို့ကိုထည့်ပေး၏၊ ထိုသည့်နောက်နော်သိုးမောသည် ကျွဲချိုကိုယူ၍ ထိုကျီပေါလက်သို့ထည့်ကာ အရေးတစုံကြုံလှာပါက ရောက်ရာအရပ်မှ သည်ကျွဲချိုကိုမှုတ်ရန် အတန်တန်မှာကြား၍ပြောဆိုနေပြန်၏။

ထိုကျီပေါနှင့် နော်သိုးမောတို့သည် တဦးနှင့်တဦး မခွဲရက် မခွာရက်ဖြင့် များစွာပင်ယူကြုံးမရ ဖြစ်နေတော့၏။ အကယ်၍သည်နေရာတွင် ဖခင်ဖြစ်သူနှင့် ယောက္ခမဖြစ်သူအား တောင်းပန်ဝန်ချ၍ ရမည်ဆိုပါက ထိုကျီပေါနှင့် နော်သိုး

မောသည် အကြိမ်ကြိမ်အခါခါ ဦးခိုက်၍ ငိုရှိုက်ကာတောင်းပန် အသနားခံကြမည်သာဖြစ်၏။ သို့သော်...အစဉ်သဖြင့်သာ အပြစ်ရှာ၍ မလိုမုန်းထားနေပြီဖြစ်သော ညာပလာ (ဦးငါးဖီးမ)သည်၊ အကြင်နာတရားကင်းမဲ့ သူပီပီ သမီးနှင့် သားမက်တို့၏ ချစ်ချင်းကို ရက်စက်စွာပင်ဖြိုခွဲပစ်တော့၏။

မိုးမလင်းတလင်း အချိန်တွင်ပင် ထိုကျီပေါသည်၊ ဇနီးဖြစ်သူစီမံပေးထားသော ပလိုင်းကိုလွယ်ပိုက်ကာအိမ်၏တံစက်မြိတ်သို့ဆင်းလိုက်၏။ ထိုအချိန်တွင် ဇနီးဖြစ်သူနော်သိုးမောသည် စကားများကိုပလီပလာနှင့် ခရာတာတာမပြောဆိုတတ်သော်လည်း ရင်ထဲအသဲထဲ မျက်ရည်ထဲမှစကားတို့ဖြင့် တံစက်မြိတ်တွင်ရောက်ရှိနေသော လင်ဖြစ်သူ ထိုကျီပေါအား "သူကိုမမေ့ဘို့နှင့် သူကဘယ်တော့မှမမေ့မည်မဟုတ်ကြောင်း"ကို မှာကြားပြောဆိုလိုက်၏။

မလင်းတဖက် လင်းတဝက်နှင့် အိမ်၏တံစက်မြိတ်တွင်ထွက်ပြီး မြေကြီးပေါ်တွင်ချေစုံရပ်ကာ ဘယ်ရယ်လို့ အတိအကျမသိနိုင်သော ခရီးတခုကို ဆက်ရမည့် ထိုကျီပေါ၏ ခြေလှမ်းများသည်၊ နော်သိုးမော၏အသံကိုကြားလိုက်သည်နှင့်နောက်သို့သာ ပြန်ဆုတ်လာတော့၏။ သို့လို့.... တကြိမ်ပြီး တကြိမ် အိမ်မှထွက်လိုက်၊ နော်သိုးမော၏အမှာစကားကို ကြားလိုက်သည်နှင့် ရှေ့သို့မဆက်နိုင်ဘဲ အိမ်သို့သာပြန်လှည့်လာသော ထိုကျီပေါနှင့် နော်သိုးမောတို့၏ ့အဖြစ်အပျက်မှာ အသဲနာစရာပါပေ....။

"နင့်အသံကိုငါကြားယင် ငါဘယ်ကိုမှသွားလို့မရတော့ဘူး.... နော်သိုးမောရယ်"ဟု ထိုကျီပေါက မျက်ရည်အသွယ်သွယ်ဖြင့်ဆိုသည်။ နော်သိုးမောမှာလည်း တသွင်သွင်သော မျက်ရည်များဖြင့် "ဒါဖြင့် နင်ငါ့စကားကို မကြားရအောင် နင့်နားကိုငါပိတ်ပေးလိုက်မယ်" အသဲတုန်၊ အူတုန်၊ အသံတုန်ဖြင့် နော်သိုးမောကဆိုပြန်ရာ၊ ထိုကျီပေါက သဘောတူလိုက်၏။ နော်သိုးမောသည် ဂွမ်းစကလေးများကို တစစီတစစီယူ၍ ထိုကျီပေါ၏ နားထဲသို့ ထည့်လိုက်သည်။

သည်တခါတွင်မူ ထိုကျီပေါသည် နော်သိုးမောမှာကြားသော "နင့်ကိုငါဘယ်တော့မှမမေ့ဘူး ငါ့ကိုလဲဘယ်တော့မှမမေ့ပါနဲ့ ထိုကျီပေါရယ်၊ ဘဝကရေစက် ရှိကြသေးယင် ဒို့နှစ်ယောက်ပြန်တွေ့ကြရမှာဘဲ၊ဒီဘဝမှာကုသိုလ်ကံမကောင်းလို့ မတွေ့ရတော့ယင် နောင်ဘဝမှာမခွဲတမ်း ပြန်တွေ့ကြစို့ ထိုကျီပေါရယ်" အစရှိသော နော်သိုးမော၏ စကားတို့ကို မကြားနိုင်တော့ပေ။ နော်သိုးမောသည် ထိုကျီပေါ၏ခန္ဓာကိုယ်အား မလင်းဘဝက် လင်းတဝက် ကြယ်ရောင် မှုန်မှုန်အောက်တွင် မပျောက်မချင်း ကြည့်နေ၏။ ထိုကျီပေါ ပျောက်သွားသည်နှင့် နော်သိုးမောလည်းအခန်းထဲသို့ပြေးဝင်ကာ ရှိုက်၍ရှိုက်၍ငိုချလိုက်တော့၏။ ဤသည်ကို ဆုံးစမရှိသော အရပ်တခုသို့ရင်နင့်နစ်ဖြင့်ထွက်သွားရရှာသော ထိုကျီပေါ တယောက်ကတော့ မသိမမြင်သွားရှာတော့....။

သည်လိုနှင့် မလင်းတဝက် လင်းတဝက်နှင့် နက်လှသော တောကြီး တောင်ကြီးတွေကိုဖြတ်သန်းလာခဲ့ရာ၊ ထိုကျီပေါ သည် မိုးသောက်၍ခရီးတွေ အတော်ပေါက်ခဲ့သော်လည်း ဘယ်ရောက်၍ ဘယ်ရောက်မှန်းကိုကား မသိရှာပေ။ နေရာတခု သို့အရောက်တွင်ထိုကျီပေါသည် ထမင်းဆာလာသည်နှင့် ဇနီး ဖြစ်သူ နော်သိုးမောထည့်ပေးလိုက်သော ပလိုင်းထဲမှအစား အစာတို့ကို ထုတ်ယူလိုက်၏။ သည့်နောက် စားသောက်ရန် မြေကြီးပေါ်သို့ထိုင်ချလိုက်၏။

သည်နေရာတွင် ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသော အကြံဆိုးများ ဖြင့် သားမက်ဖြစ်သူကိုသတ်ဖြတ်ရန် သမက်၏နောက်တွင်ကပ် ပါလာသော ညှာပလာ(ဦးငါးဖိုးမ)ကို နော်သိုးမောကော ထိုကျီပေါပါ မသိရှာပေ။ အစာစားရန် မြေပေါ်ထိုင်ချပြီး ထမင်းလုပ်ကိုဆုပ်လိုက်သည်နှင့် ညှာပလာ(ဦးငါးဖိုးမ)သည် လက်ဝယ်တွင် အသင့်ယူဆောင်လာသော လှံသွားထက်ထက် ဖြင့် ထိုကျီပေါ၏ ကျောသို့ စိုက်ချလိုက်၏။ လှံသွားထက် ထက် ထိုကျီပေါ၏ ကျောမှ ဝမ်းဗိုက်သို့တိုင်ထုတ်ချင်းပေါက် သွားတော့သည်။

လူသတ်သမား ညှာပလာ(ဦးငါးဖိုးမ)လည်း လူတဦးကို သို့လိုသတ်ဖြတ်လိုက်သည်နှင့် ကျေနပ်အားရကာ တဖက်လမ်း သို့လှည့်ကာပြေးသွားတော့၏။ ချင်းချင်းနီနေသောသွေးအိုင် ထဲတွင် ထိုကျီပေါကား- မသေမရှင်ဖြင့် လူးလှိမ့်နေလေ

သည်။ သွေးနှင့် မျက်ရည်များကား ထိုကျီပေါအား နှစ်၍ ထားလေသည်။ ထိုကျီပေါသည် နာ၍လည်း ငြီးတွားခဲ့၏။ ဇနီးဖြစ်သူကို သတိရ၍လည်းငို၏။ သို့လိုသွေးနှင့်မျက်ရည်ရော သော သွေးအိုင်ထဲတွင်နှစ်နေရာမှ ဇနီးဖြစ်သူ နော်သိုးမော မှာကြားလိုက်သောစကားကို သတိရလာသည်နှင့် ဘေးတွင် ကစင့်ကရဲ လွင့်ကြဲနေသောပလိုင်းထဲမှပစ္စည်းများကို စမ်းသပ် လိုက်ရာ ကျွဲချိုကို ကိုင်တွယ်မိပြီး ထိုပြွပေါသည်ရှိသမျှအား လေးနှင့် အားကုန်သုံး၍မှုတ်လိုက်၏။ မှုတ်ပြီးသည်နှင့် ထိုကျီ ပေါသည် ထိုနေရာတွင်ပင်သေဆုံးသွားတော့သည်။

နော်သိုးမောလည်း ထိုကျီပေါအိမ်မှထွက်သွားသည့်နေ့မှ စ၍ ထိုကျီပေါထံမှ တစုံတခုကို သတိထား နေသည်ဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ၊ ထိုကျီပေါသေခါနီးမှုတ်လိုက်သော ကျွဲချို သံကိုကြားသည်နှင့် အသံလာရာသို့မှန်းကာလာရာ၊ နောက် ဆုံး သွေးအိုင်ထဲတွင် နှစ်၍သေနေသော ထိုကျီပေါကိုမြင် တွေ့ရပြီး ထိုနေရာတွင်ပင် နော်သိုးမောလည်း ရင်ကွဲနာကျ၍ သေတော့သည်။

ညှာပလာ(ဦးငါးဖိုးမ)သည်၊ သမီးကိုမတွေ့၍ ရပ်သူရွာ သားများစုကာ တောနင်းရှာရာ၊ နောက်ဆုံးထိုကျီပေါ အ လောင်းနှင့်ထပ်၍ သေဆုံးနေသောနော်သိုးမော၏ အလောင်း ကိုတွေ့ကြလေတော့သည်။ ဤတွင်နော်သိုးမော၏အလောင်း ကို ပြန်ယူဆောင်၍ မီးသင်္ဂြိုဟ်ရာ၊ မလောင်ကျွမ်းဘဲရှိပြန်၏။

ထိုအခါ ရပ်သူရွာသားများမှာ ထိုကျီပေါ၏ အလောင်းကို ပါသဂြိုဟ်တို့ ညာပလာ(ဦးငါးဖိုးမ)အား ဝိုင်း၍ပြောကြသဖြင့် အလောင်းနှစ်လောင်းကိုယှဉ်၍ တပြိုင်တည်းမီးသဂြိုဟ်မှု မီးလောင်ကျွမ်းတော့၏။

ထိုကျီပေါနှင့် နော်သိုးမောတို့၏အလောင်း မီးသင်္ဂြိုဟ်ရာနေရာမှ ရက်ပေါင်းများစွာ ကြာရှိသောအခါ ထူးဆန်းစွာ ဝါးပင်ကလေးနှစ်ပင်ပေါက်ခဲ့၏။ နေ့တနေ့တွင် နော်သိုးမော၏ မောင်သည် ထိုဝါးပင်အနီးသို့ရောက်ရှိလာပြီး အမှိုက်များကို ရှင်းလင်းရာ၊ ဝါးပင်နှစ်ပင်လည်း ထူးဆန်းစွာယိမ်းထိုး၍ တေးချင်းကိုသီဆို၏။ အသံများမှာ ထိုကျီပေါ အသံနှင့် နော်သိုးမော၏အသံများသာ ဖြစ်လေသည်။ နော်သိုးမော မောင်သည် အလွန်တကြားဖြစ်ပြီး သူ့အဖေညာပလာ (ဦးငါးဖိုးမ)အား ပြန်လည်တိုင်ကြားရာ၊ ညာပလာလည်း ဓါးကို ကိုင်စွဲကာ ထိုကျီပေါ အသံထွက်သော ဝါးပင်ကို ခုတ်ဖြတ်လိုက်၏။ အခါခါပင်ခုတ်ဖြတ်၏၊ သို့သော် ခုတ်ဖြတ်၍ မရပေ၊ နောက်ဆုံးနှစ်ပင်စလုံးခုတ်မှ ပြတ်၍သွားပေတော့သည်။ ဤမျှပင်သစ္စာရှိသော ဇံနီးမောင်နှံ နှစ်ဦး ဖြစ်ပေသည်ဟု ထိုရပ်ရွာရှိ ကရင်အမျိုးသားတို့သည် ပြောဆိုချီးကျူးကြကုန်၏။

× × × ×

ကရင်စကားအချို့

အောက်တွင် ဖေါ်ပြထားသည်တို့မှာ ပိုးကရင် စကားအချို့နှင့် စကောကရင် စကားအချို့တို့ဖြစ်သည်။

ပိုးကရင် စကားနှင့် စကောကရင်စကားတို့ အသံ-အနိမ့်-အမြင့်-ကွာခြားပုံတို့ကိုလည်း သိစေရန်ဖြစ်ပါသည်။

(မြန်မာဘာသာ)	(ပိုးကရင်ဘာသာ)
စပါး	ပူ၊
ဆန်	ဂုဆာ၊
ထမင်း	မီး၊
ဟင်း၊	သော၊
ဆား၊	ထီလာ။
သကြား၊	ထီလာဆောင်
ငရုပ်သီး၊	စဂိုင်သာ၊
ကြက်သွန်၊	သောင့်ဝူသာ၊
မန်ကျီးသီး၊	မန်းခေါင့်သာ၊
ဆီ၊	သိန်သွန်၊
ထန်းလျက်၊	နန်ကွ°အီ၊

မြန်မာဘာသာ	ပိုးကရင်ဘာသာ
ဝက်သား၊	ထို့ယာ၊
အမဲသား၊	စမိန်းယာ၊
ငါး၊	ယာ၊
ငါးခူ၊	ယာကူ၊
ငါးကြီး၊	ယာဆာ၊
ဝက်၊	ထို့၊
နွား၊	စမိန်း၊
ကြက်၊	ဆန်၊
ကြက်သား၊	ဆန်းယာ၊
ဆင်၊	ဆန်ဖါထိ၊
ငှက်၊	ထူ၊
လူ၊	ပရှား၊
ယောကျ်ား၊	အခွါ၊
မိန်းမ၊	အမူ၊
လူပျို၊	ဖူသာခွါ၊
မိန်းကလေး၊	ဖူသာမူ၊
အပျိုမ၊	အမူနန်း၊
ဘုရားစေတီ၊	ကျိုက်၊
ဘုန်းကြီး၊	သံခါ၊
နတ်၊	ကလို့၊
အရှင်-သခင်၊	ကဆာ၊

မြန်မာ	ပိုးကရင်
ရေ၊	ထီ၊
မြေ၊	ဖိတ်ခူ၊
မိုးကောင်းကင်၊	မို့ခူ၊
လေ၊	လီး၊
ပန်း၊	ဖေါင်၊
စာ၊	လိပ်၊
စာအုပ်၊	လိပ်အုပ်၊
နေ၊	မူ့၊
လ၊	လား၊
လင်ယောကျ်ား၊	အဝါး၊
ဇနီးသည်၊	အမာ၊
သား၊	ဖူခွါ၊
သမီး၊	ဖူမူ၊
ဖခင်၊	အဖ၊
မိခင်၊	အမူ့၊
အဘိုး၊	အဖူ၊
အဖွါး၊	အဖီ၊

မြန်မာလိုရေးသားရာတွင်၊ လွယ်ကူသော ပိုးကရင်စကား အချို့ဖြစ်ပါသည်။

(မြန်မာဘာသာ)	(စကောကရင်ဘာသာ)
စပါး-	ပူးသာ၊
ထမင်း၊	မေ၊
ဟင်း၊	ကသူး၊
ဆား၊	အီးသာ၊
သကြား၊	အီးသာဆယ်၊
ငရုပ်သီး၊	မူဟဲသာ၊
မန်ကျီးသီး၊	မူကလဲသာ၊
ဆီ၊	သိုး၊
ထန်းလျက်၊	နှော်ကွီး၊
ဝက်သား-	ထော်ညာ၊
အမဲသား၊	ပိုညာ၊
ငါး၊	ညာ၊
ငါးခူ၊	ညာကို၊
ငါးကျီး၊	ညာဆား၊
ဝက်၊	ထော်၊
နွား၊	ပို၊
ကြက်၊	ဆော၊
ကြက်သား၊	ဆောညာ၊
ဆင်၊	ကဆော၊
ငှက်၊	ထို၊
လူ၊	ပွါကညော၊

မြန်မာ	စကောကရင်
လူယောကျ်ား၊	ပွါပူးခွါး၊
လူမိန်းမ၊	ပွါပူမူ၊
လူပျို၊	ဖူသာခွါး၊
အပျိုမ၊	မူကနှော်၊
ဘုရား၊	ယွာ၊
ဘုန်းကြီး၊	ဇော်သော၊
အရှင်-သခင်၊	ကဆာ၊
နတ်သ္မီး၊	မူဟား၊
ရေ၊	ထီး၊
မြေ၊	ဝေါခို၊
မိုးကောင်းကင်၊	မူးခို၊
လေ၊	ကလီ၊
ပန်း၊	ဖေါ၊
စာ၊	လီ၊
နေ၊	မူ၊
လ၊	လား၊
လင်ယောကျ်ား၊	အဝါ၊
ဇနီးသည်၊	အမား၊
သား၊	ဖူးခွါး၊
သမီး၊	ဖူမူး၊
ဖခင်၊	အဘာ၊

မြန်မာ	စကောကရင်
မိခင်၊	အမို၊
အဘိုး၊	အဖူး၊
အဖွါး၊	အဖီး၊

ပိုးကရင်စကားအချို့နှင့် စကောကရင် စကားအချို့ကို မြန်မာအသံထွက်ဖြင့် ပြန်လည်ရေးသားရာတွင် အချို့သော စကားလုံးများ၏ အသံထွက်ကို တိတိကျကျ ပီပီသသထွက်၍ မရပါ၊ သို့သော် အနီးစပ်ဆုံး အသံထွက်ကို ရေးသားထားပါသည်။

× × × ×

တောင်ပေါ်ကရင် ဟင်ရုံများ

တောင်ပေါ်ကရင်များသည် သီးခြားလူမျိုးတမျိုးမဟုတ်ပါ၊ တောင်ပေါ်တွင် နေထိုင်ကြသောကြောင့် တောင်ပေါ်ဒေသကိုအစွဲပြု၍ ခေါ်ဆိုခြင်းသာဖြစ်သည်။

တောင်ပေါ်ကရင်များသည် စကောကရင်၊ ပိုးကရင်၊ ကရင်အုပ်စုကြီးနှစ်ခုအနက်မှ စကောကရင်အစုဝင်ကရင် အမျိုးသားများဖြစ်ကြပေသည်။ စကောကရင်စကားကို ပြောဆိုကြသော ကရင်များလည်းဖြစ်ကြသည်။

တောင်ပေါ်ကရင်များ နေထိုင်ရာအရပ်သည် ပဲခူးရိုးမတောင်တန်းတလျှောက်နှင့် ဖါပွန်တောင်တန်းများပေါ်တွင် ဖြစ်ပေသည်။ ၎င်းတို့၏ သက်မွေးဝမ်းကျောင်း အလုပ်မှာ တောင်ယာစပါးစိုက်ပျိုးခြင်း၊ ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ကိုင်စားသောက်ခြင်းဖြစ်လေသည်။

တောင်ပေါ်ဒေသသည် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ခက်ခဲသည်ကတကြောင်း၊ ထူထပ်သောတော၊ မြင့်မားသောတောင်

တန်းများကြောင့် ခေါင်လုံသည်ကတကြောင်းကြောင့်ကူးလူး ဆက်ဆံမှုနည်းပါးလှသည်။ သို့ဖြစ်၍တောင်ပေါ် ကရင်များသည် သူတို့ဖါသာသီးသန့်နေထိုင်ရသလို ရှိနေပေတော့သည်။ တောင်ပေါ်ကရင်များ၏ဟင်းရံနှင့်ဟင်းလျာများအကြောင်းများကို တင်ပြလိုပေသည်။

ခေါင်လှသောတောတောင်များကိုကြည့်၍ တောင်ပေါ် ဒေသနေ တောင်ပေါ်ကရင်များ၏ အစားအစာနှင့် ဟင်းရံများ အခက်အခဲရှိလိမ့်မည်ဟု ယေဘုယျယူဆကြပါလိမ့်မည်။

သို့သော် ဤယေဘုယျယူဆချက်သည် မမှန်ကန်ပါ။

သဘာဝတရားသည် ဆန်းကျယ်လှသည်၊ ထိုဆန်းကျယ်သော သဘာဝမိခင်ကြီးသည် သူ၏သားသမီးများ၏ စားရေးသောက်ရေးကိစ္စတို့ကို ဒေသတခုနှင့်တခု ကွဲပြားခြားနားသည့်အပေါ်တွင်၊ ကွဲပြားခြားနားသော အစာအာဟာရတို့ကိုပေးပါသည်။

မှန်လှသည်၊ ပင်လယ်ကမ်းစပ်တွင် တောင်ပေါ်ဒေသမှ အစားအစာများကို မမြင်တွေ့နိုင်သလို၊ တောင်ပေါ်ဒေသတွင်လည်း ပင်လယ်ကမ်းခြေမှ အစားအစာများ မရှိကြချေ။

ဤသို့ပင်လယ်ကမ်းခြေနှင့် မြေပြန့်ဒေသမှ အစားအစာများကို တောင်ပေါ်ဒေသတွင်မမြင်ရ၊ရှာမရသည်နှင့် တောင်

ပေါ်ဒေသတွင် အစားအစာနှင့် ဟင်းရံများရှားပါးလှသည်ဟု မဆိုနိုင်ပေ။

သဘာဝမိခင်ကြီးသည် ပင်လယ်ကို ပင်လယ်အလျောက်၊ တောင်ပေါ်ကို တောင်ပေါ်အလျောက် ဖန်တည်းထားသကဲ့သို့၊ အစားအစာများကိုလည်း ပင်လယ်နေသူများကိုပင်လယ်ထဲမှ အစားအစာများ ထုတ်ယူပေးသည်။ တောင်ပေါ်နေသူများကိုလည်း တောင်ပေါ်မှအစားအစာများဖန်တည်းပေးထားပေသည်။

အထူးသဖြင့် တောင်ပေါ်ကရင်များ၏ ဟင်းလျာနှင့်ဟင်းလျာကောင်များသည် တောင်ပေါ်တွင် သွားလာနေသော ဖွတ်၊ ပဒတ်မှစ၍ ဝက်၊ကြက်၊ဆတ်၊ ဂျီ၊အမဲ၊ မျောက်၊ အစရှိသော သားစားသတ္တဝါများ၊ လေထဲတွင်ပျံဝဲနေသော ငှက်အမျိုးမျိုးနှင့် မြေကြီးပေါ်တွင် ပေါက်ရောက်နေသော သီးပင်၊ စားပင်၊ အသီး၊ အရွက်၊ အမျှစ်၊ ဥ၊ အမျိုးမျိုးပင် ဖြစ်တော့သည်။

ဤသို့ဟင်းရံအမျိုးမျိုးထဲမှ မြေပြန့်သားများ နှုတ်ဖျားတွင် စွဲလန်းနေကြသော် တောင်ပေါ်ကရင်ဟင်းရံနှစ်မျိုးမှာ-

(၁) တာလပေါဟင်း နှင့်....

(၂) ကျည်တောက်ထိုးဟင်း(တာဟဲဖိုး)၊

တို့ ဖြစ်ကြပေသည်။

အထူးသဖြင့် များစွာသောမိတ်ဆွေတို့သည် ကရင်အမျိုးသားမိတ်ဆွေများကို တွေ့ကြသောအခါ၊ အထက်ပါ တာလပေါဟင်းနှင့် ကျည်တောက်ထိုးဟင်းတို့ကို စားသောက်လိုပါသည်၊ ချက်ကျွေးပါလားဟု စကားဆိုတတ်ကြပါသည်။

စကားဆိုလာသော မိတ်ဆွေတို့၏ သဘောအယူအဆမှာ ကရင်အမျိုးသားတိုင်း၊ တာလပေါဟင်းနှင့် ကျည်တောက်ထိုး ဟင်းကို ချက်ပြုတ်တတ်သည်၊ စားသောက်ကြလေသည်ဟူ၍ ထင်မြင်ယူဆကြခြင်းဖြစ်ပေသည်။

တကယ်ဆိုတော့....ဤသို့ မဟုတ်ချေ၊ ကရင်တိုင်းသည် တာလပေါဟင်းနှင့် ကျည်တောက်ထိုး ဟင်းကို မချက်တတ် မပြုတ်တတ်ရုံသာမဟုတ်ဘဲ၊ စားပင်မစားဘူးကြချေ၊ အချို့ဆိုပါလျှင် ကြားဘူးနားဝရှိရုံမျှသာရှိကြသည်။

ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းအတွက် ထူးခြားသည်ဟု မဆိုနိုင်ပါ၊

အထက်တွင်ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း၊ သဘာဝမိခင်ကြီးက၊ မြေပြန့်နှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ပင်လယ်ကမ်းစပ်တွင် နေထိုင်ကြကုန်သော ကရင်အမျိုးသားများကို တာလပေါဟင်းနှင့် ကျည်တောက်ထိုး ဟင်းတို့ကို ချက်ပြုတ်ခွင့်နှင့် စားသောက်ခွင့်မပြုသည့် အချက်ကိုသာ ထူးဆန်းသည်ဟုဆိုလိုက ဆိုနိုင်ပေလိမ့်မည်။

သို့ဖြစ်၍ မြေပြန့်သားတို့ ပါးစပ် အတွေ့ဆုံးသော တောင်ပေါ်ကရင်တို့၏ ဟင်းရန်နှစ်မျိုးကို အထူးဖော်ပြလိုပေသည်။

(၁) တာလပေါဟင်း....

တာလပေါဟင်းကို ချက်ပြုတ်ရာတွင်၊ အောက်ပါအတိုင်းချက်ပြုတ်ပါသည်။

ရူးထိုးသံမွှေးမွှေးလေးနှင့် ဆတ်သား၊ အမဲသား၊ ဖွတ်သား၊ ဂျီသား၊ မျောက်သားကြပ်တိုက်တို့ကို ရောကြို၍ ဆန်ပြုတ်ပြုတ်သလိုပြုတ်ပါသည်။

တခါတရံ အသားကြပ်တိုက်နှင့်သာ မဟုတ်ဘဲ၊ တောင်ကျချောင်းကရရှိသော ငါးဖြင့်လည်းအသုံးပြုပါသည်။

ဤသို့အသားနှင့် ဆန်များရောကြိုပြုတ်ရာ၊ ဆန်ပြုတ်ကဲ့သို့ နူးသောအခါ မိမိစားလိုသောပဲညွန့်သော်၎င်း၊ ဝါးမျစ်သော်၎င်း၊ အခြားသော်၎င်း၊ ထိုအိုးထဲသို့ထည့်ခတ်ပါသည်။

ဆားအလေးအပေါ့ကိုမူ သောက်ကောင်း၊ စားကောင်း ရုံထည့်သည်။

ထိုသို့ မီးဖိုပေါ်တွင် တပွက်ပွက်ဆူ၍ တသင်းသင်း မွှေးနေသောတာလပေါဟင်းကိုအချဉ်စပ်၍စားလိုသလား၊အခါး သဲ့သဲ့စပ်၍စားလိုပါသလား၊ စဉ်းစားဝေခွဲရန်ဖြစ်ပါသည်၊

အကယ်၍ သည်နေရာတွင်၊ အချဉ်စပ်၍စားသောက်လိုပါက၊ ကင်ပွန်းရွက်နုနုကလေးများကို အလိုရှိသလောက် ခတ်ထည့်လိုက်ရန်ဖြစ်သည်၊ သို့မဟုတ် ခါးသဲ့သဲ့ကလေး လွေးလိုသည်ဆိုပါက၊ ကြိမ်ခါးဖူးနုနုကလေးကို ပါးပါးလှီး၍ ခတ်လိုက်ရန်သာရှိတော့သည်။

ဟင်းရေကိုမူ၊ မပြစ်လွန်း မကျဲလွန်းထည့်ရန် ဖြစ်သည်။

ဤမှာပင်၊ မြေပြန့်သားတို့ နှုတ်ဖျားတွင် သတင်းကြီးလှသော တာလပေါဟင်းတအိုးဖြစ်ပါတော့သည်။

တနည်းအားဖြင့်မူ၊ တာလပေါ ဟင်းသည် ငါးရန့်ဆန်ပြုတ်၊ ပုဇွန်ဆန်ပြုတ်၊ ဘဲသား-ကြက်သားဆန်ပြုတ်ကဲ့သို့ ဖြစ်လေသည်။

(၂) ကျည်တောက်ထိုးဟင်း

ဒုတိယ နာမည်ကြီးဟင်းတမျိုးမှာ ကျည်တောက်ထိုး ဟင်းဖြစ်သည်၊ ကျည်တောက်ထိုးဟင်းကို တောင်ပေါ်ကရင်များက "တာဟဲဖိုး" ဟု ခေါ်သည်။

အမှန်မှာ ကျည်တောက်ထိုးဟင်းသည် တာလပေါ ဟင်းထက်စား၍လည်းကောင်း၊ အရသာလည်း ရှိသော်လည်း မြေပြန့်သားတို့နှုတ်ဖျားတွင်၊ တာလပေါဟင်းလောက် ပေါ်ပြူလာမဖြစ်လှပေ။

ကျည်တောက်ထိုး ဟင်းဟု ခေါ်ရခြင်းမှာ၊ ဝါးကျည်တောက်ထဲတွင် ချက်ပြုတ်ရသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

တောင်ပေါ်တွင်ပေါက်သော ကြက်သင်းဝါးကို တဘက်တွင်အဆစ်ခံ၊ တဘက်ကိုအဝပြုလျက် ဝါးတဆစ်ကိုအသင့်ပြုထား၍ ထိုဝါးဆစ်၊ ဝါးကျည်တောက်ထဲသို့ ဂျီသား၊ ဆတ်သား၊ ဖွတ်သား၊ အမဲသား၊ မျောက်သား၊ ကြပ်တိုက်တို့ကို အရိုးမပါ၊ ဝါးကျည်တောက်ထဲသို့ထည့်လိုက်ပါသည်။

ထို့နောက် ဂမုန်းပင်ကဲ့သို့သော ဝက်ကြက်ဘိုးပင်၊ အရိုးနှင့်အရွက်များ ခရမ်းကစော့သီးများ၊ ပဲသီးများ၊ မျှစ်၊ ရွှေဖရုံရွက်နှင့် အညွန့်နုများ၊ တောင်ပေါ် ငရုတ်သီး စိမ်းများကို သင်၍-ဖန်၍ ကျည်တောက်ထဲသို့ ထည့်လိုက်ပြန်ပါသည်။

ငါးငပိစိမ်း၊ ဆားနည်းနည်းနှင့် ရေအတော်အသင့်ထည့်ပြီးနောက် မီးဖိုပေါ်သို့ ကျည်တောက်ကိုကြိုးဆွဲ၍ တင်လိုက်သည်။

မီးဖိုပေါ် ကြိုးဆွဲထားသော ကျည်တောက်ကို တည့်တည့်မဟုတ်ဘဲ၊ ခတ်စောင်းစောင်းကလေး ဆွဲထားရန် ဖြစ်သည်။

မီးအရှိန်နှင့် ဆူပွက်လာသောအခါ၊ ခတ်စောင်းစောင်း ကျည်တောက်ထဲသို့ ဝါးတန်တချောင်းဖြင့် ထိုးဆွနေရန်ဖြစ်သည်၊ ထိုးဆွဖန် များလာသောအခါ၊ ကျည်တောက်ထဲရှိ အရာဝတ္ထုများသည် အားလုံးသမလာတော့သည်။

ဤသို့ကျည်တောက်တွင်းသို့ ထိုးဆွပေးရင်းက၊ မီးပေါ်တွင် ကျည်တောက်ကလေးကို ဘယ်ပြောင်း-ညာလှည့်မကြာခဏပြုလုပ်ပေးရန်ဖြစ်သည်။

ကျည်တောက်တွင်း၌ သမသွားသည်နှင့် ကျည်တောက်တွင်းမှ ဟင်းနံ့သည် ဝါးနံ့နှင့်ရောစပ်၍ တသင်းသင်း ထွက်လာတော့သည်။

တကယ်တော့....ကျည်တောက်ထိုး ဟင်းသည် အရေဆမ်း အစပ်ဟင်းဖြစ်သည်။

ထမင်းပွဲတွင်၊ ဤကျည်တောက်ထိုး ဟင်းတမယ်ကောင်းဖြင့် စားသောက်လေသည်။

အစပ်ဟင်းတွင်၊ အကဲပါလှသော တောင်ပေါ်ငရုပ်စိမ်းမှာလည်း စားသောက်သူများကို နှာရေရွဲအောင်ပင် ကျီစားသန်တတ်ပေသည်။

ဤသည်တို့ကား နာမည်ကျော်ကြား၊ လူသိများသော တောင်ပေါ်ကရင်တို့၏ဟင်းရံများဖြစ်ပေသည်။

အရသာရှိမရှိ၊ စား၍သောက်၍ ကောင်းမကောင်း၊ လူပြော-သူပြောနှင့် မဟုတ်မူဘဲ၊ ကိုယ်တိုင်စမ်းသတ် ချက်ပြုတ်စားသောက်ကြည့်ကြရန်ဖြစ်ပေသတည်း....

× × × ×

ကရင်နှင့်ဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှု

လူမျိုးတိုင်းတွင်၊ ထူးခြားသောဝတ်စား ဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှုနှင့် သီးသန့်ဖြစ်သော အမျိုးသားဝတ်စုံများ ရှိသည့်နည်းတူ၊ တိုင်းရင်းသား ကရင်လူမျိုးများတွင်လည်း သီးသန့်ဖြစ်သော အမျိုးသားဝတ်စုံနှင့် သီးသန့်ဖြစ်သော ဆင်ယင် ထုံးဖွဲ့မှုများ ရှိကြသည်။

အမျိုးသားဝတ်စုံများ

ကရင်အမျိုးသားများ ဝတ်ဆင်ကြသော ဝတ်စုံများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်လေသည်။

(၁) ယောကျ်ားဝတ် သင်တိုင်းရှည်၊

(၂) ဘောင်းဘီနက်ခြေရှည် (ရှမ်းဘောင်းဘီကဲ့သို့)၊

(၃) ခေါင်းပတ်(ဝါ)ခေါင်းစည်း၊

(၄) လုံချည်(ဝါ)ကွင်းလုံချည်၊

စသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။

ယောကျ်ားဝတ် သင်တိုင်းရှည်ကြီးများမှာ၊ လက်ယက္ကန်းနှင့်ယက်လုပ်သောအဖြူရောင်အထူပိတ်ဖြစ်သည်။

အင်္ကျီအဖြစ်ရော၊ လုံချည်အဖြစ်ရော၊ ဝတ်ဆင်၍ရသည်၊ အအေးဒဏ်ကိုလည်း အကာအကွယ်ပေးလေသည်။

ဤမှာဘက်တွင် ခေတ်မှီတိုးတက် လာသောအခါ လက်ယက္ကန်းနှင့်သာမဟုတ်တော့ဘဲ၊ စက်ယက္ကန်းနှင့်လည်း ယက်လုပ်လာကြသည်။

အသွေးအရောင်နှင့် အဆင်ပြင် ပိတ်သားများ ကိုလည်း စပ်ဟပ်ရွေးချယ်၍ ယက်လုပ်လာကြသည်။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် အဖြူနှင့်အနီရောင် အစင်းများစင်းလျက်၊ ပန်းပွါးကလေးများ သီဖေါက်ထားသော မာဆရိုက်ချည်သားနှင့် တိုးတက်သောကရင်အမျိုးသား သင်တိုင်းရှည်များဖြစ်လာကြတော့သည်။

ဘောင်းဘီခြေရှည် အနက်မှာ ရှေးခေတ်၊ မြန်မာများ၊ ရှမ်းများလည်းဝတ်ဆင်သောကြောင့် ထူးခြားမှုမရှိလှပါ။

ခေါင်းပတ်ခေါ် ခေါင်းစည်းမှာလည်း တစစ တိုးတက်လာသောကြောင့် အနီနှင့်အဖြူရောင် ဆက်ထားသောခေါင်းစည်းမျှသာဖြစ်သည်။

ရှေးခေတ်ကာလမှ ကရင်လူမျိုး ယောကျ်ားများသည်၊ ရှေးခေတ် မြန်မာများအတိုင်း ဆံထုံး (ဝါ) ရောင်ထုံးများ

ထားသောကြောင့် ဤခေါင်းပတ်ကို ပတ်ထားခြင်းဖြစ်သော်လည်း ယခုအခါ၊ အမျိုးသားဝတ်စုံတခုအဖြစ်သာ အသုံးပြုကြတော့သည်။

လုံချည်များမှာ ရှေးအခါက လက်ယက္ကန်းနှင့်ယက်သဖြင့် နှစ်နံစပ်မှတကွင်းရသည်၊ နှစ်နံစပ်ထားသော နေရာတွင်လည်း စပ်မှန်း မသိရအောင် အစင်းတခု သော်၎င်း၊ အရောင်တခု သော်၎င်း၊ ထည့်ထားလေသည်။

သို့သော် ယခု ယက်လုပ်သောကရင်လုံချည်ကွင်းများကိုမူ တနံလျှင် တကွင်းဖြစ်သော်လည်း နှစ်နံစပ်ရသည့်လုံကွင်း၏အလည်တည့်တည့်တွင်၊ကရင်လုံချည်အဖြစ်အရစ်တရစ် ထည့်ထားသည်။

မူလ ယောကျ်ားဝတ် ကရင်လုံချည်မှာအဖြူနှင့်အနက် တစင်းစီ ကွမ်းရိုးစင်းနှစ်နံစပ်ဖြစ်သော်လည်း ယခုအခါ၊ အစိမ်းနှင့်အဖြူ၊ အနီနှင့်အဖြူ၊ အပြာနှင့်အဖြူ၊ အနက်နှင့်အဖြူ၊ ကွမ်းရိုးစင်းတနံတည်း ချည်ချောနှင့် ယက်လုပ်သော ကရင်လုံချည်များအဖြစ်သို့ တိုးတက်လာခဲ့သည်။

အမျိုးသမီးဝတ်စုံ

ကရင်အမျိုးသမီးများဝတ်ဆင်သော အဝတ်အစားများမှာ–

(၁) သင်တိုင်းရှည်၊

(၂) လုံချည်၊

(၃) လတ်တိုခါးပြတ်အင်္ကျီ၊

(၄) ခေါင်းစည်းပုဝါ၊

စသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။

အမျိုးသမီးဝတ် သင်တိုင်းယက်လုပ်ပုံနှင့် အရောင် အသွေးတို့သည် ယောကျ်ားဝတ်ကရင်သင်တိုင်းအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

အမျိုးသမီးဝတ် လုံချည်အနေနှင့် ယောကျ်ားဝတ် လုံချည်ထက်တိုးတက်သည်မှာ အင်းလေးပိုး ယက္ကန်းစင်မှ ကရင်အမျိုးသမီးဝတ် အင်းလေး ပိုးလုံချည်များ ယက်လုပ်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ယခုအခါ၊ ကရင်အမျိုးသမီးဝတ် ပိုးလုံချည်ကို အခြားသော တိုင်းရင်းသား လူမျိုး အမျိုးသမီးများလည်း ဝတ်ဆင်နေကြပြီဖြစ်သည်။

ခေါင်းစည်းပုဝါမှာ ရှေးအခါက၊ လက်ယက္ကန်းစင်မှအဖြူအကြမ်းထည်ဖြစ်သော်လည်း ယခုအခါ နိုင်လွန် သို့မဟုတ်-ပိုးခေါင်းစည်းကလေးသို့ တိုးတက်နေတော့သည်။

ဤသည်တို့ကား၊ ကရင် ယောကျ်ားများနှင့် ကရင်အမျိုးသမီးဝတ်စုံများဖြစ်သည်၊

ဤကရင်အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး ဝတ်စုံများကို မြို့ပေါ်တွင် နေထိုင်သောကရင်များနှင့် အခြားလူမျိုးများနှင့် ရောနှောနေထိုင်ကြသောကရင်များသည်၊ ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့နှင့် အခမ်းအနားများတွင်သာ ပွဲဆင်ကြပြီး၊ ကျန်အချိန်များတွင် မြန်မာအဝတ်အစားများကိုသာ ဝတ်စားကြသည်။

ဝေးလံသောအရပ်များနှင့် တောင်ပေါ် ဒေသတွင် နေထိုင်သော ကရင်များမှာမူ၊ ကရင်ဝတ်စုံကိုသာ ဆယ့်နှစ်လရာသီ၊ နေ့ရောညပါ ဝတ်ဆင်ထားကြလေသည်။

“ဝတ်ဆင်ပုံနှင့်ဆင့်ယဉ်ပုံ”

ကရင်ကလေးများနှင့် ကရင်မလေးအားလုံးပင်၊ သင်တိုင်းအရှည်ကိုဝတ်ဆင်ကြသည်။

သို့သော် ကရင်မကလေးဝတ်ဆင်သော သင်တိုင်းရှည်တွင် မည်သို့သော အမှတ်အသားမျှမပါရှိဘဲ၊ ကရင်ယောကျ်ားကလေးဝတ်ဆင်သောသင်တိုင်းရှည်၏ အောက်ခြေပတ်ပတ်လည်တွင်မူ အစင်းအစင်းကလေးများ ယက်ဖေါက်ထားလေသည်။

ဤအစင်းကလေးများကို မြင်တွေ့ရခြင်းဖြင့် ယောကျ်ားကလေးဝတ်ဆင်သော သင်တိုင်း၊ မိန်းကလေးဝတ်ဆင်သော သင်တိုင်း စသည်ဖြင့် ခွဲခြားသိရှိနိုင်ပေသည်။

အရွယ်ရောက်လာသော ကရင်ယောကျ်ား ပျိုနှင့် အိမ်ထောင်ကျပြီး၊ ကရင်အမျိုးသားတို့၏ ဝတ်စားဆင်ယဉ်မှုမှာ ကွဲပြားခြားနားခြင်းမရှိဘဲ၊ အထက်တွင် ဖေါ်ပြလာခဲ့သည့်အတိုင်း၊ သင်တိုင်းရှည်-ဘောင်းဘီခြေရှည်နက်၊ လုံချည်၊ ခေါင်းပတ်စသည်တို့ကို အတူတကွပင်ဝတ်စားဆင်ယဉ်ကြလေသည်။

ကရင်အပျိုမကလေးများ၏ ဝတ်စားဆင်ယဉ်မှုနှင့် အိမ်ထောင်သည် ကရင်အမျိုးသမီးတို့၏ ဝတ်စားဆင်ယဉ်ပုံတို့မှာမူ ခြားနားကွဲပြားကြသည်။

အိမ်ထောင်သည် ကရင်အမျိုးသမီးတို့သည် သင်တိုင်းရှည် အနက်ရောင်၊ ခါးပြတ်ကရင်အမျိုးသမီးအင်္ကျီနှင့်ကရင်အမျိုး သမီးလုံချည်များကို ဝတ်ဆင်ကြသည်။

ကရင်အပျိုမကလေးများမှာ သင်တိုင်းရှည်အဖြူ၊ ပုဝါဖြူ ခေါင်းစည်းနှင့်တကွ အောက်ပါ လက်ဝတ်လက်စား များကို ဝတ်စားဆင်ယင်ကြသည်။

နားဋောင်း၊ နားကပ်၊ လက်ကောက်၊ ခြေကျင်း၊ ပုတီး၊ ပန်းစည်းကြိုးတို့ကို ဆင်မြန်းကြလေသည်။

ငွေကြေးချောင်လည်မှု၊ မချောင်လည်မှုပေါ်တွင် မူတည်၍ ဖန်၊ ကြေး၊ ငွေ၊ ရွှေ-စသည်တို့ဖြင့် လက်ဝတ် တန်းဆာတို့ သည် ခြားနားတတ်သည်။

အထူးသဖြင့် ကရင် အပျိုမလေး တယောက်သည် အိမ် ထောင်သည့်ဘဝကို ကူးပြောင်း သည်နှင့် သင်တိုင်း အဖြူ ရောင်ကို ဝတ်ဆင်ခြင်းမပြုတော့ဘဲ၊ အနက်ရောင်ကို ပြောင်း လဲဝတ်ဆင်လေတော့သည်။

ဤသို့ဝတ်ဆင်ခြင်းဖြင့် အိမ်ထောင်သည်လော၊ အပျို လော၊ ခွဲခြားသိရှိနိုင်ပေသည်။

ဤသို့ဝတ်ဆင်ကြသော ကရင်အမျိုးသားများနှင့် အမျိုး သမီးများမှာလည်း မြေပြန့်ပေါ်နေကရင်များ မဟုတ်ကြသည် ကိုသတိချပ်ရမည်ဖြစ်သည်။

× × × ×

ကရင်လူမျိုးတို့၏ ရာသီပွဲများ

ဆယ့်နှစ်လရာသီတွင်၊ ဆယ့်နှစ်လရာသီပွဲများ ရှိသကဲ့သို့ ကရင်လူမျိုးများတွင်လည်း ရာသီပွဲများရှိကြလေသည်။

သို့သော် ကရင်တို့၏ရာသီပွဲများကား၊ ဆယ့်နှစ်လရာသီပွဲ တော်ကဲ့သို့ မင်းပွဲစိုးပွဲများကားမဟုတ်ချေ။

လုပ်ငန်းခွင်နှင့် စားမှုသောက်မှုကိစ္စများနှင့်တနည်းမဟုတ် တနည်းပတ်သက်နေသော ရာသီပွဲမျိုးသာဖြစ်လေသည်။

အချို့သောရာသီပွဲများမှာ မိမိတအိမ်ထောင်ချင်းကျင်းပ သောပွဲဖြစ်ပြီး၊ အချို့သောရာသီပွဲများမှာမူ၊ ရွာလုံးကျွတ် ကျင်းပရသောပွဲများဖြစ်သည်။

ကရင်တို့၏ရာသီပွဲများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်လေ သည်။

(၁) တောင်ယာနတ်စားချိန်ပွဲတော်၊

(၂) တောင်ယာခုတ်ချိန်ပွဲတော်၊

(၃) တောင်ယာစူးထိုးချိန်ပွဲတော်၊
(၄) တောင်ယာစပါးရိတ်သိမ်းချိန်ပွဲတော်၊
(၅) ကောက်သစ်စားပွဲတော်၊
(၆) ရွာလုံးကျွတ် လိပ်ပြာခေါ်ပွဲတော်၊
(၇) အိမ်သစ်တက်ပွဲတော်၊
(၈) ရေမြေဒင်းတာတမံ နတ်ပူဇော်ပွဲတော်၊
(၉) ပျိုးပင်လိပ်ပျာခေါ်ပွဲတော်၊
(၁၀) စပါးပုံလိပ်ပျာခေါ်ပွဲတော်၊
(၁၁) ထိမ်းမြားမင်္ဂလာလက်ထပ်ပွဲတော်၊
(၁၂) အရိုးကောက်ပွဲတော်၊
(၁၃) နှစ်သစ်ကူးပွဲတော်၊
စသည်တို့ကို ရာသီလိုက်ကျင်းပကြလေသည်။

တောင်ယာနတ်စားရာတွင်၊ တောင်ယာတွင် စောင့်ကြပ်ကြသောနတ်တို့ကို ဝက်၊ ကြက်၊ အရက်သေစာတို့ဖြင့် ပူဇော်ပသကြသည်။

တောင်ယာခုတ်ချိန်၊ တောင်ယာစူးထိုးချိန်၊ တောင်ယာစပါးရိတ်သိမ်းချိန်များတွင် ကျင်းပသော ပွဲတော်များမှာ တောင်ယာရှင်က၊ အကျွေးအမွေးဖြင့်ဧည့်ခံ၍ လာရောက်ဝိုင်းဝန်းကူညီ လုပ်ဆောင်သူများကာ၊ တပျော်တပါးစားသောက်ယင်း လုပ်ကိုင်ကြသည်။

အထူးသဖြင့်ထိုပွဲများတွင် အပျိုနှင့်လူပျိုများသည် တဦးကိုတဦး နီးနီးကပ်ကပ်တွေ့ကြရသည့်အခါများလည်း ဖြစ်ကြသည်။

"ထား"ခေါ် နှုတ်တိုက်လင်္ကာတို့ဖြင့် အပျိုနှင့်လူပျိုတို့သည် ကလူကျီစယ်ပြု၍ ချစ်ရေးဆိုခြင်းပြုတတ်ကြသည်။

တောင်ယာခုတ်ထွင်ချိန်မှာ တပို့တွဲ၊ တပေါင်း ဖြစ်၍၊ တောင်ယာစူးထိုးချိန်မှာ တန်ခူးကဆုန်လများတွင် ဖြစ်သည်။

တောင်ယာစပါးများကိုမူ၊ တန်ဆောင်မုန်း၊ နတ်တော်လများတွင် ရိတ်သိမ်းလေသည်။

ကောက်သစ်စားပွဲကိုမူ၊ တောင်ယာခင်းထဲမှဦးစွာဆွတ်ခူးရရှိသောသီးနှံနှင့် စပါးများကို ထမင်းဟင်းလျာချက်ပြုတ်၍ ရပ်ရွာရှိ လူကြီးမိဘတို့ကိုချက်ပြုတ် ကျွေးမွေးခြင်းဖြစ်သည်။

လူကြီးမိဘတို့ကို ဤသို့ပူဇော်ကန်တော့မှ ကျန်ကောက်သီး၊ ပဲသီးများနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများ အောင်မြင်သည်ဟု အယူရှိကြသည်။

ကောက်ဦး သီးဦးစားပွဲကို စကောကရင် ဘာသာဖြင့်.... "အော်ဘူးခို"ဟု ခေါ်လေသည်။

ကရင်လူမျိုးတို့သည်လိပ်ပျာခေါ်ပွဲကိုလည်း တခမ်းတနား ကျင်းပကြပေသေးသည်။

ဤကဲ့သို့လိပ်ပြာခေါ်ပွဲကျင်းပခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ကရင်လူမျိုးတို့သည် အောက်ပါအတိုင်းအယူရှိကြသည်။

လူတွင် လိပ်ပြာခေါ် ဝိညာဉ်များရှိကြသည်၊ ထိုလိပ်ပြာများသည် ထိတ်လန့်စရာ၊ ကြောက်လန့်စရာများနှင့်တွေ့သောအခါတွင်လည်း လွင့်ပါးသွားတတ်သည်။

အလုပ်ခွင် လုပ်ငန်းကိုင်ငန်းထဲတွင် တကွဲတပြားစီအလုပ်လုပ်နေရသောကြောင့်လည်း လိပ်ပြာများသည်တကွဲတပြားစီရှိနေတတ်ကြသည်။

ထို့ကြောင့် လွင့်ပါးသွားသော လိပ်ပြာများနှင့် တကွဲတပြားစီရှိနေကြသော လိပ်ပြာများပြန်လာကြရန် လိပ်ပြာခေါ်ခြင်းပြုလုပ်ရလေသည်။

တောင်ပေါ်ဒေသတွင် တောင်ယာများ စိုက်ပျိုးပြီးစီးချိန်၊ ဝါဆိုဝါခေါင်လများတွင် ရွာလုံးကျွတ် လိပ်ပြာခေါ်ပွဲကို ကျင်းပကြပြီး၊ မြေပြန့်ဒေသများတွင်မူ၊ စပါးများရိတ်သိမ်းပြီးစီးချိန်တွင် ကျင်းပကြလေသည်။ မြေပြန့်တွင်ကျင်းပသော လိပ်ပြာခေါ်ပွဲများမှာ ရွာလုံးကျွတ်မဟုတ်ဘဲ၊ ဆွေမျိုးစုလိုက်သော်၎င်း၊ မိသားစုလိုက်သော်၎င်း ကျင်းပကြလေသည်။

အထူးသဖြင့် လိပ်ပြာလွင့်တတ်ကြသူများမှာ- ကလေးသူငယ်များနှင့် အပျို၊လူပျိုများဖြစ်တတ်ကြသည်။အကြောင်း

မှာ၊ ၎င်းတို့၏လိပ်ပြာများသည် ထိတ်လန့်အားငယ်တတ်ကြသည်ဟု အယူရှိကြလေသည်။

လိပ်ပြာလွင့်သောကလေး၊ သို့မဟုတ် လူကြီး၊လူပုံသဏ္ဍာန်နှင့် သွင်ပြင်မှာ- ဖြူဖတ်ဖြူရော်နှင့် မရွှင်မလန်း၊ မဝမပြိုး၊ မပျော်မရွှင်ဖြစ်နေတတ်သည်ဟု အယူရှိသည်။

လိပ်ပြာကို ထမင်းဖြူ၊ ကြက်ဥ၊ ဘဲဥ ငှက်ပျောသီးများကျွေးမွေး၍ခေါ်ယူသည်၊လိပ်ပြာပြန်လာသောအခါကလေး၊ သို့မဟုတ် လူကြီး၏လက်ကောက်ဝတ်ကို ချည်ဖြူကြိုးဖြင့်ချည်ထားလိုက်လေသည်။

"လိပ်ပြာခေါ်ယူပုံ"

လိပ်ပြာခေါ်ယူပုံမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်လေသည်။

ထမင်းဖြူ၊ ကြက်ဥ၊ ဘဲဥ ငှက်ပျောသီးကို ခင်းကျင်းပသထားလျက်၊ အိမ်ရှေ့ခန်း၊ သို့မဟုတ် လှေခါးရင်းတွင် ယောင်းမကိုခေါက်၍ လိပ်ပြာပြန်လာရန်ခေါ်သည်။

"လိပ်ပြာကလေး ...ချစ်စရာ(မောင် ဘယ်သူ၊ မ ဘယ်သူ၏) လိပ်ပြာကလေး.... အပြေးကလေးပြန်လာပါ၊ အဖေနှင့်အတူပြန်နေပါ၊ အမေနှင့်အတူပြန်နေပါ၊ အကိုနှင့်ညီနှင့်အတူပြန်နေပါ၊ အမနှင့်ညီမနှင့်အတူပြန်နေပါ၊ကြက်ဥလည်းကျွေး

ပါမယ်၊ ဘဲဥ လည်း ကျွေး ပါ မယ်၊ ထ မင်း ဖြူ လည်း ကျွေး ပါမယ်....”။

ဤသို့လိပ်ပျာကောင်ကို ခေါ်ဆိုလေသည်။

ကြက်ဥ၊ ဘဲဥနှင့် ထမင်းဖြူကိုလည်းရော၍ လိပ်ပျာနှင့် အတူ လိုက်စားကြသည်။

ဤသည်တို့ကား ကရင်တို့၏လိပ်ပျာခေါ်ပွဲဖြစ်သည်။ တကျောင်းတဂါထာ၊ တရွာတပုဒ်ဆန်းဖြစ်၍မို့၊ ဒေသတခုနှင့် တခု ကွဲပြားခြားနားမှုကိုလည်း သတိပြုဆင်ခြင်ရမည် ဖြစ်သည်။

အိမ်သစ်တက်ပွဲမှာမူ၊ ထူးထူးဆန်းဆန်းမဟုတ်လှဘဲ၊ အိုးအိမ်သစ်များဖြင့် ပထမဆုံးနေထိုင်ရသည့် အထိန်းအမှတ်တခု အနေဖြင့် ကျွေးမွေးစားသောက်ခြင်းသာဖြစ်သည်။

ရေမြောင်း တာတမံပွဲမှာမူ၊ ရေမြောင်းနှင့် တာတမံကို စောင့်သောနတ်များရှိသည်ဟုအယူရှိပြီး၊ ဘေးအန္တရာယ်မပြုဘဲ၊ အကြိုးပြုရန် ဝက်၊ ကြက်၊ အရက်တို့နှင့်တကွ ၎င်းတို့၏ သွေးများဖြင့် ပူဇော်ပသခြင်းဖြစ်သည်။

ကရင်တို့သည် လူတွင်သာလိပ်ပျာရှိသည်ဟု အယူရှိကြရုံမဟုတ်သေးဘဲ၊ ပျိုးပင်၊ စပါးပင်နှင့် စပါးပုံတွင်လည်း လိပ်ပျာရှိကြသည်ဟု အယူရှိကြပေသေးသည်။

သို့ဖြစ်၍ ပျိုးပင်စပါးပင်များ ကြီးထွားရှင်သန်ရန် အတွက်နှင့် စပါးပုံများအထွက်တိုးအောင် လိပ်ပျာခေါ်ပေးလေသည်။

လိပ်ပျာခေါ်ပေးပုံမှာ ကြက်ဥ၊ ဘဲဥ၊ ထမင်းဖြူ၊ ကောက်ညှင်းထုပ်များဖြင့် လူ၏လိပ်ပျာခေါ်သကဲ့သို့ ခေါ်လေသည်။

ကရင်လူမျိုးတို့၏ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ပွဲ၊ အရိုးကောက်ပွဲ၊ နှစ်သစ်ကူးပွဲများကိုမူ ဇာသီးတသန့်စီဖေါ်ပြထားပါသည်။

ဤသည်တို့ကား ကရင်လူမျိုးတို့၏ရာသီပွဲများနှင့် ဓလေ့ထုံးစံကလေးများဖြစ်ပေသည်။

× × × ×

ထင်ရှားသော
ကရင်ခေါင်းဆောင်များ

ကရင်လူမျိုးများ အတွင်းတွင်၎င်း၊ တိုင်းပြည်တွင်၎င်း၊ ထင်ရှားကျော်ကြား၍ လူသိများသော ကရင်ခေါင်းဆောင်များ၏အမည်များနှင့် ၎င်းတို့၏အကြောင်းများကို အကျဉ်းမျှဖော်ပြလိုသည်။

ဤသို့ ထင်ရှားကျော်ကြားသည်ဟုဆိုရာတွင်၊ စီးပွါးရေး၊ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ ပညာရေး၊ ဘာသာရေး၊ အဘက်ဘက်တွင် ထင်ရှား၍ လူသိများသော ပုဂ္ဂိုလ်များအကြောင်းဖြစ်ပါသည်။

(၁) မန်းဘခိုင်၊

မန်းဘခိုင်သည် အမျိုးသားရေး၊ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်တဦးဖြစ်သည့်အပြင်၊ အာဇာနည် ပုဂ္ဂိုလ်တဦးလည်း ဖြစ်ပါသည်၊ (မန်းဘခိုင်အကြောင်း အကျယ်တွင် ကြည့်ပါ)။

(၂) ဒေါက်တာ တီ·သံပြာ၊

ပထမဆုံး ကရင်အသင်းချုပ်ကြီးကို တည်ထောင်ခဲ့သူဖြစ်သည်၊ ကရင်အကြောင်း စာအုပ် စာတန်းများ ရေးသားခဲ့သူလည်းဖြစ်သည်။

(၃) ဒေါက်တာ တန်ပလာ၊

"ဆန်းလိုက်"ဆေးရုံကို တည်ထောင်ခဲ့သော စေတနာရှင်ဆရာဝန်တဦးဖြစ်သည်။

(၄)စောဘဦးကြီး၊

ကရင်-ဗမာချစ်ကြည်ရေးကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်၊ ကရင်သူပုန်ခေါင်းဆောင်အဖြစ် ထင်ရှားခဲ့သည်။

(၅) ဒေါက်တာဝေလျှံပေါ၊

ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ ဘောဂဗေဒဌာနမှူး ဖြစ်၍ ထင်ရှားလူသိများသည်။

(၆) ဒေါက်တာဘသန်းချိန်၊

လက်ထောက်ကျမ်းမာရေးမှူးကျောင်း၏ကျောင်းအုပ်ကြီး အဖြစ် လူသိများခဲ့သည်။

(၇) ဆေးဝက်ဘာဆရာတော် ဦးသူရိယ၊

ဗုဒ္ဓဘာသာကရင် ဘုန်းတော်ကြီး ဖြစ်သည်၊ ဘုရားတည်ခြင်း၊ ကျောင်းဆောက်ခြင်းနှင့် တရားဟောခြင်းဖြင့် ကျော်ကြားသည်။

(၈) ဒေါက်တာချစ်မောင်၊

အင်းစိန်ရှိ ခရစ်ယန်ကျန်းစာသင်ကျောင်းကြီး၏ ကျောင်းအုပ်ကြီးဖြစ်သည်၊ လူသိများပါသည်။

(၉) မန်းဝင်းမောင်၊

ဂျပန်ခေတ်တွင် တောင်ငူနယ်၌ လေထီးဖြင့် ဆင်းခဲ့သည်၊ ထင်ရှားသော နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်၊အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီး၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒုတိယမြောက် သမ္မတ ဖြစ်ခဲ့သည်၊ ၎င်း၏သမ္မတသက်တန်းတွင် သမိုင်းဝင် အဖြစ်အပျက်များ ထူးထူးခြားခြားဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။

(၁၀) စမစ်ဒွန်း၊

စစ်သေနာပတိဖြစ်ခဲ့သည်။

(၁၁) မန်းဘဆိုင်

မန်းဘခိုင်၏ ညီဖြစ်သည်၊ ကရင့်ရေးရာနှင့် လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်ခဲ့သည်။

(၁၂) ဒေါက်တာ စိန်မောင်၊

ဆရာဝန်ဖြစ်သော်လည်း၊ "နေရှင်နယ်ဘီစကစ်" လုပ်ငန်းဖြင့် လူသိများခဲ့သည်။

(၁၃) ဒေါက်တာ စောလှထွန်း၊

ကရင်ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ၊ ကရင်ပြည်နယ် ဦးစီးအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် သက်တမ်း အရှည်ဆုံးဖြစ်သည်၊ တော်လှန်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး နေဝင်းနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်အရ ခင်မင်ဆုံး ကရင်ခေါင်းဆောင်ကြီးတဦးဖြစ်သည်။

(၁၄) ဆရာလူးရွှေ၊

သာသနာပြုဆရာအဖြစ်၎င်း၊ ကရင်သမိုင်းဆရာအဖြစ်၎င်း၊ ထင်ရှား၍လူသိများသည်။

(၁၅) စောထွန်းစိန် [ဗိုလ်မှူးဟောင်း]၊

ကရင်လူငယ် အစည်းအရုံးကို စတင်ထူထောင် ခဲ့သည်၊ (ကရင်လူငယ်အစည်းအရုံးအကြောင်းတွင်ကြည့်ပါ)။

(၁၆) ဆရာမကြီး ဒေါရှစ်(စ်)ထူး၊

ပန်တျာကျောင်းအုပ် ဆရာမကြီးအဖြစ် လူသိများသည်။

(၁၇) မူဆိုးကော်ကဆာ စောဟန်တာသာမွေး၊

ကရင် နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်အဖြစ် ထင်ရှား၍ လူသိများသည်။

(၁၈) ကိုသာဖြူ။

ပထမဆုံး ကရင်ခရစ်ယန်ဘာသာဝင်နှင့် သာသနာပြုဆရာဖြစ်သည်။

(၁၉) ဦးစောဘု(မြောင်းမြ၊ရေတွင်းရေကန်)၊

ရေတွင်းရေကန်ကျောင်းကြီးကို ထူထောင်ခဲ့သည်။ ကရင်ဗမာ ချစ်ကြည်ရေးဆောင်ရွက်ပြီး၊ မြောင်းမြမြို့ မီးမလောင်ရန် ကာကွယ်ခဲ့သည်၊ ပါလီမန်အမတ်လည်းဖြစ်ခဲ့သည်။

(၂၀) ဘိုးပိုက်ဆန်(တောင်ငူ)၊

ဘာသာရေး၊ အမျိုးသားရေး၊ နိုင်ငံရေးဆန်ဆန် အသင်းတခုကို ထူထောင်ခဲ့သည်။

(၂၁) စောကြာဒိုး(ဗိုလ်ချုပ်ဟောင်း)၊

ဂျပန်တော်လှန်ရေးတွင် ခေါင်းဆောင်တဦး ဖြစ်ခဲ့သည်။ (ဂျပန် တော် လှန် ရေး နှင့် ကရင်ဗမာ ချစ်ကြည်ရေး တွင် ကြည့်ပါ)။

(၂၂) မန်းဂျိန်းထွန်းအောင်၊

ကရင်ခေါင်းဆောင်အဖြစ်၎င်း၊ ဗရေတန် ကျောင်း အုပ်ဆရာကြီးအဖြစ်၎င်း၊ ထင်ရှား၍ လူသိများသည်။

(၂၃) ဆရာဦးအားမောင်၊

ပဲခူးကရင်အထက်တန်းကျောင်းအုပ်ဆရာကြီးအဖြစ် ထင်ရှား၍ လူသိများသည်။

(၂၄) ဆရာမန်စအေး၊

ကရင်ခရစ်ယန်ခေါင်းဆောင်တဦးအဖြစ်ထင်ရှား၍ လူသိများသည်။

(၂၅) မန်းဘခင်၊

ပိုးကရင်များထဲတွင် ပထမဆုံးနိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင် အဖြစ် ကျော်ကြားသည်။ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ခဲ့ဘူးသည်။

(၂၆) နော်အေမိချစ်၊

"တပွင့်ထဲပန်ပါရစေ" ဓါတ်သီချင်းဖြင့် တေးဂီတလောကတွင် ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့သည်။

(၂၇) ဦးဇော်ဝိတ်၊

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အားကစားခေါင်းဆောင်ကြီး တဦးဖြစ်သည်။

(၂၈) ဒေါ်ကောလိပ်စိန်

(ဝါးခယ်မနယ်၊ ထီးပနား၊ ကျဲရေကျော်)၊

ဇာတ်သဘင်လောကတွင် ဦးဘိုးစိန်ကြီးနှင့်တွဲဘက်၍ ထင်ရှား ကျော်ကြားခဲ့သည်။

(၂၉) ဒေါက်တာဆာစံစီဖိုး၊

(၃၀) စောပေသာ၊

(၃၁) ဦးလူနီ၊

(၃၂) မန်းဘဇံ၊

ဤပုဂ္ဂိုလ်များသည်လည်း အမျိုးသားရေး၊ နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်များအဖြစ် ထင်ရှားကျော်ကြားကြပေသည်။

× × × ×

နှစ်သစ်ကူးမိန့်ခွန်းများ

ရန်ကုန်မြို့တွင်ကျင်းပသော ကရင်နှစ်သစ်ကူးအခမ်းအနားသည် တနိုင်ငံလုံးသို့လွှမ်းခြုံပြီး၊ လက်ရှိကရင်အမျိုးသားများ၏ အခြေအနေများကိုလည်း ဖေါ်ပြတတ်ပေသည်။

သို့ဖြစ်၍ ရှေးယခင်က၊ ရန်ကုန်တွင်ကျင်းပသော ကရင်နှစ်သစ်ကူး အခမ်းအနားသို့ နိုင်ငံတော်သမတနှင့် ဝန်ကြီးချုပ်တို့သည် သဝဏ်လွှာများပေးပို့ကြပြီး၊ အစိုးရအဖွဲ့ဝင် အကြီးအကဲများနှင့် နိုင်ငံခြားသံရုံးများမှ သံတမာန်များပင် တက်ရောက်ဘူးလေသည်။

သို့ဖြစ်သောကြောင့်(၁၉၆၆)ခုနှစ်၊ ရန်ကုန်မြို့ပဲခူးကရင်ကျောင်းဝင်းထဲတွင် ကျင်းပသော ကရင်နှစ်သစ်ကူး အခမ်းအနား၌ အခမ်းအနားသဘာပတိမိန့်ကြားသော နှစ်သစ်ကူးမိန့်ခွန်းနှင့် စကောကရင်၊ ပိုးကရင်ဘာသာဖြင့် ပြောကြားသော မိန့်ခွန်းနှစ်ခုကို ဖေါ်ပြလိုပေသည်။

"သဘာပတိမိန့်ခွန်း"

ကြွရောက်လာကြတဲ့ ကရင်အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး....

လုပ်သားပြည်သူအပေါင်းတို့ခင်ဗျား....၊

ယနေ့ဟာ ကရင်အမျိုးသားနှစ် (၂၇၀၄) ခုနှစ်ကနေပြီး (၂၇၀၅)ခုနှစ်ကို ကူးပြောင်းတဲ့အချိန်ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒီလကို စကောကရင်လို(သလေး)လ ခေါ်ပါတယ်၊ ပိုကရင်လို(ထိုင်ခုတ်ဖို)လလို့ ခေါ်ပါတယ်၊ နေ့ရက်အားဖြင့်တော့ လဆန်းတရက်နေ့ကိုမူထားပါတယ်၊ မြန်မာသက္ကရာဇ်အားဖြင့် ၁၃၂၇ ခုနှစ်၊ ပြာသိုလဆန်း ၁-ရက်နေ့ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနှစ်သစ်ကူးဖြစ်ပေါ်လာပုံနဲ့ ပတ်သက်ပြီး၊ အချုပ်အားဖြင့် ရှင်းလင်းပြလိုတာကတော့၊ ကရင် နှစ် သစ် ကူး နေ့ ကို စကောကရင်လို(ပကညောနီထော်သော)၊ ပိုးကရင်လို(ပဖလုံးနိမ်ထံသံ)လို့ ခေါ်သော်လဲ ရှေးအခါက၊ စကောကရင်လို.... (နီကလို့)၊ ပိုးကရင်လို(နိမ်ကလို့)လို့ ခေါ်ပါတယ်၊ နှစ်ပရိစ္ဆေဒအားဖြင့် ယနေ့ ၂၇၀၅-နှစ်အထိ၊ ကြာညောင်းခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်းဟာဆိုရင်၊ ကျနော်တို့ကရင်အမျိုးသားများ၊ မြန်မာပြည်အတွင်းသို့ စတင်ရောက်ရှိခဲ့တဲ့အချိန် ဖြစ်ပါတယ်၊ အခြားလူမျိုးစုများလဲ ကျနော်တို့နည်းတူ ဆင့်ကဲဆင့်ကဲဝင်ရောက်လာကြပါတယ်၊

ကျနော်တို့ ကရင်အမျိုးသားများဟာ၊ ရှေးဦးစွာ မွန်ဂိုလီးယား အနောက်တောင်မှ၊ ထိုမှတဆင့်တရုပ်ပြည်အနောက်တောင်ရှိ ယူနန်ပြည်၊ ထိုမှတဖန်မြန်မာပြည်တွင်းသို့ဝင်ရောက်လာကြတယ်လို့၊ ရှေးကရင်လူမျိုးများရဲ့ လက်ဆင့်စကားအရ ၎င်း၊ ရာဇဝင်အရ လူမျိုးများရဲ့သက်ဆင်းလာပုံကိုသော်၎င်း လေ့လာခြင်းအားဖြင့် တွက်ချက် ယူဆနိုင်ပါတယ်၊ ၎င်းနောက် ကျနော်တို့မှီခဲ့တဲ့ခေတ် ၁၉၃၇-ခုနှစ်၊ ဗြိတိသျှအစိုးရအုပ်ချုပ်မှုအောက်၊ ဗမာပြည်အစိုးရလက်ထက်၊ ပါလီမန်တွင် ကရင်အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ်အမတ် (၁၂)ဦးပါဝင်ခဲ့ရာ၊ အဆိုပါကရင်အမျိုးသား အမတ်များက၊ ပါလီမန်တွင်တင်ပြ အဆိုသွင်းပြီး အများသဘောတူ အတည်ပြုချက်အရ၊ ကရင်အမျိုးသား နှစ်သစ်ကူးနေ့ကို ပြာသိုလဆန်း(၁)ရက်နေ့အဖြစ် အတည်ပြုပြီး၊ အစိုးရရုံးပိတ်ရက်အဖြစ်ပါ သတ်မှတ်အတည်ပြုကြပါတယ်။

ဒါကြောင့်မို့ ယဉ်ကျေးမှုအစဉ်အလာ တခုအနေနဲ့၎င်း ကရင်အမျိုးသားများရဲ့ ပစ္စည်းတရပ်အနေနဲ့၎င်း၊ တိမ်ကောပပျောက်ခြင်း၊ မေ့မှိန်ခြင်းမရှိစေဘို့အထွက်၊ ယနေ့တိုင်အောင် နေ့ ထူး နေ့ မြတ် အဖြစ် ဆက် လက် ကျင်း ပ ရ ခြင်း ဖြစ်တယ်။

ဒီလိုနှစ်သစ်ကူးနေ့မျိုးမှာ ရှေးဘိုးဘေးဘီဘင်ကရင်အမျိုးသားများဟာ ရိတ်သိမ်းပြီးစ သီးဦးနှံဦးများကို၊ သက်ကြီး

ဝါကြီးများနှင့် မိတ်ဆွေအိမ်နီးချင်းများသို့ ပေးကမ်းခြင်း၊ ပြီးခဲ့သောနှစ်ဟောင်း၏ အတွေ့အကြုံနှင့် အကောင်းအဆိုးများကို သုံးသပ်ခြင်း၊ နှစ်သစ်တွင်လုပ်ဆောင်ဘွယ်ရာလုပ်ငန်းများအတွက်၊ လုပ်ငန်းစဉ်ချခြင်းတို့ကိုလုပ်လေ့ရှိကြပါတယ်။

ဒါကြောင့် ကြွရောက်လာကြတဲ့ ညီအစ်ကိုမောင်နှမ အပေါင်းတို့ဟာလဲ မကောင်းတဲ့စိတ်ဟောင်း၊ အလုပ်ဟောင်း၊ အတွေးအခေါ်ဟောင်းတွေကိုစွန့်ပစ်ပြီး၊ စိတ်ကောင်းစိတ်သစ် အတွေးအခေါ်သစ်၊ အလုပ်အကိုင်သစ်တွေနဲ့၊ နှစ်သစ်ကို ခရီးဦးကြိုဆိုကြစေလိုပါတယ်။

ဒီတော့ ဒီလိုနှစ်ဟောင်းကြွေပြီး၊ နှစ်သစ်ကူးတဲ့ နေ့ထူးနေ့မြတ်မျိုးမှာ၊ သွေးရင်းသားရင်းအပေါင်းတို့ကို နှစ်သစ်ကူးလက်ဆောင်အဖြစ် အရေးကြီးဘဲ့ အကြောင်းကြီးသုံးရပ်ကို သုံးသပ်လိုက်နာကြဘို့အတွက်၊ လက်ဆောင် ပါးလိုပါတယ်။

ဒါကဘာတွေလဲဆိုရင်....။

(၁) ကရင်အမျိုးသားများရဲ့ စားဝတ်နေရေး၊
(၂) ကရင်အမျိုးသားများရဲ့ယဉ်ကျေးမှု၊
(၃) အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေး၊ ဖြစ်ပါတယ်။

ပထမအချက်အနေနဲ့။ ။ကရင်အမျိုးသားများရဲ့ စားဝတ် နေရေးနဲ့ပတ်သက်ပြီး နဲနဲပြောလိုပါတယ်၊ နှစ်ပရိစ္ဆေဒများစွာအတွင်း၊ အခြားအခြားသောလူများ ရင်ဆိုင်ခဲ့ရတဲ့

ခေတ်အမျိုးမျိုး၊ စနစ်အမျိုးမျိုးရှိခဲ့သလို၊ ကျနော်တို့ကရင်အမျိုးသားတွေဟာလဲ ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပါတယ်၊ အထူးသဖြင့် မြန်မာပြည်အတွင်း ရောက်ရှိလာခဲ့ကြတဲ့အခါ၊ မြေရှင်ပဒေသရာဇ်တွေရဲ့အုပ်ချုပ်မှုနဲ့ စနစ်အောက်မှာ နေခဲ့ကြရတယ်၊ အဲဒီအခါကတော့ စာပေများရေးစပ်ကြတဲ့အထဲမှာတောင်၊ "ကိုကရင် စလွယ်သိုင်းနဲ့၊ ကျိုင်းနဲ့သတောက်" လို့တောင် ထိုခေတ်စာဆိုတွေက ပဒေသရာဇ်အကြိုက်စပ်ဆိုခဲ့ပါတယ်၊ အဲဒီတော့ မြေရှင်ပဒေသရာဇ်အောက်မှာ လူနေမှုအဆင့်အတန်းကို မှန်းဆနိုင်ပါတယ်၊ စားဝတ်နေရေးဆိုတာကတော့ မဖွံ့ဖြိုးသေးတဲ့လူမျိုးအနေနဲ့၊ အစား၏ဆင်းရဲခြင်း၊ အဝတ်၏ဆင်းရဲခြင်း၊ အနေ၏ဆင်းရဲခြင်း၊ အထပ်ထပ်နဲ့ ရင်ဆိုင်ခဲ့ကြရပါတယ်၊ ဘဝလုံခြုံမှုဆိုတာမရှိခဲ့ပါဘူး၊ အဲဒီပဒေသရာဇ်ခေတ်ကျော်လွန်ပြီး၊ ကိုလိုနီခေတ်ထဲရောက်ပြန်တော့၊ ဒီကိုလိုနီခေတ်ကို ဘယ်လိုရင်ဆိုင်ရသလဲဆိုရင် ကိုလိုနီနိုင်ငံတွေဟာ ၎င်းတို့ရဲ့စီးပွားရေး လက်ဝါးကြီးအုပ်စနစ်၊ အုပ်ချုပ်သူနဲ့ အုပ်ချုပ်ခြင်းခံရသူတို့ အဆင့်အတန်း ခွဲခြားမှုစနစ်၊ မျက်နှာကြီးသူ မျက်နှာငယ်သူ ခွဲခြားမှုစနစ်၊ ဆင်းရဲသူနှင့်ချမ်းသာသူ ခွဲခြားမှုစနစ်၊ အာဏာရှိနှင့် အာဏာမဲ့သူတို့ အခွင့်အရေးခွဲခြားမှုစနစ်၊ လူလူခြင်းခေါင်းပုံဖြတ်စနစ်၊ အစရှိတဲ့စနစ်တွေအောက်မှာ ကရင်အမျိုးသားများထဲမှ လူများစုတွေဟာ ဆင်းရဲတွင်းမှာဘဲ နစ်မွန်းခဲ့ကြရပါတယ်၊ ၎င်းနောက်- ၁၉၄၈-ခု၊ လွတ်လပ်တဲ့ပြည်ထောင်စု သမတနိုင်ငံဖြစ်တဲ့အချိန်မှာ၊ ခေတ်

ဟောင်း စနစ်ဟောင်းက စိုးမိုးအုပ်ချုပ်လိုသူတွေရဲ့ သွေးခွဲမှုကြောင့် ပြည်တွင်းဆူပူမှုနဲ့ ရင်ဆိုင်ကြရပြန်တယ်၊ အဲဒီဒဏ်တွေကြောင့်၊ တဝမ်းတခါးဝဘို့အတွက် လုပ်ငန်းကိုင်ငန်းတွေကို စောက်ချပြီးမလုပ်နိုင်ကြရှာဘူး၊ လူတွေလဲစာရိတ္တပျက်စီးလာကြတယ်၊ ယခုတော်လှန်ရေးအစိုးရ လက်ထက်မှာ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးထူထောင်တည်ဆောက်တဲ့ လုပ်ငန်းတွေဟာ မြေပြင်ရော၊ တောင်ပေါ်ပါမကျန်၊ အားသွန်လုပ်ကိုင်နေတာတွေ့ရတော့ အားတက်စရာကောင်းပါတယ်၊ အဲဒါတွေကတော့ (၁)အမတော်ကြေး တိုးပေးခြင်းနှင့် အိမ်တိုင်ယာရောက် သွားပေးခြင်း၊ (၂)ကျေးရွာဘဏ်များ ကျေးရွာတိုင်းတွင်ဖွင့်လှစ်ခြင်း၊ (၃)လယ်ယာနှင့် လုပ်ငန်းပေါင်းစုံ သမဝါယမ အသင်းများဖွဲ့စည်းပေးခြင်း၊ (၄)တောင်ပေါ်ဒေသတွေမှာ လှေခါးထစ်စိုက်ပျိုးခင်းများ ပြုလုပ်ပေးခြင်း၊ (၅) လယ်သမားများ၏ အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်မှုဥပဒေတွေချမှတ်ခြင်း၊ (၆)ခေတ်မှီစိုက်ပျိုးရေးစနစ်များကို ထူထောင်ပေးနေခြင်း၊ အဲဒီဆောင်ရွက်မှုတွေဟာ ကရင်အမျိုးသားတွေရဲ့ စီးပွားရေးထူထောင်မှုတွေပါဘဲ။

ဒုတိယအချက်အနေနဲ့။ ။ကရင်အမျိုးသားများရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုကိစ္စကိုပြောချင်ပါတယ်၊ ပညာရှိများဆိုစမှတ်ပြုကြတဲ့အတိုင်း "ယဉ်ကျေးမှုပျောက်ရင်၊ လူမျိုးပါပျောက်တယ်" လို့ အဆိုရှိကြပါတယ်၊ အဲဒီစကားဟာ အင်မတန်မှန်ပါပေ

တယ်၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့၊ ယဉ်ကျေးမှုထဲမှာ ဘာသာစကား၊ ဓလေ့ထုံးစံ၊ အစဉ်အလာတွေ ပါဝင်နေတဲ့အတွက်ဖြစ်တယ်၊ ကရင်အမျိုးသားများအနေနဲ့ ပြန်ကြည့်ရင် စနစ်အမျိုးမျိုးကို ရင်ဆိုင်ခဲ့ရတဲ့အတွက် ယဉ်ကျေးမှု ပျောက်လုမတတ်ဖြစ်ခဲ့တယ်။

ဒါပေမဲ့ တော်လှန်ရေးအစိုးရရဲ့ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများအပေါ် ခံယူထားသောဝါဒဖြစ်တဲ့ "တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ၏ ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးစံများကို စုပေါင်းယူပြီး ပြုပြင်ဖေါ်ထုတ်ခြင်း၊ တိမ်မြုပ်နေသည်ကိုပြန်လည်ဖေါ်ထုတ်ခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းသင့်သည်တို့ကို ထိန်းသိမ်းစေခြင်းတို့သည်၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ယဉ်ကျေးမှုများဖွံ့ဖြိုးလာစေကာ၊ တိုင်းရင်းသားများ၏ စည်းလုံးညီညွတ်ရေး အပြန်အလှန်နားလည်ရေး၊ ရင်းနှီးချစ်ကြည်ရေးကို အထောက်အကူဖြစ်လာစေမည်ဖြစ်ပေသည်" ဆိုသောအချက်ကို တွေ့ရှိရတဲ့အတွက် များစွာဝမ်းမြောက်ဘို့ကောင်းပါတယ်၊ အထူးသဖြင့်ကတော့ ကျန်ခဲ့တဲ့နှစ်ထဲမှာဆိုရင်၊ ကရင်စာပေပြိုင်ပွဲ ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်း၊ ရှေးဟောင်းစာပေများ ဖေါ်ထုတ်ခြင်း၊ ရှေးဟောင်း ယဉ်ကျေးမှုများထိန်းသိမ်းခြင်း စသည့်တို့ဘဲဖြစ်ပါတယ်။

တတိယအချက်အနေနဲ့။ ။အမျိုးသားများရဲ့စည်းလုံးညီညွတ်ရေးဖြစ်ပါတယ်၊ စည်းလုံးညီညွတ်ရေးဆိုတာ၊ မိမိအမျိုးသားခြင်း စည်းလုံးညီညွတ်ရေးသာမက၊ မိသားစု

သဘွယ် မိမိနှင့်အကျိုးတူနေထိုင်ကြတဲ့ လူမျိုးတိုင်းနဲ့ လဲဘဲ စည်းလုံးညီညွတ်နိုင်မှ တကယ့်စည်းလုံးညီညွတ်ရေး ဖြစ်နိုင်မယ်၊ အဓိပ္ပါယ်ကတော့ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအချင်းချင်း အေးအတူ၊ ပူအမျှ ရာသက်ပန်ပူးပေါင်းနေထိုင်မည်လို့ သန္နိဋ္ဌာန်ချထားဘို့ လိုအပ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဆင်းရဲလေလေ၊ သံဝေရရဆိုသလို၊ အရေးကြုံက၊ သက်လုံကောင်းဘို့လိုသလို၊ ကျနော်တို့ နေထိုင်တဲ့ ကမ္ဘာကြီးနဲ့ တကွ၊ ကျနော်တို့အိမ်နီးချင်း တိုင်းပြည်တွေမှာ စစ်ခင်းတဲ့လူကခင်း၊ စစ်ပြင်တဲ့လူကပြင်နဲ့၊ ဖြစ်နေကြတဲ့အခါမှာ ကျနော်တို့ကပိုပြီးစည်းလုံးရမယ်၊ ပိုပြီးအလုပ်လုပ်ကြရမယ်၊ ဝီရိယရှိရမယ်၊ ပိုပြီးသစ္စာရှိရမယ်၊ ပိုပြီး ခင်မင်ကြရမယ်။

ဒါကြောင့် ရှေးဘေးဘိုးဘီဘင် ကရင်အမျိုးသားများရဲ့ စောင့်စည်းရိုသေ ထိန်းသိမ်းခဲ့တဲ့....

(၁) ရိုးသားဖြောင့်မတ်ခြင်း၊

(၂) သစ္စာရှိခြင်း၊

(၃) သူတပါးအကျိုးကို လိုလားတတ်ခြင်း၊

(၄) ခင်မင်ကြင်နာတတ်ခြင်း၊

အစရှိတဲ့ ဆောင်ပုဒ်တွေကို ဦးထိပ်ရွက်ပြီး ၂၇၀၅-ခု၊ ကရင်အမျိုးသား နှစ်သစ်ကူးနေ့မှစ၍ ရှေ့သို့ချင်းနင်းဝင်

ရောက်မဲ့ နှစ်များအတွင်း အမျိုးသားရဲ့ အကျိုး၊ တိုင်းပြည်ရဲ့ အကျိုးကို ကျရောက်တဲ့နေရာကနေပြီး ဆောင်ရွက်ကြပါလို့ တိုက်တွန်းလိုက်ပါတယ်။

ကရင်အမျိုးသားများဟာ ဒီနှစ်သစ်မှာ၊ ရွှင်လန်းချမ်းမြေ့ကြပြီး ကောင်းမြတ်တဲ့အနာဂတ်နဲ့ ရင်ဆိုင်ကြပါစေ။

“စကောကရင်နှင့် ပိုးကရင်လိုပြောသော မိန့်ခွန်း”

ရှေးဦးစွာ ၂၇၀၅-ခု၊ ကရင်အမျိုးသား နှစ်သစ်မင်္ဂလာ၏ငြိမ်းချမ်းသာယာခြင်းနှင့် ပျော်ရွှင်မှုအပေါင်းတို့သည်၊ ကြွရောက်လာကြတဲ့ ညီအစ်ကိုမောင်နှမများ အပေါ်တွင် သက်ရောက်ပါစေသတည်းဟု ဆုမွန်ကောင်း တောင်းလိုပါတယ်။

ကျနော်တို့ ဘိုးဘွားများဟာ၊ ဒီနှစ်သစ်ကူးချိန် ရောက်တဲ့အခါမှာ မိမိတို့အတွက် အကျိုးမဖြစ်ထွန်းတဲ့ အရာဟူသမျှကို ဖယ်ရှားစွန့်လွှတ်ပြီး မိမိတို့နေအိမ်ကို သန့်ရှင်းစင်ကြယ်အောင် ပြုလုပ်ခြင်း၊ မိမိတို့စိတ်နှလုံးကို သန့်ရှင်းစင်ကြယ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း၊ အိမ်သစ်သို့ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်ခြင်းများကို ပြုလုပ်ကြပါတယ်၊ ဒါကြောင့် ကြွရောက်လာကြတဲ့ ညီအစ်ကိုမောင်နှမအပေါင်းတို့ဟာ၊ နှစ်ဟောင်း အတိတ်က မကောင်းမှုတွေကို စွန့်ပစ်ပြီး၊ စိတ်သစ်၊ ဆာရုံသစ်၊ အကြံဉာဏ်သစ်၊ အတွေးအခေါ်သစ်တို့ဖြင့် နှစ်သစ်ကို ခရီးဦးကြို ပြုကြပါလို့ မေတ္တာရပ်ခံလိုပါတယ်၊ အထူးသဖြင့် ကျနော်တို့ ကရင်အမျိုး

သားတွေဟာ၊ ကျနော်တို့အဘိုးအဘွား လက်ထက်ကဆိုရင်၊ ရိုးသားဖြောင့်မတ်ပြီး သစ္စာရှိတဲ့ လူမျိုးရယ်လို့ အသိအမှတ်ပြုခြင်းခံခဲ့ရပါတယ်၊ အဲဒီရိုးသားဖြောင့်မတ်ပြီး သစ္စာရှိတဲ့ အကြောင်းကို အနည်းငယ်ရှင်းလင်းတင်ပြပါရစေ။

တောင်ပေါ်မှာ နေထိုင်ကြတဲ့ ကရင်အမျိုးသားတွေဟာ ယနေ့တိုင်အောင် သူတို့ရဲ့ ရိုးသားဖြောင့်မတ်ခြင်းအစဉ်အလာတွေကိုတွေ့ရပါသေးတယ်၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုရင် တောင်ပေါ်မှာနေထိုင်ကြတဲ့ကရင်တွေဟာ၊ အိမ်နဲ့တောင်ယာနှင့် အဝေးကြီးထားပြီး အလုပ်လုပ်ကြတယ်၊တချို့တလေ အိမ်နှင့်တောင်ယာဟာ တောင်နှစ်လုံးသုံးလုံးလောက်ခြားနေတယ်၊ ဒါပေမဲ့ တောင်ယာ ထွက်တဲ့စပါးနှင့် သီးနှံတွေကို ရိတ်သိမ်းပြီး၊ တောင်ယာထဲမှာဘဲထားခဲ့ကြတယ်၊ လိုချင်တဲ့အခါမှသွားယူပြီးအသုံးပြုကြဘယ်၊ အဲဒီလို တောင်ယာထဲမှာ အစောင့် အရှောက်မရှိဘဲ စပါးသီးနှံတွေကို ထားခဲ့ပေမဲ့ ဘယ်သူမှခိုးယူသိုဝှက်ထားခြင်းမပြုကြဘူး။

နောက်တခုကတော့ တောထဲမှာသစ်ပင်တပင်ကို ဒါးနှင့်ခုတ်ထစ်ထားလိုက်တယ်ဆိုရင်၊ ဒီသစ်ပင်ဟာ ပိုင်ရှင်ရှိတယ်ဆိုပြီး ဘယ်တော့မှ ခုတ်လှဲ့ အသုံးပြုခြင်းမရှိဘူး၊ နောက်တခုကတော့ သူတို့နေထိုင်တဲ့ ရွာထဲကအိမ်တွေမှာ တခါးရွက်မထားဘူး၊ အိမ်ကိုဒီလိုဘဲဖွင့်ထားကြတာဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ ဘယ်အခါမှပစ္စည်းပျောက်တယ်လို့မကြားရဘူး။

ဒါတွင်မကသေးဘူး၊ ယခုတော်လှန်ရေးအစိုးရ လက်ထက်မှာ၊ ဆိုရှယ်လစ်လူနေမှုစံနစ်နဲ့၊ ဆိုရှယ်လစ်စီးပွါးရေးစံနစ်အရ၊ စုပေါင်းလုပ်ကိုင်ခြင်း၊ စုပေါင်းအကျိုးခံစားကြခြင်းစံနစ်ကို ပြုလုပ်ကြတာတွေ့ရတော့၊ ကျနော်တို့ ဘိုးဘွားများလက်ထက်က လူနေမှုစံနစ်ကိုသွားပြီးတော့ သတိရမိပါတယ်၊ ဒါကဘာလဲဆိုရင် ကရင်အမျိုးသားတွေမှာ ပစ္စည်းကို သော်၎င်း သီးနှံကိုသော်၎င်း၊ တန်ဘိုးထားပြီးရောင်းချခြင်း၊တဦးတည်းအကျိုးအတွက် အသုံးပြုခြင်း အလေ့အထ လုံးဝမရှိခဲ့ကြပါ၊ တခုရှိတာကတော့ ပစ္စည်းဖြင့် ဖလှယ်ကြပြီးတော့ လိုအပ်တဲ့အခါမှာ တဦးကိုတဦး အပြန်အလှန် ပေးကမ်းကြပါတယ်၊ အမဲလိုက်တဲ့အခါမှာ ဆတ်တကောင် ရတယ် ဆိုကြပါစို့၊ တောလိုက်သူရော၊ မလိုက်တဲ့သူတွေပါ တရွာလုံး မျှမျှတတ ဝေစားလေ့ရှိတယ်၊အိမ်ဆောက်တဲ့နေရာမှာလဲ စုပြီးဆောက်ကြတယ်၊ ဧည့်သည်လာပြီဆိုရင် ရှိတဲ့အစားအစာ ဟူသမျှ အကုန်ချကျွေးလေ့ရှိတယ်၊ အဲဒါကတော့ ဧည့်သည်ကိုခင်မင်တတ်တဲ့သဘောဖြစ်တယ်။

ဒါကြောင့်မို့လဲ ယခင်ခေတ်တွေက၊ အစိုးရအရာရှိတွေဟာ ၎င်းတို့ရဲ့မင်းစေ၊ သို့မဟုတ် အိမ်စောင့်ဒရဝမ် ပစ္စည်းထိန်းဆိုရင်၊ ကရင်အမျိုးသားများကိုသာ ခေါ်ယူငှားရမ်းလေ့ရှိတယ်၊ ပြီးတော့လဲ ငွေကြေး ပြည့်စုံသူတွေဟာ ခလေးထိန်းအိမ်ဖေါ်အဖြစ် ကရင်အမျိုးသမီးများကို ခေါ်ထားလေ့ရှိကြတယ်၊ ဒါဟာသူတို့ရဲ့ ရိုးသား ဖြောင့်မတ်မှုကို ယုံ

ကြည်ကြလို့ဘဲ၊ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးမဖြစ်မှီကဆိုရင်၊ အကျဉ်းထောင်ထဲမှာ ထောင်ကျတဲ့ကရင်တွေ အင်မတန်နည်းပါတယ်၊ ကျတဲ့တယောက်တလေကျတော့ ခိုးမှု၊ လုယက်မှု၊ အလွဲသုံးစားမှု အစရှိတဲ့အမှုတွေနဲ့ ထောင်ကျတာမဟုတ်ဘူး၊ သူတပါးစော်ကားနှိပ်စက်တာကို မခံမရပ်နိုင်လို့ လက်လွန်-ခြေလွန်ဖြစ်တဲ့အမှုတွေဘဲရှိတယ်၊ ဒါပေမဲ့ ယခုခေတ် ကရင်တွေကတော့ တိုးတက်တယ်လို့ဘဲ ဆိုမလား၊ ဆုတ်ယုတ်တယ်လို့ဘဲဆိုမလား၊ အမျိုးသားများရဲ့ဂုဏ်သိက္ခာကိုမထောက်ထားဘဲအကျင့်စာရိတ္တပျက်ပြားလာကြတယ်၊ ဒါတွေကို တွေ့ရတော့အင်မတန်ဝမ်းနည်းပါတယ်။

ပညာရေးဘက်ကကြည့်ရင်လဲ၊ ကရင်အမျိုးသားတွေဟာ၊ အတော်အောက်ကျ-နောက်ကျဖြစ်တယ်၊ တော်လှန်ရေး အစိုးရက ကျောင်းတွေမှာ ထူးချွန်တဲ့လူငယ်တွေကို စံနစ်တကျ ချီးမြှင့်၊ မြှောက်စားတာကို တွေ့ရတယ်၊ အဲဒီ အရွေးခံရတဲ့ကျောင်းသူကျောင်းသား လူရည်ချွန်တွေထဲမှာ ကရင်လူငယ်တွေမရှိလောက်အောင်ဖြစ်နေတော့ ဝမ်းနည်းစရာဘဲ၊ ဥပမာအားဖြင့် လူရည်ချွန်ကျောင်းသားတွေကို အစိုးရကစရိတ်ကုန်ကျခံပြီး၊ ပေလီကမ်းခြေ ပို့ပေးတာတွေ၊ အင်းလေးစခမ်းပို့ပေးတာတွေဟာ အင်မတန် ကောင်းပါတယ်၊ ကျောင်းသူကျောင်းသားတွေလဲ ဒေသန္တရဗဟုသုတရကြပါတယ်၊ ရက်အနည်းငယ်အတွင်း ရန်ကုန်မြို့ကိုရောက်ရှိလာတဲ့ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းပြတဲ့သင်္ဘောကြီးပေါ်ကိုလဲ လူရည်ချွန်တွေ ကြည့်ခွင့်

ပြုတယ်လို့ကြားရတယ်၊ဒါကြောင့် ကရင်အမျိုးသားကျောင်းသူကျောင်းသားလူငယ်တွေဟာလဲ ဒီအခွင့်အရေးမျိုးရဘို့ အတွက် အစွမ်းကုန်ကျိုးစားကြဘို့ တိုက်တွန်းလိုပါတယ်၊ အမ်-အေ-ကို ထိပ်တန်းကနေပြီးအောင်တဲ့ အိန္ဒိယ အမျိုးသားတယောက်ကပြောဘူးတယ်၊ သူဟာ တနေ့ကို ၁၃-နာရီ စာဖတ်တယ်လို့ ပြောတယ်၊ ဒါတွေဟာ အတုယူစရာ အင်မတန်ကောင်းတယ်၊ ပြီးတော့အသက်အရွယ်ကြီးလာတဲ့ကရင်အမျိုးသားတွေကိုလဲ ပညာကိုဆက်လက်ဆည်းပူးကြဘို့ အထူးတိုက်တွန်းလိုပါတယ်၊ အကြောင်းကတော့ ကရင်အမျိုးသားတွေဟာ ပညာရေးဘက်မှာ အများအားဖြင့် အောက်တန်းကျနေသေးတဲ့အတွက်ဖြစ်ပါတယ်၊ "ပညာရှိတယောက်က ပြောဘူးတယ်၊ လူရဲ့ အသက်ဟာ (၆၃) မှ စတယ်လို့ ပြောတယ်" အဓိပ္ပါယ်ကတော့ တကယ့် အနှစ်သာရရှိတဲ့ပညာတွေကို လက်တွေ့အတွေ့အကြုံနှင့် အသိတဆင့် ရှာဖွေရတဲ့အတွက်၊ ပညာရှာဖွေလို့ အကောင်းဆုံးအရွယ်ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုလိုတာဘဲ။

တခါတုန်းက နိုင်ငံတကာဆိုင်ရာကော်မီတီ အဖွဲ့တခုဟာ ကမ္ဘာမှာထင်ရှားကျော်စောတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ပေါင်း(၄၀၀)ကို ရွေးချယ်လိုက်ပါတယ်၊ ဒီကမ္ဘာကျော်ပုဂ္ဂိုလ် (၄၀၀)ထဲမှာ ၆၆-ရာနှုန်းဟာ အသက် (၆၀)ကျော်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတွေ ဖြစ်ပါတယ်၊ ပြီးတော့နောက်တခုသက်သေပြရအုံးမယ်ဆိုရင် ရောမခေါင်းဆောင်ကြီးတဦးဖြစ်တဲ့(CATO)ဟာ ခေါ်မစာပေကိုမိမိအသက်(၈၀)ရှိတဲ့ အခါမှ စတင်သင်ကြား လေ့လာပါ

တယ်၊ ဂျာမန်ပညာရှိတဦးဖြစ်သူ(GOTHE) ဟာလဲ သူ့ရဲ့ကျော်ကြားတဲ့(FAUST)ဆိုတဲ့ ဝတ္ထုစာအုပ်ကို အသက်(၈၀)ပြည့်မှ စတင်ရေးသားပါတယ်၊ ဒါကြောင့် အဖိုးကြီးတွေရော၊ အဖွါးကြီးတွေပါမလျော့ကြပါနှင့် စာပေ ဗဟုသုတပညာများကို ဆက်လက် ဆည်းပူးကြပါလို့တိုက်တွန်းလိုပါတယ်။

ယနေ့ ကရင်အမျိုးသားများအနေနဲ့ ပစ္စည်းဥစ္စာကြွယ်ဝချမ်းသာသူများမဟုတ်ပါဘူး၊ တောင်သူ လယ်သမားများသာလျှင် အများစုဖြစ်ပါတယ်၊ အချို့ကအမှုထမ်းများ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါကြောင့်ကရင်တောင်သူ လယ်သမားများအနေနဲ့ သီးနှံပိုမိုထွက်အောင် စိုက်ပျိုးခြင်းအားဖြင့်၊ အမျိုးရဲ့ဂုဏ်ကိုမြှင့်တင်ကြပါ၊ အမှုထမ်းများ အနေနှင့်လဲ မိမိတို့လုပ်ငန်းအပေါ် ရိုးသားခြင်း၊ သစ္စာရှိခြင်း၊ လုံ့လဝီရိယရှိခြင်းနဲ့ အမျိုးဂုဏ်ကိုမြှင့်တင်ကြပါ။

နောက်ဆုံးပြောချင်တာကတော့ ကရင် အမျိုးသားများ တိုးတက်ကြီးပွါးရေးအတွက်၊

(၁) ကျန်းမာခြင်းနှင့် ညီညွတ်ပြည့်စုံအောင်၊
(၂) ပညာရေးတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးအောင်၊
(၃) အကျင့်စာရိတ္တကောင်းမွန်အောင်၊
(၄) ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးပြေပြစ်အောင်၊
(၅) စီးပွါးရေးတိုးတက်အောင်၊

အထူးကြိုးစားကြပါလို့ တိုက်တွန်းလိုက်ပါတယ်။

အားလုံးကျန်းမာ-ချမ်းသာကြပါစေ။....။

မှတ်ချက်။ ။သဘာပတိမိန့်ခွန်းကို ဦးသင်က ပြောကြား၍ စကောကရင်နှင့် ပိုးကရင်ဘာသာဖြင့်စောဂျိန်းတာပနှင့် မန်းတင်အောင်သန်းတို့ကပြောကြားကြသည်။

× × × ×

လွတ်လပ်ရေးခေတ်နှစ်သစ်ကူး သဝဏ်လွှာ

လွတ်လပ်ရေး မရခင်၊ အင်္ဂလိပ်ခေတ်တွင် ကျင်းပသော ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့သို့ ပေးသောသဝဏ်လွှာကို တနေရာတွင် ဖေါ်ပြထားပါသည်။

ယခု လွတ်လပ်ရေးခေတ် သည်မှာဘက်တွင် ကျင်းပသော ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့သို့ ပေးပို့သောသဝဏ်လွှာ နှစ်စောင်ကို ဖေါ်ပြလိုပေသည်။

သဝဏ်လွှာ နှစ်စောင်အနက်၊ တစောင်မှာ နိုင်ငံတော် သမတထံမှဖြစ်ပြီး၊ တစောင်မှာမူ နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ်ထံမှ ဖြစ်လေသည်။

လေ့လာသိရှိနိုင်ရန်နှင့် မှတ်သားနိုင်ရန် အလို့ငှာ၊ အဆိုပါသဝဏ်လွှာနှစ်စောင်ကို ဖေါ်ပြလိုက်ပေသည်။

" သမတ၏နှစ်သစ်ကူးသဝဏ်လွှာ "

နိုင်ငံတော် သမတဦးဝင်းမောင်၏ ၁၉၆၀-ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၇-ရက်၊ ကရင် နှစ်သစ်ကူးနေ့ သဝဏ်လွှာ။

ပြည်ထောင်စုအတွင်း မှီတင်းနေထိုင်ကြကုန်သော ကရင်အမျိုးသားအပေါင်းတို့အား မင်္ဂလာအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံသည့် ကရင်အမျိုးသားနှစ်သစ် အခါတော်နေ့တွင် ဤသဝဏ်လွှာကို ကောင်းမြတ်သောစေတနာဖြင့် ပေးပို့ရသည့်အတွက် များစွာဝမ်းမြောက်လှပါသည်။

ယနေ့သည် ကရင်အမျိုးသားများ၏ နှစ်သစ် အခါတော် နေ့ဖြစ်သည့်အား လျော်ညီစွာဆွေးမြေ့ ဟောင်းနွမ်းနေသော စိတ်နှလုံး၊ အမြော်အမြင်၊ အယူအဆခပ်သိမ်းတို့ကိုဆေးကြော သုတ်သင်လျက်၊ သန့်ရှင်း စင်ကြယ်သောစိတ်သစ်၊ အမြော်အမြင်သစ်၊ အယူအဆသစ်တို့ကို လူ့သက်တန်းတလျောက် ကူးပြောင်းရန်အချိန်ပင်ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် နှစ်ဟောင်းများမှ ဆောင်ရွက်ခဲ့သောအမျိုးသားရေး၊ တိုင်းပြည်အရေးတို့ကို ပြန်လည်စီစစ်ပြီး၊ လာမည့်နှစ်သစ်တွင် တိုးတက်မှု အလုံးစုံတို့ဖြင့် ပြည့်ဝလာလေအောင် ဆောင်ရွက်ရန်အဓိဋ္ဌာန်ပြုရမည့်နေ့ကြီးဖြစ်သည်။

ဤနေ့-ဤရက်တွင် ကရင်အမျိုးသား အပေါင်းတို့သည် မိမိတို့ယုံကြည်ကိုးကွယ်ကြသည့်ဘာသာတရားအလျောက်မြတ်သောမင်္ဂလာတရားကို ကောင်းစွာ အားထုတ် ကျင့်ကြံနိုင်ကြပါစေ။

နှစ်သစ်ကူးပွဲတော်ကြီးကို ရွှင်လန်းပျော်ရွှင်လျက် အောင်မြင်စွာဆင်နွှဲနိုင်ကြပါစေ၊ အနာဂါတ် ခရီးတလျောက်တွင် စိတ်၏ချမ်းသာခြင်း၊ ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်း ဖြစ်ကြပါစေ။

အမျိုးသားများ၏အကျိုး၊ ပြည်ထောင်စုကြီး၏အကျိုးကို မေတ္တာတရားရှေ့ထားလျက် ဆထက်ထမ်းပိုး ဆောင်ရွက်နိုင်ကြပါစေဟုနိဂုံးချုပ် အနေဖြင့် ဆုမွန်ကောင်း တောင်းလိုက်ပါသည်။

(ဦးဝင်းမောင်)
နိုင်ငံတော်သမတ
ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်

ဝန်ကြီးချုပ်၏ သဝဏ်လွှာမှာမူ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

ရန်ကုန်မြို့၊

၁၉၆၀-ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၇-ရက်

" ဝန်ကြီးချုပ်၏နှစ်သစ်ကူးသဝဏ်လွှာ "

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်
ဝန်ကြီးချုပ်
နေ့စွဲ ၁၉၆၀-ခု၊ ဒီဇင်ဘာ ၁၇-ရက်၊

နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်၏သဝဏ်လွှာ

(၂၇၀၀)ပြည့်၊ ကရင် အမျိုးသားနှစ်သစ်ကူး မင်္ဂလာပွဲတော်သို့ ဝမ်းမြောက်ရွှင်လန်းစွာ ဤသဝဏ်လွှာကို ပေးပို့လိုက်ပါသည်။

မင်္ဂလာအပေါင်းနှင့်ပြည့်စုံသော နှစ်ဦးအခါသမယနေ့ထူးနေ့မြတ်ကြီးဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ၊ ကရင်အမျိုးသား အမျိုးသမီးအပေါင်းတို့သည် အကြံသစ်ဉာဏ်သစ်၊ ခွန်အားသစ်များနှင့် ပြည်ထောင်စုကြီးတည်တန့်ခိုင်မြဲရေး၊ ထာဝစဉ်ငြိမ်းချမ်း

ရေး၊ အမျိုးသားစည်းလုံးရေးနှင့် တိုင်းပြည်ကြီးပွါးတိုးတက်ရေးတို့အတွက်၊ ဥာဏ်စွမ်းရှိသရွေ့၊ ကိုယ်စွမ်းရှိသရွေ့၊ မိမိတို့တတ်နိုင်သည့်ဘက်မှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြမည်ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြု၍ ဆောင်ရွက်သွားကြရန် အထူးလိုအပ်ပါသည်။

ထိုသို့ ပြည်ထောင်စုသားပီပီ တညီတညွတ်တည်း ဝီရိယ-စွဲသတ္တိတို့ဖြင့် အားသစ်လောင်းကာ၊ ကြိုးစား ဆောင်ရွက်သွားမည်ဆိုပါက ပြည်ထောင်စုကြီးနှင့် တကွ ကရင်အမျိုးသားများတို့သည် ကြီးပွါးချမ်းသာမှုရရှိကြမည်မှာ မလွဲကေန်ဖြစ်ပါသည်။

ကရင်အမျိုးသားအမျိုးသမီး အပေါင်းတို့သည် ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာကျန်းမာရွှင်လန်းစွာဖြင့် မိမိတို့လူမျိုးနှင့် ပြည်ထောင်စုကြီး၏အကြိုးကို ဆထက်တန်ဘိုး ပိုးရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေဟု ဆုမွန်ကောင်း တောင်းလိုက်ပါသည်။

မိတ္တူမှန်

ပို (မောင်နု)

ဝန်ကြီးချုပ်

ဤသည်တို့ကား၊ ၁၉၆၀ ခုနှစ်၊ ရန်ကုန်မြို့တွင် ကျင်းပသော ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့ အခမ်းအနားသို့ ပေးပို့သော သဝဏ်လွှာများဖြစ်ပါသည်။